

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta
*za gradbeništvo
in geodezijo*

Jamova cesta 2
1000 Ljubljana, Slovenija
<http://www3.fgg.uni-lj.si/>

DRUGG – Digitalni repozitorij UL FGG
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

To je izvirna različica zaključnega dela.

Prosimo, da se pri navajanju sklicujete na bibliografske podatke, kot je navedeno:

Fink, T., 2013. Analiza sprememb namenske rabe prostora glede na izbrane kazalnike na primeru občin Črenšovci, Turnišče in Tišina v izbranem časovnem obdobju. Diplomaska naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo. (mentorica Zavodnik Lamovšek, A., somentorica Foški, M.): 98 str.

University
of Ljubljana

Faculty of
*Civil and Geodetic
Engineering*

Jamova cesta 2
SI – 1000 Ljubljana, Slovenia
<http://www3.fgg.uni-lj.si/en/>

DRUGG – The Digital Repository
<http://drugg.fgg.uni-lj.si/>

This is original version of final thesis.

When citing, please refer to the publisher's bibliographic information as follows:

Fink, T., 2013. Analiza sprememb namenske rabe prostora glede na izbrane kazalnike na primeru občin Črenšovci, Turnišče in Tišina v izbranem časovnem obdobju. B.Sc. Thesis. Ljubljana, University of Ljubljana, Faculty of civil and geodetic engineering. (supervisor Zavodnik Lamovšek, A., co-supervisor Foški, M.): 98 pp.

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta za
*gradbeništvo in
geodezijo*

Jamova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si

UNIVERZITETNI ŠTUDIJ
GEODEZIJE
SMER PROSTORSKA
INFORMATIKA

Kandidatka:

TINA FINK

**ANALIZA SPREMEMB NAMENSKE RABE PROSTORA
GLEDE NA IZBRANE KAZALNIKE NA PRIMERU
OBČIN ČRENŠOVCI, TURNIŠČE IN TIŠINA V
IZBRANEM ČASOVNEM OBDOBJU**

Diplomska naloga št.: 931/PI

**ANALYSIS OF LAND USE CHANGES BASED ON THE
SELECTED PARAMETERS IN MUNICIPALITY
ČRENŠOVCI, TUNIŠČE AND TIŠINA IN A GIVEN TIME
PERIOD**

Graduation thesis No.: 931/PI

Mentorica:

doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Predsednik komisije:

izr. prof. dr. Dušan Kogoj

Somentorica:

viš. pred. mag. Mojca Foški

Član komisije:

izr. prof. dr. Tomaž Ambrožič

Ljubljana, _____

STRAN ZA POPRAVKE, ERRATA

Stran z napako

Vrstica z napako

Namesto

Naj bo

IZJAVE

Spodaj podpisana **Tina Fink** izjavljam, da sem avtorica diplomske naloge z naslovom »**Analiza sprememb namenske rabe prostora glede na izbrane kazalnike na primeru občin Črenšovci, Turnišče in Tišina v izbranem časovnem obdobju**«.

Izjavljam, da je elektronska različica povsem enaka tiskani različici.

Izjavljam, da dovoljujem objavo elektronske različice v repozitoriju UL FGG.

Ljubljana, 20. 6. 2013

Tina Fink

BIBLIOGRASKO-DOKUMENTACIJSKA STRAN Z IZVLEČKOM

UDK:	711.1:352(497.4)(043.2)
Avtor:	Tina Fink
Mentorica:	doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek, univ. dipl. inž. arh.
Somentorica:	viš. pred. mag. Mojca Foški, univ. dipl. inž. geod.
Naslov:	Analiza sprememb namenske rabe prostora glede na izbrane kazalnike na primeru občin Črenšovci, Turnišče in Tišina v izbranem časovnem obdobju
Tip dokumenta:	Diplomska naloga – univerzitetni študij
Obseg in oprema:	98 str., 33 pregl., 24 sl., 23 pril.
Ključne besede:	Namenska raba prostora, prostorska zakonodaja, občinski prostorski akti, kazalniki, Občina Črenšovci, Občina Turnišče, Občina Tišina

Izvleček

V diplomski nalogi je predstavljena analiza sprememb namenske rabe prostora na primeru občin Črenšovci, Turnišče in Tišina. Analiza je bila izvedena na podlagi občinskih prostorskih aktov med letoma 2003 (prostorske sestavine Dolgoročnega plana obravnavane občine) in 2010 (Občinski prostorski načrt obravnavane občine). Pred začetkom izvedbe analize smo proučili prostorsko zakonodajo in na podlagi pravilnikov izdelali primerjalno preglednico kategorij namenske rabe prostora. Ta nam je v nadaljevanju omogočala izdelavo bilance površin za vsako posamezno občino. Spremembe smo ugotavljali tudi s pomočjo izbranih socio-ekonomskih kazalnikov, in sicer: število stanovanjskih, centralnih, proizvodnih, zelenih in prometnih površin na prebivalca idr.

Rezultati so pokazali manjše povečanje stavbnih zemljišč, ki je zaradi zaokroževanja meja naselij in zapolnitve še nezazidanih stavbnih zemljišč, usklajeno s cilji ZPNačrt-a (Zakon o prostorskem načrtovanju, 2007). Širitev naselij je predvidena samo v romskih naseljih zaradi povečanega števila tamkajšnjega prebivalstva. Avtocestna povezava Murska Sobota – Lendava je povzročila največje odstopanje stavbnih zemljišč med občinskima prostorskima aktoma in hkrati uničenje najboljših kmetijskih zemljišč. S to ugotovitvijo smo znikali trditve ARSO (ARSO, 2011) o uničenju najboljših kmetijskih zemljišč na račun stanovanjske gradnje in trgovine. V dveh obravnavanih občinah (Črenšovci in Tišina) je prišlo do renaturacije, in sicer s spremembo neizkoriščenega prostora namenjenega gospodarski coni v kmetijsko zemljišče ter z zmanjšanjem robnega dela naselja.

V sklepnem delu diplomske naloge ugotavljamo, da je trend širitve namenske rabe prostora usklajen s trendom demografskega in gospodarskega razvoja, saj se ob negativnem demografskem trendu ne povečujejo stanovanjske površine. Ob visoki stopnji brezposelnosti je opaziti povečanje območij namenjenih gospodarskim in proizvodnim površinam. V nadaljevanju bi bilo smiselno rezultate analize primerjati s spremembami dejanske rabe površin in tako slediti uresničitvam ciljev znotraj občinskih prostorskih aktov.

BIBLIOGRAPHIC – DOCUMENTALISTIC INFORMATION AND ABSTRACT

UDC:	711.1:352(497.4)(043.2)
Author:	Tina Fink
Supervisor:	Assist. Prof. Dr. Alma Zavodnik Lamovšek, B. Arch.
Cosupervisor:	Senior Lecturer Mojca Foški, MSc., B. Geod.
Title:	Analysis of land use changes based on the selected parameters in municipality Črenšovci, Turnišče and Tišina in a given time period
Document type:	Graduation Thesis – University studies
Scope and tools:	98 p., 33 tab., 24 fig., 23 ann.
Keywords:	land use, spatial legislation, municipal spatial acts, indicators, Municipality of Črenšovci, Municipality of Turnišče, Municipality of Tišina.

Abstract

The diploma paper analyses changes in the intended use of space in the selected municipalities of Črenšovci, Turnišče and Tišina. The analysis was based on municipal spatial acts applicable between 2003 (Spatial constituents of the long-term plans of the respective municipalities) and 2010 (Municipal spatial plans of the respective municipalities). The legislation was studied prior to carrying out the analysis, and a comparative table of intended spatial use categories was prepared on the basis of the regulations, which further enabled a draft of surface inventories for each municipality. The changes were also established with the aid of selected socio-economic indicators, such as the number of residential, central, production, green and transport surfaces per capita, and others.

The results revealed a minor increase in construction land, which was harmonised with the objectives of ZPNačrt (Spatial Planning Act, 2007) due to the fixing of settlement boundaries and building on construction land plots that had not yet been built up. Only Roma settlements are expected to expand, due to the increasing population. The Murska Sobota-Lendava motorway connection revealed the greatest non-compliance in construction land recorded in both municipal spatial acts; it also resulted in the destruction of the best agricultural land. This finding rebutted ARSO claims (ARSO, 2011) that the destruction of the best agricultural land was the result of residential and commercial construction. Renaturation took place in two of the municipalities (Črenšovci and Tišina) i.e. with the conversion of unutilised space intended for commercial zones into agricultural land and by minimising the marginal section of the settlements.

In the final part of diploma paper we find that the expansion trend of the intended use of space is consistent with the trend of demographic and economic development, as the negative demographic trend does not increase the living area. With the high unemployment rate there is increase in areas earmarked for economic and productive land. It would be reasonable to compare the result of analysis with the changes in actual land use and in that way follow the objectives within the municipal spatial planning documents.

ZAHVALA

Za pomoč, strokovne nasvete in čas se najlepše zahvaljujem *mentorici* doc. dr. Almi Zavodnik Lamovšek ter *somentorici* viš. pred. mag. Mojci Foški.

Hvala staršema, ki sta mi omogočila brezskrben študij in mi z vso ljubeznijo in potrpljenjem stala ob strani v vseh lepih in slabih trenutkih. Hvala, da vedno verjameta vame.

Študij in izdelava diplomske naloge sta bila veliko lažja zaradi moje boljše polovice, ki mi je odvzela vse dvome in me napolnila z močjo takrat, ko sem jo rabila. *Hvala Andraž* za potrpežljivost, spodbude in ljubezen.

Najlepša hvala moji najbolj sladki pridobitvi v zadnjem letu, ki mi je dajala prepotrebne trenutke veselja, sreče in nežnosti. *Hvala Matic*.

Nazadnje hvala tudi puncam (*Eva, Eva, Katjuša, Katja, Brigita, Mirjana*) za čudovita študijska leta.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	NORMATIVNA IZHODIŠČA	3
2.1	Pregled normativne ureditve urejanja prostora po posameznih obdobjih	3
2.1.1	Ureditev v letih 1984 do 2002	3
2.1.2	Ureditev po letu 2002	7
2.1.3	Ureditev po letu 2007	9
3	METODOLOŠKI PRISTOP	13
3.1	Primerjava kategorij namenske rabe prostora glede na normativne predpise urejanja prostora v različnih obdobjih	13
3.2	Topološka ureditev podatkov za potrebe analize namenske rabe prostora	19
3.2.1	Pridobitev podatkov	19
3.2.2	Topološka ureditev podatkov v prostorskih aktih iz leta 2003 in 2009 oz. 2010	20
3.1	Ureditev in uskladitev meje občine med obravnavanima prostorskima aktoma občin	22
3.2	Prikaz in primerjava kategorij namenske rabe prostora glede na obravnavane prostorske akte v letu 2003 in 2009 oz. 2010	24
3.2.1	Občina Črenšovci	25
3.2.2	Občina Turnišče	30
3.2.3	Občina Tišina	34
4	PREDSTAVITEV OBRAVNAVANIH OBČIN IN ANALIZA TER PRIMERJAVA NAMENSKE RABE PROSTORA	43
4.1	Občina Črenšovci	44
4.1.1	Predstavitev občinskih prostorskih aktov	47
4.1.2	Analiza osnovne namenske rabe prostora občine Črenšovci	52
4.1.3	Analiza osnovne namenske rabe za območja naselij Črenšovci, Gornja Bistrica, Srednja Bistrica in Trnje	55

4.2 Občina Turnišče	56
4.2.1 Predstavitev občinskih prostorskih aktov	59
4.2.2 Analiza osnovne namenske rabe prostora občine Turnišče	60
4.2.3 Analiza osnovne namenske rabe za območja naselij Turnišče, Nedelica, Gomilica in Renkovci	63
4.3 Občina Tišina	65
4.3.1 Predstavitev občinskih prostorskih aktov	68
4.3.2 Analiza osnovne namenske rabe prostora občine Tišina	71
4.3.3 Analiza osnovne namenske rabe za območja naselij Tišina, Petanjci, Vanča vas, Tropovci, Murski Črnci	74
4.4 Primerjava rezultatov analize spreminjanja osnovne namenske rabe prostora med obravnavanimi občinami	76
4.5 Analiza in primerjava izbranih kazalnikov podrobne namenske rabe prostora glede na število prebivalcev v izbranih občinah in naseljih	79
4.5.1 Kazalniki obsega površin podrobne namenske rabe prostora na prebivalca posamezne občine	79
4.5.2 Kazalnik obsega površin podrobne namenske rabe prostora na prebivalca za območje naselja	82
4.5.3 Spremembe površin osnovne namenske rabe prostora na posamezno podjetje, prihodek podjetij in stanovanja	85
5 SKLEPNE UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK	89
VIRI	92

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1:	Primerjalna preglednica kategorij namenske rabe prostora glede na Pravilnik (2003) in Pravilnik OPN (2007)	16
Preglednica 2:	Prikaz izračunanih vrednosti površin glede na posamezni občinski prostorski akt občin	23
Preglednica 3:	Prikaz in uskladitev kategorij namenskih rab prostora na podlagi OPN Črenšovci (2009) in PS SDPO Črenšovci (2003)	26
Preglednica 4:	Prikaz in uskladitev kategorij namenskih rab na podlagi OPN Turnišče (2009) in PS SDPO Turnišče (2003)	30
Preglednica 5:	Prikaz in uskladitev kategorij namenskih rab na podlagi OPN Tišina (2010) in PS SDPO Tišina (2003)	34
Preglednica 6:	Število prebivalcev in skupni koeficient prirastka prebivalstva/1000 preb. na ravni občine Črenšovci in na ravni države za obdobje 2000 – 2010 (SURS. 2012_9. SURS. 2012_10)	45
Preglednica 7:	Prebivalstvo po starostnih skupinah in indeks staranja prebivalstva na ravni občine Črenšovci in na ravni države za leti 2003 in 2010 (SURS. 2012_11. SURS. 2012_12)	46
Preglednica 8:	Aktivno prebivalstvo v občini Črenšovci in Sloveniji za leti 2002 in 2010 (SURS. 2012_13. SURS. 2012_14)	46
Preglednica 9:	Število kmetijskih gospodarstev in št. prebivalcev/kmetijo na ravni občine Črenšovci in ravni države za leti 2000 in 2010 (SURS. 2012_15)	47
Preglednica 10:	Površine namenske rabe prostora glede na PS DSPO Črenšovci (2003) (PS SDPO Črenšovci, 2003)	52
Preglednica 11:	Površine namenske rabe prostora glede na OPN Črenšovci (2009) (OPN Črenšovci, 2009)	53
Preglednica 12:	Bilanca osnovne namenske rabe prostora občine Črenšovci (PS SDPO Črenšovci, 2003; OPN Črenšovci, 2009)	55
Preglednica 13:	Prikaz deležev območij po skupinah osnovne namenske rabe prostora za posamezna naselja v občini Črenšovci ter njihova sprememba glede na obravnavana prostorska občinska akta (PS SDPO Črenšovci, 2003; OPN Črenšovci, 2009)	56
Preglednica 14:	Število prebivalcev in skupni koeficient prirastka prebivalstva/1000 preb. na ravni občine Turnišče in na ravni države za obdobje 2000 – 2010 (SURS. 2012_9. SURS. 2012_10)	57
Preglednica 15:	Prebivalstvo po starostnih skupinah in indeks staranja prebivalstva na ravni občine Turnišče in na ravni države za leti 2003 in 2010 (SURS. 2012_11. SURS. 2012_12)	58
Preglednica 16:	Aktivno prebivalstvo v občini Turnišče in Sloveniji za leti 2002 in 2010 (SURS. 2012_13. SURS. 2012_14)	58
Preglednica 17:	Število kmetijskih gospodarstev in št. prebivalcev/kmetijo na ravni občine Turnišče in ravni države za leti 2000 in 2010 (SURS. 2012_15)	59
Preglednica 18:	Površine namenske rabe prostora glede na PS SDPO Turnišče (2003) (PS SDPO Turnišče, 2003)	61
Preglednica 19:	Površine namenske rabe prostora glede na OPN Turnišče (2009) (OPN Turnišče, 2009)	61

Preglednica 20:	Bilanca osnovne namenske rabe prostora za občino Turnišče (PS SDPO Turnišče, 2003; OPN Turnišče, 2009)	63
Preglednica 21:	Prikaz deležev območij po skupinah osnovne namenske rabe prostora za posamezna naselja v občini Turnišče ter njihova sprememba glede na obravnavana prostorska občinska akta (PS SDPO Turnišče, 2003; OPN Turnišče, 2009)	65
Preglednica 22:	Število prebivalcev in skupni koeficient prirastka prebivalstva/1000 preb. na ravni občine Tišina in na ravni države za obdobje 2000 – 2010 (SURs. 2012_9. SURs. 2012_10)	66
Preglednica 23:	Prebivalstvo po starostnih skupinah in indeks staranja prebivalstva na ravni občine Tišina in na ravni države za leti 2003 in 2010 (SURs. 2012_11. SURs. 2012_12)	67
Preglednica 24:	Aktivno prebivalstvo v občini Tišina in Sloveniji za leti 2002 in 2010 (SURs. 2012_13. SURs. 2012_14)	67
Preglednica 25:	Število kmetijskih gospodarstev in št. prebivalcev/kmetijo na ravni občine Tišina in ravni države za leti 2000 in 2010 (SURs. 2012_15)	68
Preglednica 26:	Površine namenske rabe prostora glede na PS DSPO občine Tišina (2003) (PS SDPO Tišina, 2003)	71
Preglednica 27:	Površine namenske rabe prostora glede na OPN občine Tišina (2010) (OPN Tišina, 2010)	72
Preglednica 28:	Bilanca osnovne namenske rabe prostora za občino Tišina (PS SDPO Tišina, 2003; OPN Tišina, 2010)	74
Preglednica 29:	Prikaz deležev območij po skupinah osnovne namenske rabe prostora za posamezna naselja v občini Tišina ter njihova sprememba glede na obravnavana prostorska občinska akta (PS SDPO Tišina, 2003; OPN Tišina, 2010)	75
Preglednica 30:	Prikaz kazalnika obsega stavbnih zemljišč na prebivalca po posameznih občinah izračunan za oba obravnavana občinska prostorska akta (PS SDPO Črenšovci, 2003; OPN Črenšovci, 2009; PS SDPO Turnišče, 2003; OPN Turnišče, 2009; PS SDPO Tišina, 2003; OPN Tišina, 2010)	80
Preglednica 31:	Prikaz kazalnika podrobne namenske rabe prostora glede na število prebivalcev po posameznih občinah izračunani na podlagi OPN (OPN Črenšovci, 2009; OPN Turnišče, 2009; OPN Tišina, 2010)	82
Preglednica 32:	Podatki potrebni za izračun kazalnikov spremembe površin območja stavbnih zemljišč na posamezno podjetje, prihodek podjetij in stanovanje za obravnavane občine ter izračun povečanja sprememb podatkov med letoma sprejema občinskih prostorskih aktov (Proračun Občine Črenšovci, 2003; Proračun Občine Črenšovci, 2009; Proračun Občine Turnišče, 2003; Proračun Občine Turnišče, 2009; Proračun Občine Tišina, 2003; Proračun Občine Tišina, 2010; SURs. 2012_3; SURs. 2012_4; SURs. 2012_5; SURs. 2012_6; SURs. 2012_7)	86
Preglednica 33:	Kazalniki območja stavbnih zemljišč na podjetje, prihodek podjetij in stanovanje ter njihove spremembe na ravni celotne občine Črenšovci, občine Turnišče in občine Tišina (PS SDPO Črenšovci, 2003; OPN Črenšovci, 2009; PS SDPO Turnišče, 2003; OPN Turnišče, 2009; PS SDPO Tišina, 2003; OPN Tišina, 2010; SURs. 2012_3; SURs. 2012_4; SURs. 2012_5; SURs. 2012_6; SURs. 2012_7)	87

KAZALO SLIK

Slika 1:	Prikaz topološke napake »Must not Overlap« in njene odprave	21
Slika 2:	Prikaz topološke napake »Must Not Have Gaps« za občino Turnišče, Tišina in Črenšovci (PS SDPO Turnišče, 2003, PS SDPO Tišina, 2003 in PS SDPO Črenšovci, 2003)	22
Slika 3:	Prikaz odstopanja območja občine Črenšovci glede na PS SDPO (2003) in OPN (2009)	24
Slika 4:	Izsek območja namenske rabe prostora določene v PS SDPO Črenšovci (PS SDPO Črenšovci, 2003 in GURS, 2012)	28
Slika 5:	Izsek območja namenske rabe prostora določene v OPN Črenšovci (OPN Črenšovci, 2009 in GURS, 2012)	29
Slika 6:	Izsek območja namenske rabe prostora določene v PS SDPO Turnišče (PS SDPO Turnišče, 2003 in GURS, 2012)	32
Slika 7:	Izsek območja namenske rabe prostora določene v OPN Turnišče (OPN Turnišče, 2009 in GURS, 2012)	33
Slika 8:	Izsek območja namenske rabe prostora določene v PS SDPO Tišina (PS SDPO Tišina, 2003 in GURS, 2012)	36
Slika 9:	Izsek območja namenske rabe prostora določene v OPN Tišina (OPN Tišina, 2010 in GURS, 2012)	37
Slika 10:	Prikaz območja mešane namenske rabe prostora – 1/v (1. kmetijsko območje/voda) (PS SDPO Tišina, 2003 in GURS, 2012)	39
Slika 11:	Prikaz območja mešane namenske rabe prostora (v/g) in stanja po razdelitvi in prekategoriziranju območja v posamično skupino osnovne namenske rabe prostora (PS SDPO Tišina, 2003 in GURS, 2012)	40
Slika 12:	Prikaz območja mešane namenske rabe prostora g/v (PS SDPO Tišina, 2003 in GURS, 2012)	40
Slika 13:	Prikaz območja mešane namenske rabe prostora – v-opuščena gramoznica/g (PS SDPO Tišina, 2003 in GURS, 2012)	41
Slika 14:	Položajni prikaz obravnavanih občin znotraj prekmurske statistične regije (GURS, 2012)	43
Slika 15:	Prikaz območja zmanjšanja nepozidane gospodarske cone v Gornji Bistrici (OPN Črenšovci, 2009; GURS, 2012)	54
Slika 16:	Prikaz umestitve državne avtocestne povezave na območju občine Turnišče (PS SDPO Turnišče, 2003; OPN Turnišče, 2009)	62
Slika 17:	Grafičen prikaz deleža povečanja stavbnih zemljišč na račun AC v primerjavi s skupnim povečanjem območij stavbnih zemljišč (PS SDPO Turnišče, 2003; OPN Turnišče, 2009)	64
Slika 18:	Prikaz izseka različno kategoriziranega nasipa iz obeh občinskih prostorskih aktov in preureditev gramoznice v vodne in zelene površine (oz. območja stavbnih zemljišč glede na osnovno namensko rabo prostora) (PS SDPO Tišina, 2003; OPN Tišina, 2010)	73
Slika 19:	Prikaz deležev namenskih rab prostora po posameznih občinah glede na OPN (2009/2010) (OPN Črenšovci, 2009; OPN Turnišče, 2009; OPN Tišina, 2010)	76
Slika 20:	Prikaz sprememb namenske rabe prostora na podlagi PS SDPO in OPN obravnavanih občin (PS SDPO Črenšovci, 2003; OPN Črenšovci, 2009; PS SDPO Turnišče, 2003; OPN Turnišče, 2009; PS SDPO Tišina, 2003; OPN Tišina, 2010)	78
Slika 21:	Prikaz povečanja oziroma zmanjšanja obsega stavbnih zemljišč in števila prebivalstva za obravnavane občine (PS SDPO Črenšovci, 2003; OPN Črenšovci, 2009; PS SDPO Turnišče, 2003; OPN Turnišče, 2009; PS SDPO Tišina, 2003; OPN Tišina, 2010)	79

Slika 22:	Prikaz kazalnika obsega površin podrobne namenske rabe prostora na prebivalca posameznega naselja v občini Črenšovci (OPN Črenšovci, 2009)	83
Slika 23:	Prikaz kazalnika obsega površin podrobne namenske rabe prostora na prebivalca posameznega naselja v občini Turnišče (OPN Turnišče, 2009)	84
Slika 24:	Prikaz kazalnika obsega površin podrobne namenske rabe prostora na prebivalca posameznega naselja v občini Tišina (OPN Tišina, 2010)	85

Stran je namenoma prazna.

1 UVOD

Urejanje prostora, kjer ima prostorsko načrtovanje poseben pomen, je strokovno zahtevna dejavnost. Zagotoviti je namreč treba, da bodo družbeni cilji in koristi javnosti prostorsko dovolj določeni ter glede prostorskega razvoja usklajeni državni in lokalni interesi. Poleg tega pa se pričakuje, da bodo uresničeni tudi zasebni interesi, z namenom omogočiti trajnostni gospodarski in socialni razvoj v skladu s cilji varstva okolja in ohranjanja narave ter ob smotrnem in varčnem gospodarjenju s prostorom in drugimi dobrinami (MKO, 1999).

Raba tal ni načrtovalska kategorija, ki bi bila docela v rokah lokalne skupnosti; je namreč zadeva planetarne odgovornosti, kajti človek ima sposobnost samozavedanja in spoznanja o omejenosti naravnih virov. Torej ima moralno in etično nalogo, da hkrati z antropogenimi rabami tal ohranja naravne ekosisteme, biodiverzitetu, genski material. Naravo naj varuje in ohranja ne le zase in za prihodnje generacije, pač pa tudi zaradi narave same (Pogačnik, 2007). V občinskih prostorskih aktih pa je z namensko rabo prostora prikazana razmestitev dejavnosti v prostoru, ki mora slediti načelu trajnostnega prostorskega razvoja. Načrtovanje razvoja v prostoru je torej obsežen proces, ki predstavlja prepletanje strokovnega in političnega odločanja o posameznih potrebah in dejavnostih v prostoru. ZPNačrt (2007) predpisuje take prostorske ureditve, ki bodo omogočale trajnostni razvoj v prostoru in gospodarno rabo zemljišč, kakovostne bivalne razmere, prostorsko usklajeno in med seboj dopolnjujočo se razmestitev različnih dejavnosti v prostoru, prenovo obstoječega, ki ima prednost pred graditvijo novega, sanacijo degradiranega prostora, varstvo okolja, naravni virov, ohranjanje kulturne dediščine itd.

Prostorsko načrtovanje ima v Sloveniji dolgo tradicijo, ki je po osamosvojitvi doživelo precej sprememb in novosti. Od leta 1984 do danes je država doživela tri temeljne spremembe sistema na področju urejanja prostora. Sprva je bil sprejet Zakon o urejanju prostora (v nadaljevanju ZUreP, 1984), v skladu s katerim so občine izdale dolgoročne plane za obdobje 1986 – 2000. V letu 2003 mu je sledil nov Zakon o urejanju prostora (v nadaljevanju ZUreP – 1), ki je predpisoval pripravo instrumentov in ukrepov ter virov in sredstev, ki bi omogočili, da se dosežejo zakonodajni in strateški cilji. Toda še pred začetkom dejanskega izvajanja zakonodaje iz leta 2003, je leta 2007 začel veljati Zakon o prostorskem načrtovanju (v nadaljevanju ZPNačrt). Po besedah Darje Matjašec se politika »prostorske problematike vedno znova loteva po kočkih in brez systemskega premisleka, zato z vsako spremembo postopke še bolj zaplete, namesto da bi jih razpletla. Toda ne glede na vse zakonske spremembe bo slovenski prostor urejen šele, ko bo v državi vzpostavljena vsesplošna odgovornost do ravnanja s prostorom« (Matjašec, 2013). Kakšne so posledice spreminjanja zakonov na področju urejanja prostora, natančneje na področju spreminjanja namenske rabe prostora, bomo pokazali v diplomski nalogi.

Glavni cilj diplomske naloge je zato prikaz sprememb namenske rabe prostora na izbranih primerih prekmurskih občin Črenšovci, Turnišče in Tišina. Spremembe bomo ugotavljali na podlagi občinskih prostorskih aktov iz dveh obdobj. Ugotoviti želimo ali so spremembe namenske rabe prostora usklajene s cilji ZPNačrt-a ter ali se obseg sprememb povečuje, zmanjšuje oziroma ostaja

nespremenjen. Po podatkih Agencije Republike Slovenije za okolje (v nadaljevanju ARSO) se spremembe rabe zemljišč nadaljujejo v smeri intenzivne pozidave, glede na okoljske funkcije visoko vrednih zemljišč, in negativnega trenda pozidave visoko sposobnih tal oz. najboljših kmetijskih zemljišč. Proces pozidave naj bi potekal predvsem na dnu dolin in ob glavnih prometnih koridorjih ter ob širitvi naselij za potrebe trgovine industrije in stanovanjske gradnje (ARSO, 2011). Obseg sprememb bomo skušali pojasniti z izbranimi socio-ekonomskimi kazalniki, kot so število stanovanj, število in prihodek podjetij, gibanje prebivalstva idr.

Diplomska naloga je razdeljena na 6 poglavij. Uvodnemu poglavju sledi pregled zakonodaje s področja urejanja prostora vse od leta 1984 do danes. V tretjem poglavju je predstavljen metodološki pristop, ki zadeva primerjavo kategorij namenske rabe prostora glede na normativne predpise urejanja prostora iz različnih obdobj, pridobivanje in topološko urejanje podatkov ter prikaz in primerjava kategorij namenske rabe prostora glede na obravnavane občinske prostorske akte. Četrto poglavje v prvi polovici s pomočjo statističnih podatkov predstavi značilnosti in stanje v obravnavanih občinah, v drugi polovici pa se predstavi občinske prostorske akte, ki smo jih uporabili za izvedbo analize. Sledi peto poglavje z analizo in primerjavo namenske rabe prostora iz različnih obdobj za obravnavane občine ter zadnje šesto poglavje s sklepnimi ugotovitvami.

2 **NORMATIVNA IZHODIŠČA**

2.1 **Pregled normativne ureditve urejanja prostora po posameznih obdobjih**

2.1.1 **Ureditev v letih 1984 do 2002**

Področje urejanja prostora je bilo v obdobju od leta 1984 do 2002 urejeno z Zakonom o urejanju prostora (v nadaljevanju ZUreP (1984)), Zakonom o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (v nadaljevanju ZUN (1984)) in Zakonom o stavbnih zemljiščih (v nadaljevanju ZSZ (1984)) ter na področju gradnje z Zakonom o graditvi objektov (v nadaljevanju ZGO (2002)). V nadaljevanju naloge smo predstavili predvsem vsebino ZUreP (1984) kot krovnega zakona na področju urejanja prostora oziroma določanja in planiranja namenske rabe prostora.

ZUreP (1984) je prvič opredelil akte prostorskega planiranja, in sicer je kot strateške akte glede planiranja v prostoru določil: dolgoročne plane, ki vsebujejo prostorske usmeritve; in srednjeročne plane, ki vsebujejo prostorske odločitve. Ti so se sprejemali tako na republiški kot občinski ravni, pri čemer je veljalo načelo nadrejenosti, kar je pomenilo, da prvi niso smeli biti v nasprotju z republiškimi akti, zato smo v nadaljevanju predstavitev planskih aktov kratko povzeli tudi vsebino planskih aktov na republiški ravni. V svojih splošnih določbah je ZUreP (1984) določil, da urejanje prostora obsega tudi določanje namenske rabe prostora, tako, da bo ta usklajena s prostorskimi možnostmi in družbenimi potrebami. Zasledovanje slednjih izhaja tudi iz prvega odstavka 4. člena ZUreP (1984), ki je določal, da proces določanja poteka sočasno in v soodvisnosti s planiranjem ekonomskih, socialnih in drugih sestavin družbenega planiranja.

Značilnost ZUreP (1984) je predvsem zelo določna opredelitev dobrin splošnega pomena, kamor je neposredno uvrščal kmetijska zemljišča, gozdove, vodne rezervate in vodne površine, območja rudnih nahajališč ter območja naravne in kulturne dediščine, ki so pomembna za dolgoročni razvoj. Za spremembo njihove namenske rabe je določal, da morajo biti podani širši družbeni interesi, ti pa morajo biti ugotovljeni s spremembo dolgoročnega plana Socialistične republike Slovenije. Dodatna pogoja pa je določil glede spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč, in sicer le če je v skladu z zakonom ugotovljena a) usposobitev drugih zemljišč za kmetijsko proizvodnjo in b) vsaj v enakem obsegu (torej enako ali več).

Usmeritve in razvoj za določanje namenske rabe prostora so bile določene predvsem za smotrno razporeditev dejavnosti v prostoru in glede na čim bolj enakovredne pogoje za bivanje in delo. Pri tem so bile zakonsko določene pomembne omejitve glede usmerjanja poselitve, in sicer se je lahko nova poselitev usmerjala predvsem v ureditvena območja naselij, izven njih pa so se lahko določala območja le, če so neposredno namenjena omenjenim dobrinam splošnega pomena.

Prostorske sestavine dolgoročnih planskih aktov

V dolgoročnem planu SRS (1986) so bile določene temeljne usmeritve in globalna zasnova razvoja dejavnosti v prostoru ter določena globalna zasnova namenske rabe, zlasti za pomembnejša območja za poselitev, za turizem in rekreacijo, za potrebe splošne ljudske obrambe, za vodnogospodarske ureditve ter varovanje in razvoj krajinskih vrednost na ozemlju republike.

Dolgoročni plan občine je vseboval usmeritve glede razvoja dejavnosti v prostoru in načina urejanja posameznih območij s prostorskimi izvedbenimi akti. Prav tako pa je določal zasnovo namenske rabe prostora, zlasti za območja kmetijskih zemljišč in gozdov, vodnih virov, ureditvena območja vseh naselij v občini (zajeta so bila strnjene pozidane površine ter površine obstoječega naselja in nove površine, ki so bile namenjene zlasti za gradnjo stanovanjskih, proizvodnih in drugih objektov, zelenih, rekreacijskih in drugih površin). Z namenom usmerjanja poselitve na skoncentrirano območje je bilo potrebno v postopku priprave dolgoročnega plana občine naseljem omejiti ureditveno območje. V ta območja so bila vključena:

- območja zazidanih in nezazidanih strnjenih stavbnih zemljišč,
- območja nezazidanih stavbnih zemljišč, ki so na podlagi srednjeročnega družbenega plana določena za graditev objektov in naprav,
- območja, ki so dolgoročno predvidena za razširitev stavbnih zemljišč,
- območja, ki se jim ohrani primarna namenska raba, vendar jo je treba podrežati zahtevam poselitve v zvezi z rekreacijo na prostem in varovanjem kakovostnih bivalnih in delovnih pogojev ter v zvezi s preprečevanjem naravnih in drugih nesreč ali zmanjševanjem oziroma odpravljanjem posledic teh nevarnosti.

Za ta območja je dolgoročni plan občine določil tudi urbanistično zasnovo naselja, ki se je izdelala, če so bila po veljavnih predpisih razglašena za mesta ali naselja mestnega značaja ali če so izpolnjevala enega od pogojev:

- da je imelo naselje več kot 3000 prebivalcev ali več kot 1000 delovnih mest,
- da je bil v naselju predviden bistveno hitrejši razvoj v primerjavi z drugimi naselji.

V urbanistični zasnovi, je bilo treba opredeliti območja, na katerih se bodo s srednjeročnim družbenim planom določala stavbna zemljišča. Za območja izven ureditvenih pa je bilo potrebno določiti krajinsko zasnovo območja. Obe zasnovi je bilo treba grafično prikazati na kartah v merilu 1:5.000 oziroma 1:10.000.

Prostorske sestavine srednjeročnih planskih aktov

Tudi tu je ZUreP (1984) določal srednjeročni družbeni plan SRS in srednjeročne plane občin. Pri prvem so se smernice za njegovo pripravo določile v skladu z dolgoročnim planom SRS, medtem ko se je pri drugih kot osnova upošteval dolgoročni plan občine ob upoštevanju strokovnih podlag, izhodišč in ciljev (npr. za stanovanjsko graditev, graditev objektov družbenega standarda, proizvodnih objektov, pridobivanje in urejanje stavbnih zemljišč, urejanje kmetijskih zemljišč, ipd.)

ZUreP (1984) je za srednjeročne družbene plane določil, da morajo podrobno določiti prostorsko organizacijo dejavnosti in namensko rabo prostora in posebej območja stavbnih zemljišč, na katerih se bodo gradila, širila ali prenavljala naselja oziroma izvajali drugi posegi in se bo zanje izdelal prostorski izvedbeni načrt.

Prostorski izvedbeni akti

Prostorske izvedbene akte, ki so predstavljali konkretizacijo strateških prostorskih aktov je določal ZUN, njihovo podrobnejšo vsebino pa Navodilo o vsebini posebnih strokovnih podlag in o vsebini prostorskih izvedbenih aktov (v nadaljevanju Navodilo PIA (1985)). V 21. členu ZUN je bilo določeno, da se za te akte štejejo:

- prostorski ureditveni pogoji (v nadaljevanju PUP) in
- prostorski izvedbeni načrti (v nadaljevanju PIN).

Z njimi se je izvajalo urbanistično načrtovanje, kot način urejanja naselij (širitev in prenova). Ti akti na podlagi 22. člena ZUN podrobneje obdelajo sprejete odločitve, v srednjeročnem družbenem planu, o graditvi, širitvi in prenovi naselij ter drugih posegih v prostor. Z njimi so se torej določale neposredno zavezujoče odločitve in so bili neposredna podlaga za izdajo posamičnih dovoljenj (npr. lokacijskega dovoljenja).

S PUP-i se so se urejala območja občine, za katere ni bila predvidena izdelava PIN-ov, torej za manj zahtevna območja, ki so izven ureditvenih območij naselij. Z njimi so se podrobneje določali pogoji za posege v prostor, zlasti za graditev ali prenavo objektov ter merila za določanje gradbenih parcel in komunalno urejanje stavbnih zemljišč (ZUN (1984)). Poleg navedenega pa so bili PUP-i tudi podlaga za izdajo lokacijske dokumentacije, ta pa podlaga za izdajo lokacijskega dovoljenja (za območja, ki so se urejala s PUP-i).

Območja, ki so bila s srednjeročnim družbenim planom predvidena za graditev, širitev ali prenavo naselij so se urejali s PIN-i (ZUN (1984)). ZUN je določal, da so med te načrte spadali:

- zazidalni načrti (za urejanje naselij),

- ureditveni načrti (komunalna in ostala ureditev) in
- lokacijski načrti za posamezne infrastrukturne objekte in naprave.

S PIN se je torej določalo podrobne oziroma konkretne posege, kot je namenska raba površin in je bil podlaga za izdajo lokacijskega dovoljenja ter za parcelacijo zemljišč.

Navodilo PIA (1985) je določalo, da se tako PUP-i kot PIN-i grafično prikažejo na geodetskih podlagah. Pri tem so se PUP-i za območja izven ureditvenih območij naselij izdelali na temeljnih topografskih načrtih v merilu 1:5000 ali 1:10.000 ter na preglednem katastrskem načrtu; znotraj ureditvenega območja naselja pa so se grafično prikazali v ustreznem večjem merilu. PIN-i so se morali prilagajati tako, da so se prikazi, ki določajo prostorske pogoje za izdajo lokacijskih dovoljenj, izdelali v merilu 1:500 ali 1:1000.

Navodilo o vsebini in metodologiji izdelave strokovnih podlag in prostorskih sestavin planskih aktov občin

Navodilo o vsebini in metodologiji izdelave strokovnih podlag in prostorskih sestavin planskih aktov občin (v nadaljevanju Navodilo SP (1985)) je urejalo tako (obvezne) vsebine in samo metodologijo strokovnih podlag kot tudi prostorskih sestavin planskih aktov občin.

V Navodilih SP (1985) je bila določena natančnost prikaza prostorskih sestavin planskih aktov, in sicer se te v skladu z njihovimi značilnostmi prikažejo pisno, numerično in grafično s tako natančnostjo, da so odločitve glede na raven planskega akta jasne, čitljive in nedvoumne. Pri tem je bilo seveda potrebno upoštevati obvezne enotne kazalce in grafične znake, pri katerih se je uporabljalo:

- kartografske podlage, pripravljene in dopolnjene v skladu s predpisi,
- enotni grafični znaki, ki jih pripravi Zavod SR Slovenije za družbeno planiranje v sodelovanju z Republiško geodetsko upravo.

Njihova uporaba je bila obvezna za prikaz:

- sedanje organizacije dejavnosti in namenske rabe prostora,
- zasnove organizacije dejavnosti in zasnove namenske rabe prostora v dolgoročnih planskih aktih in planskih odločitvah v srednjeročnih planskih aktih.

Navodila SP (1985) so določala, da se sestavine dolgoročnega plana občine grafično prikažejo v kartografskem delu, ki ga sestavlja sistem tematskih kart, na katerih so grafično opredeljene zasnove in zaporedje uresničevanja ključnih nalog dolgoročnega plana občine. Kot kartografske osnove za tematske karte so Navodila SP (1985) določala publikacijske karte v format A4 in A3 ter topografske karte v merilu 1:25.000, ki prikazujejo predvsem namensko rabo prostora. Določeno je bilo tudi, da mora imeti dolgoročni plan občine kartografsko dokumentacijo k planu na kartah v merilu 1:5.000, v

katerih so prikazane opredelitve glede namenske rabe zemljišč. Podobno kot za dolgoročni plan občine je bilo potrebno tudi prostorske sestavine srednjeročnega družbenega plana grafično prikazati v kartografskem delu. Razlika je bila samo v tem, da je bilo potrebno kartografsko dokumentacijo k planu na kartah, ki se nanaša na programske zasnove, grafično prikazati v merilu 1:1000 ali 1:2000.

2.1.2 Ureditev po letu 2002

Že leta 1990 je bil sprejet Zakon o planiranju in urejanju prostora (v nadaljevanju ZPUP (1990)), ki je urejal prehodno obdobje in v 1. členu določil, da do sprejema novih predpisov veljajo prostorske sestavine za obdobje 1986-1990. Hkrati pa je v 2. členu spremenil postopek sprejemanja sprememb in dopolnitev prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin, in sicer se tudi za njih uporablja postopek, ki je predpisan za prostorske izvedbene akte. Na ta način so se torej tudi strateški akti spreminjali po predpisih, ki veljajo za izvedbene akte.

Prehodno obdobje je trajalo do začetka leta 2002, ko je začel veljati Zakon o urejanju prostora (v nadaljevanju ZUreP-1 (2002)), ki je nadomestil ZUreP (1984) in po skoraj 12 letih samostojnosti predstavljal prvi zakon s področja prostorskega urejanja.

Na začetku velja omeniti nekatere prehodne in končne določbe ZUreP-1 (2002), in sicer so tako na državni kot občinski ravni v veljavi ostale prostorske sestavine dolgoročnih planov, vendar je bila ta veljavnost na državni ravni omejena do uveljavitve Strategije prostorskega razvoja Slovenije v letu 2004 (v nadaljevanju SPRS (2004)), medtem ko na občinski ravni še tri leta po njenem sprejetju. V veljavi pa so ostali prostorski izvedbeni načrti na ravni države, medtem ko je bilo za občinsko raven določeno, da ob sprejemu prostorskega reda občine občinski svet ugotovi, kateri načrti so v nasprotju z njim ali pa so že izvedeni in jih v tem primeru razveljavi, oziroma če so skladni s strategijo prostorskega razvoja občine (v nadaljevanju SPRO), ostanejo v veljavi nadaljnjih deset let od uveljavitve prostorskega reda občine. Glede na to, da naj bi torej občine še nekaj časa uporabljale prostorske sestavine dolgoročnih in srednjeročnih planov, je bil leta 2003 sprejet Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (v nadaljevanju Pravilnik (2003) in kasneje še Strokovna priporočila za izvajanje Pravilnika o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (v nadaljevanju Priporočila (2003)). Pravilnik (2003) je tako določal, da se v prostorskih sestavinah posebej grafično prikažejo območja namenske rabe prostora, ki se določi in prikaže za celotno območje in se deli na osnovno in podrobno namensko rabo prostora, za katero je določal tudi pripadajoče grafične znake. Namenska raba prostora se je morala v skladu s Pravilnikom (2003) izdelati na digitalnih katastrskih načrtih v državnem koordinatnem sistemu, pomanjšanih v merilo 1:5000 s topološko pravilnimi poligoni, s topološko pravilnimi in usmerjenimi linijami ali s točkami. Nadalje je določal še digitalno obliko in strukturo za posamezne podatke iz prostorskih sestavin.

Novosti ZUreP-1 (2002) so predstavljale predvsem večja nomotehnična dovršenost, novi (strokovni) izrazi, bolj natančna ureditev pristojnosti na področju urejanja prostora med državo in občino ter novo delitev in poimenovanje prostorskih aktov. Prostorski akti so torej bili dveh vrst, strateški in izvedbeni.

Med njimi je veljajo načelo usklajenosti in nadrejenosti državnih nad občinskimi. Državna strateška akta sta bila strategija prostorskega razvoja Slovenije in prostorski red Slovenije, občinski pa strategija razvoja občine. Izvedbeni akti pa so bili državni in občinski lokacijski načrti ter prostorski red občine.

ZUreP-1 (2002) je za razliko od ZUreP (1984) tudi jasno določil usmerjanje poselitve, in sicer se je morala ta v skladu s 5. členom usmerjati v poselitvena območja, nato pa v 6. členu eksplicitno določil izjeme. Zakonodajalec je tako na najvišji ravni vse subjekte na področju prostorskega urejanja zavezal k poselitvi. V sedmih točkah je tudi določil temeljne cilje urejanja prostora z glavnimi poudarki na racionalni, vendar usklajeni rabi prostora, ki omogoča kakovostne življenjske razmere ob ustreznem varstvu okolja.

Strateški akti

SPRS določa temeljne strateške usmeritve, na lokalno raven pa je vplivala predvsem z usmeritvijo v prostorski razvoj za razvoj poselitve, gospodarske infrastrukture in krajine. Temeljna pravila za urejanja prostora pa določa prostorski red Slovenije.

Na občinski ravni je bil strateški akt SPRO, ki je določala predvsem izhodišče, cilje in zasnovo prostorske ureditev. Vsebovala je tudi urbanistično in krajinsko zasnovo. S prvo je občina določala območja in zasnovo za nadaljnje širitve in prenovo naselij, ki jih kasneje izvedla s prostorskim redom občine kot temeljnimi izvedbenimi aktom. Namen krajinske zasnove po ZUreP-1 (2002) je bil določanje strategije prostorskega razvoja in načina prostorskega urejanja v krajini. Na podlagi 18. člena ZUreP-1 (2002) je bil sprejet tudi Pravilnik o podrobnejši vsebini, obliki in načinu priprave strategije prostorskega razvoja občine ter vrstah njenih strokovnih podlag (v nadaljevanju: Pravilnik o strategiji prostorskega razvoja občine (2004)), ki je še bolj podrobno določal urbanistično in krajinsko zasnovo. Določal je tudi, da mora biti prostorska strategija sestavljena iz besedila in kartografskega dela, oboje v digitalni obliki. Kartografski del se je moral prikazati na državnih kartah, vsebina urbanistične in krajinske zasnove pa se je prikazala na kartah, ki so ustrezale najmanj natančnosti merila 1:10 000. Grafični prikazi zasnove namenske rabe je določal smiselno uporabo enotnih grafičnih znakov.

Ponovno je ZUreP-1 (2002) v 59. členu tudi za občinski strateški akt določil, da se mora širitve odvijati znotraj samega naselja, razen če za to ni več racionalnih možnosti in se lahko območjem izven naselja, v skladu s temeljnimi cilji urejanja prostora in načeli usmerjanja poselitve, spremeni namenska raba v poselitvena območja. Glede na to, da smo že zgoraj poudarili, da so bili tudi temeljni cilji in načela urejanja prostora oziroma poselitve usmerjeni znotraj samih naselij, se zdi, da so občine izkoristile predvsem izjemo glede racionalnosti.

Izvedbeni akti

Temeljni izvedbeni prostorski akt je bil prostorski red občine, ki je v skladu s strategijo prostorskega razvoja občine določal območja namenske rabe prostora in ostale pogoje in merila ter ukrepe za načrtovanje v prostoru. Na njegovi podlagi se je v nadaljevanju pripravil občinski lokacijski načrt in pogoje za pridobitev gradbenega dovoljenja.

Glede namenske rabe prostora v prostorskem redu občine je ZUreP-1 (2002) določal, da se ta določi za celotno območje občine, pri čemer je potrebno upoštevati posamezne predpise, fizične lastnosti in predvideno namembnost. Ta območja pa so se lahko delila na površine podrobnejše namenske rabe. Merila in pogoji za določanje območij namenske rabe prostora so bili določeni v 65. členu ZUreP-1 (2002). Leta 2004 je bil sprejet Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave prostorskega reda občine ter vrstah njegovih strokovnih podlag (v nadaljevanju Pravilnik o prostorskem redu občine (2004)). Ta je določal, da mora občinski prostorski načrt vsebovati merila in pogoje za urejanje prostora, ki določajo lokacijske pogoje za graditev. Določal je tudi enotne grafične znake za prikazovanje meril in pogojev za urejanja prostora. Podobno kot za strategijo prostorskega razvoja občine je bilo tudi tu določeno, da se prostorski red občine sestavi v digitalni obliki, in sicer tako besedilni kot kartografski del. Za grafične načrte območij namenske rabe je bilo določeno, da morajo biti prikazani oziroma ustrezati najmanj natančnosti merila 1: 5000.

Izvedbeni akt na občinski ravni je bil tudi občinski lokacijski načrt, s katerim so občine podrobneje načrtovale posamezne prostorske ureditve, zlasti glede namena, lege, funkcije, velikosti in oblikovanja objektov (ZUreP-1 (2002)). Z njimi so se glede na ZUreP (1984) nadomestili prostorski izvedbeni načrti (PIN).

Kljub zakonski obveznosti, da morajo občine v roku treh let po sprejemu SPRS sprejeti SPRO in PRO, praktično nobena občina ni izpolnila te obveznosti. To je tudi poglaviti razlog, da analize spreminjanja namenske rabe prostora ne moremo izvesti na podlagi občinskih prostorskih aktov predpisanih v Zurep-1 (2002).

2.1.3 Ureditev po letu 2007

V letu 2007 je bil sprejet Zakon o prostorskem načrtovanju (v nadaljevanju ZPNačrt (2007)), ki je z nekaj spremembami in dopolnitvami v veljavi še danes. Med cilje prostorskega načrtovanja je dodano ohranjanje prepoznavnih značilnosti prostora in sanacije degradiranega prostora ter prenova obstoječega, ki ima prednost pred graditvijo novega. Podobno kot v ZUreP-1 (2002) je določeno, da se mora prostorski razvoj odvijati na prostih površinah znotraj obstoječih naselij in se širiti le, če tam ni več prostora. Pri tem določa tudi, da se morajo varovati najboljša kmetijska zemljišča.

ZPNačrt (2007) v svojih prehodnih določbah določa tudi dokončanje priprave občinskih prostorskih aktov, in sicer glede na to ali so ti že bili razgrnjeni na podlagi določb ZUreP-1 (2002) ali ne. V prvem

primeru se ti nadaljujejo in končajo po postopkih ZPNačrt-a (2007), v primeru že opravljene razgrnitve pa se dokončajo po določbah ZUreP-1 (2002) in se štejejo za ustrezne dokumente v skladu z ZPNačrt (2007). Tako se strategija prostorskega razvoja občine dokonča oziroma šteje za občinski strateški prostorski načrt (v nadaljevanju OSPN) ali občinski prostorski načrt (v nadaljevanju besedila: OPN); prostorski red občine za OPN; občinski lokacijski načrt pa za občinski podrobni prostorski načrt (v nadaljevanju OPPN).

ZPNačrt (2007) je določil tudi nove prostorske akte, in sicer:

- a) na državni ravni:
 - državni strateški prostorski načrt in
 - državni prostorski načrt;
- b) na ravni občine:
 - občinski prostorski načrt (OPN) in
 - občinski podrobni prostorski načrt (OPPN).

ZPNačrt (2007) je tako opustil delitev na strateške in izvedbene prostorske akte, ohranja pa se pri OPN, pri čemer strateški del določa zasnovo in usmeritve, medtem ko izvedbeni del določa območja namenske rabe prostora in območja za katere se pripravi OPPN.

Podrobnejšo vsebino in obliko poleg ZPNačrt-a (2007) določa Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (v nadaljevanju Pravilnik OPN (2007)). OPN predstavlja v svojem izvedbenem delu tudi podlago za pripravo projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja. Za prostorsko načrtovanje na območjih posameznih mest ali naselij mestnega značaja pa je treba predhodno pripraviti urbanistični načrt, kot strokovno podlago, ki to določa ZPNačrt (2007). Na njegovi podlagi se v naselju določajo tudi enote urejanja prostora, v katerih se nato prikažejo območja namenske rabe (ta se lahko delijo na območja podrobnejše namenske rabe – ZPNačrt (2007))v izvedbenem delu OPN. Območja podrobne namenske rabe se določijo z izvedbenim delom OPN, na podlagi usmeritev strateškega dela, ki določa okvirna območja naselij in območja razpršene gradnje. ZPNačrt (2007) nič več ne ureja urbanističnega in krajinskega načrtovanja.

Namenska raba zemljišč se na podlagi 12. člena Pravilnika OPN (2007) določi kot osnovna namenska raba prostora:

- stavbna zemljišča,
- kmetijska zemljišča,
- gozdna zemljišča,
- vodna zemljišča in
- druga zemljišča.

Po posameznih enotah urejanja prostora pa se podrobno načrtuje območja podrobnejše namenske rabe, ki se v skladu z 15. členom Pravilnika OPN (2007) deli na:

- območja stanovanj,
- območja centralnih dejavnosti,
- območja proizvodnih dejavnosti,
- posebna območja,
- območja zelenih površin,
- območja in omrežja prometne infrastrukture,
- območja komunikacijske infrastrukture,
- območja energetske infrastrukture,
- območja okoljske infrastrukture,
- območja za potrebe obrambe v naselju,
- površine razpršene poselitve,
- območja najboljših kmetijskih zemljišč,
- območja drugih kmetijskih zemljišč,
- območja gozdnih zemljišč,
- območja površinskih voda,
- območja vodne infrastrukture,
- območja mineralnih surovin,
- območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami,
- območja zunaj naselij za potrebe obrambe,
- ostala območja.

ZPNačrt (2007) je s kasnejšo dopolnitvijo določil, da morajo občine sprejeti OPN najkasneje 24 mesecev po uveljavitvi podzakonskega predpisa oziroma do začetka leta 2011, kar pa se v veliki večini primerov ni zgodilo, saj so občine izkoristile možnost, da do uveljavitve OPN lahko spreminjajo in dopolnjujejo prostorske sestavine občinskega dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana. Do 1.5.2013 je OPN sprejelo zgolj 48 občin, kar je slabih 23 % vseh občin v Sloveniji (Zavodnik Lamovšek, osebna komunikacija, 22.5.2013 in SOS, 2013). Zakon prav tako ni določil ukrepov za vse primere občin, kjer OPN še niso sprejeli. Iz tega razloga je še vedno v veljavnosti tudi Pravilnik (2003).

Z Zakonom o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostoru (v nadaljevanju ZUPUDPP (2010)) so med drugim prenehala veljati tudi tista določila ZPNačrt-a (2007), ki se nanašajo na državni prostorski načrt.

ZPNačrt (2007) določa, da morajo imeti prostorski akti tako grafični kot tekstualni del, ki morajo biti izdelani tudi v digitalni obliki. Pravilnik OPN (2007) pa določa, da se grafični del posebej prikaže za strateški in posebej za izvedbeni del. Hkrati določa, da se strateški del prikaže na geodetskih podlagah v merilu 1:50.000, izvedbeni del pa na geodetskih načrtih najmanj natančnosti merila 1:5000 oziroma v primeru urbanističnih načrtov do 1:1000. Grafično se mora prikazati tudi pregledna karta občine s prikazom osnovne namenske rabe in ključnih omrežjih gospodarske javne infrastrukture na državni topografski karti natančnosti merila največ 1:50.000. Na podlagi Pravilnika OPN (2007) se mora OPN prikazati tudi v digitalni obliki.

Stran je namenoma prazna.

3 METODOLOŠKI PRISTOP

3.1 Primerjava kategorij namenske rabe prostora glede na normativne predpise urejanja prostora v različnih obdobjih

Ob vsakokratni spremembi prostorske zakonodaje je, tako leta 2003 kot 2007, prišlo do sprememb grafičnega prikazovanja območij namenske rabe prostora. Za izvedbo analize spremembe namenske rabe prostora na podlagi veljavnih občinskih prostorskih načrtov in digitaliziranih prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov je bila zato najpomembnejša naloga uskladitev različnih kategorij namenske rabe prostora. To smo izvedli na osnovi Pravilnika (2003) in Pravilnika OPN (2007). Oba delita kategorije namenske rabe na osnovno in podrobnejšo, vendar z različnimi kategorijami podrobne namenske rabe prostora, zaradi česar smo delitev želeli poenotiti.

Ker so nas zanimale spremembe površin posameznih rab v različnih obdobjih, smo se odločili, da pri poenotenju in uskladitvi kategorij Pravilnik (2003) v celoti prilagodimo novejšemu, trenutno veljavnemu Pravilniku OPN (2007).

Pravilnik (2003) osnovno namensko rabo prostora deli na tri območja, in sicer poselitvena območja, območja gospodarske infrastrukture ter območja krajine. Te nadalje deli na območja in površine podrobnejše namenske rabe:

Poselitvena območja:

- območja stanovanj,
- območja proizvodnih dejavnosti,
- območja javne infrastrukture,
- mešana območja in
- območja športnorekreacijskih in zelenih površin.

Območja gospodarske javne infrastrukture:

- prometna infrastruktura,
- telekomunikacijska infrastruktura,
- energetska infrastruktura,
- komunalna infrastruktura in
- okoljska infrastruktura.

Območja krajine:

- površinske vode,
- mineralne surovine
- območja gozdov
- območja kmetijskih zemljišč
- območja za potrebe obrambe in

- območja za potrebe pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Tako definirane kategorije namenske rabe prostora smo razvrstili v pet območij osnovne namenske rabe prostora glede na Pravilnik OPN (2007), ki predstavljajo:

- območja stavbnih zemljišč,
- območja kmetijskih zemljišč,
- območja gozdnih zemljišč,
- območja voda,
- območja drugih zemljišč.

Takšna delitev območij osnovne namenske rabe prostora v nadaljevanju predstavlja osnovo za izdelavo bilance rabe površin, s pomočjo katere ugotavljamo in prikazujemo trende spreminjanja posameznih kategorij namenske rabe prostora.

V preglednici 1 je prikazana uskladitev kategorij podrobne namenske rabe prostora med navedenima pravilnikoma iz let 2003 in 2007. Pri usklajevanju smo si pomagali z obrazložitvijo pojmov, ki se nanašajo na posamezne kategorije osnovne in podrobne namenske rabe prostora in so opisani v obeh pravilnikih. Med usklajevanjem kategorij se je bilo potrebno z zadostno mero previdnosti odločiti o pravilnejšem načinu pretvorbe kategorij namenske rabe prostora glede na Pravilnik OPN (2007). Potek smo predstavili po posameznih območjih osnovne namenske rabe prostora.

V prvem koraku, ki je bil najobsežnejši, smo uskladili območja in površine podrobnejše namenske rabe prostora znotraj *območja stavbnih zemljišč* (glej tudi Kerpan, 2012). Kot je že omenjeno, smo kategorizacijo namenske rabe prostora v Pravilniku (2003) prilagodili Pravilniku OPN (2007), kar pomeni, da so razporeditve kategorij namenske rabe glede na Pravilnik OPN (2007) ostale v nespremenjeni obliki. V nadaljevanju so obrazložene posamezne odločitve in posebnosti oziroma težave, s katerimi smo se soočili med usklajevanjem.

Območja stanovanj smo v celoti in brez težav uskladili z istoimensko kategorijo v Pravilniku OPN (2007). Edina razlika med obema pravilnikoma je bila bolj podrobna delitev površin podrobnejše namenske rabe prostora v Pravilniku (2003), in sicer smo območja eno in dvostanovanjskih stavb ter območja večstanovanjskih stavb združili v kategorijo stanovanjske površine.

Pri *območjih proizvodnih dejavnosti* je nastala težava glede razdelitve kategorije »druga proizvodna območja«, saj je Pravilnik OPN (2007) ne pozna. V tem primeru je bila potrebna posebna interpretacija na podlagi DOF-a in tekstualnega dela prostorskih aktov iz obdobja 2003/04 za obravnavane občine. Ugotoviti je bilo namreč treba, katera druga proizvodna območja so namenjena za gospodarske cone ter katera za površine z objekti za kmetijsko proizvodnjo. Gospodarske cone so večji objekti namenjeni industriji, medtem ko so objekti za kmetijsko proizvodnjo manjših površin in običajno v neposredni bližini bivalnih območij.

Območja javne infrastrukture ni bilo mogoče v celoti uvrstiti v eno območje podrobnejše namenske rabe glede na Pravilnik OPN (2007). Površine, ki so namenjene vzgoji in izobraževanju, območje zdravstva, območje socialnega varstva, območje kulture, območje javne uprave ter območje čiščenja

in opravljanja verskih dejavnosti smo uvrstili v osrednja območja centralnih dejavnosti. V Pravilniku OPN (2007) poleg osrednjih območij centralnih dejavnosti obstajajo še druga območja centralnih dejavnosti kamor po definiciji uvrščamo območja, kjer prevladuje določena dejavnost, razen stanovanj. Pravilnik (2003) ne vsebuje nobene kategorije namenske rabe prostora, ki bi bila primerna za drugo območje centralnih dejavnosti. Ker grajenih območij za šport nismo mogli uvrstiti v območja centralnih dejavnosti, smo jih na podlagi opisa poenotili s površinami športnih centrov v sklopu posebnih območij.

Pravilnik (2003) vsebuje *mešana območja*, ki jih prav tako kot območja javne infrastrukture ni mogoče v celoti uvrstiti v enotno območje podrobnejše namenske rabe v Pravilniku OPN (2007). Površine območij urbanih središč in območij storitvenih, proizvodnih in trgovskih dejavnosti smo na podlagi opisa uvrstili v območja centralnih dejavnosti, medtem ko smo površine turističnih območij z nastanitvijo in posebnih območij uvrstili v posebna območja.

V nadaljevanju so si bile preostale kategorije namenskih rab prostora iz obeh pravilnikov zelo podobne in ni prihajalo do večjih težav pri poenotenju rab. Tako so *območja športno rekreacijskih in zelenih površin* v Pravilniku (2003) neposredno primerljiva z območji zelenih površin v Pravilniku OPN (2007).

Območja prometne infrastrukture, območja telekomunikacijske infrastrukture, območja energetske infrastrukture ter območja komunalne in okoljske infrastrukture imajo v Pravilniku (2003) podrobnejšo delitev površin namenske rabe prostora v primerjavi s Pravilnikom OPN (2007). Ker smo prilagajali stari pravilnik novemu, nam združevanje podrobnejše členjenih kategorij ni povzročalo težav.

Ugotovimo lahko, da je ena izmed posebnosti usklajevanja namenskih rab prostora med pravilnikoma tudi v Pravilniku (2003) definirano *območje za potrebe obrambe*. Na območju občine se je uporabljala ena sama kategorija namenjena za obrambo, medtem ko Pravilnik OPN (2007) loči med območji za potrebe obrambe v naselju ter izven naselja. Zanimivo je tudi to, da ti dve kategoriji nista uvrščeni pod enako vrsto osnovne namenske rabe, temveč območja za potrebe obrambe v naselju pripadajo območjem stavbnih zemljišč, območja za potrebe obrambe zunaj naselij pa uvršča v območja drugih zemljišč. V tem primeru je pri odločitvi zopet potrebna dodatna interpretacija na podlagi DOF-a in tekstualnega dela prostorskih aktov konkretne občine, ki jo analiziramo.

V zaključku prvega sklopa primerjave kategorij podrobne namenske rabe prostora znotraj območja osnovne namenske rabe stavbnih zemljišč, moramo omeniti tudi površine, ki so namenjene razpršeni poselitvi oziroma gradnji. Teh območij stari pravilnik ne opredeljuje, vendar smo pri pregledovanju grafičnih prikazov prostorskih sestavin dolgoročnega plana občine (v nadaljevanju PS SDPO) v analogni obliki ugotovili, da sta se kljub vsemu v praksi prikazovali s črkovno oznako (Foški, februar 2012).

Drugo območje osnovne namenske rabe so **območja kmetijskih zemljišč**. Pravilnik (2003) vsebuje samo eno kategorijo, in sicer *območja intenzivne kmetijske proizvodnje*, medtem ko Pravilnik OPN (2007) kmetijska zemljišča deli na najboljša (v nadaljevanju K1) in druga (v nadaljevanju K2) kmetijska zemljišča. Ker je bila delitev kmetijskih zemljišč na K1 in K2 določena že leta 1996 na

podlagi Zakona o kmetijskih zemljiščih (v nadaljevanju ZKZ, 1996) si pri interpretaciji lahko pomagamo z evidenco v kateri se vodijo ti podatki.

Pri **območju gozdnih zemljišč** kot naslednji skupini osnovne namenske rabe ni bilo posebnosti, saj oba pravilnika obravnavata le eno kategorijo za območje gozdov.

Četrta in peta skupina osnovne namenske rabe **območja voda in območja drugih zemljišč** smo zopet brez težav prilagodili Pravilniku OPN (2007), saj se vsebine kategorij namenske rabe prostora niso bistveno razlikovale. Kot smo že omenili v prvi skupini osnovne namenske rabe smo območja za potrebe obrambe razdelili in uvrstili tudi v območja drugih zemljišč. V ta območja smo, na podlagi interpretacije na podlagi DOF-a in tekstualnega dela prostorskih aktov konkretne občine, ki jo analiziramo, uvrstili območja za potrebe obrambe zunaj naselij.

Preglednica 1: Primerjalna preglednica kategorij namenske rabe prostora glede na Pravilnik (2003) in Pravilnik OPN (2007)

Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave OPN ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (ZPNačrt, 2007)		Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dogoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (ZUreP, 2003)	
I. OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ			
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
1. območja stanovanj S	1.1 stanovanjske površine	SS	1.1 območja eno in dvostanovanjskih stavb SE
	1.2 stanovanjske površine za posebne namene	SB	1.2 območja večstanovanjskih stavb SV
	1.3 površine podeželskega naselja	SK	1.3 stanovanjska območja za posebne namene SS
	1.4 površine počitniških hiš	SP	1.5 stanovanjska območja s kmetijskimi gospodarstvi SK
			1.4 območja počitniških hiš SP
2. območja centralnih dejavnosti C	2.1 osrednja območja centralnih dejavnosti	CU	3.1 območja vzgoje in izobraževanja DI
			3.3 območja zdravstva DZ
			3.4 območja socialnega varstva DV
			3.5 območja kulture DK
			3.6 območja javne uprave DU
			3.7 območja čiščenja in opravljanja verskih dejavnosti DC
			4.1 območja urbanih središč MS
	4.2 območja storitvenih, proizvodnih in trgovskih dejavnosti MP		
	2.2 druga območja centralnih dejavnosti	CD	
	3. območja proizvodnih dejavnosti I	3.1 površine za industrijo	IP
3.2 gospodarske cone		IG	
3.3 površine z objekti za kmetijsko proizvodnjo		IK	2.2 druga proizvodna območja PD
			1. območja stanovanj S
			3. območja javne infrastrukture D
			4. mešana območja M
			3. območja javne infrastrukture D
			2. območja proizvodnih dejavnosti P

se nadaljuje...

... nadaljevanje preglednice 1

Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave OPN ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (ZPNačrt, 2007)			Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dogoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (ZUreP, 2003)		
I. OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ					
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora		Površine podrobnejše namenske rabe prostora		Območja podrobnejše namenske rabe prostora
4. posebna območja B	4.1 površine za turizem	BT	4.4 turistična območja z nastanitvijo	MT	4. mešana območja M
	4.2 površine drugih območij	BD	4.3 posebna območja	MB	
	4.3 športni centri	BC	3.2 območja za šport	DS	3. območja javne infrastrukture D
5. območja zelenih površin Z	5.1 površine za oddih, rekreacijo in šport	ZS	5.1 območja za šport in rekreacijo	ZS	5. območja športno rekreacijskih in zelenih površin Z
	5.2 parki	ZP	5.2 parki	ZP	
	5.3 površine za vrtičkarstvo	ZV	5.3 druge zelene površine	ZD	
	5.4 druge urejene zelene površine	ZD	5.4 pokopališča	ZK	
	5.5 pokopališča	ZK			
6. območja prometnih površin P	6.1 površine cest	PC	6.1 območja državnih cest	DC	6. območja prometne infrastrukture I
			6.2 območja lokalnih cest	LC	
			6.3 območja kolesarskih poti (DK-državne kolesarske poti, LK-lokalne kolesarske poti)	DK	
			6.4 območja prometnih površin izven vozišča	JP	
			6.5 območja železniških prog		
			6.7 območja letališč in vzletišč (IL-letališče, IV-vzletišče)	IL	
	6.2 površine železnic	PŽ	6.8 območja pristanišč	IR	
6.3 letališča	PL	6.6 območja železniških postaj	IZ		
6.4 heliporti	PH				
6.5 pristanišča	PR				
6.6 ostale prometne površine	PO				
7. območja komunikacijske infrastrukture T			7.1 območja objektov in naprav	TO	7. območja telekomunikacijske infrastrukture T
			7.2 telekomunikacijski vodi	T	
8. območja energetske infrastrukture E			8.1 območja za oskrbo z električno energijo	EE	8. območja energetske infrastrukture E
			8.2 daljnovodi (DV-daljnovodi, KV-kablovodi)	DV...kV	
			8.3 območja s oskrbo s plinom	EP	
			8.4 plinovodi	P	
			8.5 območja za preskrbo z nafto in naftnimi derivati	EN	
			8.6 naftovodi in produktovodi (N-naftovodi, PR-produktovodi)	N	
			8.7 območja za oskrbo s toplotno energijo	ET	
			8.8 toplovodi	ET	
9. območja okoljske infrastrukture O			9.1 območja za oskrbo z vodo	OV	9. območja komunalne in okoljske infrastrukture O
			9.2 vodovodi	V	
			9.3 območja za čiščenje voda	OC	
			9.4 kanalski vodi	K	
			9.5 območja za ravnanje z odpadki	OR	
			9.6 območja za odlaganje odpadkov	OO	

... se nadaljuje

... nadaljevanje preglednice 1

Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave OPN ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij (ZPNačrt, 2007)		Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dogočajnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki (ZUreP, 2003)	
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
10. območja za potrebe obrambe v naselju F			14. območja za potrebe obrambe OB
11. površine razpršene poselitve A			R
12. razpršena gradnja, zemljišče pod stavbo izven območij stavbnih zemljišč (informacija o dejanskem stanju) L			R
II. OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ			
1. najboljša kmetijska zemljišča K1		12.1 območja intenzivne kmetijske proizvodnje	12. območja kmetijskih zemljišč
2. druga kmetijska zemljišča K2		KI	
III. OBMOČJA GOZDNIH ZEMLJIŠČ			
1. gozdna zemljišča G			13. območja gozdov G
IV. OBMOČJA VODA			
1. površinske vode V	1.1 celinske vode VC	10.1 vodna zemljišča celinskih voda	10. območja površinskih voda
	1.2 morje VM	10.2 vodna zemljišča morja	
2. območja vodne infrastrukture VI		10.3 območja vodne infrastrukture VI	10. območja površinskih voda
V. OBMOČJA DRUGIH ZEMLJIŠČ			
1. območja mineralnih surovin L	1.1 površine nadzemnega pridobivalnega prostora LN	11.1 območja nadzemnega pridobivalnega prostora LN	11. območja mineralnih surovin L
	1.2 površine podzemnega pridobivalnega prostora s površinskim vplivom, ki onemogoča drugo rabo LP	11.2 območja podzemnega pridobivalnega prostora LP	
2. območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami N			15. območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami N
3. območja za potrebe obrambe zunaj naselij f			14. območja za potrebe obrambe OB
4. ostala območja OO			

3.2 Topološka ureditev podatkov za potrebe analize namenske rabe prostora

3.2.1 Pridobitev podatkov

Pridobivanje podatkov je potekalo v dveh korakih:

- 1. korak je zajemal podatke, ki se nanašajo na izdelavo bilance rabe površin in so služili kasnejšemu ugotavljanju sprememb namenske rabe prostora v izbranem časovnem obdobju. Za obravnavane občine smo na Ministrstvu za infrastrukturo in prostor (v nadaljevanju MZIP) pridobili:
 - digitalizirane prostorske sestavine Dolgoročnega plana Občine Murska Sobota za obdobje 1986-2000 za območje občine Tišina (v nadaljevanju PS SDPO Tišina (2003)),
 - digitalizirane prostorske sestavine Dolgoročnega plana Občine Lendava za obdobje 1986-2000 za območje občine Črenšovci in Turnišče (v nadaljevanju PS SDPO Črenšovci (2003) in PS SDPO Turnišče (2003)),
 - grafični del Občinskega prostorskega načrta Občine Črenšovci (v nadaljevanju OPN Črenšovci (2009)),
 - grafični del Občinskega prostorskega načrta Občine Turnišče, (v nadaljevanju OPN Turnišče (2009))
 - grafični del Občinskega prostorskega načrta Občine Tišina (v nadaljevanju OPN Tišina (2010)) ter
 - Register prostorskih enot (v nadaljevanju RPE) z mejami naselij.

Vsi pridobljeni podatki z MZIP so v vektorski obliki zapisa (*.shp), kar nam je omogočalo izdelavo in grafičen prikaz analiz v programskem okolju ArcGIS 10.1 podjetja ESRI.

Podrobnejša namenska raba se je po ZUreP prikazovala v t.i. urbanistični zasnovi, ki se je, kot smo že omenili v poglavju »Pregled normativne ureditve urejanja prostora po posameznih obdobjih«, izdelovala samo za večja naselja v občini. Občini Turnišče in Črenšovci sta postali samostojni leta 1994, ko je bil sprejet Zakon o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij (v nadaljevanju ZUODNO (1994)). Pred tem sta kot naselji pripadali občini Lendava, za katero so se izdelovale prostorske sestavine dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov in kot taki nista izpolnjevali pogojev za izdelavo urbanistične zasnove. Enako velja za občino Tišina, ki se je leta 1994 odcepila od občine Murska Sobota. Posledično je bila analiza in prikazovanje sprememb namenske rabe prostora iz obeh obdobjev za vse tri obravnavane občine omejena samo na osnovno namensko rabo prostora.

Glede na to, da so občine oziroma zunanji izvajalci planske akte po stari zakonodaji pretvarjale v digitalno obliko z vsebino in kategorijami kot jih je vseboval takratni plan in ne v skladu s Pravilnikom (2003), smo morali v primeru nejasnega poimenovanja kategorij oziroma oznak namenske rabe prostora pridobiti pojasnitev. Nejasne oznake so se pojavile v primeru občine Tišina, za katero smo pri izdelovalcu (podjetje Kaliopa) digitalizacije prostorskih planov pridobili legendo oznak in njihovih obrazložitev.

Spremljajoče besedilne dele dolgoročnega in srednjeročnega plana občin smo pridobili v Uradnih objavah občinskih skupščin: Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota. Občinski prostorski načrti vseh treh občin so bili v celoti pridobljeni na MZIP v digitalni obliki.

Za enostavnejše in preglednejše delo v programu ArcMAP in kasnejše grafično prikazovanje rezultatov analiz smo na GURS-u pridobili zemljiškokatastrske prikaze, ki predstavljajo uradno geodetsko podlago za prikaz namenske rabe prostora, kataster stavb in digitalne letalske posnetke (v nadaljevanju DOF) za območja obravnavanih občin.

- V drugem koraku smo pridobili numerične podatke, ki so služili za izračun kazalnikov. Za pregled demografskega in gospodarskega stanja v občinah smo pridobili podatke na Statističnem uradu Republike Slovenije (v nadaljevanju SURS). To so bili podatki o:
 - številu prebivalcev v obravnavanih občinah v letih 2002 in 2009/2010 (odvisno od leta sprejema OPN posamezne občine),
 - številu prebivalcev po naseljih posamezne obravnavane občine prav tako v letih 2002 in 2009/2010,
 - številu in prihodku podjetij v obravnavanih občinah v letih 2003 in 2009/2010 in
 - številu stanovanj v obravnavanih občinah v letih 2003 in 2009/2010

3.2.2 Topološka ureditev podatkov v prostorskih aktih iz leta 2003 in 2009 oz. 2010

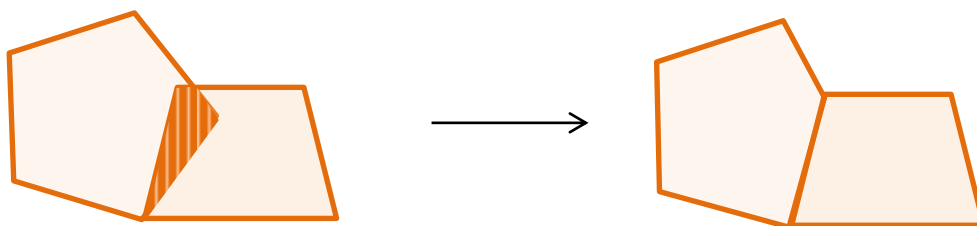
Pred začetkom izdelave analiz spreminjanja namenske rabe prostora je bilo potrebno preveriti topološko pravilnost pridobljenih podatkov. Pojem topologija se po besedah Šumrade v tehnologiji GIS nanaša na preučevanje povezljivosti in sosedskih odnosov med geografskimi enotami oziroma objekti (2D) v prostoru (Šumrada, 2005). Topološka urejenost podatkov je zakonsko predpisana s Pravilnikom (2003) in Pravilnikom OPN (2007). Kljub zakonski podlagi, pa se v planih še vedno pojavljajo nekatere topološke napake. Zato smo dodatno preverili prostorsko pravilnost podatkov, saj nam le podatki brez napak omogočajo pravilno izvedbo nadaljnjih primerjav ter analiz. Prostorsko pravilnost podatkov smo preverili s pomočjo programa ArcCatalog in ArcMap.

V ArcCatalog-u smo ustvarili novo bazo *Personal Geodatabase* znotraj katere ustvarimo še *Feature Dataset*, ki predstavlja zbirko prostorsko povezanih podatkov z enakim koordinatnim sistemom. V ustvarjeni Dataset smo uvozili podatke za katere smo želeli preveriti topološko pravilnost. Uvoz podatkov smo izvedli s pomočjo funkcije *Import Feature Class*, ki nam omogoča posamezni ali pa skupni uvoz vseh vektorskih slojev namenske rabe prostora, ki jih želimo preveriti. Po uvozu podatkov v Dataset smo zgradili topologijo, kjer je najpomembnejši korak določitev pravil, ki opisujejo, določujejo prostorske odnose med elementi vektorskih slojev podatkov. V našem primeru smo imeli opravka le z vektorskimi sloji poligonov ter napakami, ki se pojavljajo med njimi. Za potrebe našega dela sta zadostovali dve pravili, in sicer *Must Not Overlap* ter *Must Not Have Gaps*. Na ta način smo lahko poiskali vsa morebitna prekrivanja poligonov in prazne prostore, t.i. luknje med poligoni.

Vse napake smo v nadaljevanju urejali v programu ArcMap, kamor smo uvozili topološko zgrajen sloj Dataset. S pomočjo orodja »Topology« se prikažejo vse topološke napake, ki jih lahko odpravimo na

več načinov. Napake popravimo z že vnaprej ponujenimi možnostmi (Merge, Create Feature, ipd...), ročno s pomočjo Topology Edit Tool ali označimo kot izjemo (Exceptions). Kot je videti v nadaljevanju naloge niso vse najdene topološke napake tudi dejansko napake – take smo označili kot izjema.

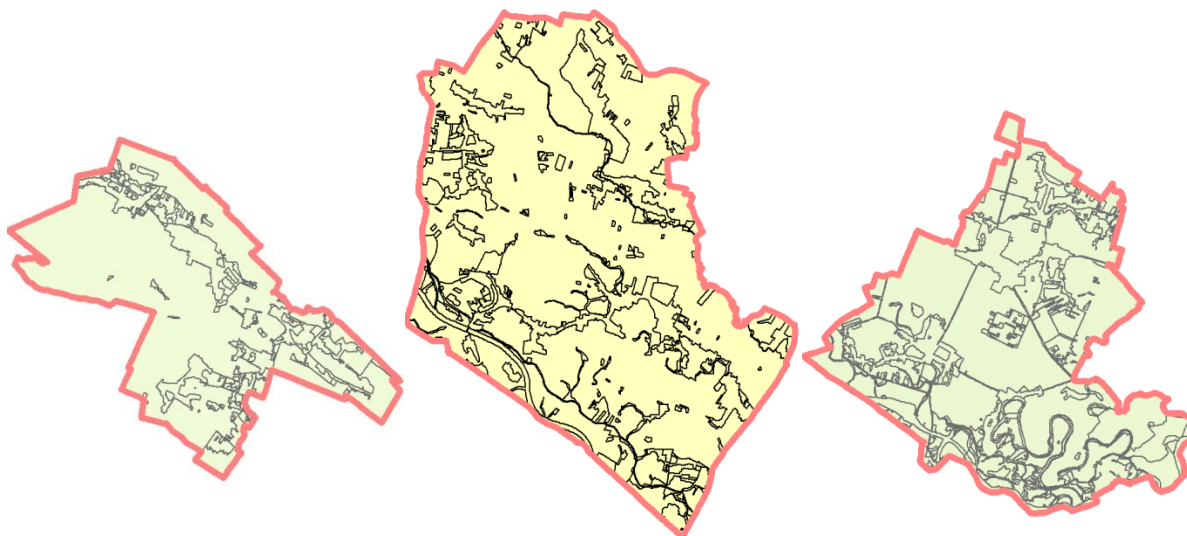
Topološko pravilo *Must Not Overlap* zahteva, da se poligoni ne prekrivajo. Napake, ki se pojavijo zaradi prekrivanja poligonov imenujemo napake predoločene namenske rabe prostora, saj imajo taka območja prekrivanja večkratno določeno rabo. Napake predoločene namenske rabe prostora smo v večini primerov odpravili s ponujenim ukazom *Merge*, ki prekrivajoči del doda enemu izmed prekrivajočih se poligonov. Napake smo odpravili glede na analogne karte namenske rabe prostora, ki so del planskih aktov. Pridobili smo jih v obliki *.tif datotek. Večje napake smo popravili na osnovi analognih planov, ki v primeru napak v digitalnih podatkih veljajo za pravilne. V primeru manjših napak, ki so v osnovi nerazpoznavne na analognih kartah, pa poligone popravimo glede na meje DKN-ja ali glede na stanje prepoznano iz DOF-ov. Na sliki 1 je prikazano prekrivanje dveh poligonov, ki ga program prepozna kot napako. Takšna prekrivanja so v praksi lahko zelo majhna in jih je s prostim očesom težko najti, kljub temu pa vplivajo na izračun površin. Do takšnih napak najpogosteje prihaja zaradi nenatančnega risanja oziroma risanja, kjer ni vključeno orodje *Snapping*, ki omogoča pripenjanje točk na že obstoječe točke, rob, konec ali začetek stranice poligona.

Slika 1: Prikaz topološke napake »Must not Overlap« in njene odprave

Pravilo *Must Not Have Gaps* zahteva, da ni praznin znotraj ali med poligoni. Program prepozna napake nedoločene namenske rabe, ki se v večini primerov pojavijo zaradi neujemanja stranic poligonov. Napake lahko odpravimo z dodajanjem, brisanjem ali premikanjem točk na mejah poligonov, ter tako ročno uskladimo meje poligonov in s tem odpravimo napake. Pri tem upoštevamo analogni del prostorskega plana. V primeru, ko program javi topološko napako *Must Not Have Gaps* na obodu območja večih poligonov (primer: meja občine), pa to ni prava topološka napaka in jo tako označimo kot izjemo. Do javljanja takšne napake pride, ker na zunanji strani poligonov (meje) ni stičnih poligonov, saj obravnavamo posamezne občine, ki niso nujno medsebojno povezane.

V konkretnem primeru obravnavanih občin topoloških napak ni bilo zaznati. To potrjuje dejstvo, da so izdelovalci občinskih prostorskih planov upoštevali oba pravilnika in v veljavo predali topološko urejen sloj namenske rabe prostora. Pri vseh treh občinah tako za stari kot novi plan smo kot izjemo označili *Must Not Have Gaps*, ki je predstavljala mejo občine, kar prikazuje slika 2.

Slika 2: Prikaz topološke napake »Must Not Have Gaps« za občino Turnišče, Tišina in Črenšovci (PS SDPO Turnišče, 2003, PS SDPO Tišina, 2003 in PS SDPO Črenšovci, 2003)

3.1 Ureditev in uskladitev meje občine med obravnavanima prostorskima aktoma občin

Meji občine in s tem tudi površini občine glede na obravnavana prostorska plana občin nista popolnoma identični. Kot smo že omenili, so se prostorske sestavine dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov pretvorile v digitalno obliko na območjih, kjer je bil izdan sklep o začetku uporabe digitalnega zemljiškega katastra. Ta je tako po ZUreP-1 kot po ZPNačrt (2007) predstavljal osnovno geodetsko podlago za grafično določanje namenske rabe prostora. Vzrok neuskkljenosti meje in površine občine lahko pripišemo spreminjanju zemljiških parcel, za katere vemo, da se morajo v celoti nahajati znotraj ene občine. Posledično se zaradi povečanja ali zmanjšanja posamezne zemljiške parcele, poveča ali zmanjša tudi površina same občine. Ker bi bilo ugotavljanje sprememb namenske rabe prostora med obravnavanima aktoma občin zaradi različnih vrednosti površin neprimerljivo, smo posamezni meji medsebojno uskladili.

V nadaljevanju je predstavljen postopek ureditve in uskladitve meje občine ter numeričen in grafičen prikaz večjih odstopanj med posameznima mejama obravnavanih občin. Postopek ureditve in uskladitve meja občin ter grafični prikaz odstopanj smo izvedli v programskem okolju ArcGIS 10.1, medtem ko so numerične obdelave potekale v okolju Microsoft Excel 2010.

Z namenom pridobitve skupnega preseka območja občine, smo sprva ločeno določili meji za oba obravnavana prostorska akta. Ker mejo občine lahko določimo na več načinov, smo se odločili, da zaradi kontrole nad pravilnostjo določitve, mejo določimo na dva različna načina:

- Pri prvem načinu smo ustvarili nov poligonski sloj, v katerega smo s pomočjo orodja *Trace tool* določili obod oziroma mejo občine na podlagi sloja namenske rabe prostora. Orodje *Trace tool* omogoča sledenje vsem obstoječim točkam sloja, ki ga želimo obrisati (v našem primeru

je to sloj namenske rabe). Takšen način določitve meje občine je hitrejši in natančnejši kot pri ročni določitvi meje, kjer bi bilo potrebno vsako obstoječo točko ročno označiti.

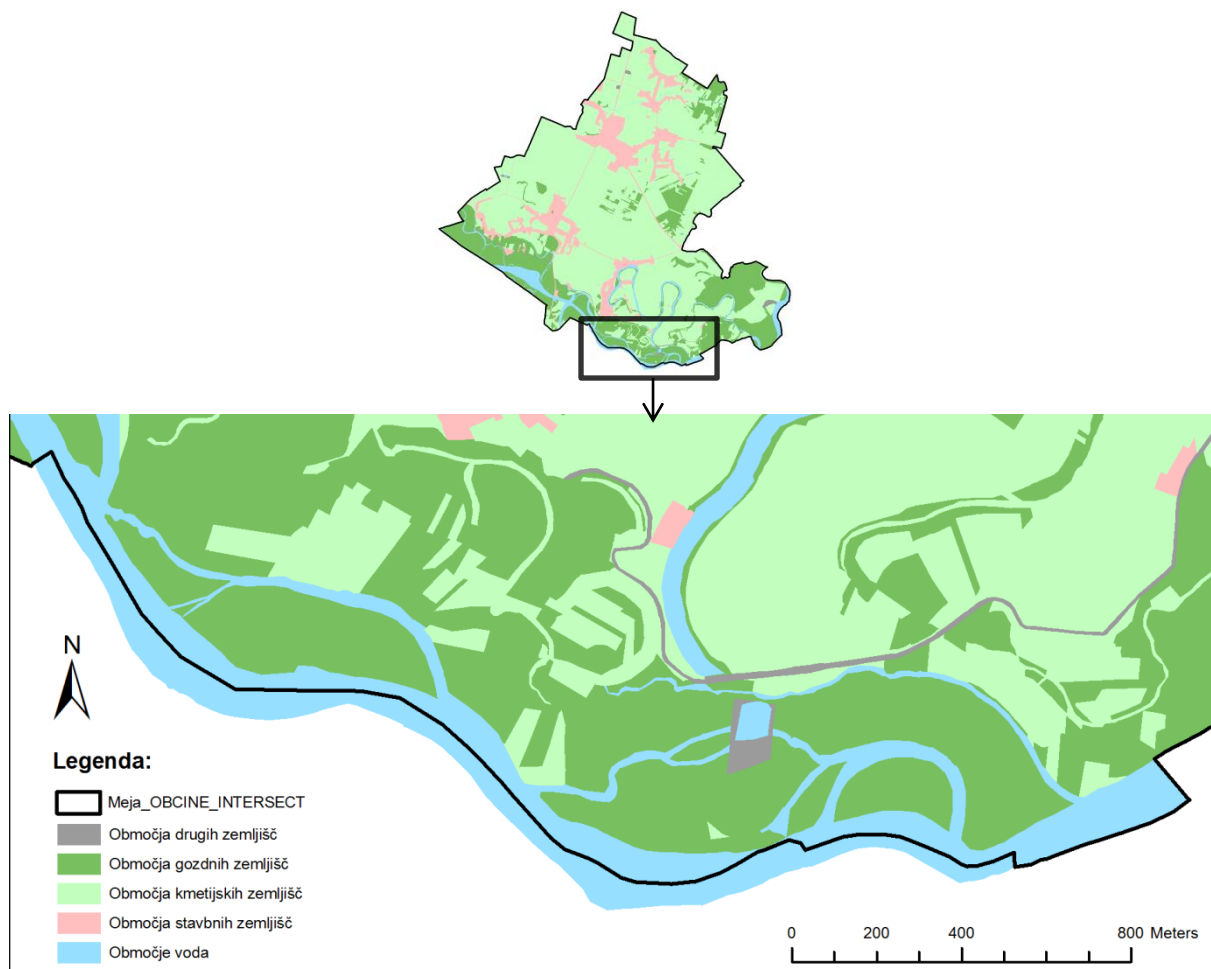
- Pri drugem načinu pa smo želeli dobiti en sam poligon in s tem mejo občine s pomočjo orodja *Merge*. Le-ta omogoča združevanje več istovrstnih vhodnih podatkov v enoten izhodni podatek. V našem primeru je to pomenilo združevanje posameznih območij kategorij namenske rabe prostora v eno samo območje, katerega mejo smo iskali.

Ko smo imeli pripravljene meje obravnavanih aktov za vsako posamezno občino smo skupen presek območij določili s pomočjo funkcije *Intersect*. Rezultat preseka predstavlja mejo občine na podlagi katere smo izvajali vse nadaljnje analize. V preglednici 2 so predstavljene dobljene vrednosti površin, ki so bile izračunane s pomočjo orodja *calculate geometry* po posameznih občinah.

Preglednica 2: Prikaz izračunanih vrednosti površin glede na posamezni občinski prostorski akt občin

		ČRENŠOVCI	TURNIŠČE	TIŠINA
POVRŠINA [ha]	PS SDPO	3388,44	2382,92	3879,56
	OPN	3374,07	2385,25	3879,59
ODSTOPANJE POVRŠIN	[ha]	-14,37	2,33	0,04
	[%]	-0,43	0,10	0,00
PRESEK POVRŠIN [ha]		3373,81	2382,91	3879,56

Ker sta vrednosti površin za posamezni akt izračunani na dva različna načina (*Trace tool*, *Merge*) enaki, smo v preglednici 2 prikazali le eno vrednost. Največje odstopanje površin je bilo zaznati pri občini Črenšovci, in sicer se je površina po OPN, glede na površino digitaliziranega plana, zmanjšala za 14,37 ha kar predstavlja 0,43 % površine celotne občine. Kot prikazuje slika 3 je to odstopanje največje na južnem delu občine, kjer teče mejna reka Mura, katere mejo so v PS SDPO Črenšovci (2003) določili po desnem bregu reke, medtem ko je ta meja v OPN Črenšovci (2009) določena po sredini vodotoka. Ker smo naredili presek obeh namenskih rab, je bil v nadaljevanju obravnavan potek meje po sredini vodotoka.

Slika 3: Prikaz odstopanja območja občine Črenšovci glede na PS SDPO (2003) in OPN (2009)

Na podlagi pridobljenega območja obravnave občine smo s pomočjo orodja »Clip« obrezali oba plana in ponovno izračunali površine za posamezne poligone namenske rabe. Te vrednosti so predstavljale osnovo za nadaljnje analize.

3.2 Prikaz in primerjava kategorij namenske rabe prostora glede na obravnavane prostorske akte v letu 2003 in 2009 oz. 2010

Primerjava kategorij namenske rabe prostora na podlagi prostorskih aktov iz različnih obdobj bi bila enostavna, če bi skozi čas obstajal enoten pravilnik za določitev kategorij namenske rabe prostora ter njihovo grafično prikazovanje. Vendar se je, tako kot na drugih področjih, tudi na področju urejanja prostora zakonodaja vseskozi spreminjala in dopolnjevala.

Kot smo že omenili, je bila ena izmed pomembnejših nalog za izvedbo analize sprememb namenske rabe prostora usklajitev obeh pravilnikov, ki urejata razporeditev posameznih območij namenske rabe prostora po kategorijah. V nadaljevanju je na konkretnih primerih pokazano, da primerjalna

preglednica v praksi ni nujno tudi uporabna, za kar lahko glavni razlog pripišemo hitro spreminjajoči se zakonodaji. Občine so leta 2003 takratne veljavne prostorske sestavine pretvorile v digitalno obliko, kljub temu, da vsa območja niso bila opredeljena kot je bilo določeno v Pravilniku (2003). Če bi kategorizacijo območij želeli prilagoditi Pravilniku (2003) bi to že pomenilo spremembo posameznega območja namenske rabe prostora. Zakonodaja pa natančno določa, da se spremembo posameznega območja namenske rabe prostora izvede le v postopku priprave in sprejemanja sprememb in dopolnitev prostorskih sestavin v skladu z določbami pravilnika. To pomeni, da v kolikor občina ob digitalizaciji prostorskih sestavin ni izvedla tudi postopka priprave in sprejemanja sprememb in dopolnitev, starih kategorij ni smela preimenovati in razporediti v kategorije na podlagi Pravilnika (2003).

Konkretni primeri obravnavanih občin so pokazali, da ugotavljanje sprememb namenske rabe prostora, na podlagi digitaliziranih sestavin občinskih prostorskih aktov in občinskega prostorskega načrta za posamezne primere, ne more potekati po določenem ključu, ki je prikazan v preglednici 1. Vsako občino oziroma vsak občinski prostorski akt je treba obravnavati posebej in za vsak primer sprejeti individualne odločitve glede pretvorbe namenske rabe prostora za kategorije, ki niso opredeljene v pravilnikih.

Za vsako obravnavano občino smo na podlagi primerjalne preglednice 1 med kategorijami namenske rabe prostora po Pravilniku (2003) in Pravilniku OPN (2007) ustvarili preglednico povezav med kategorijami namenskih rab prostora na podlagi digitaliziranih sestavin občinskih prostorskih aktov ter občinskega prostorskega načrta. Za posamezne kategorije pa je bilo treba sprejeti individualne odločitve kot je opisano že zgoraj. Te odločitve so bile sprejete na podlagi tekstualnega dela obravnavanega prostorskega akta občine, v katerem so opredeljene kategorije namenske rabe prostora podrobneje opisane. V nadaljevanju smo za vsako obravnavano občino predstavili posebnosti in težave, ki smo jih imeli pri pretvarjanju kategorij namenske rabe prostora med obema aktoma.

3.2.1 Občina Črenšovci

Preglednica 3 prikazuje pretvorbo kategorij namenske rabe prostora na podlagi digitaliziranih PS SDPO Črenšovci (2003) in OPN Črenšovci (2009). V preglednici smo prikazali samo tiste kategorije namenske rabe prostora, ki so prisotne v vsaj enem od obravnavanih občinskih prostorskih aktov. Večjih težav pri pretvorbi kategorij namenske rabe prostora ni bilo.

12. člen Pravilnika (2003) je občinam omogočal pretvorbo območij iz veljavnih prostorskih sestavin v digitalno obliko, tudi če le-ta niso bila opredeljena tako kot to določa 4. člen taistega pravilnika. Takšna območja so se prikazala kot poselitvena območja in predstavljajo območja naselij ter območja, ki so predvidena za njihovo širitev. Znotraj poselitvenih območij se nahajajo različna območja, in sicer območja stanovanj, območja proizvodnih dejavnosti, območja javne infrastrukture, mešana območja in območja športno rekreacijskih in zelenih površin (Pravilnik 2003). Kot je razvidno iz preglednice 3, smo ta območja povezali z območji stanovanj, območji centralnih dejavnosti, območji proizvodnih dejavnosti in posebnimi območji glede na OPN Črenšovci (2009). Območij zelenih površin v

konkretnem primeru PS SDPO Črenšovci (2003) niso prikazovali v skupnem poselitvenem območju temveč ločeno od ostalih površin. V PS SDPO Črenšovci (2003) smo definirane površine za šport in rekreacijo (oznaka Z) povezali s površinami za oddih, šport in rekreacijo (oznaka ZS) glede na OPN Črenšovci (2009). Pokopališča so prav tako kot površine za šport in rekreacijo v PS SDPO Črenšovci (2003) predstavljena z oznako Z in smo jih povezali z istoimensko kategorijo v OPN Črenšovci (2009), le da je oznaka ZK. Druge urejene zelene površine (oznaka ZD) vsebuje samo OPN Črenšovci (2009). Malenkostno različno poimenovanje kategorij se je pojavilo pri območjih prometne infrastrukture (oznaka I) definiranih v PS SDPO Črenšovci (2003) in v OPN Črenšovci (2009) definiranih območjih prometnih površin (oznaka P). Pri slednjem aktu se kategorija podrobneje deli še na površine cest (oznaka PC) in ostale prometne površine (PO). V kolikor nas bi v nadaljevanju zanimala tudi podrobnejša razdelitev kategorij namenskih rab prostora, znotraj PS SDPO Črenšovci (2003), bi morali za kategorijo območja prometne infrastrukture ročno in za vsak primer ločeno določiti, v katero podrobnejšo kategorijo namenske rabe prostora spada primer (PC ali PO). Pri tem smo si pomagali z definiranim opisom posameznih območij v Pravilniku (2003) in interpretacijo obravnavanih območij na DOF-u. Območja za čiščenje voda (oznaka OC) se glede na OPN Črenšovci (2009) povežejo in prikazujejo kot območja okoljske infrastrukture (oznaka O). V PS SDPO Črenšovci (2003) ni definiranih površin za razpršeno gradnjo, saj so takšna območja označili kot poselitvena območja.

Pri preostalih skupinah osnovne namenske rabe prostora (območja kmetijskih zemljišč, območja gozdnih zemljišč, območja voda, območja drugih zemljišč) ni bilo razlik v poimenovanju kategorij namenskih rab prostora in pripadajočih oznak.

Preglednica 3: Prikaz in uskladitev kategorij namenskih rab prostora na podlagi OPN Črenšovci (2009) in PS SDPO Črenšovci (2003)

Občinski prostorski načrt (2009) občine Črenšovci		Digitalizirane prostorske sestavine družbenega plana občine Črenšovci
I. OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ		
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
1. območja stanovanj S	1.1 stanovanjske površine	SS
	1.3 površine podeželskega naselja	SK
2. območja centralnih dejavnosti C	2.1 osrednja območja centralnih dejavnosti	CU
	2.2 druga območja centralnih dejavnosti	CD
3. območja proizvodnih dejavnosti I	3.2 gospodarske cone	IG
	3.3 površine z objekti za kmetijsko proizvodnjo	IK
4. posebna območja B	4.1 površine za turizem	BT
		Poselitvena območja

se nadaljuje...

... nadaljevanje preglednice 3

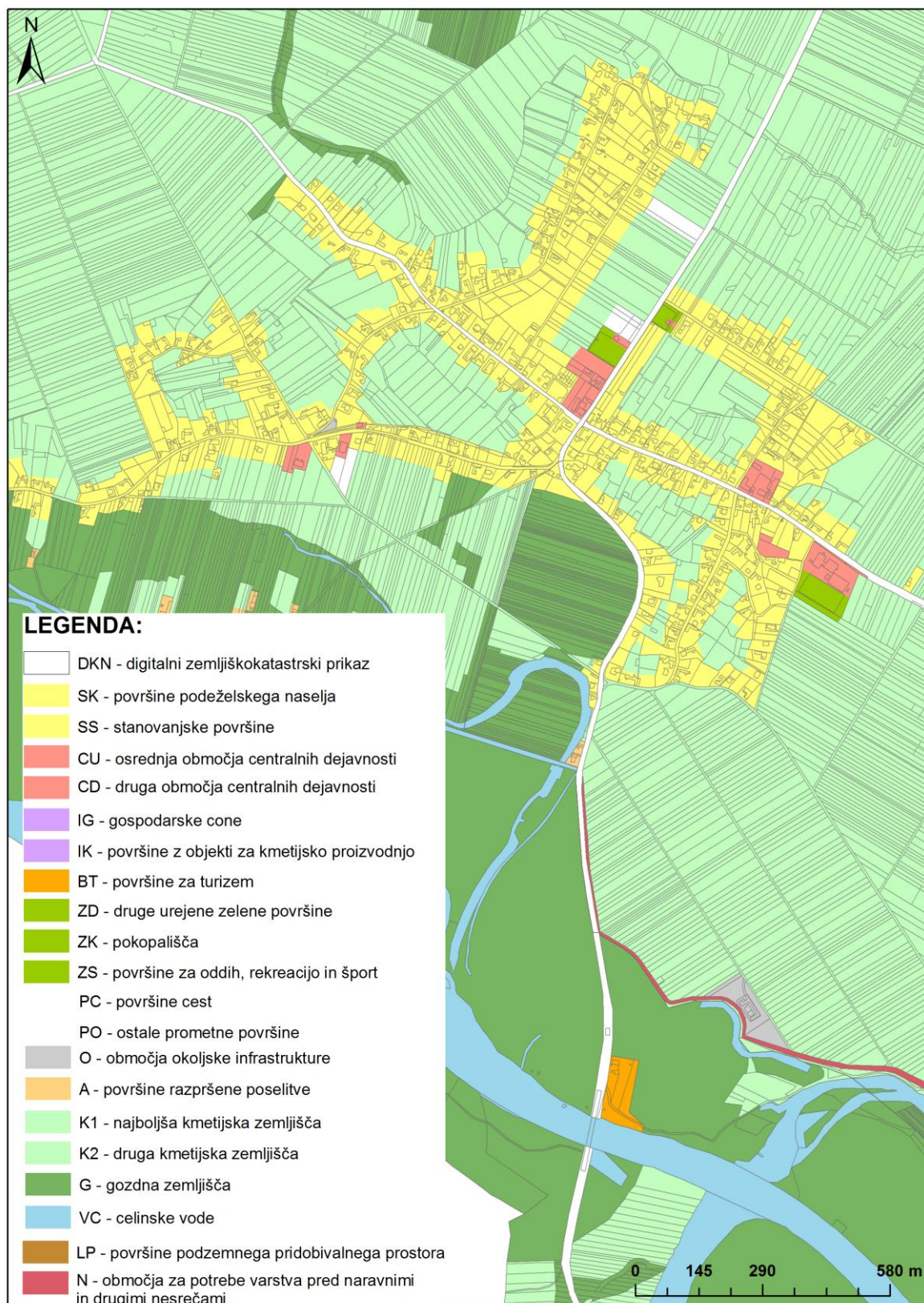
Občinski prostorski načrt (2009) občine Črenšovci		Digitalizirane prostorske sestavine družbenega plana občine Črenšovci	
I. OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ			
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora		Območja podrobnejše namenske rabe prostora
5. območja zelenih površin Z	5.1 površine za oddih, rekreacijo in šport	ZS	Površine za šport in rekreacijo Z
	5.4 druge urejene zelene površine	ZD	NI OPREDELJENO
	5.5 pokopališča	ZK	Pokopališča Z
6. območja prometnih površin P	6.1 površine cest	PC	Območja prometne infrastrukture I
	6.6 ostale prometne površine	PO	
9. območja okoljske infrastrukture O			Območja za čiščenje voda OC
11. površine razpršene poselitve A			NI OPREDELJENO
II. OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ			
1. najboljša kmetijska zemljišča K1			Območja intenzivne kmetijske proizvodnje K1
2. druga kmetijska zemljišča K2			Območja kmetijskih zemljišč K2
III. OBMOČJA GOZDNIH ZEMLJIŠČ			
1. gozdna zemljišča G			Območja gozdov G
IV. OBMOČJA VODA			
1. površinske vode V	1.1 celinske vode	VC	Območja površinskih voda V
V. OBMOČJA DRUGIH ZEMLJIŠČ			
1. območja mineralnih surovin L	1.2 površine podzemnega pridobivalnega prostora s površinskim vplivom, ki onemogoča drugo rabo	LP	Območja mineralnih surovin L
2. območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami N			Območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami N

Sliki 4 in 5 prikazujeta izseka območja namenske rabe prostora digitaliziranih PS SDPO Črenšovci (2003) in OPN Črenšovci (2009). Grafični prikaz digitaliziranega plana je glede barvnih oznak prilagojen Pravilniku (2003), saj izvajalec digitalizacije grafične znake in pripadajoče lastnosti ni enolično določil. Črkovne oznake smo pustili nespremenjene, v zapisu kot so bile določene ob izvedbi digitalizacije, saj so v večini primerov usklajene s Pravilnikom (2003) in tudi neposredno primerljive z novjšim Pravilnikom OPN (2007). Izjema so poselitvena območja, za katera je podan samo opis, ne pa tudi črkovna oznaka. Ker poselitvenih območij novi pravilnik ne pozna, smo pri grafičnem prikazu uporabili barvno oznako, ki je v Pravilniku OPN (2007) določena za območja stavbnih zemljišč.

OPN Črenšovci (2009) je izdelan v skladu s Pravilnikom OPN (2007) in vsebuje vse potrebne kategorije tako osnovne kot podrobne namenske rabe s pripadajočimi grafičnimi oznakami.

Slika 4: Izsek območja namenske rabe prostora določene v PS SDPO Črenšovci (PS SDPO Črenšovci, 2003 in GURS, 2012)

Slika 5: Izsek območja namenske rabe prostora določene v OPN Črenšovci (OPN Črenšovci, 2009 in GURS, 2012)

3.2.2 Občina Turnišče

Preglednica 4 prikazuje pretvorbo kategorij namenske rabe prostora na podlagi digitaliziranih PS SDPO Turnišče (2003) in OPN Turnišče (2009). Kot je razvidno iz preglednice, so razdelitve in poimenovanja kategorij namenske rabe prostora občine Turnišče zelo podobne ali celo identične kategorijam namenske rabe prostora v občini Črenšovci, zato je bil postopek pretvorbe identičen zgoraj obravnavani občini. Tudi v tem primeru smo prikazali samo kategorije namenskih rab prostora, ki jih vsebuje vsaj eden od obravnavanih občinskih prostorskih aktov.

Preglednica 4: Prikaz in uskladitev kategorij namenskih rab na podlagi OPN Turnišče (2009) in PS SDPO Turnišče (2003)

Občinski prostorski načrt občine Turnišče (2009)		Digitalizirane prostorske sestavine družbenega plana občine Turnišče (2003)	
I. OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ			
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora		Območja namenske rabe prostora
1. območja stanovanj S	1.1 stanovanjske površine	SS	Poselitvena območja Z NI OPREDELJENO u-pokopališče NI OPREDELJENO Območja za čiščenje voda OC
	1.3 površine podeželskega naselja	SK	
2. območja centralnih dejavnosti C	2.2 druga območja centralnih dejavnosti	CD	
3. območja proizvodnih dejavnosti I	3.1 površine za industrijo	IP	
	3.2 gospodarske cone	IG	
	3.3 površine z objekti za kmetijsko proizvodnjo	IK	
4. posebna območja B	4.1 površine za turizem	BT	
	4.3 športni centri	BC	
5. območja zelenih površin Z	5.1 površine za oddih, rekreacijo in šport	ZS	
	5.4 druge urejene zelene površine	ZD	
	5.5 pokopališča	ZK	
6. območja prometnih površin P	6.1 površine cest	PC	
	6.6 ostale prometne površine	PO	
9. območja okoljske infrastrukture O			

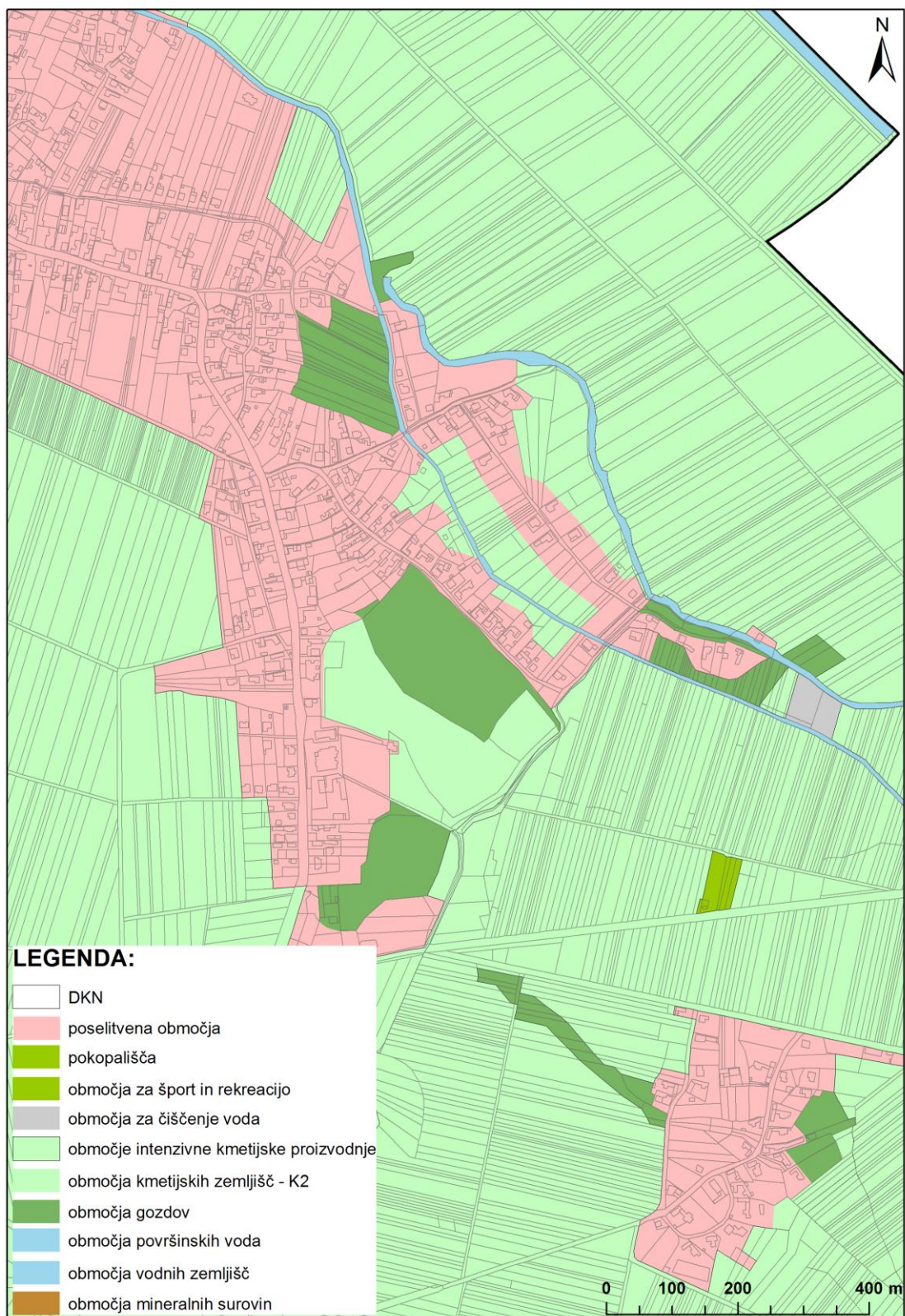
se nadaljuje...

... nadaljevanje preglednice 4

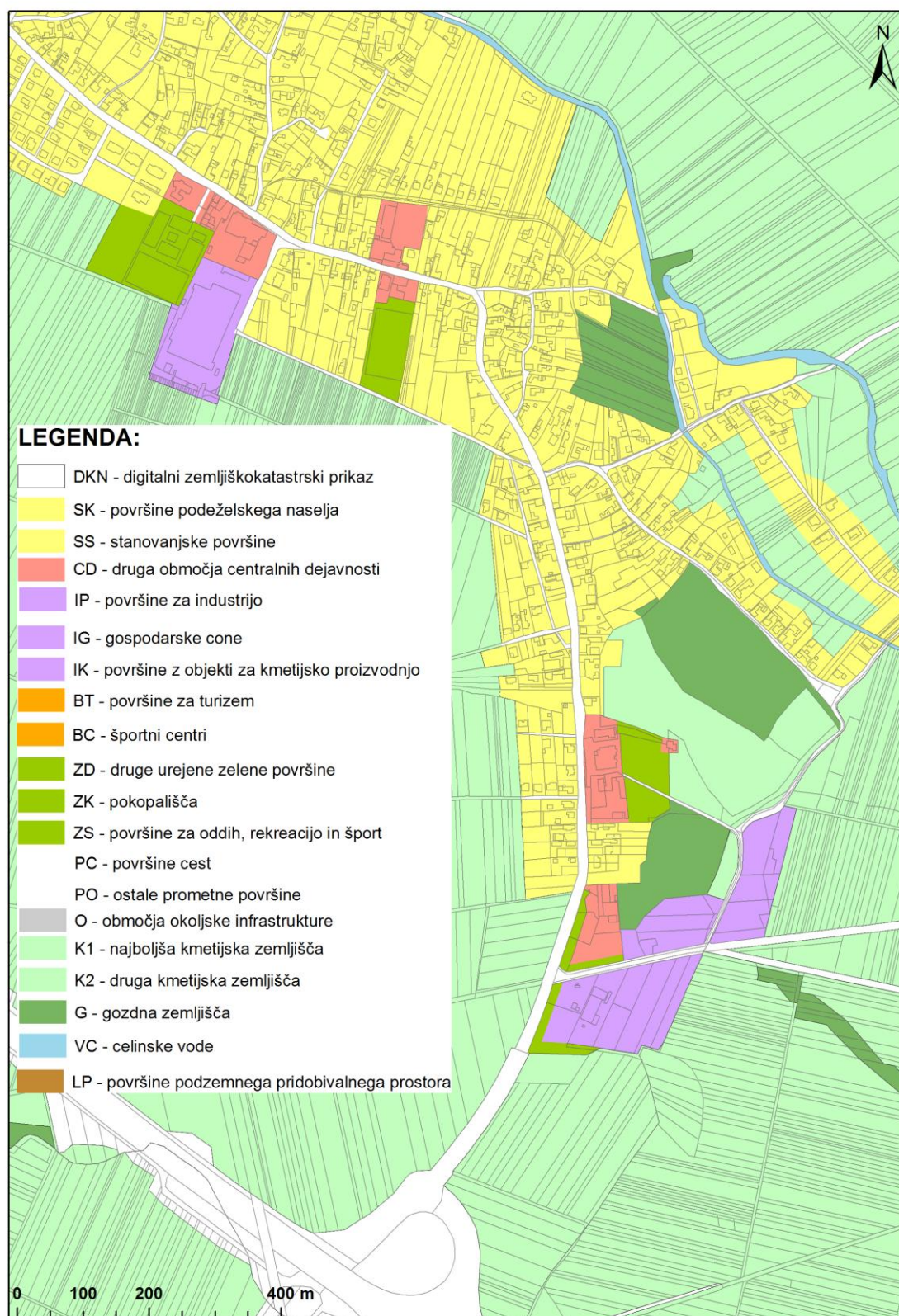
Občinski prostorski načrt občine Turnišče (2009)		Digitalizirane prostorske sestavine družbenega plana občine Turnišče (2003)
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja namenske rabe prostora
II. OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ		
1. najboljša kmetijska zemljišča K1		Območja intenzivne kmetijske proizvodnje K1
2. druga kmetijska zemljišča K2		Območja kmetijskih zemljišč K2
III. OBMOČJA GOZDNIH ZEMLJIŠČ		
1. gozdna zemljišča G		Območja gozdov G
IV. OBMOČJA VODA		
1. površinske vode V	1.1 celinske vode VC	Območja površinskih voda V
V. OBMOČJA DRUGIH ZEMLJIŠČ		
1. območja mineralnih surovin L	1.1 površine nadzemnega pridobivalnega prostora LN	Območja mineralnih surovin L
2. območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami N		Območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami N

Sliki 6 in 7 prikazujeta izseka območja namenske rabe digitaliziranih PS SDPO Turnišče (2003) in OPN Turnišče (2009). Grafični prikaz digitaliziranega plana je tudi v tem primeru, tako kot pri občini Črenšovci, glede barvnih oznak prilagojen Pravilniku (2003). Črkovne oznake smo pustili nespremenjene v takšnem zapisu kot so bile določene ob izvedbi digitalizacije, saj so v večini primerov usklajene s Pravilnikom (2003) in tudi neposredno primerljive z novejšim Pravilnikom OPN (2007). Izjema so zopet poselitvena območja, za katera smo pri grafičnem prikazu privzeli barvno oznako območij stavbnih zemljišč.

OPN Turnišče (2009) je izdelan v skladu s Pravilnikom OPN (2007) in vsebuje vse potrebne kategorije tako osnovne kot podrobne namenske rabe s pripadajočimi grafičnimi oznakami.

Slika 6: Izsek območja namenske rabe prostora določene v PS SDPO Turnišče (PS SDPO Turnišče, 2003 in GURS, 2012)

Slika 7: Izsek območja namenske rabe prostora določene v OPN Turnišče (OPN Turnišče, 2009 in GURS, 2012)

3.2.3 Občina Tišina

Pri občini Tišina je bila digitalizacija PS SDPO Tišina (2003) izvedena na drugačen način kot pri občinah Črenšovci in Turnišče. Kot smo pokazali, sta občini Črenšovci in Turnišče digitalizacijo PS SDPO v največji možni meri prilagodili razdelitvi kategorij namenske rabe prostora po Pravilniku (2003). Omenili smo že, da Pravilnik (2003) predpisuje (11. člen) izvedbo prostorskih sestavin v digitalni obliki na območjih, kjer je bil izdan sklep o začetku uradne uporabe digitalnega zemljiškega katastra. Hkrati pa Pravilnik (2003) ne zahteva tudi prilagoditve kategorij namenske rabe prostora, ki jih določa, temveč samo daje možnost, da se vsebina PS SDPO ob digitalizaciji prilagodi Pravilniku (2003). Ker pri digitaliziranih PS SDPO Tišina (2003) ni bilo opaziti ujemanja z razdelitvijo namenske rabe prostora po kategorijah kot jih obravnava Pravilnik (2003), smo sklepali, je občina Tišina izvedla zgolj digitalizacijo, ne pa tudi prilagoditve kategorij namenske rabe prostora.

Posledično je bila interpretacija posameznih območij namenske rabe prostora v primeru občine Tišina bolj zahtevna kot pri preostalih dveh obravnavanih občinah. Ker so bile v nekaterih primerih navedene samo oznake posameznih območij, smo pri izdelovalcu digitalizacije (podjetje Kaliopa, 2012) PS SDPO Tišina (2003) pridobili spremljajočo legendo (glej Priloga A), s pomočjo katere smo ustvarili pretvorbo kategorij namenske rabe prostora med PS SDPO Tišina (2003) in OPN Tišina (2010). V preglednici 5 smo tako kot pri prejšnjih dveh občinah prikazali samo tista območja namenske rabe prostora, ki jih vsebuje vsaj eden izmed obravnavanih aktov občine Tišina.

Preglednica 5: Prikaz in uskladitev kategorij namenskih rab na podlagi OPN Tišina (2010) in PS SDPO Tišina (2003)

Občinski prostorski načrt občine Tišina (2010)		Digitalizirane prostorske sestavine dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občine Tišina	
I. OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ			
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
1. območja stanovanj S	1.1 stanovanjske površine	SS	Ureditveno območje [U] Zazidalni načrt [ZN]
	1.3 površine podeželskega naselja	SK	
2. območja centralnih dejavnosti C	2.1 osrednja območja centralnih dejavnosti	CU	
	2.2 druga območja centralnih dejavnosti	CD	
3. območja proizvodnih dejavnosti I	3.2 gospodarske cone	IG	
	3.3 površine z objekti za kmetijsko proizvodnjo	IK	
4. posebna območja B	4.3 športni centri	BC	
5. območja zelenih površin Z	5.1 površine za oddih, rekreacijo in šport	ZS	Območja športno rekreacijskih in zelenih površin Z
	5.2 parki	ZP	
	5.4 druge urejene zelene površine	ZD	
	5.5 pokopališča	ZK	
6. območja prometnih površin P	6.1 površine cest	PC	NI OPREDELJENO
	6.6 ostale prometne površine	PO	

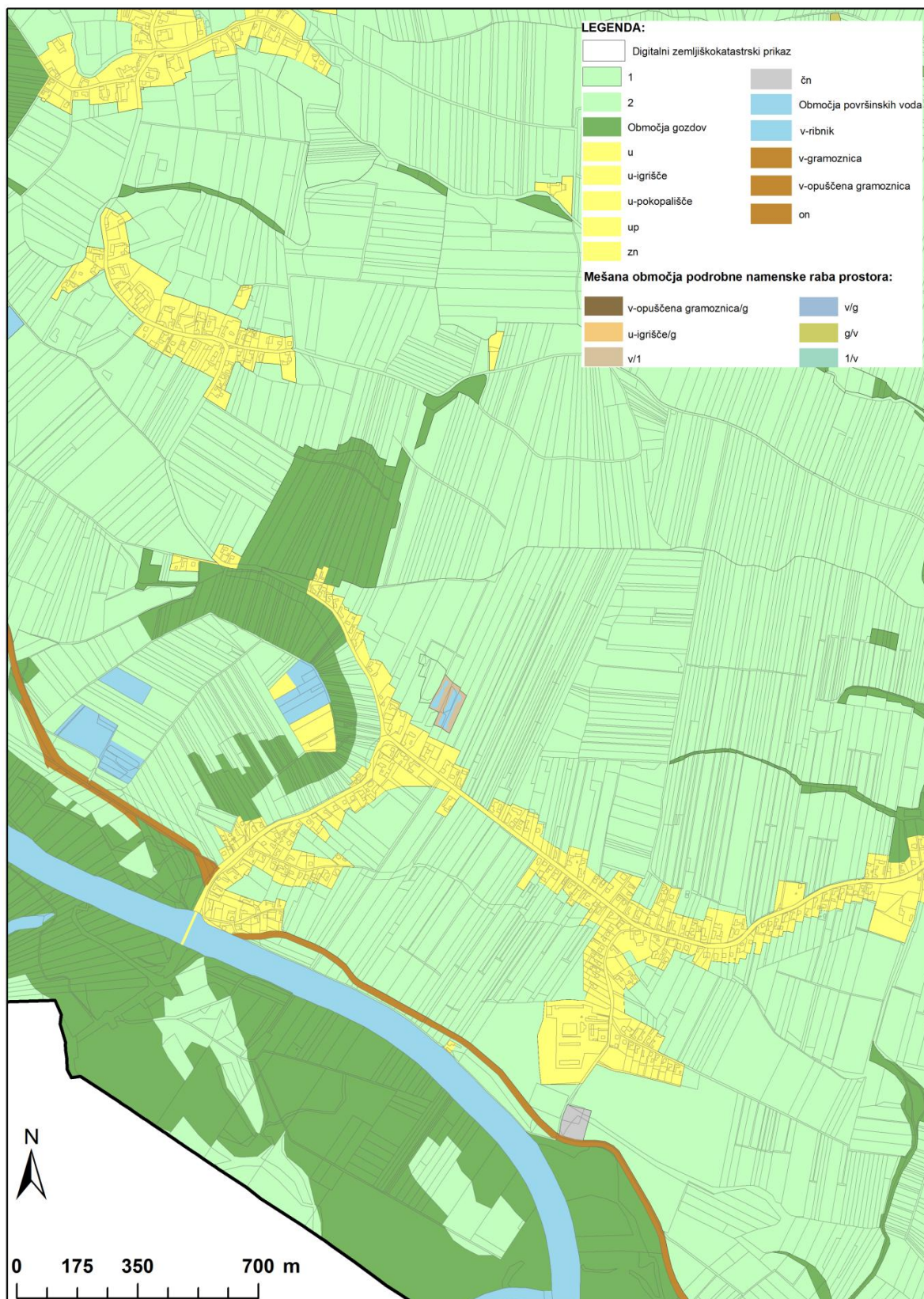
... se nadaljuje

... nadaljevanje preglednice 5

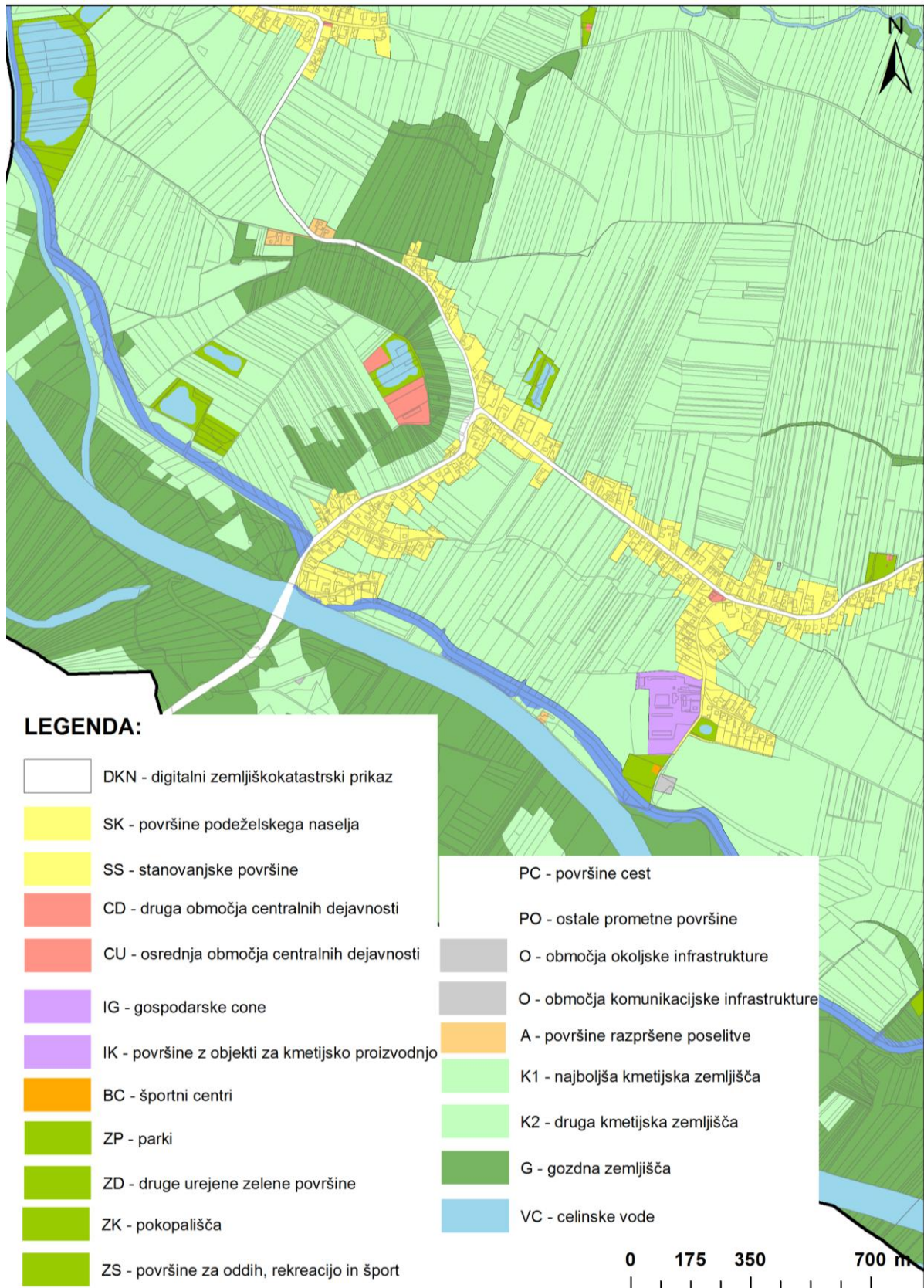
Občinski prostorski načrt občine Tišina (2010)		Digitalizirane prostorske sestavine dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občine Tišina	
I. OBMOČJA STAVBNIH ZEMLIŠČ			
Območja podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Površine podrobnejše namenske rabe prostora	Območja podrobnejše namenske rabe prostora
7. območja komunikacijske infrastrukture T			NI OPREDELJENO
9. območja okoljske infrastrukture O			Čistilna naprava ČN
11. površine razpršene poselitve A			NI OPREDELJENO
II. OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLIŠČ			
1. najboljša kmetijska zemljišča K1		1,2, v/1, 1/v, v/g	Območja kmetijskih zemljišč
2. druga kmetijska zemljišča K2			
III. OBMOČJA GOZDNIH ZEMLIŠČ			
1. gozdna zemljišča G		območja gozdov, g/v, opuščena gramoznica/g	Območja gozdov G
IV. OBMOČJA VODA			
1. površinske vode V	1.1 celinske vode VC	on, v-ribnik, v/g	10. območja površinskih voda V
2. območja vodne infrastrukture VI			NI OPREDELJENO
V. OBMOČJA DRUGIH ZEMLIŠČ			
1. območja mineralnih surovin L		Gramoznica, opuščena gramoznica, opuščena gramoznica/g	Območja mineralnih surovin L

Sliki 8 in 9 prikazujeta izsek območja namenske rabe prostora glede na PS SDPO Tišina (2003) in OPN Tišina (2010). Pri PS SDPO Tišina (2003) barvne oznake niso bile definirane, zato smo jih prilagodili Pravilniku (2003). V primeru mešanih območij namenske rabe prostora smo barvne oznake določili sami, vendar niso bistvenega pomena, saj smo v nadaljevanju ta območja individualno obravnavali in s tem določili enotno kategorijo namenske rabe prostora.

OPN Tišina (2010) je izdelan v skladu s Pravilnikom OPN (2007) in vsebuje vse potrebne kategorije tako osnovne kot podrobne namenske rabe s pripadajočimi grafičnimi oznakami.

Slika 8: Izsek območja namenske rabe prostora določene v PS SDPO Tišina (PS SDPO Tišina, 2003 in GURS, 2012)

Slika 9: Izsek območja namenske rabe prostora določene v OPN Tišina (OPN Tišina, 2010 in GURS, 2012)

Digitalizirane PS SDPO Tišina (2003) vsebujejo kategorijo ureditvena območja (oznaka U) v katera so vključena (Navodilo PS (1985)):

- območja zazidanih in nezazidanih strnjenih stavbnih zemljišč,
- območja nezazidanih stavbnih zemljišč, ki so določena za graditev objektov in naprav,
- območja, ki so dolgoročno predvidena za razširitev stavbnih zemljišč.

Takšno opredelitev ureditvenega območja podajajo Navodila PS (1985), ki predpisujejo tudi podrobnejšo delitev ureditvenih območij s pomočjo urbanističnih in krajinskih zasnov ob predpostavki, da območje izpolnjuje zahteve za izdelavo zasnov. Kot smo že omenili, tudi v občini Tišina nobeno naselje ni izpolnjevalo pogojev za urbanistično zasnovo, zato smo kategorijo ureditveno območje povezali z območji stanovanj, območji centralnih dejavnosti, območji proizvodnih dejavnosti, posebnimi območji, območji prometnih površin in območji komunikacijske infrastrukture. Ta območja so namreč vsebovana v OPN Tišina (2010) v prvi skupini osnovne namenske rabe, t.j. območja stavbnih zemljišč.

Z istimi območji smo povezali naslednjo kategorijo PS SDPO Tišina (2003), imenovano zazidalni načrt (oznaka ZN). Gre za prostorski izvedbeni načrt, ki se izdeluje za nova naselja ali za posamezna območja znotraj ureditvenih območij naselij ter za turistična in industrijska območja zunaj ureditvenih območij naselij (ZUN (1984)).

V prvi skupini osnovne namenske rabe prostora smo pretvorili še naslednje kategorije namenske rabe prostora:

- kategorijo čistilna naprava (oznaka čn), smo povezali z območjem okoljske infrastrukture,
- kategoriji u-pokopališče in up smo povezali z območjem zelenih površin, podrobneje pa smo ju uvrstili v površine namenjene za pokopališča. Oznako up smo interpretirali s pomočjo DOF-a iz katerega je bilo razvidno, da gre za pokopališče.
- kategoriji u-igrišče in u-igrišče/g smo prav tako kot pri prejšnjima kategorijama povezali z območjem zelenih površin, podrobneje pa smo ji uvrstili v površine za oddih, rekreacijo in šport.

Površine, ki so namenjene razpršeni gradnji v PS SDPO Tišina (2003) niso bile definirane.

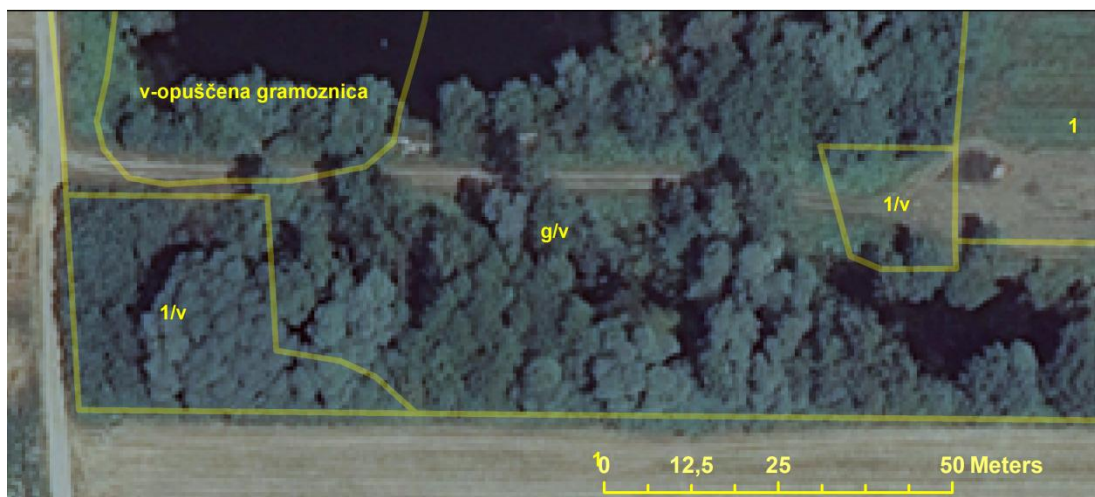
Pri pretvarjanju kategorij namenske rabe prostora za občino Tišina smo naleteli na težavo, saj PS SDPO Tišina (2003) vsebujejo območja mešanih namenskih rab prostora. To pomeni, da smo takšne primere morali reševati individualno in jih na podlagi zemljiškega katastra, DOF-a in tekstualnega dela občinskega prostorskega akta razvrstili v ustrezno kategorijo namenske rabe. V nadaljevanju je prikazanih nekaj takšnih primerov, in sicer za vsako naslednjo skupino osnovne namenske rabe prostora.

V *območja kmetijskih zemljišč* smo v skupino najboljših kmetijskih zemljišč uvrstili kategorijo z oznako 1 (1. kmetijsko območje), pod druga kmetijska zemljišča pa kategorijo z oznako 2 (2. kmetijsko območje). Na podlagi zgoraj opisane interpretacije območij mešanih namenskih rab prostora, smo v to skupino osnovne namenske rabe uvrstili posamezne primere kategorije z oznakami:

- »v/1« (mešano območje voda, 1. kmetijsko zemljišče),
- »1/v« (mešano območje 1. kmetijsko zemljišče, voda) in
- »v/g« (mešano območje voda/gozd).

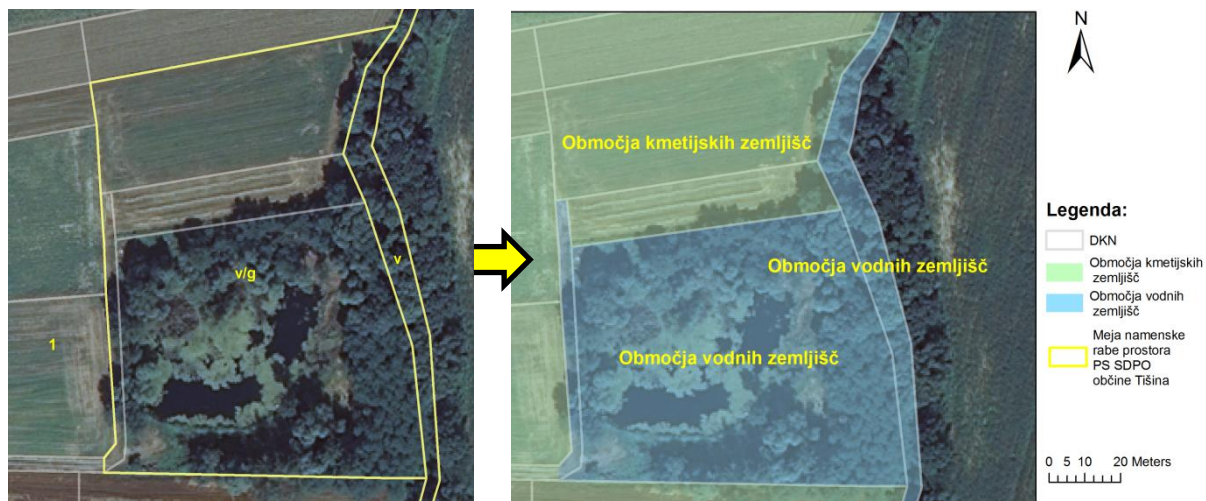
Kot smo že omenili smo take primere reševali posamično in se na podlagi zemljiškokatastrskega prikaza, DOF-a in tekstualnega dela obravnavnega prostorskega akta odločili za eno izmed kategorij namenske rabe prostora.

Slika 10 prikazuje primer območij, kjer je določena mešana namenska raba prostora, in sicer gre za prepletanje kmetijske in vodne rabe prostora (oznaka »1/v«). Ker gre za dve različni osnovni namenski rabi prostora, smo se morali odločiti v katero skupino namenske rabe prostora bomo uvrstili posamezno območje mešane namenske rabe. V primeru, ki ga prikazuje slika 10 smo na obeh območjih 1/v določili kmetijsko rabo. Odločili smo se na podlagi interpretacije vsebine DOF-a, kjer ni bilo opaziti vode ali pa je le-ta prisotna v bistveno manjšem deležu kot kmetijsko zemljišče.

Slika 10: Prikaz območja mešane namenske rabe prostora – 1/v (1. kmetijsko območje/voda) (PS SDPO Tišina, 2003 in GURS, 2012)

Vse nadaljnje primere območij mešanih namenskih rab prostora smo reševali na podoben način. Izjema je bilo območje, prikazano na sliki 11, ki je bilo določeno kot območje mešane namenske rabe vode in gozda (oznaka »v/g«). Celotnega območja nismo mogli uvrstiti zgolj v eno kategorijo osnovne namenske rab prostora (voda ali gozd), saj je na zgornjem delu območja jasno vidno kmetijsko zemljišče. Glede na zemljiškokatastrski prikaz je ta del območja evidentiran kot samostojna parcela. Na podlagi letalskih posnetkov iz različnih obdobj, iz katerih je bilo razvidno, da se območje ves čas uporablja v kmetijske namene ter na podlagi zemljiškega katastra, smo ta del območja uvrstili v kategorijo kmetijsko zemljišče. Preostali del območja pa smo uvrstili v kategorijo območja vodnih zemljišč, saj gre za stoječo vodo, ki je obdana z drevjem, čigar namen je najverjetneje varovanje pred erozijo.

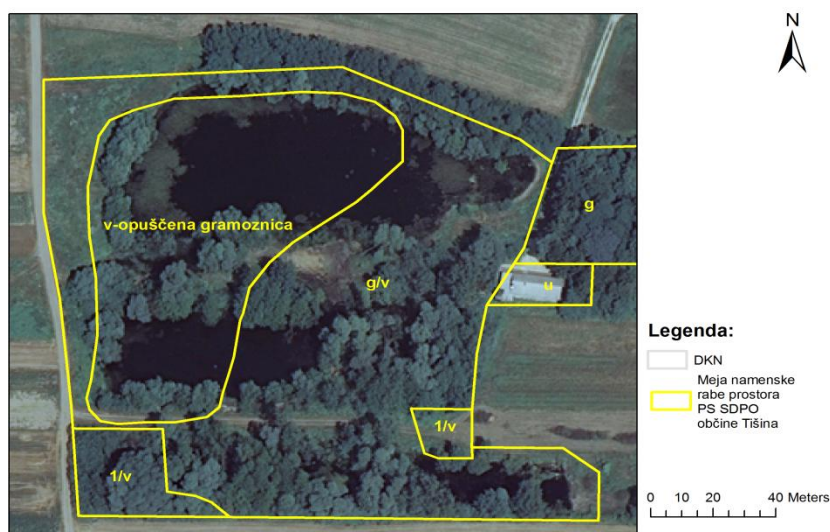

Slika 11: Prikaz območja mešane namenske rabe prostora (v/g) in stanja po razdelitvi in prekategoriiziranju območja v posamično skupino osnovne namenske rabe prostora (PS SDPO Tišina, 2003 in GURS, 2012)

Območja gozdnih zemljišč vsebujejo naslednje kategorije namenske rabe prostora definirane v PS SDPO Tišina (2003):

- območja gozdov
- mešana raba gozd, voda (oznaka »g/v«)

Na sliki 12 je prikazano območje mešane namenske rabe prostora (»g/v«), katerega smo uvrstili v osnovno skupino namenske rabe prostora im. območja gozdnih zemljišč. Za takšno uvrstitev smo se zopet odločili na podlagi interpretacije vsebine DOF-a. Omenjeno mešano območje obdaja površino opuščene gramoznice, katero uvrščamo v območja drugih zemljišč. Ker je iz DOF-a razvidno, da se območje okoli gramoznice zarašča in prerašča v gozd, smo mešano območje g/v prekategoriizirali zgolj v območje gozdnih zemljišč.

Slika 12: Prikaz območja mešane namenske rabe prostora g/v (PS SDPO Tišina, 2003 in GURS, 2012)

Pri naslednji skupini osnovne namenske rabe prostora imenovani *območja voda* so definirane zgolj površinske vode, in sicer:

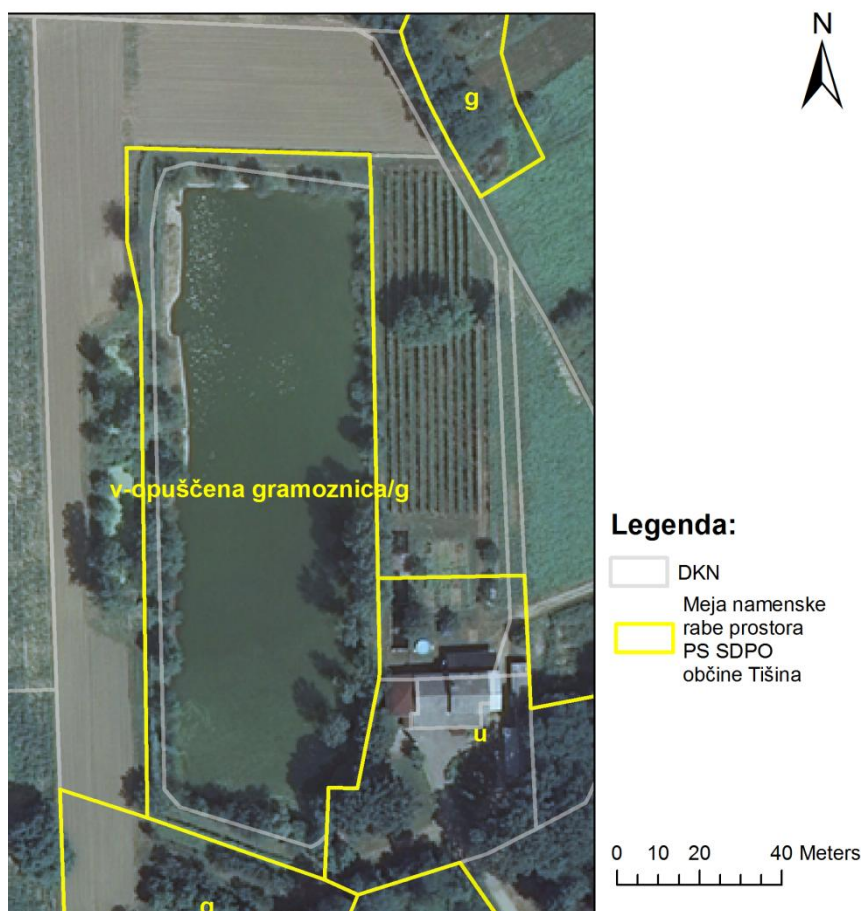
- obrambni nasip (oznaka »on«)
- v-ribnik
- mešana raba »v/g«

Primer območja mešane namenske rabe »v/g« je pojasnjen in prikazan na sliki 11.

V zadnji skupini osnovne namenske rabe prostora imenovani *območja drugih zemljišč* smo v območja mineralnih surovin uvrstili:

- gramoznica
- opuščena gramoznica
- mešana raba opuščena gramoznica/g

Slika 13 prikazuje območje mešane namenske rabe (v-opuščena gramoznica/g), ki smo jo uvrstili v območja mineralnih surovin znotraj območij drugih zemljišč. V tem primeru smo se za takšno razvrstitev odločili hitro, saj je iz DOF-a jasno vidna voda, ki se uporablja kot površina nadzemnega pridobivalnega prostora (gramoznica).

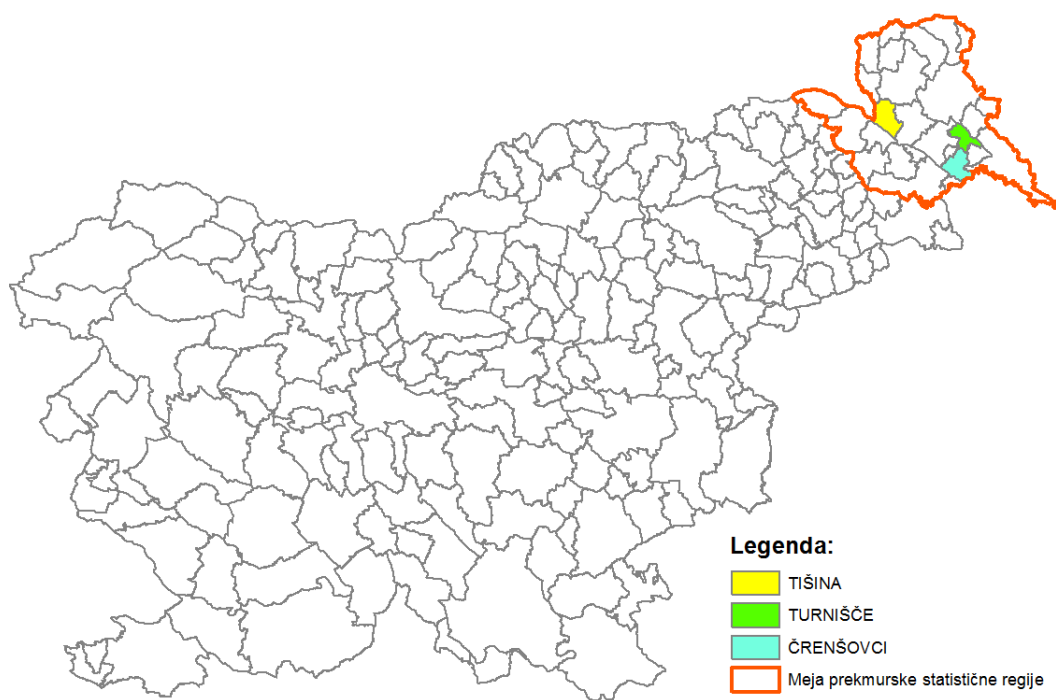

Slika 13: Prikaz območja mešane namenske rabe prostora – v-opuščena gramoznica/g (PS SDPO Tišina, 2003 in GURS, 2012)

Stran je namenoma prazna.

4 PREDSTAVITEV OBRAVNAVANIH OBČIN IN ANALIZA TER PRIMERJAVA NAMENSKE RABE PROSTORA

Da bi bolje razumeli dobljene rezultate spreminjanja namenske rabe prostora med leti 2003 in 2009/2010, so v nadaljevanju najprej predstavljene vse tri obravnavane občine. V diplomski nalogi smo obravnavali tri prekmurske občine, in sicer Črenšovci, Turnišče in Tišina. Prekmurje je slovenska, skrajno severovzhodna pokrajina, del države preko reke Mure. Področje delimo na severni gričevnati svet imenovan Goričko ter na Ravensko in Dolinsko, ki sta predela na južnem, ravnem področju. Vse tri občine ležijo v ravninski obmejni pokrajini, imenovani Murska ravan, ki za severozahodu meji z Avstrijo, na vzhodu z Madžarsko in na jugu s Hrvaško (slika 14).

Slika 14: Položajni prikaz obravnavanih občin znotraj prekmurske statistične regije(GURS, 2012)

V nadaljevanju poglavja so za vsako občino predstavljeni osnovni podatki, lega in prometna dostopnost, demografsko in gospodarsko stanje ter kmetijstvo.

Analizo osnovne namenske rabe prostora za obravnavane občine smo naredili na podlagi občinskih prostorskih aktov iz različnih obdobj, in sicer PS DSPO (2003) in OPN (2009/2010) posamezne občine. Pri tem smo uporabili predhodno izdelane primerjalne preglednice med kategorijami namenskih rab prostora za obravnavane akte, s pomočjo katerih smo poenotili kategorije namenske

rabe prostora tako, da jih tudi grafično lahko prikažemo enolično. Rezultati so prikazani v grafični in opisni obliki.

Omenili smo že, da nobeno naselje znotraj obravnavanih občin ni izpolnjevalo pogojev za izdelavo urbanistične zasnove v PS SDPO. Posledično nismo imeli na voljo podatkov o podrobnejši delitvi namenske rabe prostora v naseljih, ki se nanašajo na občinske prostorske akte veljavne pred današnjimi OPN-ji. Namen tekočega poglavja pa je bila tudi ugotovitev povečanja ali zmanjšanja podrobne namenske rabe prostora med obema aktoma ter ugotovitev na račun katerih površin je prišlo do razlik – ali je to samo prerazporeditev kategorij znotraj podrobne rabe ali gre tudi na račun kmetijskih, gozdnih, vodnih oziroma drugih površin. Primerjava namenske rabe prostora je bila izvedena po posameznih naseljih v občinah s pripadajočimi podatki o površini (v absolutni - ha in relativni - % vrednosti) in je prikazana v prilogah. V nadaljevanju je za vsako občino prikazana bilanca površin po kategorijah osnovne namenske rabe prostora, za posamezna naselja pa tudi po kategorijah podrobne namenske rabe prostora. Ker je podrobnejša namenska raba vsebovana samo v OPN posamezne občine, smo razloge za spremembe znotraj le-te poskušali ugotoviti na podlagi tekstualnega dela občinskih prostorskih aktov.

Kot je videti v nadaljevanju, so spremembe rabe prostora lahko nepovratne, kar pomeni, da se je kmetijska raba prostora spremenila že do te mere, da je ni več mogoče vzpostaviti nazaj (običajno zaradi pozidave z objekti in drugimi trajnimi posegi v prostor) ter povratne spremembe rabe prostora, kjer bo v prihodnosti možno trenutno rabo spremeniti nazaj v prvotno. Ker je urbanizirane površine iz več razlogov težko spremeniti nazaj v kmetijske, smo pričakovali, da bomo imeli več opravka z nepovratnimi spremembami rabe prostora.

4.1 Občina Črenšovci

- **Legra in opis občine Črenšovci**

Občina Črenšovci je nastala v letu 1991 z delitvijo bivše občine Lendava ter ponovno leta 1995 z delitvijo na Občino Črenšovci in Občino Velika Polana (OPN Črenšovci (2009)). Je del pomurske statistične regije in meri 34 km², kar jo po površini med slovenskimi občinami uvršča na 166. mesto (SURS.2012_19). Poleg občinskega središča Črenšovci jo sestavljajo še vasi Dolnja, Srednja in Gornja Bistrica, Žižki in Trnje, ki se razprostirajo na nadmorski višini med 170 m in 175 m. Vasi Črenšovci, Trnje in Žižki so tipična panonska obcestna naselja, katerih hiše so razporejene ob glavni cesti. Preostale tri vasi Dolnja, Srednja in Gornja Bistrica pa so nastale ob starem rokavu Mure in so oblikovane kot gručasta naselja.

Območje občine Črenšovci leži na severovzhodni strani Slovenije neposredno ob meji s Hrvaško. Zavzema nižino severno od reke Mure, ki jo imenujemo Osrednje Dolinsko. Meji na pet sosednjih občin, in sicer občino Beltinci, Odranci, Turnišče, Velika Polana in Lendava.

- **Prometna dostopnost**

Po območju občine poteka glavna cesta Lendava–Maribor, po kateri je potekal tranzitni mednarodni promet in močno obremenjeval naselje Črenšovci. Z izgradnjo avtoceste severno od občine je tranzitni promet preusmerjen, izboljšana je povezanost s širšim zaledjem in tujino, glavna cesta pa je namenjena lokalnemu prometu. Ostale državne ceste so regionalne ceste, ki povezujejo Občino Črenšovci s sosednjimi občinami. Zaradi povečanega prometa po priključni regionalni cesti Črenšovci–Turnišče ima občina namen urediti pločnik in kolesarsko stezo. Po območju občine se načrtuje tudi železniška povezava med Mursko Soboto in Lendavo. Javni potniški promet pa je speljan pretežno po državnih cestah in je v upadanju.

- **Prebivalstvo**

Iz preglednice 6 je razvidno, da se demografska slika občine Črenšovci počasi slabša. Na zmanjšanje števila prebivalstva v občini je vplival negativni naravni in selitveni prirastek, zmanjšanje rodnosti in staranje prebivalstva. Skupni koeficient prirastka prebivalstva/1000 prebivalcev občine je v zadnjih letih močno pod državnim povprečjem. Razlog je predvsem v negativnem selitvenem prirastu, saj se povečuje število odseljenih ljudi. V letu 2003 je bil selitveni prirast na ravni občine enak 0, medtem ko je v letu 2010 znašal že -26 (SURS.2012_17). Zanimivo je, da od rojstva v občini živi le 59.53 % prebivalcev, priseljenih skupaj je 1651 prebivalca kar je preostalih 40.46 % (OPN Črenšovci (2009)). Največ priseljenih prihaja iz druge občine v isti statističnih regiji, in sicer 802, prebivalcev iz druge statistične regije je 201 in iz tujine 120 prebivalcev (OPN Črenšovci (2009)).

Preglednica 6: Število prebivalcev in skupni koeficient prirastka prebivalstva/1000 preb. na ravni občine Črenšovci in na ravni države za obdobje 2000 – 2010 (SURS. 2012_9. SURS. 2012_10)

Leto	Občina Črenšovci		Slovenija	
	Št. prebivalcev	Skupni koeficient prirastka prebivalstva/1000 preb. občine	Št. prebivalcev	Skupni koeficient prirastka prebivalstva/1000 preb. države
2000	4.397	0.00	1.990.272	1.10
2001	4.397	-7.73	1.992.035	0.98
2002	4.379	-3.43	1.995.718	0.33
2003	4.396	0.68	1.996.773	0.64
2004	4.383	-4.11	1.97.004	0.67
2005	4.364	0.00	2.001.114	2.88
2006	4.365	-11.00	2.008.516	3.49
2007	4.350	0.92	2.019.406	7.67
2008	4.213	-15.19	2.022.629	10.92
2009	4.166	-13.20	2.042.335	7.16
2010	4.174	-5.51	2.049.261	1.57

Med prebivalci občine Črenšovci je bilo število najmlajših (gledano za leti 2003 in 2010) večje od števila najstarejših, kar je redka značilnost slovenskih občin. V letu 2003 je na 100 oseb mlajših od 15 let prebivalo 91 oseb starejših od 65 let. To razmerje pove, da je bila vrednost indeksa staranja za občino Črenšovci nižja od vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo, ki je v istem letu znašala 100.78. V Letu 2010 je indeks staranja na ravni občine še vedno nižji od vrednosti tega indeksa na ravni države. Tako na ravni občine kot na ravni države je zaznati staranje prebivalstva, kar je razvidno tudi iz preglednice 7.

Preglednica 7: Prebivalstvo po starostnih skupinah in indeks staranja prebivalstva na ravni občine Črenšovci in na ravni države za leti 2003 in 2010 (SURS. 2012_11. SURS. 2012_12)

	Občina Črenšovci		Slovenija	
	2003	2010	2003	2010
< 15 let	15.20 %	15.36 %	14.77 %	14.10 %
15 – 64 let	70.95 %	70.39 %	70.35 %	69.34 %
≥ 65 let	13.85 %	14.25 %	14.88 %	16.55 %
Indeks staranja	91.17	92.82	100.78	117.36

- **Gospodarstvo**

V občini Črenšovci je glede na državno povprečje 5 % manj delovno aktivnega prebivalstva in hkrati za 10 % višja stopnja registrirane brezposelnosti. Delovno aktivnega prebivalstva je bilo leta 2002 po podatkih Popisa 2002 le 36.80 % kar predstavlja 1612 prebivalcev. Preostalih 63.20 % predstavljajo neaktivno prebivalstvo, med katere sodijo otroci, učenci, dijaki, študentje in upokojenci. Leta 2010 se je delež delovno aktivnega prebivalstva še znižal, in sicer na 35.10 % (preglednica 8).

Preglednica 8: Aktivno prebivalstvo v občini Črenšovci in Sloveniji za leti 2002 in 2010 (SURS. 2012_13. SURS. 2012_14)

	Občina Črenšovci		Slovenija	
	2002	2010	2002	2010
Delovno aktivno prebivalstvo (v %)	1612 (36.80 %)	1467 (35.10 %)	818304 (41.00 %)	818975 (40.00 %)
Reg. brezposelne osebe	462	435	130774	110021
Stopnja reg. brezposelnosti [%]	22.30	22.90	13.80	11.80

Posledica velike brezposelnosti v občini Črenšovci je pomanjkanje delovnih mest za izobrazbeno strukturo tamkajšnjega prebivalstva. Po podatkih SURS-a ima Občina Črenšovci med osebami starejšimi od 15 let nizek delež prebivalcev z nepopolno osnovnošolsko izobrazbo, in sicer 3.00 %, delež prebivalcev z končano osnovnošolsko izobrazbo znaša 36.90 %, delež prebivalcev z nižjo poklicno in srednje poklicno izobrazbo znaša 21.90 % ter delež prebivalcev s srednjo in splošno izobrazbo kar 27.10 %. Delež prebivalcev z višjo in visoko izobrazbo znaša 11.10 % in je tako pod regijskim povprečjem, ki znaša 12.20 % kot pod državnim povprečjem, ki znaša 17.50 % (SURS.2012_21).

Da se delež prebivalstva z visoko ali višjo izobrazbo ne bi zmanjševal je občina sprejela Pravilnik o stimulaciji študentov občine Črenšovci (Uradni list RS, št. 14/06), na podlagi katerega stimulirajo napredovanje v višje letnike študijskih programov ter uspešno opravljeno diplomsko in magistrsko delo ter doktorat.

- **Kmetijstvo**

Območje občine Črenšovci je izrazito kmetijsko, s kakovostnimi njivskimi površinami in močvirnatimi travniki ter dolgoletno tradicijo poljedelstva in živinoreje. Pretežni del kmetijskih zemljišč je kategoriziranih kot prvovrstna kmetijska zemlja. Še posebej kakovostna in rodovitna so polja, ki se razprostirajo vzdolž levega brega rege Mure kjer so pravzaprav tudi njene naplavine. Občina ima na svojem območju tudi močvirnat teren imenovan Trebeš, ki velja za pomemben

ekosistem, saj s svojimi značilnostmi skrbi za biotsko raznovrstnost. Poleg osnovne poljedelske rabe občina vzpodbuja pridelavo pod rastlinjaki z uporabo geotermalne vode, medtem ko razvoj živinoreje usmerja na robove naselij.

Preglednica 9 prikazuje:

- Število prebivalcev/kmetijo v občini Črenšovci je za leti 2000 in 2010 krepko nižje od iste vrednosti na ravni države. V Sloveniji je leta 2000 eni kmetiji pripadalo 24 prebivalcev, medtem ko je bilo v občini Črenšovci zgolj 10 prebivalcev na eno kmetijo. Leta 2010 se je število prebivalcev/kmetijo povečalo tako na ravni občine Črenšovci kot na ravni države.
- Na obeh ravneh je opaziti občutno zmanjšanje kmetijskih gospodarstev. V občini Črenšovci se je število kmetijskih gospodarstev zmanjšalo za več kot 30 %, v Sloveniji pa za 14 %.

Da se trend opuščanja kmetijskih zemljišč ne bi nadaljeval občina spodbuja razvoj ekološkega kmetijstva, dopolnilnih kmetijskih dejavnosti in ureditev komasacij razdrobljenih kmetijskih zemljišč (Razvojni program občine Črenšovci 2012 – 2017).

Preglednica 9: Število kmetijskih gospodarstev in št. prebivalcev/kmetijo na ravni občine Črenšovci in ravni države za leti 2000 in 2010 (SURS. 2012_15)

	Občina Črenšovci		Slovenija	
	2000	2010	2000	2010
Št. kmetijskih gospodarstev	407	272	86.467	74.646
Št. prebivalcev/kmetijo	10	15	24	27

4.1.1 Predstavitev občinskih prostorskih aktov

- **Prostorske sestavine dolgoročnega plana za obdobje 1986-2000 ter srednjeročnega družbenega plana s spremembami in dopolnitvami planov Občine Lendava za obdobje 1986-2000**

Dolgoročni plan Občine Lendava za obdobje 1986-2000 je bil sprejet 14.5.1987, medtem ko je srednjeročni družbeni plan Občine Lendava za obdobje 1986-1990 stopil v veljavo 27.8.1987. Oba sta bila objavljena v Uradnih objavah pomurskih občin: Gornja Radgona, Lendava in Murska Sobota. Glede na to, da sta bili sedanji občini Črenšovci in Turnišče do leta 1994 del občine Lendava, smo dolgoročni in srednjeročni družbeni plan Občine Lendava obravnavali skupaj za obe občini.

Prostorske sestavine dolgoročnega plana

Poleg načrtovanja samoupravljanja je dolgoročni plan določal tudi politiko prostorskega urejanja in posegov v prostor ter varstvo kmetijskih zemljišč in gozdov.

Obe vključeni občini Črenšovci in Turnišče sta bili v dolgoročnem planu označeni kot pomembnejši lokalni središči, katerih naloga je oskrba prebivalstva iz ostalih krajevnih skupnosti. V načrtu je bil razvoj popolne osnovne šole, zdravstvene postaje, pošte in drugih pomembnejših oskrbnih in storitvenih dejavnosti. Prav tako je bilo predvideno, da se večina prebivalstva v lokalnem središču zaposluje v proizvodnji, zato je bilo načrtovano lastno gospodarsko območje v kateri bi se opravljala visoko intenzivna proizvodnja.

Uvodoma je bil v dolgoročnem planu poudarjen hiter razvoj v preteklosti, predvsem z industrializacijo, kar je povzročilo, da se je družba iz kmetijstva preusmerila v industrijo.

Pogoji, ki jih je bilo potrebno upoštevati pri nadaljnjem načrtovanju so bili predvsem:

- neizrabljene možnosti za proizvodnjo hrane (posledica preusmeritve),
- hitro povečanje industrije je zavzelo preveč prostora (posledica nepravilnega načrtovanja oziroma planiranja), zato mora ta postati bolj tehnološka,
- velika razdrobljenost kmetijskih zemljišč, kar bo povzročilo težave pri izvajanju kmetijsko zemljiških operacij (melioracija, komasacija) in na drugi strani pomemben obseg kmetijskih zemljišč I., II. in III. kategorije (skupaj okoli 15.000 ha),
- preobremenjeno prometno omrežje in
- potencialna nahajališča nafte, plina in rudnin ter geotermalne energije (aktivni vreli termalnih voda).

Na podlagi zgoraj omenjenih pogojev so bili za obdobje od leta 1986 do 2000 določeni naslednji cilji:

- smotrnejše prostorsko razporejanje gospodarskih in družbenih dejavnosti (prej omenjena neizrabljene možnosti in razporejanje prostora),
- varovanje kmetijskih in gozdnih zemljišč,
- gradnja stavbnih zemljišč znotraj poseljenega prostora in
- izraba naravnih danosti in prioritete oziroma razvojne zanimive dejavnosti (kmetijstvo, energija, termalne vode ipd.).

Velika pozornost je bila torej namenjena boljšemu prostorskemu razporejanju in izkoriščanju naravnih danosti. Prvo naj bi se doseglo predvsem z modernizacijo obstoječih gospodarskih zmogljivosti, kar naj bi povzročilo optimalno izrabo prostora ter na drugih strani manjšo porabo energije na posamezni proizvod. Prav tako so bila za glavne razvojne prioritete določene tiste dejavnosti, ki so tehnološko in razvojno intenzivne, kot so naftna, kemična ali tekstilna industrija.

Glede izkoriščanja naravnih danosti je bilo kot prioriteta določeno predvsem ohranjanje in povečevanje obsega kmetijske dejavnosti, kot druge najpomembnejše panoge. Načrtovani so bili nadaljnji posegi za večjo proizvodnjo hrane (melioracija, komasacija, sodobni agrotehnični ukrepi ipd.), torej povečevanje obsega kmetijske proizvodnje z intenzivnejšo in racionalnejšo obdelavo kmetijskih zemljišč (predvsem kakovostnih zemljišč). V ta namen je bila v prvem petletnem obdobju načrtovana melioracija ter sistemi namakanja s povečevanjem čistih – usmerjenih kmetij. Občina je imela 22 % pokritost z gozdovi, pri čemer so predvsem zasebni gozdovi neizkoriščeni in raztreseni na

male parcele. V tem delu se je načrtovalo, da se v čim večji meri gozdove usposobi za visoko produktivne gozdove ali nameni za kmetijske površine. Ugotovimo lahko, da gozdno gospodarstvo in s tem izkoriščanje gozdov ni bilo med najpomembnejšimi prioritetai.

Na področju gospodarstva je bilo načrtovano razvijanje drobnega gospodarstva (predvsem z odpiranjem obrtnih obratovalnic), prometa in turizma. Pri tem je bilo veliko pozornosti namenjeno izkoriščanju geotermalnih voda. Glede na premalo razvito trgovino so se (pomembnejša) lokalna središča in strnjena stanovanjska naselja namenila izgradnji trgovinskih površin. Sedanja turistično infrastrukturo naj bi se dopolnjevalo s spremljajočimi turističnimi in gostinskimi objekti ob območjih kulturne in naravne dediščine ter izletniških točkah. Pri tem se je obstoječe kmetije usmerjalo tudi v nadgradnjo turističnih kmetij – kmečkega turizma.

Glede stanovanjskega načrtovanja se je predvidevalo, da se bodo v naslednjem obdobju potrebovala predvsem manjša stanovanja, zato je bila pomembna predvsem blokavska izgradnja v Lendavi, medtem ko se je letno načrtovalo zgolj 50 individualnih hiš. Pri tem sta bili pomembni tudi občini Turnišče in Črenšovci v katerih se je načrtovalo največja širitev, in sicer v prvi 14.80 ha in v drugi 5.00 ha površin namenjenih stanovanjski gradnji.

Prostorsko načrtovanje

Osnovni cilj za prihodnost je bil v kakovostnejšem dograjevanju obstoječe rabe, za razliko od preteklega obdobja, ko je prevladovalo kvantitativno poseganje v prostor. Slednje je pripeljalo do strukturnega nesorazmerja, zato je bilo za prihodnosti pri usmeritvi namenske rabe prostora upoštevati ta nasprotja med urbanizacijo in kmetijskimi površinami. Ohranjanje poselitve in skladna namenska raba prostora sta bili torej določeni kot glavni načeli.

Glede na to se je načrtovala koncentracija prebivalstva v pomembnejših naseljih, saj je bil sistem naselij že izgrajen, zato je bilo potrebno zgolj izboljšati oskrbno in storitveno dejavnost. Pri tem je bil poudarjen širši okvir, kar je pomenilo predvsem pravočasno pridobivanje in urejanje stavbnih zemljišč ter kontinuirano izgradnjo naselij. Omenjeni način nadaljnjega prostorskega načrtovanja s čim večjim izkoriščanjem obstoječega in minimalnimi posegi je bil določen tudi glede pridobivanja novih površin.

Tako je bilo določeno, da je potrebno predvsem:

- dograjevati obstoječo infrastrukturo,
- sanirati obstoječi gradbeni fond in
- zapolnjevati obstoječe površine znotraj naselja.

Usmeritve glede infrastrukture, ki jih določa dolgoročni plan so bile torej naslednje:

- čim manjše poseganje v prostor z ustvarjanjem koridorjev (ter s tem manjša poraba energije),
- boljša oskrba in razvejanost električnega omrežja,
- povezovanje z urbani središči (prometna infrastruktura),
- širitev vodovodnega omrežja in urejanje zelenih površin ob večjih naseljih, ki bodo namenjena rekreaciji.

Za širitev naselij je bilo potrebno uporabiti manj pomembna kmetijska zemljišča (I. in II. kategorijo se lahko poseže samo v izjemnih primerih) ter izgubo kmetijskih zemljišč nadomestiti v enakem obsegu (pri tem uporabiti proste površine znotraj naselij). Hkrati z izgradnjo oziroma dograditvijo naselij je bilo določena tudi širitev vodovodnega in kanalizacijskega omrežja.

Glede kmetijskih površin je bilo poudarjeno intenziviranje kmetijske proizvodnje. Ena od zanimivejših rešitev je bila določena z večnamensko rabo oziroma izkoriščanjem kmetijskih zemljišč, ki nimajo zgolj produkcijski namen, temveč se jim lahko dodeluje tudi rabe, katerih medsebojni vplivi se ne izključujejo (kot primer je naveden kmetijska proizvodnja – izletništvo - rekreacija). Glede gozdnih površin je bilo določeno, da se jih zaradi skromnosti ne sme zmanjševati oziroma posegati v njih. Če povzamemo je bilo za kmetijske površine načrtovano:

- povečevanje njivskih površin kot ključni dejavnik v kmetijstvu s spreminjanjem travnikov in pašnikov,
- za trajno kmetijsko proizvodnjo se je namenilo 15000 ha,
- varovanje kmetijskih površin pred spremembo namembnosti oziroma nadomeščanje z usposabljanjem zamočvirjenih kmetijskih zemljišč in zemljišč v zaraščanju.

Prostorske sestavine srednjeročnega družbenega plana

Že v uvodu družbenega plana je bilo določeno, da se z njim konkretizira usmeritev in strategije dolgoročnega plana v prvem obdobju njegovega izvajanja in zagotavljanja pogojev za njegovo postopno uresničevanje. V tem poglavju smo torej preverili katere so tiste konkretne usmeritve in aktivnosti, s katerimi naj bi se uresničili cilji, ki smo jih izpostavili v predhodnem poglavju.

Kot glavna politika smotrne rabe prostora in urejanja okolja je bilo izpostavljeno dosledno izvajanje policentričnega razvoja občine in odpravljanje neusklajenosti deagrarizacije in urbanizacije. Pri tem je bilo v skladu z dolgoročnim planom potrebno varovati najboljša kmetijska zemljišča ter izboljšati kakovostno izkoriščanje zemljišč namenjenih za (gozdarsko) proizvodnjo.

Glavne usmeritve, ki naj bi vplivale oziroma so v zvezi z urejanjem prostora so bile naslednje:

- družbena stanovanjska gradnja in organizirano stanovanjsko gradnjo se je usmerjalo na področje, ki je bilo določeno v dolgoročnem planu,
- individualna gradnja se je usmerjala le v zapolnitev obstoječih območij (v Lendavi) ter na območja, ki so za kmetijsko proizvodnjo manj primerna (pri tem se poleg Lendave blokovna gradnja načrtuje samo še za občini Turnišče – 8 in Črenšovce – 6),
- širitev proizvodnih prostorov (tudi v občini Turnišče),
- povečanje kmetijskih zemljišč (v tem pogledu je pomembna predvsem občina Turnišče, kjer bo dokončana hidromelioracija na površini 300 ha) in hektarskih donosov,
 - povečanje živinorejske proizvodnje,
 - povečevanje vinogradništva, sadjarstva in pridelovanja vrtnin,
- zaraščene površine se je namenilo primarni rabi,

- raziskovanje ležišč nafte in plina ter
- komunalna ureditev in oprema 2 ha zemljišč za potrebe organizirane stanovanjske gradnje.

➤ **Občinski prostorski načrt občine Črenšovci**

Občinski prostorski načrt je bil sprejet 4.11.2009 in je določil, da z dnem njegovega sprejema preneha veljati Družbeni plan razvoja Občine Lendava za obdobje 1986-1990 in vse njegove spremembe in dopolnitve, ki se nanašajo na Občino Črenšovci. Prav tako je prenehal veljati Odlok o prostorskih ureditvenih pogojih za območje Občine Črenšovci in vse njegove spremembe in dopolnitve.

Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Črenšovci določa, da je občina lokalni center, ki je povezan z regijskima centroma Lendava in Murska Sobota. V skladu s planoma za obdobje 1986-2000 se je občina razvila predvsem v bivalno središče, ki ponuja kakovostne bivalne pogoje (predvsem zaradi odsotnosti težke industrije) s pripadajočo komunalno in družbeno infrastrukturo ter različne storitvene dejavnosti. Glede na to, da v sami občini ni večjih prostih površin in, da so znotraj občine še vedno nepozidana stavbna zemljišča, jih bo občina prednostno namenila prebivalcem, saj se obrobje in zaselki namenjujejo za druge dejavnosti.

Prav tako kmetijstvo ni več vodilna gospodarska panoga, čeprav kar 55 % celotnega območja predstavljajo kakovostne njivske površine. Nadaljnje načrtovanje kmetijskih zemljišč bo na obrobju občine ter izven območja varstva narave. Ponovno je treba spodbuditi zanimanje za raziskovanje geotermalnih vrtin, ki lahko ohranijo kmetijstvo in pomenijo dodatno priložnost za turizem (vzpostavitev rastlinjakov severno in južno od naselij Črenšovci in Žižki).

Celotna infrastruktura je urejena (od voda do cest). Eno izmed glavnih razvojnih poudarkov je bila izgradnja avtoceste (tako kot pri občini Turnišče), ki je razbremenila lokalno cesto skozi občino (ta je sedaj namenjena lokalnemu prebivalstvu). Poleg obrtne cone se načrtuje zemljišče, ki bo namenjeno poslovnim conam. Prav tako je potrebno slediti načrtovanju nove železniške infrastrukture.

Eno izmed večjih ovir za občino pri prostorskem načrtovanju predstavljajo poplavna območja. Prav tako pomemben del občine je namenjen nacionalnemu varstvu saj gre za prepoznavne značilnosti tega predela, zato je ta del predlagan za zavarovanje nekateri predeli pa so definirani tudi kot Natura 2000.

Če povzamemo so glavni cilji prostorskega načrta predvsem:

- razvoj gospodarske cone, kar bo zagotovilo delovna mesta (razširitev obrtne cone na južni strani naselja);
- izkoriščati površine, ki so bogate z geotermalno vodo, predvsem za razvoj kmetijstva (rastlinjaki) in turizma;
- zagotavljanje stavbnih zemljišč;
- ohranitev prostorske identitete in
- varovanje in vzdrževanje območja varstva narave.

4.1.2 Analiza osnovne namenske rabe prostora občine Črenšovci

Kot smo že omenili v PS SDPO Črenšovci (2003) ni bilo podrobnejše delitve namenske rabe na poselitvenem območju, zato je bilo to območje obravnavano kot samostojna kategorija znotraj osnovne namenske rabe prostora imenovane območja stavbnih zemljišč. V preglednici 10 so prikazana vsa območja glede na namembnost, v taki obliki, kot so jih določili in poimenovali v prostorskih sestavinah ter podatki o površini le-teh izraženi v absolutnih in relativnih vrednostih glede na celotno površino občine, izražene v hektarjih (ha) in odstotkih (%). Za lažjo predstavbo smo v isti preglednici območja ločili z barvami, in sicer po skupinah osnovne namenske rabe, kar nam je v nadaljevanju omogočalo izdelavo bilance osnovne namenske rabe prostora za obravnavano občino.

Preglednica 10 potrjuje dejstvo, da so občino Črenšovci sestavljala izrazito kmetijske površine, saj je kar 2161.23 ha oziroma 64.00 % celotne površine občine pokrivalo kmetijska zemljišča. Od tega jih je bilo 55.56 % namenjenih intenzivni kmetijski proizvodnji, kar pomeni, da gre za zelo kakovostna in rodovitna kmetijska zemljišča. Razmeroma manj površin je pokrival gozd 703.95 ha (20.86 %) in poselitvena območja 326.40 ha (9.68 %), medtem ko so območja namenjena površinskim vodam zavzemala 142.07 ha (4.21%) območja občine. Poleg poselitvenih območij, so skupino osnovne namenske rabe im. območja stavbnih zemljišč predstavljala še območja prometne infrastrukture 23.07 ha (0.68 %), območja za čiščenje voda 1.22 ha (0.04 %), pokopališča 0.86 ha (0.03 %) in območja za šport in rekreacijo 1.01 ha (0.03 %). Del območja občine je bil namenjen območjem pridobivanja mineralnih surovin 6.99 ha (0.21 %) ter območjem za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami 7.01 ha (0.21 %).

Preglednica 10: Površine namenske rabe prostora glede na PS DSPO Črenšovci (2003) (PS SDPO Črenšovci, 2003)

Namenska raba prostora v PS DSPO občine Črenšovci (2003)	Površina [ha]	Površina [%]
Poselitvena območja	326.40	9.67
Območja prometne infrastrukture	23.07	0.68
Območja za čiščenje voda	1.22	0.04
Pokopališča	0.86	0.03
Območja za šport in rekreacijo	1.01	0.03
Območja intenzivne kmetijske proizvodnje	1874.60	55.56
Območja kmetijskih zemljišč	286.63	8.50
Območja gozdov	703.95	20.86
Območja površinskih voda	142.07	4.21
Območja mineralnih surovin	6.99	0.21
Območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami	7.01	0.21
SKUPAJ:	3373.82	100.00

OPN Črenšovci (2009) je izdelan na podlagi ZPNačrt (2007), namenska raba prostora je določena v izvedbenem delu v skladu s Pravilnikom OPN (2007), ki se deli na območja osnovne in nadalje podrobnejše namenske rabe prostora glede na pretežno namembnost območja. Pretežni del območja občine še vedno pokrivajo kmetijska zemljišča – 1874.68 ha (55.57 %) najboljša kmetijska zemljišča in 282.94 ha (8.39 %) druga kmetijska zemljišča (preglednica 11). Gozdne površine predstavljajo 703.48 ha (20.85 %), območja stanovanj 280.49 ha (8.31 %) in vodne površine 145.37 ha (4.31 %) območja občine. Vsa ostala območja zavzemajo bistveno manjši del občinskega prostora.

Preglednica 11: Površine namenske rabe prostora glede na OPN Črenšovci (2009) (OPN Črenšovci, 2009)

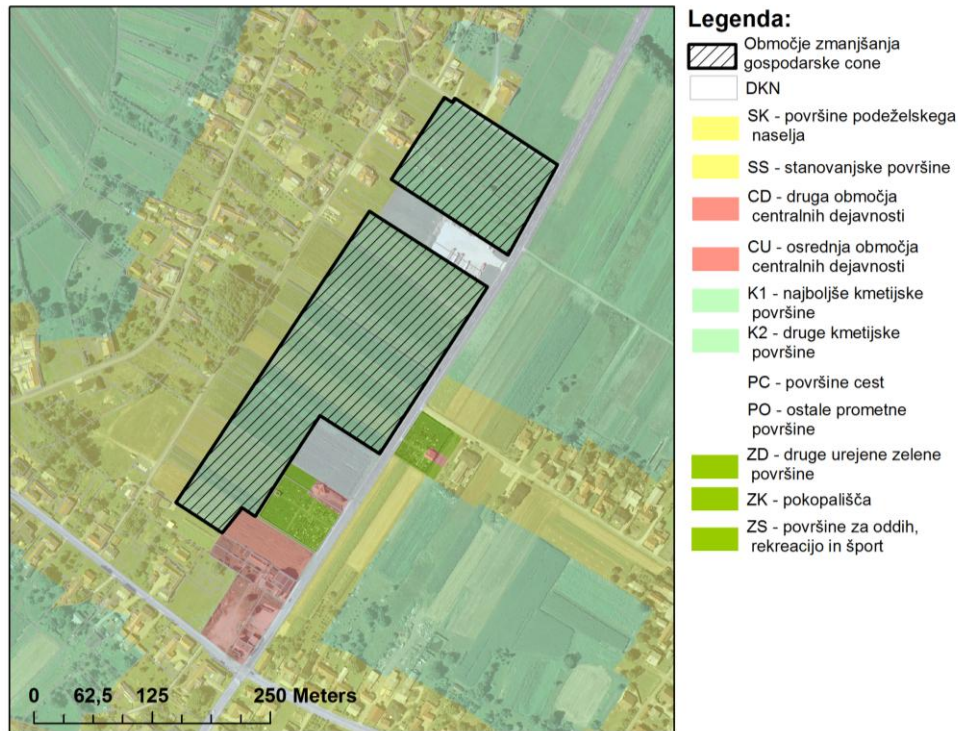
Namenska raba prostora v OPN občine Črenšovci (2009)	Površina [ha]	Površina [%]
Območja stanovanj	280.49	8.31
Območja centralnih dejavnosti	10.27	0.30
Območja proizvodnih dejavnosti	12.27	0.36
Posebna območja	1.25	0.04
Območja zelenih površin	14.99	0.44
Območja prometnih površin	34.33	1.02
Območja okoljske infrastrukture	1.71	0.05
Površine razpršene poselitve	6.04	0.18
Najboljša kmetijska zemljišča	1874.68	55.57
Druga kmetijska zemljišča	282.94	8.39
Gozdna zemljišča	703.48	20.85
Površinske vode	145.37	4.31
Območja mineralnih surovin	0.85	0.03
Območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami	5.14	0.15
SKUPAJ:	3373.82	100.00

Preglednica 12 prikazuje spremembe osnovne namenske rabe prostora med leti 2003 in 2009, prikazane v ha in % površin. Na podlagi analize obeh občinskih aktov je bilo ugotovljeno:

- povečanje *območij stavbnih zemljišč* za 8.78 ha (0.26 %). Največje spremembe namenske rabe prostora so načrtovane zaradi širitve obrtno poslovne cone v naselju Črenšovci, kjer občina načrtuje razvoj različnih dejavnosti. V naselju Gornja Bistrica je načrtovano novo območje proizvodnih dejavnosti, namenjeno površinam z objekti za kmetijsko proizvodnjo vzgoje vrtnin in cvetja. Načrtovana je tudi širitev obrtne delavnice v Dolnji Bistrici. Vsa omenjena povečanja območij proizvodnih dejavnosti predstavljajo dobrih 5 ha površin, kar pomeni, da se skoraj 60 % območij stavbnih zemljišč poveča na račun gospodarskih con. Na podlagi tega podatka lahko sklepamo, da si občina močno prizadeva vzpostaviti nova delovna mesta in s tem znižati stopnjo brezposelnosti ter preprečiti dnevne delovne migracije v sosednje občine. Do povečanja območij stavbnih zemljišč je prišlo v romskih zaselkih Kamenci in Trnje zaradi naraščanja tamkajšnjega prebivalstva. Spremembe, ki se nanašajo na širitev naselij za stanovanjsko gradnjo so usmerjene v zapolnitve nezazidanih stavbnih zemljišč v vrzelih ob krajevnih cestah ter na posamične parcele ob pogoju, da je do parcele urejena komunalna infrastruktura, da ima parcela urejen dostop z javne ceste in gre pri tem za zaokrožitev meje naselja. V ta območja je občina vključila tudi vsa zemljišča na robovih naselij, ki so že pozidana s kmetijskimi in pomožnimi kmetijskimi objekti. Novo stanovanjsko naselje je predvideno med obstoječim naseljem Črenšovci in načrtovano novo gospodarsko cono Črenšovci, s čimer se bo zaokrožil rob naselja. Povečanje območij stavbnih zemljišč gre tudi na račun opuščenih gramoznic, ki so z OPN Črenšovci (2009) urejene v rekreacijska območja in vodne površine.

- Zaradi širitve območij namenjenih novim gospodarskim conam, stanovanjskemu naselju in zaokrožitvi naselij se zmanjša delež *območij kmetijskih zemljišč*, in sicer za 3.61 ha (0.11 %). Občina je izdelala Elaborat posegov na najboljša kmetijska zemljišča (OPN Črenšovci, 2009), kjer je ugotovila, da v Občini Črenšovci ni degradiranih ali drugih površin, ki bi jih lahko spremenili v

kmetijska zemljišča, zato je v ta namen zmanjšala še nepozidano obrtno cono v Gornji Bistrici (slika 15). Vračanje delov prostora naravi, kamor sodijo urejanje območij izkoriščenih gramoznic, neuporabni deli cest in nekdanja proizvodnja območja, imenujemo renaturacija (Simoneti, Zavodnik Lamovšek, 2009). Prav tako je zmanjšala del poselitvenega območja v naselju Žizki. Ta zemljišča so prikazali kot najboljša kmetijska zemljišča.

Slika 15: Prikaz območja zmanjšanja nepozidane gospodarske cone v Gornji Bistrici (OPN Črenšovci, 2009; GURS, 2012)

- Pri *območjih gozdnih zemljišč* ni prišlo do velikih sprememb. S pomočjo analize je bilo ugotovljeno 0.47 ha (0.01 %) zmanjšanje površin gozdnih zemljišč.
- *Območja vodnih zemljišč* so se povečala za 3.30 ha (0.10 %). V Občini Črenšovci so vodotoki reka Mura, ki je vodotok 1. reda in potok Črnc ter ostali, ki so vodotoki nižjega reda. Ti vodotoki ohranjajo svojo lego in niso pripomogli k spremembi območij vodnih zemljišč. Spremembo gre pripisati sanaciji opuščenih gramoznic v vodne površine obdane z rekreacijskimi površinami, kar zvišuje kakovost življenja tamkajšnjih prebivalcev. Poleg tega pa se ta območja razvijajo v lokalna turistična območja.
- Druga največja sprememba namenske rabe prostora v občini Črenšovci pa je zmanjšanje *območij drugih zemljišč*, in sicer za 8.00 ha (0.24 %). Za več kot 6 ha zemljišč se zmanjša na račun zmanjšanja območij mineralnih surovin, kamor uvrščamo gramoznice. Le-teh je bilo v PS SDPO Črenšovci (2003) skoraj 7 ha (preglednica 10), medtem ko je po sanaciji opuščenih gramoznic v OPN Črenšovci (2009) ostalo le še 0.85 ha (preglednica 11) površin namenjenih območjem

mineralnih surovin. Vendar v tem primeru ne gre za površine gramoznic temveč za površine podzemnega pridobivalnega prostora kamor uvrščamo geotermalno vrtino. Načrtovana je z namenom ogrevanja rastlinjakov in v turistične namene. Površine namenjene varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami se nahajajo na južnem delu Občine Črenšovci ob reki Muri, kjer visokovodni nasipi varujejo kmetijske površine in naselja pred poplavami. V OPN Črenšovci (2009) je glede na PS SDPO Črenšovci (2003) del območij namenjenih varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami spremenjen v površinske vode, zato je prišlo do zmanjšanja teh območij za približno 2 ha.

Preglednica 12: Bilanca osnovne namenske rabe prostora občine Črenšovci (PS SDPO Črenšovci, 2003; OPN Črenšovci, 2009)

	Namenska raba prostora 2003		Namenska raba prostora 2009		Sprememba	
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ	352.56	10.45	361.35	10.71	8.78	0.26
OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ	2161.23	64.06	2157.62	63.95	-3.61	-0.11
OBMOČJA GOZDNIH ZEMLJIŠČ	703.95	20.87	703.48	20.85	-0.47	-0.02
OBMOČJA VODNIH ZEMLJIŠČ	142.07	4.21	145.37	4.31	3.30	0.10
OBMOČJA DRUGIH ZEMLJIŠČ	14.00	0.41	6.00	0.18	-8.00	-0.23
SKUPAJ	3373.82	100.00	3373.81	100.00	0.00	0.00

Grafično smo osnovno namensko rabo prostora iz leta 2003 in 2009 prikazali v prilogi B.1 in prilogi B.2 v merilu 1 : 25000.

4.1.3 Analiza osnovne namenske rabe za območja naselij Črenšovci, Gornja Bistrica, Srednja Bistrica in Trnje

V preglednici 13 so zbrani podatki o deležih površin območij osnovne namenske rabe prostora glede na celotno površino posameznega naselja ter povečanje ali zmanjšanje posameznega območja, prav tako izraženo v %. Komentirali smo samo ugotovljene večje spremembe in večja odstopanja, glede na povprečje na ravni celotne občine Črenšovci, ki so v preglednici ustrezno obarvani. Ravno zaradi ugotovljenih manjših sprememb in odstopanj v preglednici 13 ni prikazanih podatkov za naselji Žižki in Dolnja Bistrica. Vsi preostali podrobneje razčlenjeni podatki so za vsa naselja v občini Črenšovci prikazani v prilogi C (izraženi v ha glede na celotno površino posameznega naselja). V prilogah D.1, D.2, D.3 in D.4 so prikazane karte podrobne namenske rabe prostora za obravnavana naselja občine Črenšovci za leto 2009 v merilu 1:5000.

Po pričakovanjih so največje spremembe v namembnosti posameznih območij prisotne znotraj območij stavbnih in kmetijskih zemljišč. Občina si močno prizadeva znižati stopnjo brezposelnosti in preprečiti dnevne delovne migracije v sosednje občine, zato v občinskem središču Črenšovci načrtuje izgradnjo nove gospodarske cone in novo stanovanjsko območje v njeni neposredni bližini. V prilogi B je opaziti močno povečanje območij zelenih površin, in sicer za 0.82 %. Glede na to, da je skupno

povečanje območij stavbnih zemljišč 0.74 %, lahko sklepamo, da so območja namenjena športu in rekreaciji v PS SDPO Črenšovci (2003) prikazovali znotraj poselitvenega območja, ki ni podrobneje razčlenjen. Del le-teh pa je na novo načrtovan s čimer se izboljšuje kakovost bivanja v naselju Črenšovci. Povečanje območij stavbnih zemljišč je povzročilo zmanjšanje kmetijskih in drugih površin (sanirane gramoznice v območja zelenih in vodnih površin). Do nasprotnega trenda tj. upadanja območij stavbnih zemljišč (za 0.72 %) je prišlo v naselju Gornja Bistrica, in sicer na račun zmanjšanja območja namenjenega gospodarski coni, saj se tam načrtovana cona ni razvila. Proste površine so prekategorizirali v območja kmetijskih zemljišč, vendar kljub temu naselje Gornja Bistrica prekriva najmanjši delež kmetijskih zemljišč, in sicer 47.47 % kar je skoraj 16.5 % pod povprečjem občine Črenšovci (ki znaša 63.95 % - preglednica 12). V primerjavi z ostalimi naselji je v Gornji Bistrici prišlo do večjega povečanja območij vodnih zemljišč, in sicer za 0.29 % kar gre pripisati predvsem sanaciji opuščanih gramoznic v vodne površine. V Srednji Bistrici je prišlo do povečanja območij stavbnih zemljišč zaradi zaokrožitve meje naselja in prekategorizaciji dela območja kmetijskih zemljišč znotraj naselja v območja stavbnih zemljišč ter zaradi povečanja površin namenjenih zelenim površinam in prometni infrastrukturi. Omenjeno povečanje je na drugi strani povzročilo zmanjšanje območij namenjenih kmetijskim površinam, in sicer za 0.86 %. Srednja Bistrica predstavlja naselje z največjim deležem kmetijskih zemljišč znotraj občine Črenšovci. Do povečanja stavbnih zemljišč v naselju Trnje (za 0.48 %) je prišlo zaradi naraščanja prebivalstva v tamkajšnjem romskem zaselku, zaradi novo načrtovanega igrišča v bližini gasilskega doma ter ureditvi zelenih površin v neposredni bližini saniranih gramoznic.

Preglednica 13: Prikaz deležev območij po skupinah osnovne namenske rabe prostora za posamezna naselja v občini Črenšovci ter njihova sprememba glede na obravnavana prostorska občinska akta (PS SDPO Črenšovci, 2003; OPN Črenšovci, 2009)

		Črenšovci		Gornja Bistrica		Srednja Bistrica		Trnje	
		2003	2009	2003	2009	2003	2009	2003	2009
Območja STAVBNIH zemljišč [%]	2003	10.62	0.74	11.21	-0.72	10.73	0.80	12.39	0.48
	2009	11.35		10.50		11.53		12.88	
Območja KMETIJSKIH zemljišč [%]	2003	64.63	-0.43	46.66	0.81	83.48	-0.86	75.26	-0.33
	2009	64.20		47.47		82.62		74.93	
Območja GOZDNIH zemljišč [%]	2003	22.53	-0.04	33.50	0.03	4.52	0.00	11.58	-0.06
	2009	22.48		33.53		4.52		11.52	
Območja VODNIH zemljišč [%]	2003	1.78	0.07	8.21	0.29	0.82	0.03	0.49	0.18
	2009	1.85		8.50		0.86		0.67	
Območja DRUGIH zemljišč [%]	2003	0.42	-0.30	0.42	-0.42	0.45	0.02	0.27	-0.27
	2009	0.11		0.00		0.47		0.00	

4.2 Občina Turnišče

- **Lega in opis občine Turnišče**

Občina Turnišče je nastala v letu 1994 z odcepitvijo od občine Lendava, skladno z ZUODNO. V letu 1996 je prišlo do teritorialne spremembe, in sicer priključitev dela naselja Nedelica k občini Turnišče. Tudi občina Turnišče je del pomurske statistične regije in meri 24 km², kar jo po površini med

slovenskimi občinami uvršča med manjše občine, na 192. mesto (SUR.S.2012_20).. Poleg lokalnega središča Turnišče jo sestavljajo še vasi Renkovci, Gomilica in Nedelica. Območje je izrazito ravninsko s povprečno nadmorsko višino 170 m (SUR.S.2012_16). Vsa naselja v občini Turnišče so nižinska obcestna naselja, ki imajo glede na morfologijo vsa še pretežno kmečki značaj. Po funkciji so naselja bivalna območja, s še ohranjeno kmetijsko dejavnostjo. Območje Občine Turnišče velja za kakovostno bivalno okolje zaradi odsotnosti večjih urbanih središč in industrije ter zaradi komunalno opremljenih naselij.

Območje občine Turnišče leži na severovzhodni strani Slovenije. Meji na 6 sosednjih občin, in sicer na občino Beltinci, Črenšovci, Lendava, Moravske Toplice, Velika Polana in Dobrovnik.

- **Prometna dostopnost**

Skozi občino Turnišče poteka državna avtocestna povezava Beltinci – Lendava v neposredni bližini občinskega središča Turnišče, kar nedvomno pripomore k boljši povezanosti s širšim zaledjem in tujino. Regionalna cesta Renkovci – Črenšovci, ki poteka skozi naselje Turnišče omogoča dobro povezanost tudi s sosednjimi občinami. Prav tako kot pri občini Črenšovci je tudi tu javni potniški promet speljan pretežno po državnih cestah in upada.

- **Prebivalstvo**

Preglednica 14 prikazuje upad števila prebivalstva v občini Turnišče. Na zmanjšanje števila prebivalstva v občini je vplival negativni naravni in selitveni prirastek, zmanjšanje rodnosti in staranje prebivalstva. Skupni koeficient prirastka prebivalstva/1000 prebivalcev občine je v zadnjih letih močno pod državnim povprečjem. Razlog je predvsem v negativnem selitvenem prirastu, saj se povečuje število odseljenih ljudi. V letu 2003 je bil selitveni prirast na ravni občine enak -15, medtem ko je v letu 2009 znašal že -37 in se v letu 2010 zopet dvignil na 6 (SUR.S.2012_17). Zanimivo je, da se je leta 2010 priselilo več ljudi iz drugih občin, kot pa odselilo iz občine Turnišče. Po podatkih SURS-a je skupni selitveni prirast med občinami leta 2010 znašal 9, medtem ko je bil v letih pred tem negativen (SUR.S.2012_17). Spremljanje gibanja prebivalstva bo pokazalo ali je morda novo zgrajena avtocesta pripomogla k zanimanju po bivanju v občini Turnišče.

Preglednica 14: Število prebivalcev in skupni koeficient prirastka prebivalstva/1000 preb. na ravni občine Turnišče in na ravni države za obdobje 2000 – 2010 (SUR.S. 2012_9. SUR.S. 2012_10)

Leto	Občina Turnišče		Slovenija	
	Št. prebivalcev	Skupni koeficient prirastka prebivalstva/1000 preb. občine	Št. prebivalcev	Skupni koeficient prirastka prebivalstva/1000 preb. države
2000	3.586	-2.23	1.990.272	1.10
2001	3.570	-7.00	1.992.035	0.98
2002	3.548	-0.85	1.995.718	0.33
2003	3.539	-5.09	1.996.773	0.64
2004	3.510	-6.84	1.997.004	0.67
2005	3.496	-7.15	2.001.114	2.88
2006	3.478	3.74	2.008.516	3.49
2007	3.480	-2.87	2.019.406	7.67
2008	3.389	-11.21	2.022.629	10.92
2009	3.386	-8.27	2.042.335	7.16
2010	3.388	1.48	2.049.261	1.57

Med prebivalci občine Turnišče je bilo leta 2003 število najmlajših večje od števila najstarejših, kar prikazuje tudi indeks staranja, ki je znašal 95.42. V letu 2010 se je indeks staranja v primerjavi z letom 2003 močno povečal, in sicer na 100 oseb mlajših od 15 let je prebivalo kar 109 oseb starejših od 65 let. Ta podatek nam pove, da se prebivalstvo v občini Turnišče stara. Kljub temu pa sta indeksa staranja za obe leti (2003 in 2010) pod državnim povprečjem in prebivalstvo se počasneje stara na ravni občine Turnišče kot pa na ravni države, kar je razvidno iz preglednice 15.

Preglednica 15: Prebivalstvo po starostnih skupinah in indeks staranja prebivalstva na ravni občine Turnišče in na ravni države za leti 2003 in 2010 (SURSTAT. 2012_11. SURSTAT. 2012_12)

	Občina Turnišče		Slovenija	
	2003	2010	2003	2010
< 15 let	14.81 %	13.70 %	14.77 %	14.10 %
15 – 64 let	71.07 %	71.40 %	70.35 %	69.34 %
≥ 65 let	14.13%	14.91 %	14.88 %	16.55 %
Indeks staranja	95.42	108.84	100.78	117.36

• Gospodarstvo

V občini Turnišče je glede na državno povprečje 3 % manj delovno aktivnega prebivalstva in hkrati za 7 - 10 % višja stopnja registrirane brezposelnosti. Delovno aktivnega prebivalstva je bilo leta 2002 po podatkih Popisa 2002 38.25 % kar predstavlja 11357 prebivalcev. Preostalih 61.75 % predstavljajo neaktivno prebivalstvo, med katere sodijo otroci, učenci, dijaki, študentje in upokojenci. Leta 2010 se je delež delovno aktivnega prebivalstva še znižal, in sicer na 37.34 % (preglednica 16).

Preglednica 16: Aktivno prebivalstvo v občini Turnišče in Sloveniji za leti 2002 in 2010 (SURSTAT. 2012_13. SURSTAT. 2012_14)

	Občina Turnišče		Slovenija	
	2002	2010	2002	2010
Delovno aktivno prebivalstvo (v %)	1357 (38.25 %)	1265(37.34%)	818304 (41.0 %)	818975 (40.00 %)
Reg. brezposelne osebe	358	343	130774	110021
Stopnja reg. brezposelnosti [%]	20.90	21.30	13.80	11.80

Posledica velike brezposelnosti v občini Turnišče je pomanjkanje delovnih mest za izobrazbeno strukturo tamkajšnjega prebivalstva. Glede na podatke SURS-a (dne 21.8.2012) ima Občina Turnišče med osebami starejšimi od 15 let 3.40 % prebivalcev z nepopolno oziroma nedokončano osnovnošolsko izobrazbo, delež prebivalcev z končano osnovnošolsko izobrazbo znaša 38.20 %, delež prebivalcev z nižjo poklicno in srednje poklicno izobrazbo znaša 22.20 % ter delež prebivalcev s srednjo in splošno izobrazbo kar 26.60 %. Delež prebivalcev z višjo in visoko izobrazbo znaša 9.60 % in je nižji od regijskega povprečja (12.20 %) in državnega povprečja (17.50 %) (SURSTAT.2012_21).

• Kmetijstvo

Območje Občine Turnišče je izrazito kmetijsko, saj kmetijska zemljišča z visokim in dobrim pridelovalnim potencialom pokrivajo 60 % celotnega območja občine. Kljub temu pa kmetijstvo ni več vodilna gospodarska panoga, saj se z njim ukvarja le še 9 % prebivalstva. Občina vzpodbuja selitev posameznih kmetijskih gospodarstev iz območij naselij kjer bo omogočen enostavnejši in širši dostop do kmetijskih površin.

V občini Turnišče je veliko vrst območij varstva narave. Celotni vzhodni in severni del občine se nahaja v območjih varstva narave, in sicer EPO (ekološko pomembno območje Mura), regijski park Mura in posebno varstveno območje Natura 2000.

Iz preglednice 17 je razvidno, da je občina Turnišče v primerjavi z državnim povprečjem bolj podeželsko območje, saj je eni kmetiji pripada manjše število oseb kot na državni ravni. Poleg tega je v občini Turnišče opaziti močno upadanje števila kmetijskih gospodarstev, in sicer za kar 47 %, medtem ko v Sloveniji kmetijska gospodarstva upadajo počasneje.

Preglednica 17: Število kmetijskih gospodarstev in št. prebivalcev/kmetijo na ravni občine Turnišče in ravni države za leti 2000 in 2010 (SURSTAT. 2012_15)

	Občina Turnišče		Slovenija	
	2000	2010	2000	2010
Št. kmetijskih gospodarstev	369	194	86.467	74.646
Št. prebivalcev/kmetijo	10	17	24	27

4.2.1 Predstavitev občinskih prostorskih aktov

- **Prostorske sestavine dolgoročnega plana občine Lendava za obdobje 1986 – 2000 ter prostorske sestavine srednjeročnega družbenega plana občine Lendava za obdobje 1986 – 1990**

Prostorske sestavine dolgoročnega in srednjeročnega družbenega plana občine Lendava smo predstavili skupaj za občino Črenšovci in občino Turnišče, saj sta bili do leta 1995 del občine Lendava.

- **Občinski prostorski načrt občine Turnišče**

Občinski prostorski načrt občine Turnišče je bil sprejet 24.12.2008 in je tako kot OPN Črenšovci (2009) nadomestil Družbeni plan Občine Lendava za obdobje 1986-1990 in vse njegove spremembe in dopolnitve, ki se nanašajo na Občino Turnišče. Prav tako je prenehal veljati Odlok o prostorskih ureditvenih pogojih za območje Občine Turnišče in vse njegove spremembe in dopolnitve.

Občina Turnišče v Občinskem prostorskem načrtu, podobno kot je bilo to v dolgoročnem in srednjeročnem družbenem planu, določa, da gre za lokalno središče, pri čemer je cilj, da postane središče širšega pomena.

Eden od pglavitnih nosilcev razvoja in prostorskega planiranja je avtocesta, ki poteka preko občine v neposredni bližini občinskega središča. Ob njej se načrtuje predvsem gospodarska infrastruktura, kar pomeni, da se bo občinsko središče namenjalo predvsem stanovanjskim površinam in storitvenim dejavnostim.

Glede na to, da je bila že v predhodnih načrtih Občina Turnišče določena kot lokalno središče, je tudi sedANJI načrt usmerjen predvsem v razvoj gospodarskih dejavnosti in bivalnih pogojev. Osnovni cilj občinskega načrta je torej razvoj delovnih mest, predvsem s spodbujanjem gospodarstva (stavbna zemljišča za obrtne, servisne in druge dejavnosti) in vzporedno zagotavljanje kakovostnih bivalnih pogojev (infrastruktura opremljenost). Hkrati pa se poudarja razvoj na področju naravnih danosti, kot je izkoriščanje geotermalne vode za intenzivno pridelavo pod rastlinjaki, izraba alternativnih virov energije in razvoj turistične dejavnosti.

Na podlagi usmeritve v lokalno središče širšega pomena je velik del prostorskega razvoja občine namenjen poselitvi in zagotavljanju kakovostnega bivalnega okolja. Ta naj bi potekala predvsem z notranjim razvojem naselij, ki bo usmerjen v zapolnitev stanovanjskih površin. V skladu s tem se načrtuje povečanje stavbnih zemljišč na področju rekreacije, trgovinske in ostale oskrbne dejavnosti. Prav tako je pomemben poudarek na graditvi javne gospodarske infrastrukture.

Občinsko območje je izrazito kmetijsko, vendar se je zaradi preteklih načrtov o razvoju občine Lendava odstotek prebivalstva, ki se ukvarja s kmetijstvom znižalo na 9 %, kljub temu, da površine z visokim in dobrim pridelovalnim potencialom pokrivajo 60 % celotnega območja občine. Načrtuje se izkoriščanje kmetijskih zemljišč predvsem za intenzivno pridelavo pod rastlinjaki z uporabo geotermalne vode. Kmetijska zemljišča se bodo usmerjala na robove naselij v občini.

4.2.2 Analiza osnovne namenske rabe prostora občine Turnišče

Prav tako kot v Občini Črenšovci tudi v Občini Turnišče nobeno naselje ni izpolnjevalo pogojev za izdelavo urbanistične zasnove s sklopu PS SDPO Turnišče (2003). To pomeni, da tudi v tem primeru nismo imeli na voljo podatkov o podrobnejši namenski rabi prostora na območju poselitve. Površine namenske rabe prostora so v preglednicah za PS SDPO Turnišče (2003) in OPN Turnišče (2009) razvrščene po barvnih skupinah, ki predstavljajo 5 osnovnih skupin namenske rabe prostora.

Preglednica 18 prikazuje površine namenske rabe prostora kot so zastopane v PS SDPO Turnišče (2003). V tem primeru smo zaradi korektnje primerjave sprememb namenske rabe prostora med obema občinskima aktoma naredili izjemo. PS SDPO Turnišče (2003) ni vseboval vodotokov, kot so Mala Ledava, Črni potok in razbremenilni kanal Ledava. Ker so vodotoki obstajali že v času nastanka PS SDPO občine Turnišče in da so rezultati analize spreminjanja namenskih rab prostora realnejši, smo vodotoke prikazane v OPN Turnišče (2009) locirali tudi na PS DSPO Turnišče (2003). Pri tem smo menili, da se lokacija in površina vodotokov bistveno ne spreminjata.

Glede na zastopanje namenskih rab prostora je v občini Turnišče močno prevladovalo območje kmetijskih zemljišč 1878.84 ha (78.87 %), od tega je bilo kar 72.21 % površin namenjenih intenzivni kmetijski proizvodnji, tj. proizvodnji na najboljših in najkakovostnejših njivskih ter travniških površinah. Območja gozdov so predstavljala 266.75 ha (11.19 %) površin, poselitvena območja pa 211.58 ha (8.88 %). Vse ostale površine posameznih območij namenskih rab prostora niso presegala 1.00 % celotne površine občine. 0.07 % površin so zavzemala območja za čiščenje voda, pokopališča in območja za šport in rekreacijo, 0.87 % površin je bilo namenjenih površinskim vodam ter 0.15 % površin namenjenih območjem mineralnih surovin.

Preglednica 18: Površine namenske rabe prostora glede na PS SDPO Turnišče (2003) (PS SDPO Turnišče, 2003)

Namenska raba prostora v PS DSPO občine Turnišče (2003)	Površina [ha]	Površina [%]
Poselitvena območja	211.58	8.88
Območja za čiščenje voda	0.49	0.02
Pokopališča	0.40	0.02
Območja za šport in rekreacijo	0.72	0.03
Območja intenzivne kmetijske proizvodnje	1720.82	72.21
Območja kmetijskih zemljišč	158.01	6.63
Območja gozdov	266.75	11.19
Območja površinskih voda	20.63	0.87
Območja mineralnih surovin	3.50	0.15
SKUPAJ:	2382.91	100.00

V OPN Turnišče (2009) je v skladu s Pravilnikom OPN (2007) namenska raba prostora deljena tako na ravni osnovne kot na ravni podrobnejše delitve namenske rabe prostora. Še vedno večinski delež celotne občine zavzemajo kmetijska zemljišča 1785.24 ha (74.92 %), od katerih je najboljšim kmetijskim zemljiščem namenjenih 68.53 % površin, drugim kmetijskih zemljiščem pa 6.39 % površin. Gozdnih zemljišč je 10.59 %, območij namenjenih stanovanjem pa 7.66 %. Razmeroma velik delež glede na celotno površino občine predstavljajo območja prometnih površin, in sicer 4.63 %. Preostala območja znotraj območij stavbnih zemljišč predstavljajo 1.31 % površin, površinske vode 0.75 % ter območja mineralnih surovin 0.14 %. Vsa območja namenskih rab prostora, ki so vsebovana v OPN Turnišče (2009) in njihovi podatki o površini smo predstavili v preglednici 19.

Preglednica 19: Površine namenske rabe prostora glede na OPN Turnišče (2009) (OPN Turnišče, 2009)

Namenska raba prostora v OPN občine Turnišče (2009)	Površina [ha]	Površina [%]
Območja stanovanj	182.61	7.66
Območja centralnih dejavnosti	4.67	0.20
Območja proizvodnih dejavnosti	14.62	0.61
Posebna območja	1.55	0.06
Območja zelenih površin	9.28	0.39
Območja prometnih površin	110.36	4.63
Območja okoljske infrastrukture	1.07	0.05
Najboljša kmetijska zemljišča	1633.03	68.53
Druga kmetijska zemljišča	152.21	6.39
Gozdna zemljišča	252.35	10.59
Površinske vode	17.75	0.75
Območja mineralnih surovin	3.42	0.14
SKUPAJ:	2382.91	100.00

Preglednica 20 prikazuje bilanco površin osnovne namenske rabe prostora med leti 2003 in 2009, prikazane v ha in % površin. Na podlagi analize obeh občinskih aktov je bilo ugotovljeno:

- Močno povečanje *območij stavbnih zemljišč*, in sicer za 110.96 ha kar predstavlja 4.66 % površin celotnega območja občine Turnišče. Pri tem je potrebno poudariti, da se kar 67.00 % (74.55 ha) teh zemljišč poveča na račun novo zgrajene avtocestne povezave Murska Sobota – Lendava, ki poteka južno od občinskega središča Turnišče (slika 16). V bližini avtoceste je načrtovana izgradnja gospodarske cone kamor usmerjajo proizvodne, obrtne, poslovne in druge dejavnosti ter širitev obstoječega kmetijskega centra. Povečanje območij stavbnih zemljišč povzročijo tudi cestne povezave med posameznimi naselji znotraj občine, ki v PS DSPO Turnišče (2003) niso bile prikazane – le-te predstavljajo skoraj 14.00 ha površin. Za malo manj kot 7.0 ha se obravnavana skupina osnovne namenske rabe prostora poveča zaradi novo načrtovanega območja kmetijske proizvodnje pod naseljem Renkovci, ki je namenjeno za intenzivno obdelavo kmetijskih zemljišč pod rastlinjaki ter izgradnje geotermalne vrtine v neposredni bližini rastlinjakov. Novih stanovanjskih območij v občini Turnišče ne načrtujejo, saj je razvoj naselij usmerjen v zapolnitev nezazidanih zemljišč v vrzelih ob krajevnih cestah in ulicah. Ker so v območja naselij vključena vsa zemljišča na robovih naselij, ki so pozidana s kmetijskimi pomožnimi objekti, se del povečanja sprememb območij stavbnih zemljišč nanaša tudi na ta zemljišča.

Slika 16: Prikaz umestitve državne avtocestne povezave na območju občine Turnišče (PS SDPO Turnišče, 2003; OPN Turnišče, 2009)

- Izgradnja državne avtocestne povezave predstavlja večinski delež zaslužen za zmanjšanje *območij kmetijskih zemljišč*. Le-ta poteka skozi najboljša kmetijska zemljišča in nekaj gozdnih površin. V OPN Turnišče (2009) ni bilo zaznati nikakršnih načrtov za spremembo nekmetijskih v kmetijske površine, s čimer bi ublažili tako močan poseg v prostor kot je avtocesta. Prav tako v občini Turnišče ni degradiranih površin, ki bi po sanaciji lahko bila namenjena kmetijskim zemljiščem. Območja kmetijskih zemljišč v občini Turnišče se zmanjšajo tudi na račun že zgoraj omenjene izgradnje gospodarske cone, rastlinjakov, širitve kmetijskega centra in zaokrožitve naselij, vendar so te spremembe glede na celotno površino občine zanemarljivo majhne.
- Prav tako kot območja kmetijskih zemljišč se tudi *območja gozdnih zemljišč* zmanjšajo na račun izgradnje nove avtoceste, in sicer za 14.40 ha (0.60 %).
- Na območju *vodnih zemljišč* je zaznati malenkostno zmanjšanje, in sicer za 2.88 ha (0.12 %). Spremembo gre pripisati ureditvi območij v zelene površine okoli saniranih gramoznic.
- Na *območju drugih zemljišč* ni bilo zaznati velikih sprememb, zgolj 0.08 ha (0.00 %) zmanjšanje. Do zmanjšanja je prišlo zaradi lokalne ceste ob robu površine namenjene gramoznici, saj kot smo že omenili v PS SDPO Turnišče (2003) niso prikazovali cestnih povezav.

Preglednica 20: Bilanca osnovne namenske rabe prostora za občino Turnišče (PS SDPO Turnišče, 2003; OPN Turnišče, 2009)

	Namenska raba prostora 2003		Namenska raba prostora 2009		Sprememba	
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ	213.20	8.95	324.16	13.60	110.96	4.65
OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ	1878.84	78.85	1785.24	74.92	-93.60	-3.93
OBMOČJA GOZDNIH ZEMLJIŠČ	266.75	11.19	252.35	10.59	-14.40	-0.60
OBMOČJA VODNIH ZEMLJIŠČ	20.63	0.85	17.75	0.74	-2.88	-0.11
OBMOČJA DRUGIH ZEMLJIŠČ	3.50	0.15	3.42	0.14	-0.08	-0.01
SKUPAJ:	2382.91	100.00	2382.91	100.00	0.00	0.00

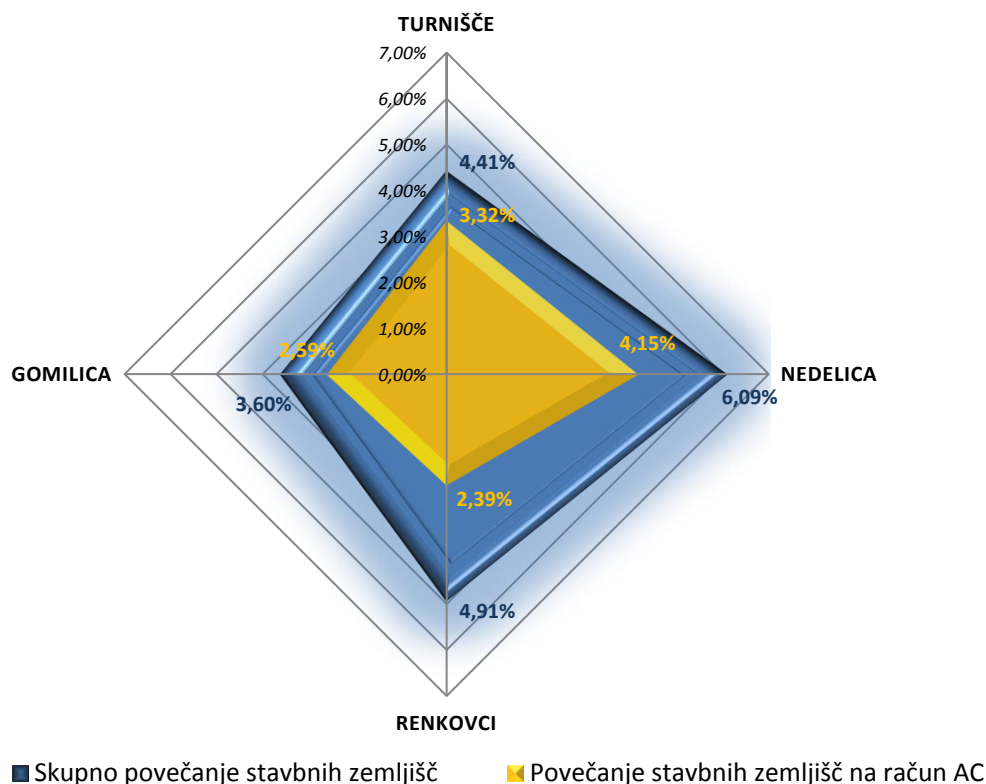
Grafično smo osnovno namensko rabo prostora iz leta 2003 in 2009 prikazali v prilogah E.1 in E.2 v merilu 1 : 25000.

4.2.3 Analiza osnovne namenske rabe za območja naselij Turnišče, Nedelica, Gomilica in Renkovci

V preglednici 21 so zbrani podatki o deležih območij po skupinah osnovne namenske rabe prostora za posamezna naselja v občini Turnišče ter sprememba teh območij glede na oba obravnavana občinska prostorska akta. Podrobneje razčlenjeni rezultati območij namenske rabe prostora so prikazani v prilogi F (izraženi v ha površine glede na celotno površino posameznega naselja). Podrobneje razčlenjeno namensko rabo prostora po obravnavanih naseljih smo prikazali v prilogah G.1, G.2, G.3,

G.4 v merilu 1:5000. Zopet smo komentirali samo večje spremembe in odstopanja od občinskega povprečja.

V občini Turnišče je prišlo do velikih sprememb med območji, ki jih po namembnosti uvrščamo v stavbna in kmetijska zemljišča. Kot smo že omenili, so te spremembe posledica umestitve državne avtocestne povezave v območje občine Turnišče. Na sliki 17 smo prikazali razmerje med skupnim povečanjem območij stavbnih zemljišč in povečanjem stavbnih zemljišč na račun izgradnje avtoceste. Največji delež površin namenjenih avtocesti (4.15 % celotne površine naselja) je moč zaznati v naselju Nedelica, kjer prevladuje najmanjši delež kmetijskih in hkrati največji delež gozdnih površin. V občinskem središču Turnišče povečanje stavbnih zemljišč na račun avtoceste znaša 3.32 %, v naselju Gomilica 2.59 %, medtem ko je najmanjši delež teh zemljišč v naselju Renkovci in znaša 2.39 %. V grobem lahko zaključimo, da gre več kot 65.00 % povečanja območij stavbnih zemljišč na račun izgradnje državne avtocestne povezave z izjemo naselja Renkovci, kjer je ta delež nižji.

Slika 17: Grafičen prikaz deleža povečanja stavbnih zemljišč na račun AC v primerjavi s skupnim povečanjem območij stavbnih zemljišč (PS SDPO Turnišče, 2003; OPN Turnišče, 2009)

Umestitev avtocestne povezave v prostor je v vseh naseljih občine Turnišče zahtevala zmanjšanje predvsem kmetijskih in gozdnih površin. V naselju Turnišče je povečanje območij stavbnih zemljišč povzročila načrtovana nova gospodarska cona v bližini avtoceste, povečanje števila zelenih površin in lokalne cestne povezave, ki v PS SDPO Turnišče (2003) niso bile prikazane. Teh sprememb je bilo za 1.09 % celotne površine naselja, kar skupaj s povečanjem zemljišč na račun izgradnje avtoceste predstavlja 4.41 % povečanje območij stavbnih zemljišč. Posledično se je zmanjšal delež območij kmetijskih zemljišč, in sicer za 4.01 %. Iz podobnih razlogov je prišlo do povečanja stavbnih in hkrati zmanjšanja kmetijskih zemljišč v naselju Nedelica, kjer so ohranili edino gramoznico v občini

Turnišče. Izgradnja avtoceste je za 1.53 % zmanjšala območja gozdnih zemljišč. Območja kmetijskih zemljišč so se za 4.54 % zmanjšala zaradi lokalnih cestnih povezav, manjšega povečanja zelenih površin in izgradnje avtoceste. Naselje Renkovci je tudi po spremembi namembnosti območij posameznih zemljišč ostalo naselje z najvišjim deležem kmetijskih in najnižjim deležem gozdnih površin. Kot smo že omenili, je izgradnja avtoceste v tem naselju doprinesla k najmanjšem uničenju kmetijskih in gozdnih zemljišč. Povečanje stavbnih in zmanjšanje kmetijskih površin je povzročilo načrtovano območje kmetijske proizvodnje za intenzivno obdelavo kmetijskih zemljišč pod rastlinjaki z geotermalno vrtino v neposredni bližini. Tudi v naselju Gomilica smo zaznali spremembe povečanja območij stavbnih in zmanjšanja kmetijskih ter gozdnih zemljišč predvsem na račun izgradnje avtoceste in lokalnih povezav med naselji (preglednica 21).

Preglednica 21: Prikaz deležev območij po skupinah osnovne namenske rabe prostora za posamezna naselja v občini Turnišče ter njihova sprememba glede na obravnavana prostorska občinska akta (PS SDPO Turnišče, 2003; OPN Turnišče, 2009)

		Turnišče		Nedelica		Renkovci		Gomilica	
		2003	2009	2003	2009	2003	2009	2003	2009
Območja STAVBNIH zemljišč [%]	2003	10.80	4.41	8.82	6.09	8.95	4.91	6.77	3.60
	2009	15.21		14.92		13.86		10.36	
Območja KMETIJSKIH zemljišč [%]	2003	83.18	-4.01	69.07	-4.54	86.72	-4.69	75.27	-2.71
	2009	79.17		64.52		82.04		72.56	
Območja GOZDNIH zemljišč [%]	2003	4.63	-0.19	20.03	-1.53	3.94	-0.10	17.84	-0.77
	2009	4.44		18.50		3.83		17.08	
Območja VODNIH zemljišč [%]	2003	1.39	-0.21	1.37	0.00	0.39	-0.12	0.12	-0.12
	2009	1.18		1.37		0.27		0.00	
Območja DRUGIH zemljišč [%]	2003	0.00	0.00	0.71	-0.02	0.00	0.00	0.00	0.00
	2009	0.00		0.69		0.00		0.00	

4.3 Občina Tišina

- **Lega in opis občine Tišina**

Občina Tišina je sprva nastala z delitvijo bivše Občine Murska Sobota kot Občina Cankova – Tišina. Kot samostojna Občina je nastala leta 1998 (OPN Tišina, 2010). Prav tako kot predhodno obravnavani Občini je tudi Občina Tišina del pomurske statistične regije in zavzema dobrih 38 km² površine, kar jo po površini med slovenskimi občinami uvršča na 151. mesto (SURS.2012_18). Občinsko in hkrati lokalno središče predstavljata naselji Tišina in Tropovci poleg teh pa občino jo sestavlja še 10 naselij, in sicer Borejci, Gederovci, Gradišče, Krajna, Murski Črnci, Murski Petrovci, Petanjci, Rankovci, Sodišinci in Vanča vas. Gre za strnjena naselja, ki so formirana kot obcestna naselja. Izven naselij se nahajajo le redki posamezni objekti, ki tvorijo manjše ali večje zaselke.

Območje občine Tišina leži na severovzhodni strani Slovenije na levem bregu reke Mure in neposredno ob meji z Avstrijo. Zavzema ravninski svet imenovan Ravensko. Povezana je s štirimi sosednjimi občinami, in sicer občino Cankova, Puconci, Murska Sobota in Radenci.

- **Prometna dostopnost**

Po območju občine Tišina poteka regionalna cesta I. reda Radenci – priključek Murska Sobota, ki predstavlja glavno prometno povezavo in poteka skozi naselja Gradišče, Tropovci, Tišina in Petanjci. V prihodnosti je predvidena posodobitev omenjene ceste z izgradnjo pločnikov in kolesarskih stez, ki pa so načrtovane tudi ob vseh drugih regionalnih in lokalnih cestah skozi naselja. Tudi na območju občine Tišina ni obstoječega železniškega prometa. Kar 19 % celotne površine občine predstavlja vplivno območje letališča Murska Sobota na jugovzhodnem delu občine Tišina. Javnega potniškega prometa v naselju ni, saj so razdalje do posameznih javnih funkcij kratke. Z regijskim središčem Murska Sobota, ki se nahaja v neposredni bližini občine (8 km) so vzpostavljene medkrajevne avtobusne povezave.

- **Prebivalstvo**

Iz preglednice 22 je razvidno, da tudi v Občini Tišina število prebivalstva z leti upada. Prav tako kot pri Občini Črenšovci in Občini Turnišče je na zmanjšanje števila prebivalstva v občini vplival negativni naravni in selitveni prirastek, zmanjšanje rodnosti in staranje prebivalstva. Skupni koeficient prirastka prebivalstva/1000 prebivalcev občine je v zadnjih letih pod državnim povprečjem. V letu 2003 je bil selitveni prirast na ravni občine enak 1, medtem ko je v letu 2010 znašal že -24 (SURS.2012_17).

Preglednica 22: Število prebivalcev in skupni koeficient prirastka prebivalstva/1000 preb. na ravni občine Tišina in na ravni države za obdobje 2000 – 2010 (SURS. 2012_9. SURS. 2012_10)

Leto	Občina Tišina		Slovenija	
	Št. prebivalcev	Skupni koeficient prirastka prebivalstva/1000 preb. občine	Št. prebivalcev	Skupni koeficient prirastka prebivalstva/1000 preb. države
2000	4.275	4.68	1.990.272	1.10
2001	4.282	-1.40	1.992.035	0.98
2002	4.270	-0.23	1.995.718	0.33
2003	4.294	-2.33	1.996.773	0.64
2004	4.283	-3.27	1.97.004	0.67
2005	4.283	6.54	2.001.114	2.88
2006	4.298	-0.70	2.008.516	3.49
2007	4.283	-7.00	2.019.406	7.67
2008	4.171	-15.35	2.022.629	10.92
2009	4.157	-3.61	2.042.335	7.16
2010	4.149	-5.54	2.049.261	1.57

Med prebivalci občine Tišina je na podlagi podatkov SURS-a moč opaziti, da je mladih vedno manj, medtem ko se prebivalstvo stara (preglednica 23). V letu 2003 je na 100 oseb mlajših od 15 let prebivalo 98 oseb starejših od 65 let. V letu 2010 je indeks staranja na ravni občine še vedno nižji od vrednosti indeksa na ravni države, vendar se je povečal na 111. Ta podatek je za občino lahko zaskrbljujoč, saj ne omogoča več naravnega obnavljanja prebivalstva.

Preglednica 23: Prebivalstvo po starostnih skupinah in indeks staranja prebivalstva na ravni občine Tišina in na ravni države za leti 2003 in 2010 (SURS. 2012_11. SURS. 2012_12)

	Občina Tišina		Slovenija	
	2003	2010	2003	2010
< 15 let	14.56 %	14.00 %	14.77 %	14.10 %
15 – 64 let	71.19 %	70.40 %	70.35 %	69.34 %
≥ 65 let	14.25 %	15.59 %	14.88 %	16.55 %
Indeks staranja	97.92	111.36	100.78	117.36

- **Gospodarstvo**

Iz preglednice 24 lahko opazimo velik upad števila delovno aktivnega prebivalstva in hkrati veliko povečanje stopnje brezposelnosti, kar je lahko odraz gospodarske krize ali dnevnih delovnih migracij v druge občine. Leta 2002 je bil delež delovno aktivnega prebivalstva v občini Turnišče skoraj enak državnemu povprečju, medtem ko je bil leta 2010 že 5 % nižji in hkrati stopnja registrirane brezposelnosti za kar 11 % višja.

Preglednica 24: Aktivno prebivalstvo v občini Tišina in Sloveniji za leti 2002 in 2010 (SURS. 2012_13. SURS. 2012_14)

	Občina Tišina		Slovenija	
	2002	2010	2002	2010
Delovno aktivno prebivalstvo (v %)	1738 (40.70 %)	1450 (35.00 %)	818304 (41.00 %)	818975 (40.00 %)
Reg. brezposelne osebe	379	425	130774	110021
Stopnja reg. brezposelnosti [%]	17.9	22.70	13.80	11.80

Prav tako kot v drugih prekmurskih občinah je tudi v občini Tišina izrazito pomanjkanje delovnih mest. Po podatkih SURS-a ima Občina Tišina med osebami starejšimi od 15 let 4.90 % delež prebivalcev z nepopolno osnovnošolsko izobrazbo, delež prebivalcev z končano osnovnošolsko izobrazbo znaša 37.10 %, delež prebivalcev z nižjo poklicno in srednje poklicno izobrazbo znaša 25.40 % ter delež prebivalcev s srednjo in splošno izobrazbo kar 22.70 %. Delež prebivalcev z višjo in visoko izobrazbo znaša 9.90 % in je primerljiv z regijskim povprečjem, ki znaša 12.20 %, medtem ko je državno povprečje močno višje in znaša kar 17.50 % (SURS.2012_21).

- **Kmetijstvo**

Območje Občine Tišina je, tako kot preostala območja občin v bližini Mure, izrazito kmetijsko, s kakovostnimi kmetijskimi površinami, vendar kmetijstvo ni več vodilna gospodarska panoga. Občina vzpodbuja razvoj intenzivne pridelave pod rastlinjaki z uporabo geotermalne vode za ogrevanje in izkoriščanje biomase. Velik del območja občine se nahaja v območjih varstva narave, zato je na teh območjih razvoj kmetijstva močno omejen ali celo izključen. Gre za območja, ki so po večini skoncentrirana na južnem delu občine, ob reki Muri opredeljena kot ekološko pomembna območja in posebna varstvena območja NATURE 2000.

Iz preglednice 25 je razviden upad kmetijskih gospodarstev v obdobju 2000 – 2010, vendar ta upad ni tako izrazit kot na ravni države in zgoraj obravnavanih občin Črenšovci ter Turnišče. Tu je zaznati le

17 % zmanjšanje števila kmetijskih gospodarstev. Prav tako število prebivalcev/kmetijo potrjuje dejstvo, da je območje Občine Tišina kmetijsko s podeželskim značajem naselij.

Preglednica 25: Število kmetijskih gospodarstev in št. prebivalcev/kmetijo na ravni občine Tišina in ravni države za leti 2000 in 2010 (SURs. 2012_15)

	Občina Tišina		Slovenija	
	2000	2010	2000	2010
Št. kmetijskih gospodarstev	462	384	86.467	74.646
Št. prebivalcev/kmetijo	9	11	24	27

4.3.1 Predstavitev občinskih prostorskih aktov

Dolgoročni plan Občine Murska Sobota za obdobje 1986-2000 in srednjeročni družbeni plan Občine Murska Sobota za obdobje 1986-1990 sta stopila v veljavo 31. 7. 1986. Oba plana sta bila objavljena v Uradnih objavah občinskih skupnosti Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota. Občina Tišina je bila do leta 1994 del občine Murska Sobota.

➤ **Prostorske sestavine dolgoročnega plana za obdobje 1986-2000 ter srednjeročnega družbenega plana s spremembami in dopolnitvami planov Občine Murska sobota za obdobje 1986-2000**

Dolgoročni plan je bil sprejet na podlagi 23. in 142. člena Zakona o sistemu družbenega planiranja in družbenem planu. Z njim so bila določena temeljna izhodišča in smernice nadaljnjega razvoja občine, ki so temeljile na podatkih o preteklih dogodkih in naravnih danosti ob upoštevanju razvojnih možnosti in omejitvah glede na pričakovana dogajanja.

Pomembna pozornost dolgoročnega plana je bila namenjena pospešitvi gospodarskega razvoja, predvsem z investicijami v tehnologijo, ki bi omogočile tehnološki preskok, tako na področju industrije kot kmetijske dejavnosti. Teh v preteklosti ni bilo, saj se je do leta 1986 vlagalo pretežno v kmetijsko dejavnost, ki je prevladovala tudi po odstotku celotnega prebivalstva v občini, in sicer s 37 %.

V nadaljevanju smo najprej povzeli ugotovitve dolgoročnega plana, ki se nanašajo na pretekli razvoj:

- v občini je bilo veliko kmetijskih površin, ki so se zaradi pozidave sicer manjšale, vendar pa so se pridobivale nove - predvsem z melioracijo in ostalimi agrotehničnimi posegi;
- kmetijska zemljišča so se drobila;
- povečevala so se površine za povrtine in žitarice;
- po številu prebivalcev je bila krajevna skupnost Tišina med prvimi tremi v Občini Murska Sobota;
- majhno naraščanje števila prebivalstva, za delež kmečkega prebivalstva pa se je predvidevalo, da se bo znižal iz 37 % v letu 1981, na 25 % do leta 2000;

- potreba po nadaljevanju z dosedanjim razvojem policentričnega sistema poselitve in strategijo zgoščevanja mest in
- glede na to, da se je Občina Tišina uvrščala med oskrbne in storitvene dejavnosti lokalnega središča, se zanjo ni predvidevala pomembnejša vloga ter večji posegi.

Smernice dolgoročnega plana glede nadaljnjega razvoja pa so bile predvsem:

- gospodarski razvoj:
 - o pospešena gradnja cestnega, komunalnega in telefonskega omrežja, kot sestavni del gospodarskega napredka;
 - o posebno pozornost se je namenilo celotni komunalni infrastrukturi, saj ta povzroča tudi okoljske probleme (odpadki in čiščenje odplak iz večjih centrov);
 - o iskanje novih nahajališč rudnin in izkoriščanje termalne energije ter termalnih in mineralnih voda;
 - o gradnja proizvodnih objektov (meso, sušilnice za mleko);
 - o možnost odpiranja manjših proizvodnih obratov zlasti v krajih, kjer so zapuščene šolske in podobne druge družbene zgradbe;
- kmetijska dejavnost:
 - o glede na bogate vodne vire je bilo potrebno do višje stopnje predelati kmetijske pridelke, predvsem z vlaganjem v namakalne sisteme in izboljšanjem proizvodnje živinoreje;
 - o boljše izkoriščanje obstoječih kmetijskih zemljišč in pospešitev komasacije;
 - o zaradi povečanja površin za povrtnine in žitarice je bilo potrebno zmanjšati travnate površine, povečati obdelovalne površine z melioracijami in drugimi agrotehničnimi ukrepi ter aktivirati vse neobdelane površine;
 - o do leta 2000 se je načrtovalo trikrat več površin za proizvodnjo vrtnin in v ta namen investicije v izgradnjo rastlinjakov z uporabo geotermalne vode;
 - o usmerjenost v sadjarstvo zaradi gričevnatih območij;
- gozdne površine:
 - o pomlajevanje gozdov in izboljšanje rastišč;
 - o vzdrževanje in obnavljanje gozdov;
- gradnja infrastrukture:
 - o gradnja je bila usmerjena predvsem v montažne in tipizirane objekte, ki jih bo možno po potrebi prilagajati tehnološkim spremembam in oblikam organizacije proizvodnje;
 - o predvidevalo se je večje število individualnih gradenj (potrebno več prostora);
 - o gradnja in posodabljanje električnega omrežja in izgradnja plinovoda, ki bo končana po letu 1987;
 - o izgradnja cest je bila v prvi vrsti namenjena krajem, ki nimajo avtobusnih povezav ter manj razvitim in obmejnim območjem (povezovanje zaledja s centrom);
 - o planiranje nove železniške proge Murska sobota – Martinje;
 - o v celotni občini se je predvidevalo 268 novogradenj na leto (stanovanja v blokovni gradnji so se izvajala tudi v krajevnih centrih kot je Občina Tišina).

Iz zgoraj navedenih razvojnih smernic lahko ugotovimo, da je bil glavni cilj maksimalno izkoriščanje razpoložljive kapacitete ter skupaj z investicijami v naravne danosti doseganje visoke dodane vrednosti. Tako je bil eden od teh ciljev izboljšati kakovost kmetijskih zemljišč na območju Občine Tišina, zato je bila na kmetijskih površinah predvidena agromelioracija, komasacija, hidromelioracija – namakanje. Zaključimo lahko, da se je za nadaljnji razvoj poudarjalo racionalno rabo prostora, varovanje kmetijskih zemljišč in optimalnejšo razmestitev stanovanj.

Kasneje so bile sprejete naslednje spremembe in dopolnitve:

- Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin dolgoročnega plana Občine Murska Sobota za obdobje od leta 1986-1990 in družbenega plana občine Murske Sobota za obdobje 1986-1990 za območje občine Tišina (Uradni list RS, št. 93/99);
- Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih sestavin planov Občine Tišina (Uradni list RS, št. 13/03)
- Odlok o prostorskih ureditvenih pogojih za ravninski del občine Murska Sobota (Uradne objave, št. 23/91), v delu, ki se nanaša na območje Občine Tišina,
- Odlok o uskladitvi prostorskih izvedbenih aktov s prostorskimi sestavinami planov Občine Tišina (Uradni list RS, št. 93/99),
- Odlok o uskladitvi prostorskih izvedbenih aktov s prostorskimi sestavinami planov Občine Tišina (Uradni list RS, št. 13/03).

➤ **Občinski prostorski načrt Občine Tišina**

Odlok o občinskem prostorskem načrtu občine Tišina je v letu 2010 nadomestil dolgoročni plan občine Murska Sobota in je bil v skladu z Zakonom o prostorskem načrtovanju sestavljen iz strateškega in izvedbenega dela. Že naslov dokumenta poudarja, da je bil sprejet za načrtovanje prostorskega razvoja Občine, medtem ko je bila ta dejavnost v predhodnem dolgoročnem planu tesno povezana s takratnim družbenim planiranjem.

Razvoj Občine Tišine se nadaljuje v smeri storitvenega in oskrbnega centra lokalnega pomena ter predvsem kakovostnega bivalnega območja. Prav tako se v centralnem delu naselja ohranjajo območja družbene infrastrukture. Nezazidana stavbna zemljišča se nahajajo znotraj naselja, kjer se nadaljuje z gradnjo bivalnih površin ter s tem povezano nadgradnjo komunalne infrastrukture. Proste vrzeli so namenjene pretežno za gradnjo individualnih stanovanjskih hiš, razen v centralnem delu naselja, kjer je možna tudi gradnja centralnih in večstanovanjskih objektov. Onemogoči pa se gradnja stanovanjskih objektov v liniji gospodarskih objektov (z opredelitvijo vrtov in sadovnjakov kot zelenih površin).

Občina Tišina ima izrazito kmetijske površine, vendar pa kmetijstvo ni več vodilna panoga. Nadaljnji razvoj kmetijske dejavnosti se načrtuje predvsem v smeri intenzivne poljedelske rabe in pridelave v rastlinjakih z uporabo geotermalne vode in namakanjem kmetijskih zemljišč. Vse to se usmerja predvsem ob robovih naselij. Glede živinoreje se načrtuje gradnjo večjih proizvodnih objektov

(hlevov), in sicer tudi izven poselitvenih območij, v prvi vrsti s povečevanjem obstoječih velikih kmetijskih gospodarstev. Prav tako pa se spodbuja primarno rabo zaraščajočih se kmetijskih površin.

V Občini Tišini ni večje gospodarske infrastrukture, zato je kakovostna predvsem za bivanje. V veliki večini je končana celotna infrastruktura, prav tako so urejene lokalne ceste, ki omogočajo dobre cestne povezave. Za gospodarski razvoj je bila rezervirana poslovno-obrtna cona Gederovci, kjer naj bi se zagotovila ustrezna zemljišča za razvoj gospodarskih dejavnosti.

Eden izmed poudarkov je tudi na ohranjanju prostorske identitete, kulturne dediščine in identitete krajevnega središča. Pri nadaljnjem planiranju je potrebno upoštevati, da so v občini območja varstva narave, predvsem na južnem delu ob Muri, ki jih je potrebno varovati pred kakršnimkoli poseganjem. Potrebno je ohraniti funkcijo zaraščenih površin ter sklenjenost gozdnih površin in vzpostavljanje krajinskih struktur. Posebno oviro pa predstavljajo poplavna območja in območja varstva narave (Natura 2000). Del območja pa je predlagan tudi za zavarovanje kot regijski park.

4.3.2 Analiza osnovne namenske rabe prostora občine Tišina

Preglednica 26 prikazuje območja namenske rabe prostora definirane v PS SDPO Tišina (2003) s pripadajočima podatkom o površini v ha in % glede na celotno površino območja občine. Tudi v tem primeru smo območja po skupinah osnovne namenske rabe prostora ločili z barvami, usklajenimi s Pravilnikom OPN (2007).

Največji delež območja občine so pokrivala kmetijska zemljišča 2797.70 ha (72.11 %), sledi jim gozd z 629.36 ha (16.22 %) in ureditvena območja ter območja zazidalnega načrta s 338.44 ha (8.72 %). Ostala območja so zavzemala manj kot 3 % glede na celotno površino območja občine.

Preglednica 26: Površine namenske rabe prostora glede na PS DSPO občine Tišina (2003) (PS SDPO Tišina, 2003)

Namenska raba prostora v PS DSPO občine Tišina (2003)	Površina [ha]	Površina [%]
Ureditveno območje, zazidalni načrt	338.44	8.72
Čistilna naprava	1.46	0.04
u-pokopališče, up	2.38	0.06
u-igrišče, u-igrišče/g	4.36	0.11
1, v/1, 1/v, v/g, v-opuščena gramoznica/g	2639.05	68.02
2	158.65	4.09
Območja gozdov, g/v, opuščena gramoznica/g	629.36	16.22
Območja površinskih voda, v-ribnik, v/g	72.83	1.88
Območja mineralnih surovin (gramoznica, opuščena gramoznica, opuščena gramoznica/g)	18.04	0.47
Območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (obrambni nasip)	14.90	0.39
SKUPAJ:	3879.56	100.00

Naslednja preglednica (preglednica 27) prikazuje območja namenske rabe prostora definirane v OPN Tišina (2010) ter izračunane površine v ha in % glede na celotno površino občine. Tudi v tem primeru prevladujejo območja kmetijskih zemljišč s 2770.86 ha (71.43 %), gozdna zemljišča se razprostirajo na 617.24 ha (15.91 %) in območja stanovanj na 261.60 ha (6.74 %). Ostala območja pokrivajo preostalih 5.92 % površin celotnega območja občine Tišina.

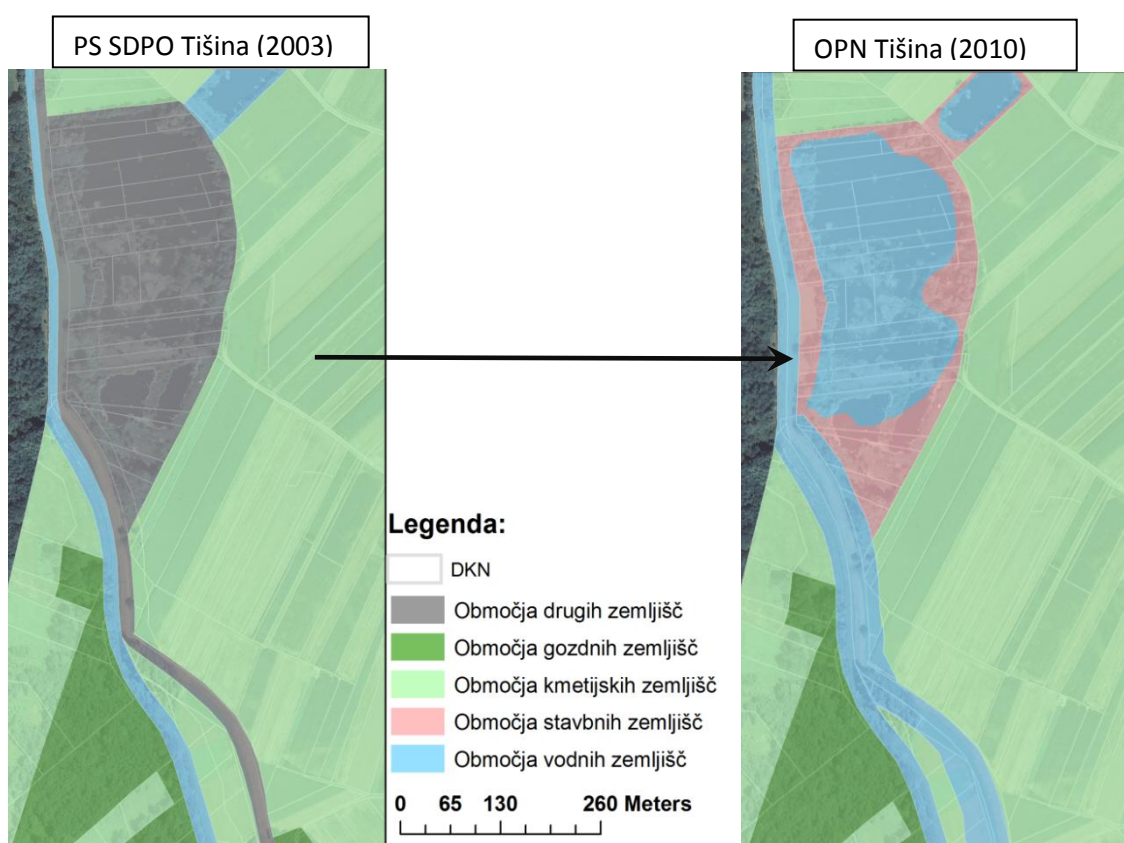
Preglednica 27: Površine namenske rabe prostora glede na OPN občine Tišina (2010) (OPN Tišina, 2010)

Namenska raba prostora v OPN občine Tišina (2009)	Površina [ha]	Površina [%]
Območja stanovanj	261.60	6.74
Območja centralnih dejavnosti	22.82	0.59
Območja proizvodnih dejavnosti	8.27	0.21
Posebna območja	0.73	0.02
Območja zelenih površin	46.61	1.20
Območja prometnih površin	25.66	0.66
Območja komunikacijske infrastrukture	0.09	0.00
Območja okoljske infrastrukture	1.85	0.05
Površine razpršene poselitve	5.16	0.13
Najboljša kmetijska zemljišča	2611.92	67.33
Druga kmetijska zemljišča	158.94	4.10
Gozdna zemljišča	617.24	15.91
Površinske vode	90.28	2.33
Območja vodne infrastrukture	28.39	0.73
Območja mineralnih surovin	0.00	0.00
SKUPAJ:	3879.56	100.00

Znatnih sprememb v Občini Tišina med obema občinskima prostorskima aktoma ni bilo zaznati, kar je razvidno iz preglednice 24, kjer je prikazana bilanca osnovne namenske rabe površin. Ugotovljene so bile naslednje spremembe:

- Na *območju stavbnih zemljišč* je prišlo do 0.67 % povečanja, kar predstavlja 26.15 ha vseh zemljišč na območju Občine Tišina. Nove površine območja stavbnih zemljišč so načrtovane za razvoj gospodarskih dejavnosti v obrtni coni Gederovci in za širitev romskega zaselka v Borejcih, kjer proste površine niso več na voljo. V ta namen se zmanjša območje podeželskega naselja Borejci, kjer je skoraj 1 ha nepozidanega robnega območja naselja. Prav tako je zmanjšanje območja stavbnih zemljišč zaznati v naselju Renkovci, in sicer za 2.80 ha. Po spremembi so ta območja predvidena za kmetijska zemljišča. Ker se prostorski razvoj naselij usmerja predvsem v proste površine znotraj naselij, gre povečanje pripisati tudi zaokrožitvi robov naselij, poleg tega pa še ureditvi območij okoli opuščenih gramoznic v zelene površine, kar predstavlja renaturacijo v prostoru.
- Pri *območjih kmetijskih zemljišč* je prišlo do zmanjšanja površin, in sicer za 26.84 ha (0.69 %). Kljub temu, da delež glede na celotno površino občine ni velik, se območja kmetijskih zemljišč zmanjšajo predvsem na račun povečanja stavbnih zemljišč. Kot smo že omenili so nekatera nepozidana območja stavbnih zemljišč spremenjena v območja kmetijskih zemljišč, vendar le-teh ni toliko, kolikor je sprememb. Do zmanjšanja kmetijskih zemljišč je prišlo tudi v bližini reke Mure, kjer so razširili območje vodne infrastrukture za skoraj 11 ha. V tem primeru gre predvsem za zmanjšanje drugih kmetijskih zemljišč, saj reka Mura na tem območju velikokrat poplavlja in zmanjšuje kakovost kmetijskih zemljišč.
- *Območja gozdnih zemljišč* so se zmanjšala za 12.12 ha (0.31 %) na račun novo načrtovane gospodarske cone v Gederovcih, ureditve zelenih površin in razširitve površin namenjenih vodni infrastrukturi.

- Največje spremembe gre opaziti pri *območjih vodnih zemljišč*, kjer je prišlo do povečanja, in sicer za 45.83 ha (1.18 %). Do tolikšnega povečanja je prišlo zaradi različno opredeljenih površin na območju nasipa v obeh prostorskih aktih. V PS SDPO Tišina (2003) je obrambni nasip prikazan kot območje namenjeno varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, kar ga uvršča v območja drugih zemljišč. V OPN Tišina (2010) pa so območje nasipa uvrstili v kategorijo vodna infrastruktura in ga hkrati glede na nasip v PS SDPO Tišina (2003) tudi razširili. Poleg tega je vzrok za povečanje območij vodnih zemljišč tudi preureditev opuščenih gramoznic (območja drugih zemljišč) v vodne površine, okoli katerih so uredili zelene površine (slika 18).

Slika 18: Prikaz izseka različno kategoriziranega nasipa iz obeh občinskih prostorskih aktov in preureditev gramoznice v vodne in zelene površine (oz. območja stavbnih zemljišč glede na osnovno namensko rabo prostora) (PS SDPO Tišina, 2003; OPN Tišina, 2010)

- Zaradi razlogov, ki smo jih navedli v skupini območja vodnih zemljišč so se na drugi strani zmanjšala *območja drugih zemljišč*, in sicer za 33.02 ha (0.85 %). V OPN Tišina (2010) ni namenjenih površin za območja drugih zemljišč.

Preglednica 28: Bilanca osnovne namenske rabe prostora za občino Tišina (PS SDPO Tišina, 2003; OPN Tišina, 2010)

	Namenska raba prostora 2003		Namenska raba prostora 2009		Sprememba	
	[ha]	[%]	[ha]	[%]	[ha]	[%]
OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ	346.64	8.94	372.79	9.61	26.15	0.67
OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ	2797.70	72.11	2770.86	71.42	-26.84	-0.69
OBMOČJA GOZDNIH ZEMLJIŠČ	629.36	16.22	617.24	15.91	-12.12	-0.31
OBMOČJA VODNIH ZEMLJIŠČ	72.83	1.88	118.66	3.06	45.83	1.18
OBMOČJA DRUGIH ZEMLJIŠČ	33.02	0.85	0.00	0.00	-33.02	-0.85
SKUPAJ	3879.56	100.00	3879.56	100.00	0.00	0.00

Grafično smo osnovno namensko rabo prostora iz leta 2003 in 2009 prikazali v prilogi H.1 in prilogi H.2 v merilu 1 : 25000.

4.3.3 Analiza osnovne namenske rabe za območja naselij Tišina, Petanjci, Vanča vas, Tropovci, Murski Črnci

V preglednici 29 so zbrani podatki o deležih površin glede na celotno površino posameznega naselja ter njihova sprememba glede na PS SDPO Tišina (2003) in OPN Tišina (2010). Podatki se nanašajo na 5 izbranih naselij v občini Tišina. Naselja smo izbrali na podlagi števila prebivalstva, saj smo domnevali, da so ta naselja bolj razvita in s tem bolj dovzetna k spremembam v namenski rabi prostora. Za vsa ostala naselja so rezultati podrobneje razčlenjeni in prikazani v prilogi I (izraženi v ha površine glede na celotno površino posameznega naselja). Za obravnavana naselja smo v prilogah J.1, J.2, J.3, J.4 in J.5 prikazali podrobneje razčlenjeno namensko rabo prostora po naseljih za leto 2010.

Vsa naselja, prikazana v sledeči preglednici, z izjemo Vanče vasi, se nahajajo na južnem delu občine Tišina na območju reke Mure oziroma v njeni neposredni bližini. Kot smo ugotovili že v bilanci površin osnovne namenske rabe prostora na ravni občine Tišina, je največ sprememb povzročilo območje nasipa ob reki Muri. V PS SDPO Tišina (2003) je bilo to območje določeno kot obrambni nasip, kar smo uvrstili v kategorijo območja drugih zemljišč (površine namenjene obrambi pred naravnimi in drugimi nesrečami), medtem ko OPN Tišina (2010) to območje definira kot območje vodnih zemljišč (površine vodne infrastrukture). Poleg tega je na zmanjšanje območij drugih zemljišč vplivala sanacija vseh gramoznic v občini. Na ta račun so se zmanjšale površine območij drugih zemljišč in hkrati povečale površine območij vodnih zemljišč, in sicer največ v naselju Petanjci saj gre za največje naselje v občini Tišina, skozi katerega teče največji delež reke Mure. V tem naselju se je površina območij drugih zemljišč zmanjšala za 2.45 %, od tega 1.18 % na račun sanacije gramoznic. Prav tako je v naselju Petanjci zaznati 1.42 % povečanje območij stavbnih zemljišč predvsem na račun zelenih površin okoli saniranih gramoznic. Zaradi razširitve območja obrambnega nasipa so se zmanjšale tudi kmetijske in gozdne površine. V občinskem središču Tišina skoraj ni bilo zaznati sprememb v površini območij stavbnih zemljišč, zgolj 0.05 % povečanje, kar je izrazito pod občinskim povprečjem, ki znaša 0.67 %. Za kar 1.43 % so se povečala površine območij vodnih

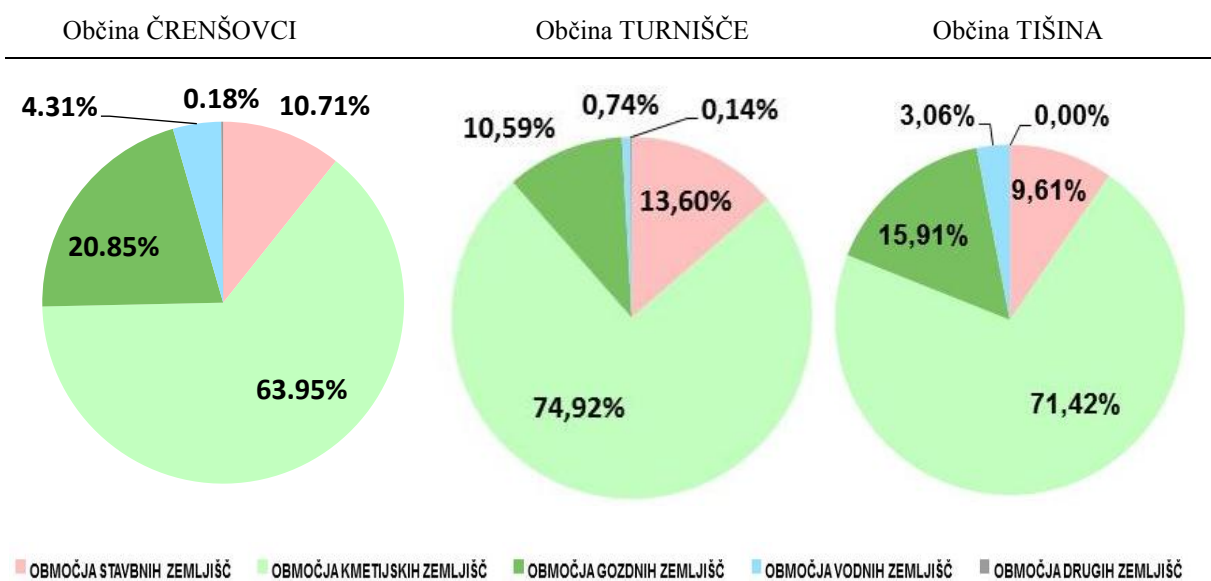
zemljišč, tokrat predvsem na račun manjšega vodotoka, ki poteka skozi naselje in v PS SDPO Tišina (2003) ni bil vsebovan. Posledično so se zmanjšale kmetijske (0.66 %) in gozdne (0.53 %) površine. Na račun obrambnega nasipa se je zmanjšalo 0.29 % površin območij drugih zemljišč, medtem ko saniranih gramoznic v tem naselju ni bilo. V Vanči vasi je bilo zaznati nadpovprečno visoko povečanje območij stavbnih zemljišč v primerjavi z občinskim povprečjem, in sicer 1.81 %, medtem ko je občinsko povprečje 0.67 %. Povečanje je povzročila potreba po širitvi romskega naselja zaradi naraščanja tamkajšnjega prebivalstva ter ureditev zelenih površin ob saniranih gramoznicah. V tem naselju ni obrambnega nasipa, ki bi povzročil povečanje vodnih površin, zato je zaradi preureditve stoječe vodne površine prišlo do 0.21 % zmanjšanja teh zemljišč. Povečanje romskega naselja in lokalne cestne povezave so povzročile zmanjšanje kmetijskih zemljišč za 1.21 %. Povečanje območij stavbnih zemljišč za 0.96 % v naselju Tropovci gre pripisati povečanju zemljišč namenjenih zelenim površinam in lokalnim cestnim povezavam, ki v PS SDPO Tišina (2003) niso bile prikazane. Občina načrtuje nove športne površine s pripadajočimi igrišči in vzpostavlja rekreacijske površine ob saniranih gramoznicah. Na ta račun in na račun povečanja območja namenjenega visokovodnemu nasipu so se zmanjšale kmetijske (1.58 %) in gozdne (0.40 %) površine. Sanacija gramoznic v vodne in zelene površine ter preategoriziranje obrambnega nasipa v območja vodne infrastrukture so povzročili zmanjšanje območij drugih zemljišč za 0.87 % in povečanje vodnih zemljišč za 1.89 % pri čemer so, kot smo že omenili, območje nasipa razširili. V naselju Murski Črnci je povečanje območij stavbnih zemljišč (1.09 %) povzročilo novo locirano območje okoljske infrastrukture vodarna Črnske meje, za izvajanje gospodarske službe s področja oskrbe z vodo ter širitev območja namenjenega čistilni napravi. Prav tako se je del teh območij povečal tudi na račun lokalnih cestnih povezav. Ostala območja so se spremenila iz podobnih razlogov kot v že obravnavanih naseljih občine Tišina. Zmanjšanje kmetijskih (0.99 %) in gozdnih (0.54 %) zemljišč na račun povečanja stavbnih in vodnih zemljišč, kjer so zaradi širitve območja nasipa posegali predvsem na kmetijska zemljišča.

Preglednica 29: Prikaz deležev območij po skupinah osnovne namenske rabe prostora za posamezna naselja v občini Tišina ter njihova sprememba glede na obravnavana prostorska občinska akta (PS SDPO Tišina, 2003; OPN Tišina, 2010)

		Tišina		Petanjci		Vanča vas		Tropovci		Murski Črnci	
<i>Območja</i> STAVBNIH <i>zemljišč [%]</i>	2003	13.68	0.05	7.26	1.42	11.71	1.81	14.22	0.96	8.85	1.09
	2009	13.73		8.68		13.52		15.18		9.93	
<i>Območja</i> KMETIJSKIH <i>zemljišč [%]</i>	2003	66.60	-0.66	58.27	-1.15	81.58	-1.24	67.65	-1.58	70.61	-0.99
	2009	65.94		57.12		80.35		66.06		69.62	
<i>Območja</i> GOZDNIH <i>zemljišč [%]</i>	2003	17.11	-0.53	25.78	-0.34	5.30	0.00	17.24	-0.40	19.53	-0.54
	2009	16.58		25.44		5.30		16.84		18.99	
<i>Območja</i> VODNIH <i>zemljišč [%]</i>	2003	2.32	1.43	6.24	2.53	1.05	-0.21	0.02	1.89	0.19	1.27
	2009	3.75		8.76		0.84		1.91		1.46	
<i>Območja</i> DRUGIH <i>zemljišč [%]</i>	2003	0.29	-0.29	2.45	-2.45	0.36	-0.36	0.87	-0.87	0.83	-0.83
	2009	0.00		0.00		0.00		0.00		0.00	

4.4 Primerjava rezultatov analize spreminjanja osnovne namenske rabe prostora med obravnavanimi občinami

V nadaljevanju naloge smo na podlagi dobljenih rezultatov analize primerjali podatke med tremi prekmurskimi občinami Črenšovci, Turnišče in Tišina. Glede na površino gre za manjše občine, ki so si podobne z več vidikov (št. prebivalstva, indeks staranja, promet, gospodarstvo ipd.), zato bo primerjava pokazala razvoj občin na enaki ravni.

Slika 19: Prikaz deležev namenskih rab prostora po posameznih občinah glede na OPN (2009/2010) (OPN Črenšovci, 2009; OPN Turnišče, 2009; OPN Tišina, 2010)

Na sliki 19 so prikazani grafikoni deležev namenskih rab prostora po posameznih občinah, ki so rezultat analize spreminjanja namenske rabe prostora. Deleži se nanašajo na podatke vsebovane v OPN posamezne obravnavane občine, v nadaljevanju pa je prikazan tudi grafikon sprememb osnovne namenske rabe prostora na podlagi PS SDPO in OPN za vse tri občine. Grafikoni na sliki 19 potrjujejo dejstvo, da so vse tri obravnavane občine izrazito prepletene s kmetijskimi zemljišči, za katera smo že ugotovili, da prevladujejo najboljša kmetijska zemljišča. Ta omogočajo kakovostno pridelavo vrtnin in poljščin, katero bi ob načrtovani uporabi geotermalne vode za ogrevanje in namakanje le še povečali. A kot smo videli, po podatkih SURS-a, število kmetijskih gospodarstev v vseh treh občinah močno upada, kar posledično vodi v opuščanje kmetijskih zemljišč. Po površini najmanjša obravnavana občina je občina Turnišče, ki ima največji delež kmetijskih zemljišč 74.92 %. Ta delež bi bil lahko še večji, če ne bi prišlo do močnega posega v prostor kot je izgradnja državne avtocestne povezave. Omenili smo že, da je kar 74.55 ha (3.13 %) kmetijskih površin spremenjenih v območja prometne infrastrukture. Več kot 70 % območja občine pokrivajo kmetijska zemljišča v največji obravnavani občini Tišina in slabih 64 % v občini Črenšovci.

Občine imajo tudi podoben delež območij stavbnih zemljišč. Če bi pri občini Tišina odšteli 3.13 % kolikor zavzema avtocesta, bi videli, da vse tri občine prekriva 10 – 11 % območij namenjenih stavbnim zemljiščem.

Z gozdom najbolj bogata občina je občina Črenšovci s 20.85 % celotnega območja občine, sledi ji občina Tišina s 15.91 % in občina Turnišče s 10.59 %. Pri občinah Črenšovci in Turnišče gre za strnjene gozdne površine ob reki Muri, ki predstavljajo varovalne gozdove. Ostale gozdne površine so pretežno ostanki gozdov v kmetijski krajini. Če te deleže primerjamo s podatkom o pokritosti države z gozdom, ki znaša kar 58.50 % (Zavod za gozdove, 2012) vidimo, da obravnavamo občine z močno podpovprečno pokritostjo z gozdom.

Občini Tišina in Črenšovci sta mejni občini skozi kateri teče reka Mura, zato je delež območij vodnih površin tu bistveno večji kot pri občini Turnišče, kjer sta prisotna dva potočka in razbremenilni kanal. Poleg vodotokov so v vseh občinah urejene vodne površine, ki so namenjene rekreaciji in so nastale kot sanacija opuščenih gramoznic.

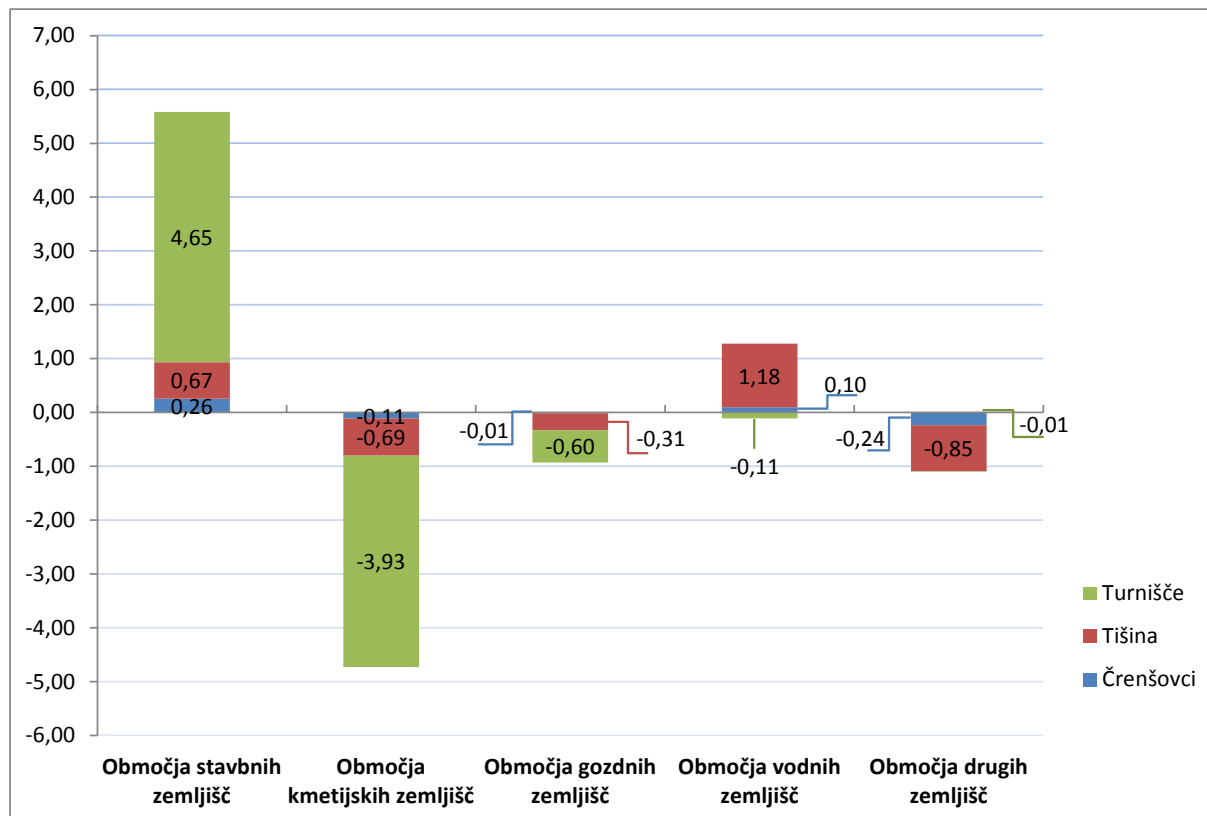
Območij drugih zemljišč je v občinah zelo malo – manj kot 0.20 % ali celo nič v primeru občine Tišina. V ta območja so uvrščene gramoznice, kjer še niso bile sanirane v vodne površine in nasipe, ki varujejo območja pred naravnimi nesrečami. Obrambni nasip se razprostira vzdolž reke Mure v občinah Tišina in Črenšovci, vendar ga v občini Tišina uvrščajo med vodno infrastrukturo in ne med območja namenjena varovanju pred naravnimi in drugimi nesrečami. Edina še nesanirana gramoznica se nahaja v občini Turnišče, v ostalih dveh občinah pa so sanirane v vodne površine z rekreacijskimi površinami.

Na sliki 20 so prikazane spremembe namenske rabe prostora ugotovljene na podlagi analize obeh prostorskih aktov za posamezno občino. Hiter pogled na grafikon nam pokaže jasno sliko, da je najmanj sprememb zaznati v primeru občine Črenšovci ter največ v občini Turnišče. Če pogledamo malo bolj podrobno po skupinah osnovne namenske rabe prostora, pa ugotovimo naslednje:

- Znotraj območja stavbnih zemljišč je v vseh treh občinah prišlo do povečanja, predvsem na račun novo načrtovanih gospodarskih con ter povečanja stanovanjskih površin zaradi zaokrožitve meja naselij. Občine ne načrtujejo novih stanovanjskih območij pač pa je razvoj naselij usmerjen v zapolnitev še nezazidanih stavbnih zemljišč. Izjema so romska naselja, kjer se število prebivalcev povečuje, prostih površin za gradnjo pa ni več na voljo. Za takšna naselja je predvidena širitev, nahajajo pa se v občinah Črenšovci in Tišina. V vseh obravnavanih občinah je delež brezposelnosti visok, zato želijo občine z načrtovanjem novih gospodarskih con ustvariti nova delovna mesta in preprečiti dnevne delovne migracije v druge občine. Kot smo že omenili se v občini Turnišče močno poveča delež območij stavbnih zemljišč zaradi novo zgrajene avtoceste.
- Pri območjih kmetijskih zemljišč je po pričakovanju prišlo do zmanjšanja v vseh treh občinah. Območja stavbnih zemljišč so v večini primerov v neposredni bližini s kmetijskimi površinami, zato povečanje na območju stavbnih zemljišč povzroči zmanjšanje kmetijskih zemljišč. Ker občine nimajo degradiranih območij s katerimi bi zagotovile nova območja kmetijskih zemljišč, so v občinah Črenšovci in Tišina nekaj še nepozidanih območij spremenili v kmetijska zemljišča,

medtem ko občina Turnišče takšnih zemljišč nima na voljo. Največje zmanjšanje je zaznati v občini Turnišče, kot smo že poudarili zaradi novo zgrajene avtoceste. Če odštejemo delež namenjen državnim cestni povezavi, ki znaša 3.13 % glede na celotno površino občine Turnišče, se zmanjšanje kmetijskih zemljišč zmanjša na – 0.80 % kar je primerljivo z ostalima obravnavanima občinama.

- Tudi v primeru območij gozdnih zemljišč je prišlo do zmanjšanja, vendar velikih sprememb v nobeni od občin ni zaznati. V občini Turnišče zmanjšanje povzročila novo zgrajena avtocesta, v občini Tišina pa novo načrtovana gospodarska cona in območja zelenih površin.
- Pri območjih vodnih zemljišč se povečanje pojavi pri občinah Tišina in Črenšovci, medtem ko je pri občini Turnišče zaznati zmanjšanje. Povečanje je posledica sanacij gramoznic v vodne površine – le teh je bilo v obravnavanih občinah kar veliko. Za 0.11 % se zmanjšajo vodne površine v občini Turnišče na račun avtoceste in ureditve zelenih površin okoli vodnih površin.
- Območja drugih zemljišč se v vseh treh občinah zmanjšajo, in sicer zaradi opuščeni gramoznic, ki so namenjene vodnim in rekreacijskim površinam. Takšna območja so prisotna v vseh obravnavanih občinah. Največjo spremembo je zaznati v občini Tišina, kjer kot smo že omenili so obrambni nasip v OPN Tišina (2010) uvrstili v kategorijo vodnih zemljišč (območja vodne infrastrukture).

Slika 20: Prikaz sprememb namenske rabe prostora na podlagi PS DSPO in OPN obravnavanih občin v ha ((PS SDPO Črenšovci, 2003; OPN Črenšovci, 2009; PS SDPO Turnišče, 2003; OPN Turnišče, 2009; PS SDPO Tišina, 2003; OPN Tišina, 2010)

4.5 Analiza in primerjava izbranih kazalnikov podrobne namenske rabe prostora glede na število prebivalcev v izbranih občinah in naseljih

4.5.1 Kazalniki obsega površin podrobne namenske rabe prostora na prebivalca posamezne občine

Na podlagi zbranih podatkov SURS-a in dobljenih rezultatov analize smo v tem poglavju izračunali različne kazalnike podrobne namenske rabe prostora glede na število prebivalcev v obravnavanih občinah. Kazalnik je številčen podatek, ki kaže stanje ali narekuje razvoj določenega pojava in s katerim se ugotavlja, v kolikšni meri stanje prostora ali načrtovana prostorska ureditev uresničuje zastavljene cilje (Mlakar, 2012).

Da bi lažje razumeli rezultate izračunanih kazalnikov smo na sliki 21 prikazali stanje razmer glede na povečanje oziroma zmanjšanje števila prebivalstva in obsega stavbnih zemljišč za obravnavane občine. Podatki se nanašajo na leto izdelave posameznega občinskega prostorskega načrta (2003, 2009/2010).

LEGENDA:

- Občina Črenšovci
- Občina Turnišče
- Občina Tišina

		<i>Obseg stavbnih zemljišč</i>	
		↑	↓
<i>Število prebivalcev</i>	↑		
	↓		

Slika 21: Prikaz povečanja oziroma zmanjšanja obsega stavbnih zemljišč in števila prebivalstva za obravnavane občine (PS SDPO Črenšovci, 2003; OPN Črenšovci, 2009; PS SDPO Turnišče, 2003; OPN Turnišče, 2009; PS SDPO Tišina, 2003; OPN Tišina, 2010)

V preglednici 30 smo prikazali numerične vrednosti kazalnika, ki prikazuje obseg stavbnih zemljišč na prebivalca v obravnavani občini izraženega v m². Kazalnik je izračunan za oba občinska prostorska akta posamezne občine kar nam omogoča prikaz povečanja ali zmanjšanja obsega stavbnih zemljišč na prebivalca.

V občini Črenšovci je tako zaznati zanemarljivo zmanjšanje obsega stavbnih zemljišč na prebivalca saj je enemu prebivalcu občine v letu 2009 pripadalo 862.40 m² stavbnih zemljišč, kar je za 1.73 m² manj kot leta 2003. To je posledica povečanja števila prebivalcev in hkrati obsega stavbnih zemljišč v letu 2009, ko je stopil v veljavo OPN Črenšovci (2009) glede na leto 2003 ob začetku veljavnosti PS SDPO Črenšovci (2003).

Občina Tišina je zaradi upada števila prebivalstva in hkratnega povečanja stavbnih zemljišč povečala površino stavbnih zemljišč na prebivalca občine. Zanimivo bi bilo ugotoviti na račun katerih površin znotraj območij stavbnih zemljišč je prišlo do takšnega povečanja, vendar ker namenska raba prostora v PS SDPO Tišina (2003) na poselitvenem območju ni podrobneje razčlenjena, do natančnih

ugotovitev ne moremo priti. Kot smo že ugotovili, so se območja stavbnih zemljišč v občini Tišina povečala na račun ureditve zelenih površin okoli saniranih gramoznic, gospodarskih con in širitve območij romskih naselij, kjer se povečuje število prebivalcev.

Tako v občini Črenšovci kot občini Tišina enemu prebivalcu pripada slabih 900 m² stavbnih zemljišč. Do popolnoma drugačnih rezultatov pa smo prišli v primeru občine Turnišče. Slednja preglednica prikazuje močno povečanje obsega stavbnih zemljišč na prebivalca, in sicer za kar 336.03 m². Če bi analizo izvedli hitro in bolj površno, bi najverjetneje prišli do napačnih ugotovitev. Sklepali bi, da je občina Turnišče v OPN Turnišče (2009) glede na PS SDPO Turnišče (2003) močno povečala območja stavbnih zemljišč, kljub upadanju števila prebivalstva. Vendar je, kot smo že prikazali na sliki 17, do takšnih sprememb prišlo zaradi umestitve državne avtocestne povezave na območje občine Turnišče. V nadaljevanju poglavja lahko vidimo, koliko površin namenjenih AC oziroma prometnih površin pripada enemu prebivalcu občine.

Preglednica 30: Prikaz kazalnika obsega stavbnih zemljišč na prebivalca po posameznih občinah izračunan za oba obravnavana občinska prostorska akta (PS SDPO Črenšovci, 2003; OPN Črenšovci, 2009; PS SDPO Turnišče, 2003; OPN Turnišče, 2009; PS SDPO Tišina, 2003; OPN Tišina, 2010)

		ČRENŠOVCI	TURNIŠČE	TIŠINA
PS SDPO (2003)	<i>[m² stavbnih površin / prebivalca]</i>	864.13	623.02	827.50
OPN (2009/2010)		862.40	959.05	898.51
<i>sprememba</i>		-1.73	336.03	71.01

V naslednji preglednici (preglednica 31) se izračunane vrednosti kazalnikov nanašajo zgolj na OPN posamezne občine in ne omogočajo prikaza sprememb med posameznima občinskima prostorskima aktoma. Kazalniki prikazujejo obseg podrobneje razčlenjenih območij stavbnih zemljišč glede na prebivalca občine.

- *Obseg stanovanjskih površin na prebivalca izražen v m² :*

Največ m² stanovanjskih površin namenjenih enemu prebivalcu občine je v občini Črenšovci, in sicer 669.42 m². Ta podatek predstavlja kar 77.62 % vseh območij stavbnih zemljišč, ki pripadajo enemu prebivalcu v občini Črenšovci. Sledi ji občina Tišina v kateri enemu prebivalcu pripada 630.52 m² stanovanjskih površin, kar je 70.17 % vseh območij stavbnih zemljišč. Najmanj stanovanjskih površin pa pripada prebivalcu občine Turnišče, in sicer 540.28 m² kar je 56.33 % vseh stavbnih zemljišč v občini.

- *Obseg centralnih površin na prebivalca izražen v m² :*

Izmed obravnavanih občin prebivalcu občine Tišina pripada največji obseg centralnih površin, kar 55.01 m². Gre za največjo obravnavano občino z največ naselji zato območja centralnih površin niso skoncentrirana zgolj v občinskem središču temveč se nahajajo tudi manj pomembnih naseljih. V primerjavi z občino Tišina, je občina Črenšovci malenkost manjša z večjim številom prebivalcev, zato je bilo pričakovati manjši obseg centralnih površin na prebivalca občine. Ta znaša 24.52 m², najpomembnejše centralne funkcije pa so

skoncentrirane pretežno v občinskem središču. Najmanjši obseg centralnih površin na prebivalca pa je zaznati v občini Turnišče, saj enemu prebivalcu občine Turnišče pripada zgolj 13.81 m² površin centralnih dejavnosti.

○ *Obseg proizvodnih površin na prebivalca izražen v m²:*

Pri tem kazalniku smo prišli do zelo zanimivih rezultatov. Največji obseg proizvodnih površin pripada prebivalcu najmanjše občine Turnišče, in sicer 43.24 m². Takšen obseg lahko pripišemo ugodni lokaciji za razvoj proizvodnih dejavnosti v bližini avtoceste, s katerimi želi občina Turnišče povečati število delovnih mest. S tem se pričakuje znižanje stopnje brezposelnosti in morebiti povečanje števila prebivalcev na račun migracije prebivalcev sosednjih občin. Za razliko od občine Turnišče pa skozi občini Tišina in Črenšovci ne poteka državna avtocestna povezava, ki bi omogočala hitrejši pretok proizvodnih surovin in izdelkov med kupcem in prodajalcem. Kljub povečanju območij namenjenih proizvodnim površinam v obeh občinah (Črenšovci, Tišina) je zaznati manjši obseg proizvodnih površin na prebivalca. V občini Črenšovci ta obseg znaša 29.29 m², v občini Tišina pa le 19.93 m². Glede na velikost občine Tišina in število tamkajšnjih prebivalcev bi pričakovali višji obseg proizvodnih površin na prebivalca. Predvidevamo, da je ta obseg manjši zaradi neposredne bližine regijskega središča Murska Sobota, kjer so skoncentrirane industrijsko obrtne cone in uspešna podjetja, ki zaposlujejo tudi občane občine Tišina. Po podatkih SURS-a je v občini Tišina 1135 medobčinskih delovnih migrantov po občini prebivališča¹, kar pomeni, da kar dobrih 78 % delovno aktivnega prebivalstva opravlja delo v sosednjih občinah. Prebivalcu občine Črenšovci pripada dobrih 29 m² proizvodnih površin, kar ga uvršča v sredino glede na obseg tovrstnih površin na prebivalca v preostalih dveh obravnavanih občinah.

○ *Obseg zelenih površin na prebivalca izražen v m²:*

Če so kakovostne zelene površine odraz boljše kakovosti bivalnega okolja in kakovostnejšega preživljanja prostega časa, potem je prebivalcu občine Tišina zagotovljena velika površina takšnih območij. V primerjavi s preostalima dvema obravnavanima občinama ima občina Tišina kar 112.35 m² zelenih površin na enega prebivalca, medtem ko je v občini Črenšovci takšnih površin 35.78 m² in v občini Turnišče zgolj 27.45 m². V občini Tišina so vse opuščene gramoznice sanirali v zelene in vodne površine, kar doprinese k takšnemu odstopanju obsega zelenih površin na prebivalca glede na preostali dve občini.

○ *Obseg prometnih površin na prebivalca izražen v m²:*

Ker smo tekom analize ugotovili veliko povečanje prometnih površin v občini Turnišče, je bilo tu pričakovati največji obseg prometnih površin namenjen enemu prebivalcu občine. Ta znaša kar 326.52 m² in je v povprečju več kot 4-krat večji kot v preostalih dveh obravnavanih

¹ Medobčinski delovni migranti po občini prebivališča so zaposlene osebe, katerih občina prebivališča ni hkrati tudi občina njihovega delovnega mesta (SURS. 2012_8)

občinah. Seveda je ta podatek nesmiselno primerjati z obsegom prometnih površin na prebivalca v občinah Črenšovci in Tišina, skozi kateri državna avtocestna povezava ne poteka. Vsi se zavedamo, da površina avtocestnih povezav predstavlja velik del občinskega območja. V želji, da bi primerjali vse tri občine smo preračunali obseg prometnih površin na prebivalca v občini Turnišče brez avtoceste (ocenili smo že, da avtocesta predstavlja 74.55 ha območja občine Turnišče). V tem primeru znaša obseg prometnih površin na prebivalca 105.77 m² kar je še vedno največ v obravnavanih občinah. Najmanjši obseg smo ugotovili v občini Tišina (61.84 m²/prebivalca), kljub temu da gre za občino z največjo površino, ne pa tudi z največjim številom prebivalstva. V občini Črenšovci enemu prebivalcu pripada 82.40 m² prometnih površin.

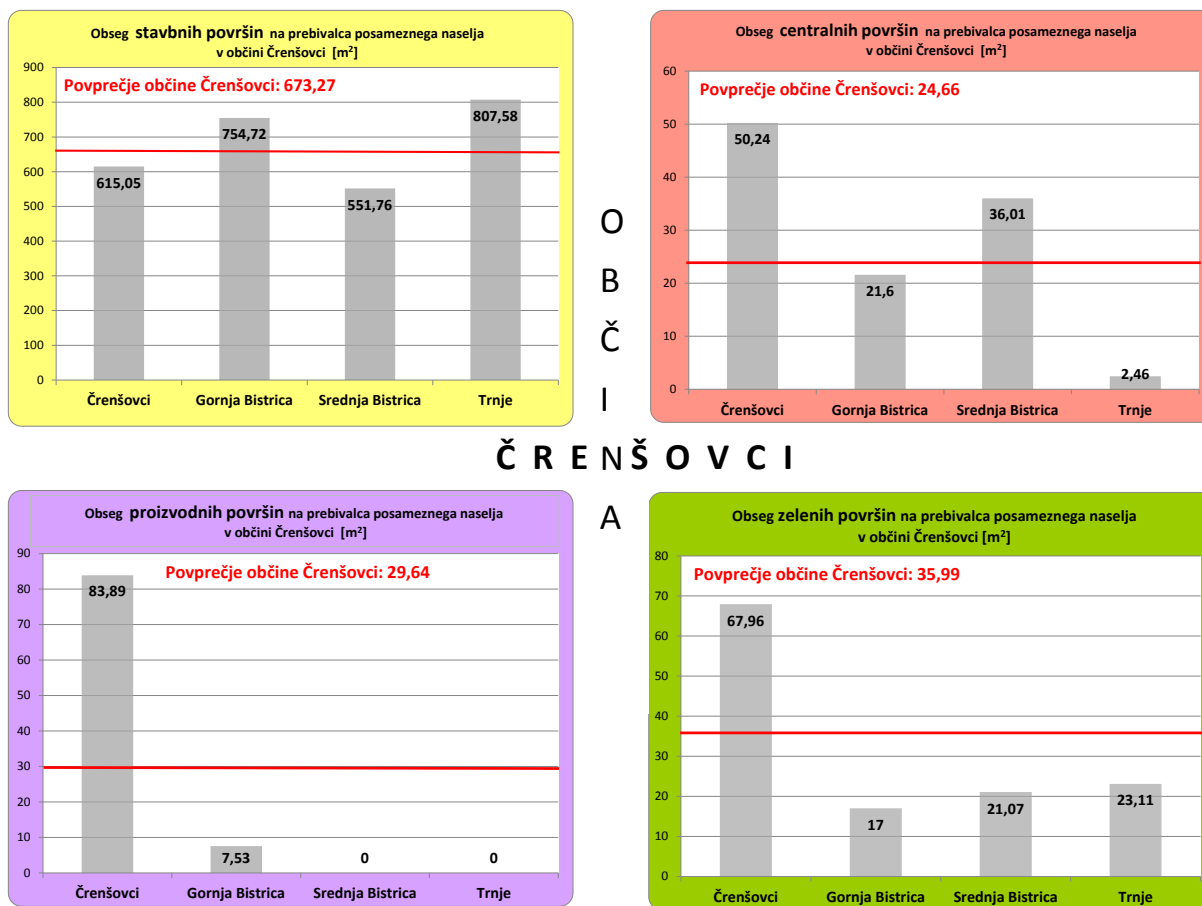
Preglednica 31: Prikaz kazalnika podrobne namenske rabe prostora glede na število prebivalcev po posameznih občinah izračunani na podlagi OPN (OPN Črenšovci, 2009; OPN Turnišče, 2009; OPN Tišina, 2010)

	ČRENŠOVCI	TURNIŠČE	TIŠINA
m ² stanovanjskih površin / prebivalca	673.27	539.32	630.52
m ² centralnih površin / prebivalca	24.66	13.78	55.01
m ² proizvodnih površin / prebivalca	29.46	43.17	19.93
m ² zelenih površin / prebivalca	35.99	27.40	112.35
m ² prometnih površin / prebivalca	82.40	325.94	61.84

4.5.2 Kazalnik obsega površin podrobne namenske rabe prostora na prebivalca za območje naselja

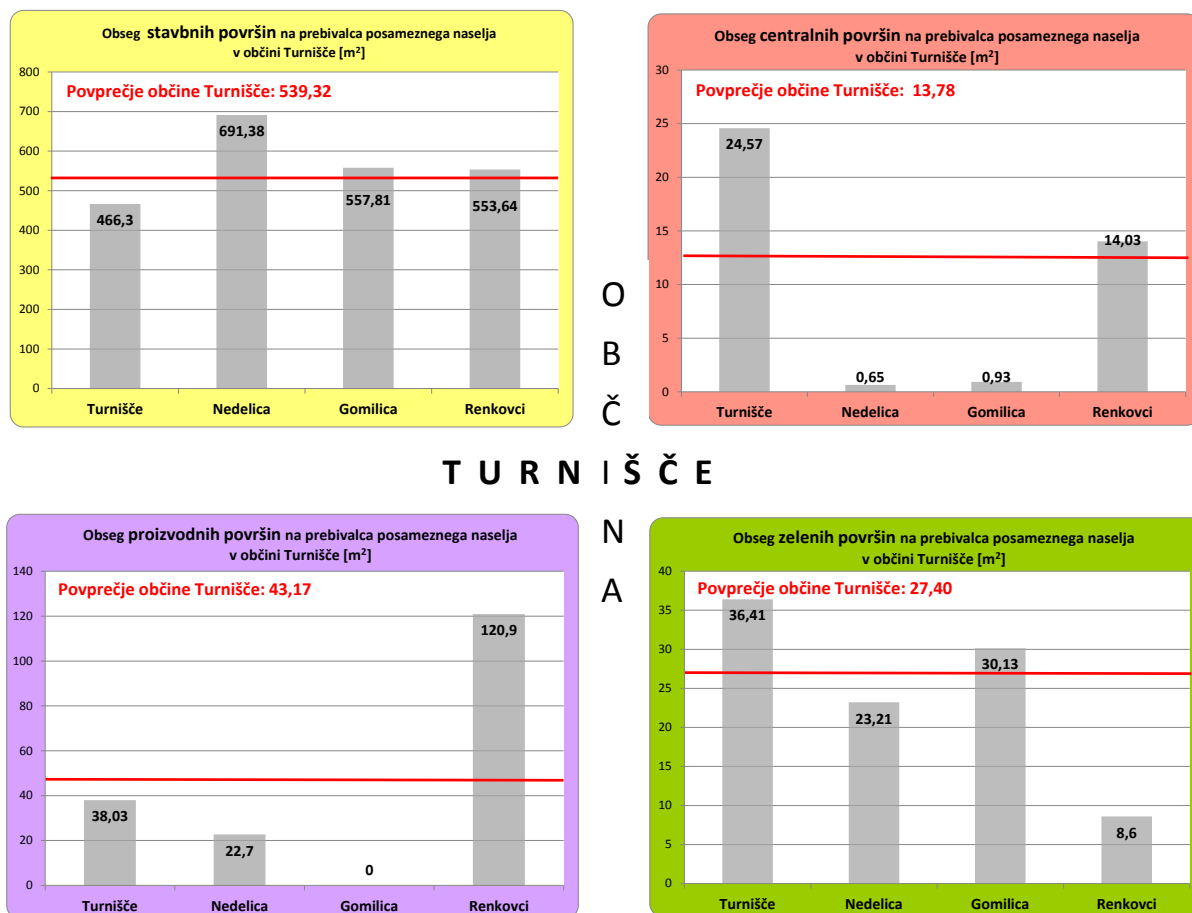
Sledeče kazalnike obsega površin podrobne namenske rabe na prebivalca za območje posameznega naselja v obravnavani občini smo prav tako kot pri istovrstnem kazalniku na nivoju občine prikazali zgolj na podlagi podatkov OPN. Razlog je ponovno v pomanjkanju podatkov podrobne namenske rabe prostora na poselitvenih in ureditvenih območjih znotraj PS SDPO. Takšen prikaz ne omogoča ugotavljanja sprememb temveč samo prikazuje planirano stanje na podlagi občinskega prostorskega akta v enem obdobju.

Obravnavana so enaka naselja kot v poglavjih 4.1.3, 4.2.3, 4.3.3 saj so bile tu ugotovljene največje spremembe in odstopanja znotraj osnovne namenske rabe prostora. Občinsko središče Črenšovci ima po pričakovanju manjši obseg stanovanjskih površin namenjenih enemu prebivalcu kot je povprečje celotne občine. Tu je pozidava bolj strnjena, hkrati pa so stavbna zemljišča namenjena centralnim, proizvodnim in zelenim površinam prisotna v večjem obsegu kot v ostalih naseljih občine. Iz besedilnega dela OPN Črenšovci (2009) vemo, da se v občinskem središču spodbuja razvoj delovnih mest in izboljšanje kakovosti bivalnega okolja, zato je takšna struktura namenske rabe prostora povsem razumljiva. Posledično je v drugih naseljih zaznati višji obseg stanovanjskih površin na prebivalca naselja in hkrati nižji obseg proizvodnih, centralnih in zelenih površin, kar je razvidno iz slike 22.

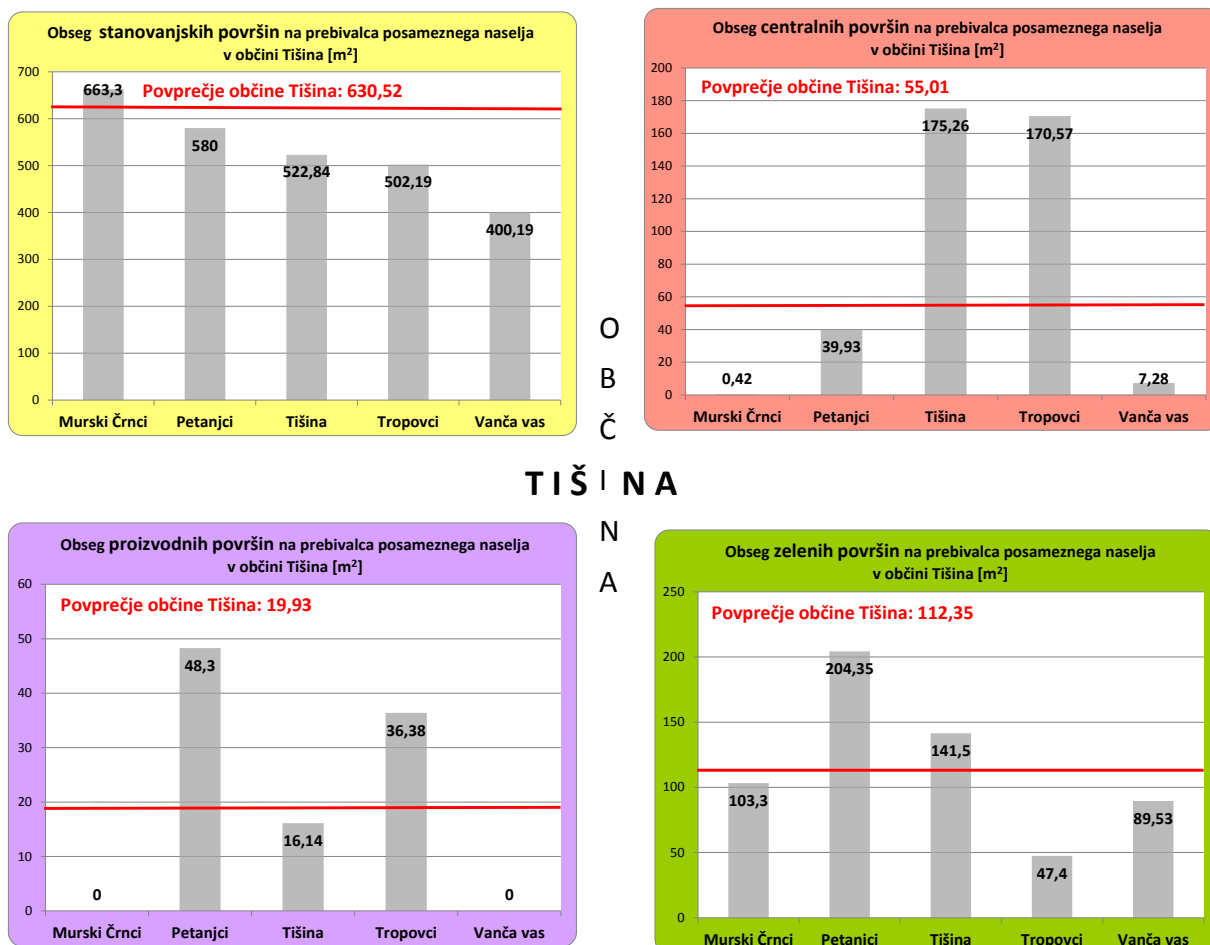
Slika 22: Prikaz kazalnika obsega površin podrobne namenske rabe prostora na prebivalca posameznega naselja v občini Črenšovci (OPN Črenšovci, 2009)

Kot smo ugotovili že v analizi podrobne namenske rabe prostora na območju posameznih naselij v občini Turnišče je novo zgrajena avtocesta odlična priložnost za razvoj gospodarskih in proizvodnih dejavnosti. S tem namenom je v neposredni bližini avtoceste v naselju Turnišče načrtovana nova gospodarska cona, ki povečuje obseg proizvodnih površin na prebivalca v primerjavi z drugimi naselji znotraj občine Turnišče. Kot je razvidno na sliki 23 pa občinsko središče ne predstavlja območja z največjim obsegom proizvodnih površin na prebivalca v občini Turnišče. Močno nad občinskim povprečjem oziroma kar 3-krat več proizvodnih površin pripada prebivalcu naselja Renkovci. Razlog za to gre iskati v novo načrtovanem območju kmetijske proizvodnje za intenzivno obdelavo kmetijskih zemljišč pod rastlinjaki. Najmanjši obseg stanovanjskih površin na prebivalca je zaznani v naselju Turnišče, kjer je hkrati večji obseg centralnih in zelenih površin. Ker gre pri tem naselju za lokalno središče, ki oskrbuje prebivalce celotne občine Turnišče, je takšen rezultat povsem pričakovan.

Slika 23: Prikaz kazalnika obsega površin podrobne namenske rabe prostora na prebivalca posameznega naselja v občini Turnišče (OPN Turnišče, 2009)

Izmed obravnavanih občin, občino Tišina sestavlja največje število naselij, in sicer 12. Tako kot pri analizi podrobne namenske rabe prostora za območje naselij smo tudi tu prikazali rezultate petih naselij, pri katerih je bilo zaznati največje spremembe in odstopanja. Ugotovili smo že, da ima občina poleg občinskega središča Tišina tudi lokalno središče Tropovci, kjer je zgoščena večina centralnih dejavnosti v občini. Posledično v teh naseljih tamkajšnjemu prebivalcu pripada največji delež centralnih površin, in sicer v obeh naseljih je zaznati več kot 3-krat večji obseg centralnih površin v primerjavi z občinskim povprečjem (slika 24). Najmanjši obseg stanovanjskih površin pripada prebivalcu Vanče vasi. Iz besedilnega dela OPN Tišina (2010) in po podatkih SURS-a je v tem delu občine zaznati močno povečanje števila romskega prebivalstva. Rezultati preostalih kazalnikov so pričakovani – v občinskem in lokalnem središču je enemu prebivalcu namenjen manjši obseg stavbnih površin in hkrati večji obseg proizvodnih in centralnih površin, medtem ko je v preostalih naseljih večji obseg stanovanjskih površin na prebivalca in manjši obseg proizvodnih in centralnih površin. Izjema je naselje Petanjci, kjer je obseg proizvodnih površin najvišji in visoko nad občinskim povprečjem. Tu je načrtovana nova gospodarska cona s predhodno izdelavo OPPN.

Slika 24: Prikaz kazalnika obsega površin podrobne namenske rabe prostora na prebivalca posameznega naselja v občini Tišina (OPN Tišina, 2010)

4.5.3 Spremembe površin osnovne namenske rabe prostora na posamezno podjetje, prihodek podjetij in stanovanja

V Preglednici 32 so za vse obravnavane občine prikazani podatki, s katerimi smo v nadaljevanju izračunali spremembe površin osnovne namenske rabe prostora na posamezno podjetje, prihodek podjetij in stanovanje. Na podlagi podatkov SURS-a smo izračunali povečanje sprememb posameznih podatkov in ugotovili naslednje:

- V občini **Črenšovci** je prišlo do zgolj 6 % povečanja števila stanovanj, kar je povsem skladno z obema občinskima prostorskima aktoma, saj občina ni načrtovala, niti ne načrtuje izrazitega povečanja območij stanovanj. Delež podjetij se je povečal za 63 %, kar pomeni odpiranje novih delovnih mest in s tem možnost za zmanjšanje števila brezposelnih oseb. Če pogledamo državno povprečje povečanja števila podjetij, ki znaša 76 % (SURS. 2012_1; SURS. 2012_2) vidimo, da je rast števila podjetij v občini Črenšovci za 13 % pod povprečjem države. Proračuna Občine Črenšovci za leto 2003 in 2009 prikazujeta razdelitev odhodkov, med katerimi so za nas zanimivi investicijski odhodki, ki so namenjeni za nakup in gradnjo osnovnih sredstev. Opazno je tako povečanje vseh kot tudi investicijskih odhodkov.

- V občini **Turnišče** je prišlo do največjih sprememb med vsemi obravnavanimi občinami. Tako kot v občini Črenšovci je tudi v občini Turnišče zaznati majhno povečanje števila stanovanj, in sicer za 3 %. Podjetij je kar za 31 % več kot na državni ravni, kar je zelo spodbudno za odpiranje novih delovnih mest in zaposlovanje večjega števila tamkajšnjega prebivalstva. Ekstremno veliko povečanje je opaziti pri prihodku podjetij in investicijskih odhodkih občine. Predvidevamo lahko, da je občina Turnišče za izvedbo svojih investicij v nakup in gradnjo osnovnih sredstev najemala domača oziroma občinska podjetja, katerih prihodki so se posledično močno povečala.
- Prav tako kot pri ostalih dveh občinah je tudi v občini **Tišina** zaznati zgolj 5 % povečanje števila stanovanj. Rast števila podjetij je višja kot na državni ravni, in sicer za 13 %. Med vsemi obravnavanimi občinami je v občini Tišina opaziti najmanjšo vrednost prihodka podjetji kot tudi njihovo povečanje. Po drugi strani pa je tu prišlo do močnega povečanja odhodkov na ravni občine, in sicer za kar 62 %, med katerimi je bilo 27 % namenjenih investicijam v nakup in gradnjo osnovnih sredstev.

Preglednica 32: Podatki potrebni za izračun kazalnikov spremembe površin območja stavbnih zemljišč na posamezno podjetje, prihodek podjetij in stanovanje za obravnavane občine ter izračun povečanja sprememb podatkov med letoma sprejema občinskih prostorskih aktov (Proračun Občine Črenšovci, 2003; Proračun Občine Črenšovci, 2009; Proračun Občine Turnišče, 2003; Proračun Občine Turnišče, 2009; Proračun Občine Tišina, 2003; Proračun Občine Tišina, 2010; SURS. 2012_3; SURS. 2012_4; SURS. 2012_5; SURS. 2012_6; SURS. 2012_7)

		Črenšovci	+ [%]	Turnišče	+ [%]	Tišina	+ [%]
<i>Število podjetij</i>	2003	128	63	54	107	98	89
	2009/10	209		112		185	
<i>Prihodek podjetij (1000 EUR)</i>	2003	16.433	117	4.507	990	8.129	70
	2009/10	35.662		49.138		13.843	
<i>Število stanovanj, stanovanjski sklad</i>	2003	1447	6	1067	3	1317	5
	2009/10	1529		1104		1389	
<i>Vsi odhodki (EUR)</i>	2003	2.173.885	47	2.447.446	15	2.394.971	62
	2009/10	3.187.229		2.816.069		3.891.268	
<i>Investicijski odhodki (EUR)</i>	2003	984.681	22	55.082	950	1.117.817	27
	2009/10	1.204.549		578.182		1.415.522	

Močno podobnost med obravnavanimi občinami je opaziti tudi iz naslednje preglednice (preglednica 33), ki prikazuje kazalnike območja stavbnih zemljišč v odnosu števila podjetji, prihodka podjetij ter stanovanj za vse tri občine. Začetni namen je bil ugotoviti spremembe površin podrobne namenske rabe prostora v odnosu z omenjenimi spremenljivkami, vendar ker za območje obravnavanih občin ni bilo izdelanih urbanističnih zasnov, smo spremembe ugotavljali zgolj za območje stavbnih zemljišč torej na ravni osnovne namenske rabe prostora.

Pri vseh treh občinah je prišlo tako do povečanja površin območij stavbnih zemljišč kot do povečanja števila podjetij, prihodka podjetij ter števila stanovanj. Iz preglednice je razvidno, da enemu podjetju pripada manjša površina kot je to veljalo v času digitalizacije PS SDPO posamezne občine. To je posledica zgoščevanja podjetij na že obstoječih območjih centralnih in proizvodnih dejavnosti, kar ugotovimo tudi iz OPN obravnavanih občin. Nižajo se tudi površine, ki so potrebne za ustvarjanje prihodka podjetij. Površine, ki so namenjene enemu stanovanju se v občinah Črenšovci in Tišina

bistveno se spreminjajo, medtem ko je v občini Turnišče opazno povečanje teh površin. Pri tem ne smemo pozabiti, da imamo na voljo zgolj podatke osnovne namenske rabe prostora, kamor uvrščamo tudi površine prometne infrastrukture, ki so se v občini Turnišče močno povečale na račun novo zgrajene avtoceste.

Preglednica 33: Kazalniki območja stavbnih zemljišč na podjetje, prihodek podjetij in stanovanje ter njihove spremembe na ravni celotne občine Črenšovci, občine Turnišče in občine Tišina (PS SDPO Črenšovci, 2003; OPN Črenšovci, 2009; PS SDPO Turnišče, 2003; OPN Turnišče, 2009; PS SDPO Tišina, 2003; OPN Tišina, 2010; SURS. 2012_3; SURS. 2012_4; SURS. 2012_5; SURS. 2012_6; SURS. 2012_7)

<i>Kazalniki [ha]</i>		<i>K1 območje stavbnih zemljišč / podjetje</i>	<i>+/- [ha]</i>	<i>K2 območje stavbnih zemljišč / prihodek podjetij</i>	<i>+/- [ha]</i>	<i>K3 območje stavbnih zemljišč / stanovanje</i>	<i>+/- [ha]</i>
Črenšovci	2003	2.75	- 1.02	0.02	- 0.01	0.24	0.00
	2009	1.73		0.01		0.24	
Turnišče	2003	5.78	- 2.88	0.05	- 0.04	0.20	+ 0.10
	2009	2.90		0.01		0.30	
Tišina	2003	3.54	- 1.52	0.04	- 0.01	0.26	+ 0.01
	2010	2.02		0.03		0.27	

Stran je namenoma prazna.

5 SKLEPNE UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK

V diplomski nalogi smo ugotavljali za koliko so se spremenile površine osnovne in podrobne namenske rabe prostora na območju treh obravnavanih občin Črenšovci, Turnišče in Tišina. Spremembe smo ugotavljali na podlagi primerjave občinskih prostorskih aktov med letoma 2003 in 2010. Pred začetkom primerjave smo podrobneje proučili zakonodajo s področja urejanja prostora, ki predstavlja temelj občinskim prostorskim aktom. Pri tem smo ugotovili, da nenehno spreminjanje prostorske zakonodaje negativno vpliva na določanje namenske rabe površin in s tem posledično tudi na ugotavljanje sprememb površin namenske rabe prostora skozi daljše časovno obdobje. V prvem koraku je bilo zato treba poenotiti kategorije namenske rabe prostora med Pravilnikom (2003) in Pravilnikom OPN (2007). V drugem koraku je bilo pretvorbo kategorij namenske rabe prostora potrebno narediti še za PS SDPO (2003) in OPN (2009/10) obravnavanih občin.

Po uskladitvi pravilnikov in kategorij namenske rabe prostora smo pred izdelavo bilanc površin namenske rabe prostora, zaradi pravilnosti rezultatov, preverili tudi topološko pravilnost grafičnih podatkov. Izkazalo se je, da so izdelovalci digitaliziranih PS SDPO in OPN upoštevali zakonsko predpisano topološko urejenost podatkov, saj topoloških napak na primeru obravnavanih občin nismo odkrili.

Ker so vse tri obravnavane občine postale samostojne z uvedbo ZUODNO (1994), gre za mlajše občine, ki po velikosti ne zavzemajo večjega teritorija. ZUreP (1984) je predpisoval izdelavo urbanistične zasnove na območju večjih, pomembnejših naselij, zato nobeno naselje znotraj obravnavanih občin ni izpolnjevalo pogojev za prikaz podrobnejše namenske rabe prostora v PS SDPO. Zaradi pomanjkanja teh podatkov analize podrobne namenske rabe prostora med obema občinskima prostorskima aktoma ni bilo moč izvesti.

Že ob pregledu značilnosti posamezne občine smo ugotovili, da gre za podobna in medsebojno primerljiva območja. Vse tri obravnavane občine so izrazito prepletene s kmetijskimi zemljišči, med katerimi prevladujejo najboljša kmetijska zemljišča. Tamkajšnje okolje je odlično za uporabo geotermalne vode, ki jo lahko izkoriščajo za ogrevanje in namakanje ter tako še izboljšajo kakovost pridelave vrtnin in poljščin. Žal podatki SURS-a kažejo na upadanje števila prebivalstva in hkrati tudi upadanje števila kmetijskih gospodarstev, ki bi izkoriščala tako rodovitna tla.

Pri analizi smo za vse tri občine ugotovili manjše povečanje območij stavbnih zemljišč. Povečanje je usklajeno s cilji ZPNačrt (2007) saj je posledica zaokrožitve meja naselij in načrtovanih novih gospodarskih con, s čimer si občine prizadevajo povečati število delovnih mest in tako zmanjšati visoko stopnjo brezposelnosti. Večja stanovanjska območja niso načrtovana, razvoj naselij je usmerjen v zapolnitev še nezazidanih stavbnih zemljišč. Prostih površin za gradnjo primanjkuje v romskih naseljih, kjer se število prebivalcev povečuje, zato je za taka naselja v občinah Črenšovci in Tišina predvidena širitev. Zelo močno povečanje območij stavbnih zemljišč je bilo ugotovljeno na območju občine Turnišče, in sicer za kar 111 ha. Analiza je pokazala, da se je kar 67 % teh površin povečalo na račun novo izgrajene avtocestne povezave Murska Sobota – Lendava. Na tem primeru trditve ARSO (ARSO, 2011), da se za potrebe stanovanjske gradnje in trgovine uničuje najboljša kmetijska

zemljišča, ne držijo. S tem smo tudi pokazali, da je treba spreminjane rabe prostora proučevati glede na tip območja in da se številčnih podatkov nikakor ne da posploševati in prikazovati parcialno in s pavšalnimi ocenami. K povečanju deleža območij stavbnih zemljišč je pripomogla tudi sanacija gramoznic v rekreacijske in vodne površine, zaradi česar se na drugi strani zmanjšajo območja drugih zemljišč. Edina še delujoča gramoznica se nahaja v občini Turnišče.

Zmanjšanje kmetijskih površin je v večini primerov povzročilo povečanje območij stavbnih zemljišč. Občina Črenšovci ima izdelan elaborat posegov na najboljša kmetijska zemljišča, na podlagi katerega je neizkoriščen prostor, namenjen gospodarski coni, spremenila v kmetijske površine. Občina Tišina je v ta namen zmanjšala nepozidan robni del naselja Renkovci in Borejci, medtem ko pri občini Turnišče ni bilo ugotovljene renaturacije.

Ker skozi dve obravnavani občini teče reka Mura, smo z zanimanjem ugotavljali spremembe območij vodnih zemljišč. V občini Črenšovci, kjer Mura predstavlja mejno reko s Hrvaško, ni bilo ugotovljenih večjih sprememb, medtem ko je bil v občini Tišina delež sprememb nekoliko večji. Izkazalo se je, da je vzrok za povečanje različno opredeljeno območje nasipa v obeh prostorskih aktih. V PS SDPO Tišina (2003) je obrambni nasip opredeljen kot območje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, medtem ko OPN Tišina (2010) to območje uvršča v kategorijo vodne infrastrukture. Pri občini Turnišče smo na območju vodnih zemljišč naredili izjemo, saj PS SDPO Turnišče (2003) ni vseboval vodotokov, kot so Mala Ledava, Črni potok in razbremenilni kanal Ledava, zato smo vodotoke, locirane v OPN Turnišče (2009), locirali tudi na območja, prikazana v PS SDPO Turnišče (2003). Pri tem smo predpostavili, da se lokacija in površina vodnih površin ni spreminjala. S tem smo se izognili prevelikemu in nerazumnemu odstopanju sprememb na območju vodnih zemljišč.

Na podlagi izbranih kazalnikov smo ugotovili pričakovane spremembe v primerjavi s spremembami površin namenske rabe prostora. Največje povečanje obsega stavbnih zemljišč na prebivalca je bilo v občini Turnišče zaradi povečanih prometnih površin. Če bi imeli na voljo podatke o podrobni namenski rabi prostora iz leta 2003, bi bili rezultati zanimivejši, saj bi ugotovili, na račun katerih površin znotraj območij stavbnih zemljišč je prišlo do povečanja. Kazalnik, ki prikazuje obseg proizvodnih površin, ki pripada enemu prebivalcu posamezne občine, je pokazal zanimive rezultate. V najmanjši občini Turnišče enemu prebivalcu občine pripada največji obseg proizvodnih površin. Takšen obseg pripisujemo ugodni lokaciji v bližini avtoceste za razvoj proizvodnih dejavnosti. V nadaljevanju bi bilo smiselno spremljati ali bo nova avtocestna povezava doprinesla k povečanju števila delovnih mest in posledično k zmanjšanju stopnje brezposelnosti. Občina Tišina izstopa po obsegu zelenih površin, namenjenih enemu prebivalcu občine, saj je tu ta delež skoraj 3-krat višji kot v preostalih dveh občinah. Takšno odstopanje je posledica sanacij velikega števila gramoznic v urejene zelene in vodne površine. Na podlagi rezultatov analize in podatkov SURS-a smo ugotovili, da je prišlo do povečanja območij stavbnih zemljišč kot tudi do povečanja števila podjetij, prihodka podjetij ter števila stanovanj. Število podjetij na že obstoječih območjih centralnih in proizvodnih dejavnosti se povečuje, kar je temeljni cilj OPN, da zniža visoko stopnjo brezposelnosti.

V nadaljevanju bi bilo smiselno rezultate primerjati z ostalimi slovenskimi občinami, pri tem pa bi morali uporabiti enako metodologijo dela. Prav tako bi bilo zanimivo rezultate primerjati in v

nadaljevanju tudi spremljati s spremembami v dejanski rabi površin. Tako bi videli ali je prostorski razvoj usklajen s cilji občinskih prostorskih aktov.

VIRI

ARSO. 2011.

http://kazalci.arso.gov.si/?data=indicator&ind_id=460 (Pridobljeno 8. 12. 2012.)

Foški, M. 2012. Način označevanja razpršene gradnje in poselitve v prostorskih načrtih pred letom 2007. Osebna komunikacija. (februar 2012.)

Kerpan, N. 2012. Analiza spremembe namenske rabe prostora glede na izbrane kazalnike na primeru občin Idrija in Postojna v izbranem časovnem obdobju. Diplomaska naloga. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo (samozaložba N. Kerpan): 140 str.

Kralj, M. 2013. Intervju Darja Matjašec. Dnevnik, priloga Objektiv (6. 4. 2013). Ljubljana: str. 8 – 10.

MKO. 1999.

http://www.mko.gov.si/si/svet_za_varstvo_okolja_republike_slovenije/22_seja/ (Pridobljeno 8. 12. 2012.)

Mlakar A. 2012. Urejanje Krajine. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta: str. 7.

Navodilo PIA. 1985. Navodilo o vsebini posebnih strokovnih podlag in o vsebini prostorskih izvedbenih aktov. Uradni list SRS št.14/1985.

Navodilo SP. 1985. Navodilo o vsebini in metodologiji izdelave strokovnih podlag in prostorskih sestavin planskih aktov občin. Uradni list SRS št. 20/1985.

OPN Tišina. 2010. Odlok o občinskem prostorskem načrtu občine Tišina. Uradni list RS št. 5/2010. <http://www.uradni-list.si/1/content?id=95996> (Pridobljeno 8. 12. 2012.)

OPN Turnišče. 2009. Odlok o občinskem prostorskem načrtu občine Turnišče. Uradni list RS št. 1/2009. <http://www.uradni-list.si/1/content?id=90436> (Pridobljeno 8. 12. 2012.)

Pogačnik, A. 2007. Trajnostna raba tal kot planetarna obveza človeštva. Geodetski vestnik 51, 215 - 225.

Pravilnik. 2003. Pravilnik o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki. Uradni list RS št. 20/2003.

Pravilnik o prostorskem redu občine. 2004. Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave prostorskega reda občine ter vrstah njegovih strokovnih podlag. Uradni list RS št. 127/2004.

Pravilnik o stimulaciji študentov občine Črenšovci. Uradni list RS št. 14/06.

Pravilnik o strategiji prostorskega razvoja občine. 2004. Pravilnik o podrobnejši vsebini, obliki in načinu priprave strategije prostorskega razvoja občine ter vrstah njenih strokovnih podlag. Uradni list RS št. 17/2004.

Pravilnik OPN. 2007. Pravilnik o vsebini, obliki in načinu priprave občinskega prostorskega načrta ter pogojih za določitev območij sanacij razpršene gradnje in območij za razvoj in širitev naselij. Uradni list RS št. 99/2007.

Priporočila. 2003. Strokovna priporočila za izvajanje Pravilnika o pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin v digitalni obliki. Uradni list RS št. 20/2003.

Proračun občine Črenšovci. 2003. Uradni list RS št. 8/2003.
<http://www.uradni-list.si/1/content?id=40704> (Pridobljeno 13. 8. 2012.)

Proračun občine Črenšovci. 2009. Uradni list RS št. 11/2009.
<http://www.uradni-list.si/1/content?id=90759> (Pridobljeno 13. 8. 2012.)

Proračun občine Tišina. 2010. Uradni list RS št. 18/2009.
<http://www.uradni-list.si/1/content?id=91098> (Pridobljeno 13. 8. 2012.)

Proračun občine Turnišče. 2003. Uradni list RS št. 40/2003.
<http://www.uradni-list.si/1/content?id=42566> (Pridobljeno 13. 8. 2012.)

Proračun občine Turnišče. 2009. Uradni list RS št. 121/2008.
<http://www.uradni-list.si/1/content?id=90019> (Pridobljeno 13. 8. 2012.)

Proračunu občine Tišina. 2003. Uradni list RS št. 40/2003.
<http://www.uradni-list.si/1/content?id=42576> (Pridobljeno 13. 8. 2012.)

PS DPO Lendava. 1987. Dolgoročni plan občine Lendava za obdobje 1986 – 2000. Uradne objave občinskih skupščin: Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota št. 13/1987.

PS DPO Murska Sobota. 1986. Dolgoročni plan občine Murska Sobota za obdobje od leta 1986 do leta 2000 št. 24/1986.

PS SDPO Črenšovci. 2003. Družbeni plan razvoja občine Lendava za obdobje 1986 – 1990. Uradne objave pomurskih občin: Gornja Radgona, Lendava in Murska Sobota št. 21/1987.

OPN Črenšovci. 2009. Odlok o občinskem prostorskem načrtu občine Črenšovci. Uradni list RS št. 92/2009.
<http://www.uradni-list.si/1/content?id=94580> (Pridobljeno 8. 2. 2012.)

PS SDPO Tišina. 2003. Družbeni plan občine Murska Sobota za obdobje 1986 – 1990. Uradne objave občinskih skupščin: Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota št. 24/1986.

PS SDPO Turnišče. 2003. Družbeni plan razvoja občine Lendava za obdobje 1986 – 1990. Uradne objave pomurskih občin: Gornja Radgona, Lendava in Murska Sobota št. 21/1987.

Razvojni program občine Črenšovci 2012 – 2017.
http://www.srednja-bistrica.si/Razvojni_program_za_sejo_OS.pdf (Pridobljeno 8. 9. 2012.)

Simoneti, M., Zavodnik Lamovšek, A. 2009. Prostor za vsakdanjo rabo. Širimo znanje za sodelovanje pri urejanju prostora. Ljubljana: Ministrstvo RS za okolje in prostor, Direktorat za prostor: str 19. http://www.mzip.gov.si/fileadmin/mzip.gov.si/pageuploads/publikacije/prostor_za_vsakdanjo_rabo.pdf (Pridobljeno 8. 9. 2012.)

SOS. 2013. Seznam občin Slovenije. Skupnost občin Slovenije. <http://www.skupnostobcin.si/?id=414> (Pridobljeno 24. 5. 2013.)

SURS. 2012_1. Število podjetij, Slovenija do leta 2007. <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp> (Pridobljeno 19. 11. 2012.)

SURS. 2012_2. Število podjetij, Slovenija po letu 2007. <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp> (Pridobljeno 19. 11. 2012.)

SURS. 2012_3. Število podjetij po občinah do leta 2007. http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=1418897S&ti=&path=../Database/SKD2002_slo/14_poslovni_subjekti/01_14188_podjetja/&lang=2 (Pridobljeno 19. 11. 2012.)

SURS. 2012_4. Število podjetij po občinah po letu 2007. http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=1418807S&ti=&path=../Database/Ekonomsko/14_poslovni_subjekti/01_14188_podjetja/&lang=2 (Pridobljeno 19. 11. 2012.)

SURS. 2012_5. Prihodek podjetij po občinah leta 2003. http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=1418807S_EUR&ti=&path=../Database/EUR/14/01_14188_podjetja/&lang=2 (Pridobljeno 19. 11. 2012.)

SURS. 2012_6. Prihodek podjetij po občinah po letu 2007. http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=1418807S&ti=Podjetja+po+ob%E8inah%2C+Slovenija%2C+letno&path=../Database/Ekonomsko/14_poslovni_subjekti/01_14188_podjetja/&lang=2 (Pridobljeno 19. 11. 2012.)

SURS. 2012_7. Število stanovanj stanovanjskega sklada po občinah. http://pxweb.stat.si/pxweb/dialog/varval.asp?ma=1907102S&ti=Stanovanjski+sklad%2C+stanovanja+po+letu+zgraditve+po+ob%E8inah+Slovenije%2C+po+metodologiji+popisa+2002%2C+letno&path=../Database/Ekonomsko/19_gradbenistvo/06_19071_stanov_sklad/&lang=2 (Pridobljeno 19. 11. 2012.)

SURS. 2012_8. Medobčinski delovni migranti po občini prebivališča. http://www.stat.si/doc/metod_pojasnila/07-234-mp.htm (Pridobljeno 10. 10. 2012.)

SURS. 2012_9. Število prebivalcev po občinah in za Slovenijo. http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05C4002S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/10_stevilo_preb/20_05C40_prebivalstvo_obcine/&lang=2 (Pridobljeno 10. 10. 2012.)

SURS. 2012_10. Skupni koeficient prirastka/1000 prebivalcev po občinah in za Slovenijo. http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05I3002S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/25_selitveno_gibanje/15_05I30_skupni_prirast/&lang=2 (Pridobljeno 5. 4. 2012.)

SURS. 2012_11. Prebivalstvo po starostnih skupinah po občinah in za Slovenijo.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05C4004S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/10_stevilo_preb/20_05C40_prebivalstvo_obcine/&lang=2 (Pridobljeno 5. 4. 2012.)

SURS. 2012_12. Indeks staranja prebivalstva po občinah in za Slovenijo.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05C4008S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/10_stevilo_preb/20_05C40_prebivalstvo_obcine/&lang=2 (Pridobljeno 5. 4. 2012.)

SURS. 2012_13. Aktivno prebivalstvo po občinah in za Slovenijo za leto 2002.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05W0901S&ti=&path=../Database/Popis2002/02_Obcine/03_Prebivalstvo/01_05W09_Aktivnost/&lang=2 (Pridobljeno 5. 4. 2012.)

SURS. 2012_14. Aktivno prebivalstvo po občinah in za Slovenijo za leto 2010.

<http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2012&id=22> (Pridobljeno 5. 4. 2012.)

SURS. 2012_15. Število kmetijskih gospodarstev po občinah in za Slovenijo.

http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=15P0402S&ti=&path=../Database/Kmetijstvo_2010/01_Splosni_pregled/05_15P04_obcine/&lang=2 (Pridobljeno 5. 4. 2012.)

SURS.2012_16. Povprečna nadmorska višina občin.

http://www.stat.si/letopis/1998/01_98/01-04-98.asp (Pridobljeno 21. 8. 2012.)

SURS.2012_17. Selitveni prirast na ravni občin.

<http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp> (Pridobljeno 21. 8. 2012.)

SURS.2012_18. Splošni podatki občine Tišina.

<http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2012&id=182> (Pridobljeno 21. 8. 2012.)

SURS.2012_19. Splošni podatki občine Črenšovci.

<http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2012&id=22> (Pridobljeno 21. 8. 2012.)

SURS.2012_20. Splošni podatki občine Turnišče.

<http://www.stat.si/obcinevstevilkah/Vsebina.aspx?leto=2012&id=189> (Pridobljeno 21. 8. 2012.)

SURS.2012_21. Izobrazba po občinah.

<http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp> (Pridobljeno 21. 8. 2012.)

Šumrada, R. 2005. Strukture podatkov in prostorske analize. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo: 284 str.

Zavod za gozdove. 2012.

<http://www.zgs.gov.si/slo/gozdovi-slovenije/index.html> (Pridobljeno 6. 9. 2012.)

ZKZ. 1996. Zakon o kmetijskih zemljiščih. Uradni list RS št. 59/1996.

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199659&stevilka=3454> (Pridobljeno 7. 9. 2012.)

ZPNačrt. 2007. Zakon o prostorskem načrtovanju. Uradni list RS št. 33/2007.

ZPUP. 1990. Zakon o planiranju in urejanju prostora v prehodnem obdobju. Uradni list RS št. 48/1990.

ZSZ. 1984. Zakon o stavbnih zemljiščih. Uradni list SRS št. 18/84.

ZUN. 1984. Zakon o urejanju naselji in drugih posegov v prostor. Uradni list SRS št. 18/1984.

ZUODNO. 1994. Zakon o ustanovitvi občin ter o določitvi njihovih območij. Uradni list RS št. 69/94.
<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199460&stevilka=2082> (Pridobljeno: 14. 4. 2012.)

ZUPUDPP. 2010. Zakon o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostoru. Uradni list RS št. 80-4305/2010.

ZUreP. 1984. Zakon o urejanju prostora. Uradni list SRS št. 18/1984.

ZUreP-1. 2002. Zakon o urejanju prostora. Uradni list RS št. 110/2002.

SEZNAM PRILOG

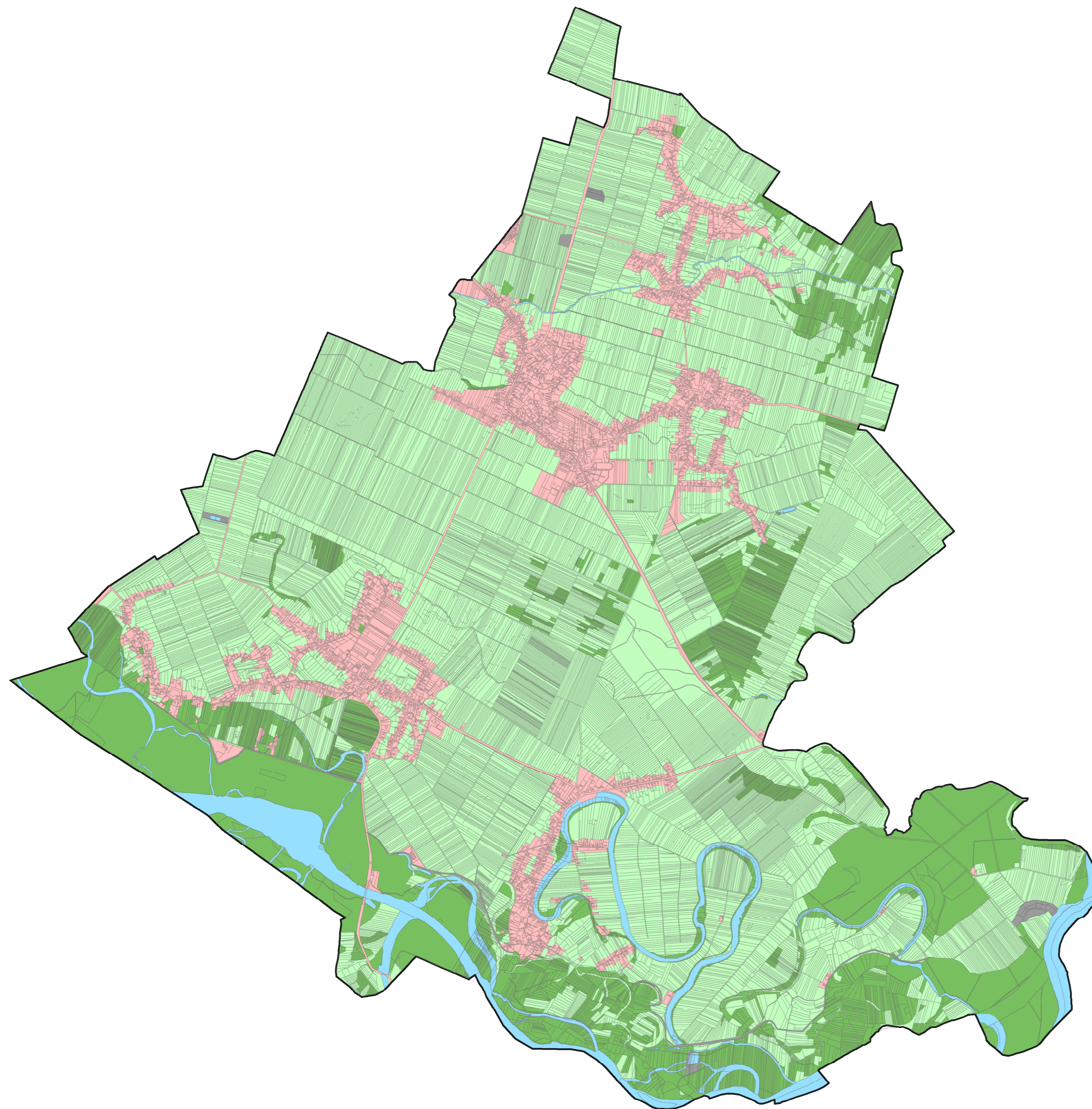
- PRILOGA A: LEGENDA NAMENSKE RABE PROSTORA DIGITALIZIRANIH PS SDPO TIŠINA (2003)
- PRILOGA B.1: OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA OBČINE ČRENŠOVCI GLEDE NA PS SDPO (2003)
- PRILOGA B.2: OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA OBČINE ČRENŠOVCI GLEDE NA OPN (2009)
- PRILOGA C: PODROBNEJE RAZČLENJENA NAMENSKA RABA PROSTORA PO NASELJIH V OBČINI ČRENŠOVCI NA PODLAGI PS SDPO (2003) IN OPN (2009) V HA
- PRILOGA D.1: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA ČRENŠOVCI GLEDE NA OPN (2009)
- PRILOGA D.2: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA GORNJA BISTRICA GLEDE NA OPN (2009)
- PRILOGA D.3: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA SREDNJA BISTRICA GLEDE NA OPN (2009)
- PRILOGA D.4: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA TRNJE GLEDE NA OPN (2009)
- PRILOGA E.1: OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA OBČINE TURNIŠČE GLEDE NA PS SDPO (2003)
- PRILOGA E.2: OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA OBČINE TURNIŠČE GLEDE NA OPN (2009)
- PRILOGA F: PODROBNEJE RAZČLENJENA NAMENSKA RABA PROSTORA PO NASELJIH V OBČINI TURNIŠČE NA PODLAGI PS SDPO (2003) IN OPN (2009) V HA
- PRILOGA G.1: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA TURNIŠČE GLEDE NA OPN (2009)
- PRILOGA G.2: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA NEDELICA GLEDE NA OPN (2009)
- PRILOGA G.3: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA GOMILICA GLEDE NA OPN (2009)
- PRILOGA G.4: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA RENKOVCI GLEDE NA OPN (2009)
- PRILOGA H.1: OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA OBČINE TIŠINA GLEDE NA PS SDPO (2003)
- PRILOGA H.2: OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA OBČINE TIŠINA GLEDE NA OPN (2010)

- PRILOGA I: PODROBNEJE RAZČLENJENA NAMENSKA RABA PROSTORA PO
 NASELJIH V OBČINI TIŠINA NA PODLAGI PS SDPO (2003) IN OPN
 (2010) V HA
- PRILOGA J.1: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA TIŠINA
 GLEDE NA OPN (2010)
- PRILOGA J.2: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA MURSKI
 ČRNCI GLEDE NA OPN (2010)
- PRILOGA J.3: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA PETANJCI
 GLEDE NA OPN (2010)
- PRILOGA J.4: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA TROPOVCI
 GLEDE NA OPN (2010)
- PRILOGA J.5: PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA VANČA
 VAS GLEDE NA OPN (2010)

Priloge so dane na zgoščenki v digitalni obliki na koncu diplomskega dela.

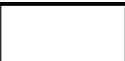

Legenda:

- **Zazidalni načrt**
- **Vodna zajetja**
- **Meje KO**
- **Kulturna dediščina**
- **Kulturna dediščina**
- **Krajinski park**
- **Zazidalni načrt**
- **Mešana raba voda, gozd**
- **Mešana raba voda, 1. kmetijsko območje**
- **Ribnik**
- **Mešana raba gozdopuščena gramoznica**
- **Opuščena gramoznica**
- **Gramoznica**
- **Pokopališče**
- **Pokopališče**
- **Mešana raba igrišče, gozd**
- **Igrišče**
- **Poselitev**
- **Obrambni nasip**
- **Mešana raba voda, gozd**
- **Čistila naprava**
- **2. kmetijsko območje**
- **Mešana raba voda, 1. kmetijsko območje**
- **1. kmetijsko območje**
- **Območja gozdov**
- **Območja površinskih voda**

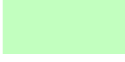

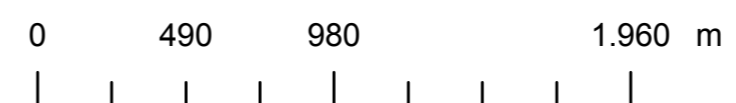
**PRILOGA B.1:
OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA OBČINE
ČRENŠOVCI GLEDE NA PS SDPO (2003)**

LEGENDA:

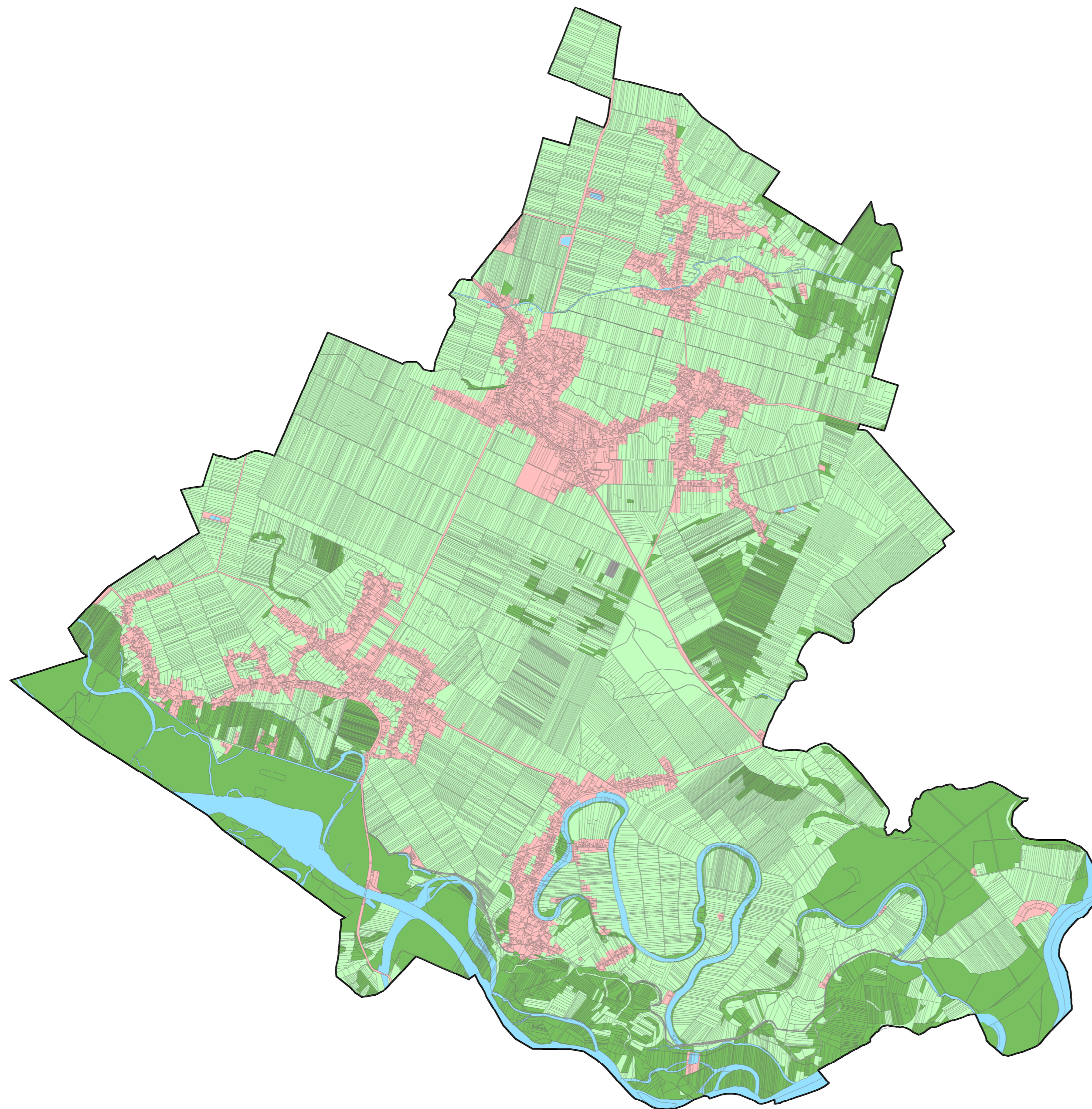
- Meja občine Črenšovci
- Digitalni zemljiškokatastrski prikaz

Osnovna namenska raba prostora:

- Območja drugih zemljišč
- Območja gozdnih zemljišč
- Območja kmetijskih zemljišč
- Območja stavbnih zemljišč
- Območja vodnih zemljišč

Izdelala: Tina Fink, oktober 2012
Vir: GURS, MzIP
Merilo: 1:25.000

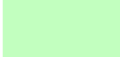

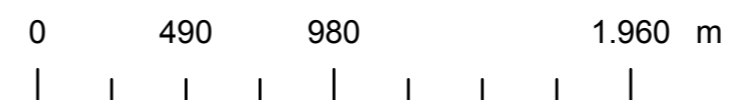
**PRILOGA B.2:
OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA OBČINE
ČRENŠOVCI GLEDE NA OPN (2009)**

LEGENDA:

- Meja občine Črenšovci
- Digitalni zemljiškokatastrski prikaz

Osnovna namenska raba prostora:

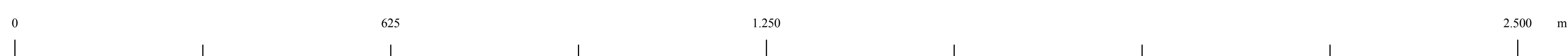
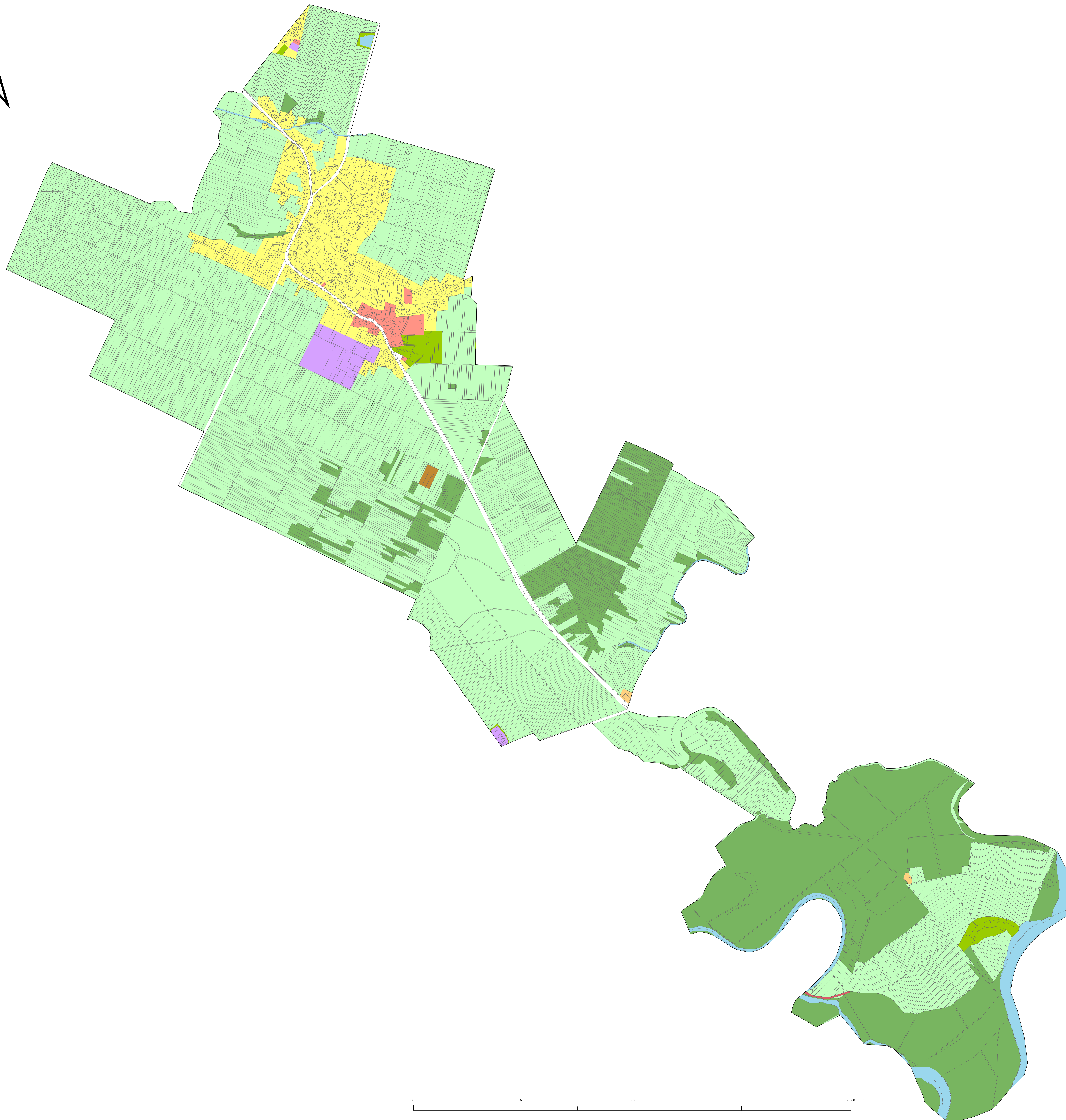
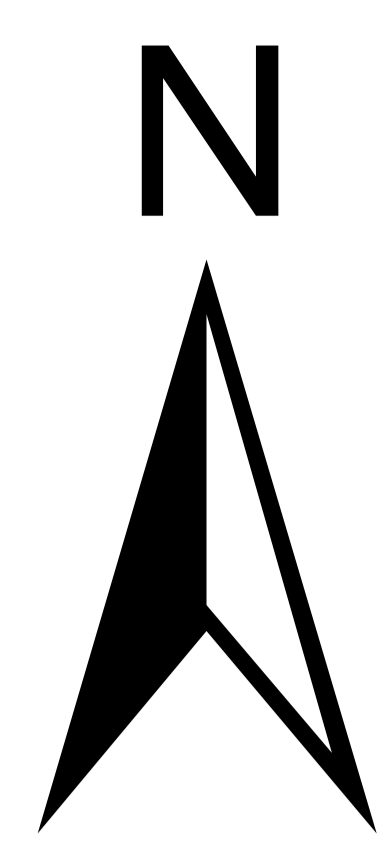
- Območja drugih zemljišč
- Območja gozdnih zemljišč
- Območja kmetijskih zemljišč
- Območja stavbnih zemljišč
- Območja vodnih zemljišč

Izdelala: Tina Fink, oktober 2012
Vir: GURS, MzIP
Merilo: 1:25.000

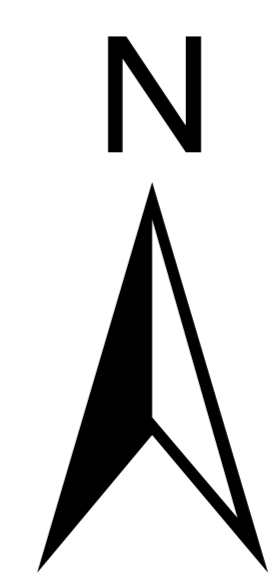
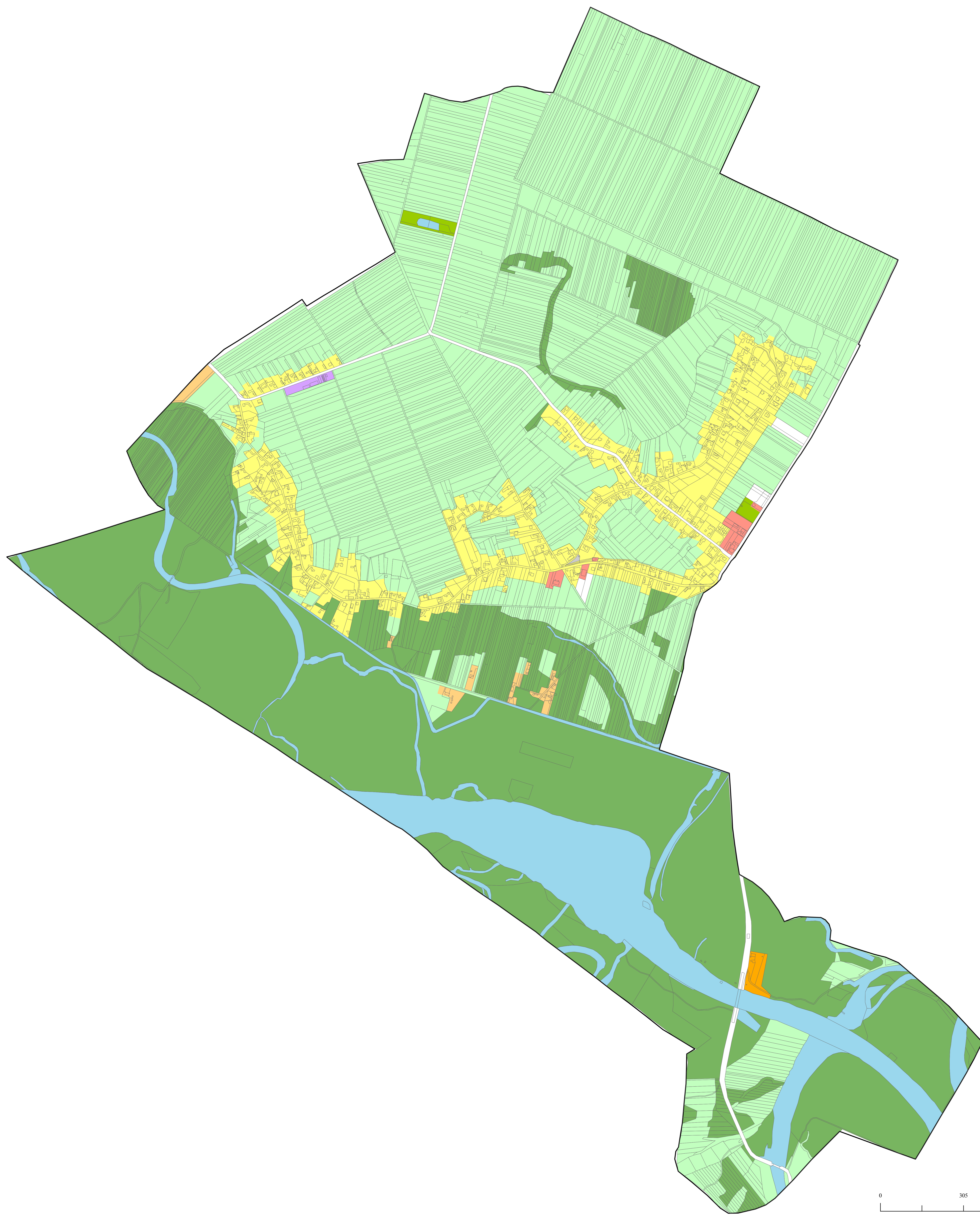
PRILOGA C: PODROBNEJE RAZČLENJENA NAMENSKA RABA PROSTORA PO NASELJIH V OBČINI ČRENŠOVCI NA PODLAGI PS SDPO (2003) IN OPN (2009) V HA

Namenska raba prostora glede na Pravilnik OPN (2007)	Naselje ČRENŠOVCI			Naselje GORNJA BISTRICA			Naselje DOLNJA BISTRICA			Naselje SREDNJA BISTRICA			Naselje ŽIŽKI			Naselje TRNJE		
	Površina [ha] 2003	Površina [ha] 2009	sprememba [ha]	Površina [ha] 2003	Površina [ha] 2009	sprememba [ha]	Površina [ha] 2003	Površina [ha] 2009	sprememba [ha]	Površina [ha] 2003	Površina [ha] 2009	sprememba [ha]	Površina [ha] 2003	Površina [ha] 2009	sprememba [ha]	Površina [ha] 2003	Površina [ha] 2009	sprememba [ha]
OBMOČJA STAVBNIH ZEMLIŠČ																		
Območja stanovanj	95,7044	73,868		69,1806	55,6231		47,1168	40,785		27,7663	26,4292		40,7388	37,9558		45,8329	45,7898	
Območja centralnih dejavnosti		6,0336			1,5921			0,3858			1,7247			0,3963			0,1394	
Območja proizvodnih dejavnosti		10,075			0,5548			0,0549						1,5876				
Posebna območja					1,0255			0,221										
Območja zelenih površin	0,022	8,1619		1,009184	1,253			2,4142			1,0094		0,4165	0,8436		0,4225	1,3102	
Območja prometnih površin	9,7165	14,0382		4,8268	7,7236		0,5703	1,6553		3,0844	3,9325		1,1173	2,6501		3,5	4,0748	
Območja komunikacijske infrastrukture																		
Območja energetske infrastrukture																		
Območja okoljske infrastrukture		0,0091			0,0541			0,016		1,0103	1,0103			0,0191		0,2125	0,6061	
Območja za potrebe obrambe v naselju																		
Površine razpršene poselitve		0,5675			2,3823			2,9532			0,1267							
Razpršena gradnja																		
SKUPAJ	105,4429	112,7533	7,3104	75,016584	70,2085	-4,808084	47,6871	48,4854	0,7983	31,861	34,2328	2,3718	42,2726	43,4525	1,1799	49,9679	51,9203	1,9524
OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLIŠČ																		
Najboljša kmetijska zemljišča	587,7397	581,0739		262,0442	267,8548		342,4874	343,3928		230,2119	229,7424		218,4935	217,9869		231,8159	232,8255	
Druga kmetijska zemljišča	54,027	56,4521		50,0763	49,6619		61,0243	60,2376		17,703	15,6202		32,0562	31,5374		71,6181	69,281	
SKUPAJ	641,7667	637,526	-4,2407	312,1205	317,5167	5,3962	403,5117	403,6304	0,1187	247,9149	245,3626	-2,5523	250,5497	249,5243	-1,0254	303,434	302,1065	-1,3275
OBMOČJA GOZDNIH ZEMLIŠČ																		
Gozdna zemljišča	223,6873	223,2472		224,0705	224,301		174,3191	174,3168		13,4324	13,4382		19,4214	19,4122		46,7071	46,4532	
SKUPAJ	223,6873	223,2472	-0,4401	224,0705	224,301	0,2305	174,3191	174,3168	-0,0023	13,4324	13,4382	0,0058	19,4214	19,4122	-0,0092	46,7071	46,4532	-0,2539
OBMOČJA VODNIH ZEMLIŠČ																		
Površinske vode	17,7047	18,3699		54,9009	56,8614		55,976	55,983		2,4425	2,5393		0,3669	0,2216		1,9947	2,7066	
Območja vodne infrastrukture																		
SKUPAJ	17,7047	18,3699	0,6652	54,9009	56,8614	1,9605	55,976	55,983	0,007	2,4425	2,5393	0,0968	0,3669	0,2216	-0,1453	1,9947	2,7066	0,7119
OBMOČJA DRUGIH ZEMLIŠČ																		
Območja mineralnih surovin	4,1499	0,8548		0,8189			0,9341									1,083		
Območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugim	0,2665	0,2665		1,9685	0,0084		3,4465	3,4588		1,3317	1,4095							
Območja za potrebe obrambe zunaj naselij																		
Ostala območja																		
SKUPAJ	4,4164	1,1213	-3,2951	2,7874	0,0084	-2,779	4,3806	3,4588	-0,9218	1,3317	1,4095	0,0778	0	0	0	1,083	0	-1,083

PRILOGA D.1:
PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA
ČRENŠOVCI GLEDE NA OPN (2009)

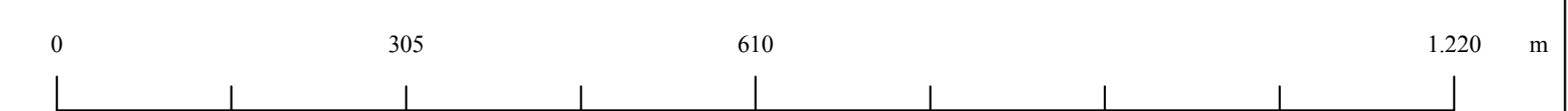
- LEGENDA:**
- Meja naselja Črenšovci
 - Digitalni zemljiškotatarski prikaz
- Podrobna namenska raba prostora:**
- A - površine razpisane poselitve
 - CD - druga območja centralnih dejavnosti
 - CU - območja centralnih dejavnosti
 - G - gošdna zemljišča
 - IG - gospodarske ceste
 - IK - površine z obkopi za kmetijsko pridelavo
 - K1 - najboljše kmetijska zemljišča
 - K2 - druga kmetijska zemljišča
 - LP - površine podzemnega pridobivalnega prostora
 - N - območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi tveganji
 - O - območja obkopi infrastrukture
 - PC - površine cest
 - PO - ostale prometne površine
 - SK - površine podobnega naselja
 - SS - stanovanjske površine
 - VC - celinske vode
 - ZD - druge uradne zelene površine
 - ZK - pokopališča
 - ZS - površine za oddih, rekreacijo in šport

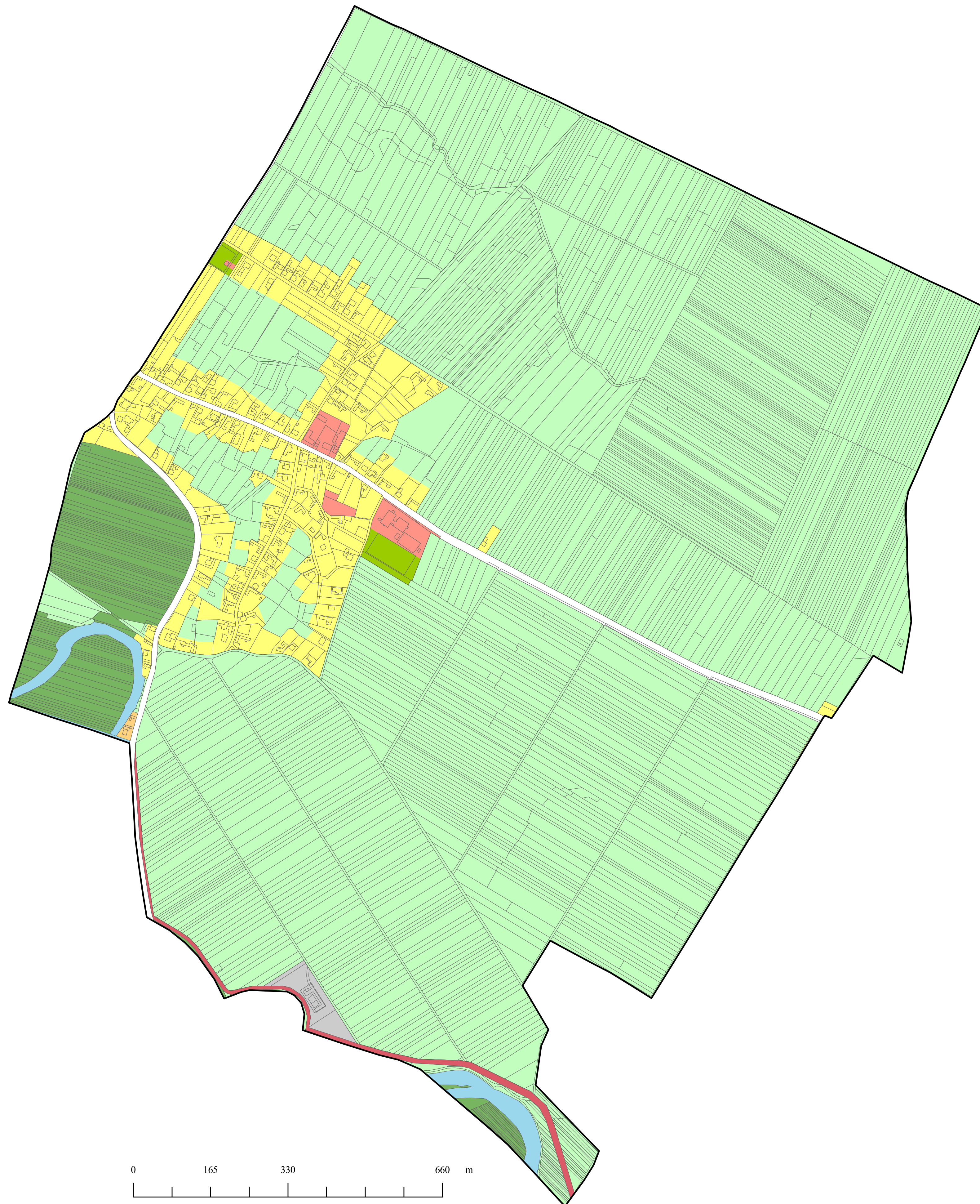

PRILOGA D.2:
PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA
GORNJA BISTRICA GLEDE NA OPN (2009)

LEGENDA:

- Meja naselja Gornja Bistrica
 - Digitalni zemljiškokatstrski prikaz
- Podrobna namenska raba prostora:**
A77 qxt- hpl'ci r1-gpgr' qng'ong CD77 tui c'ido q le'epgpcrpj " CU77 ido q le'epgpcrpj 'f'glexp'ak' G77 qj f'p'e1 go rle- c IG77 qur qf'etung' b'ppg IK77 qxt- hpl' 'u'dl'mak' c K177 'p'ldiq- c' 'mo g'ltine' K277 tui c' 'mo g'ltine' go rle- c LP77 qxt- hpl' 'f' go pgi c N77 ido q le' c' 'v'at'g' 'actac'	B177 qxt- hpl' c' 'wik' go O77 ido q le' 'u'p'itang' PC77 qxt- hpl' 'eg'ar' PO77 'u'veng' t'go g'p'g' t' qxt- hpl' SK77 qxt- hpl' 'f' g'ltunji c' SS77 'u'p'v'p'ung' t' qxt- hpl' VC77 'u'p'v'p'ung' t' qxt- hpl' ZD77 tui g' 'u'g'p'p'g' g'p'p'g' t' qxt- hpl' ZK77 'u'p'v'p'ung' t' qxt- hpl' ZS77 qxt- hpl' c' 'u'f'f'ij' ' 'g'm'g'c'el'ij'

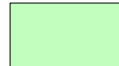

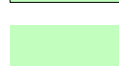

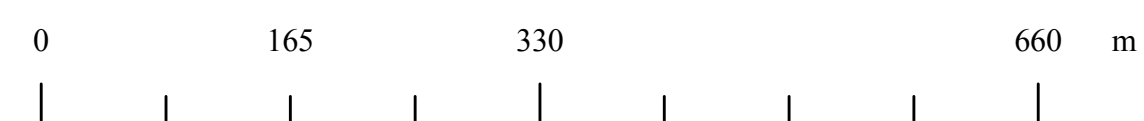
**PRILOGA D.3:
 PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA
 SREDNJA BISTRICA GLEDE NA OPN (2009)**

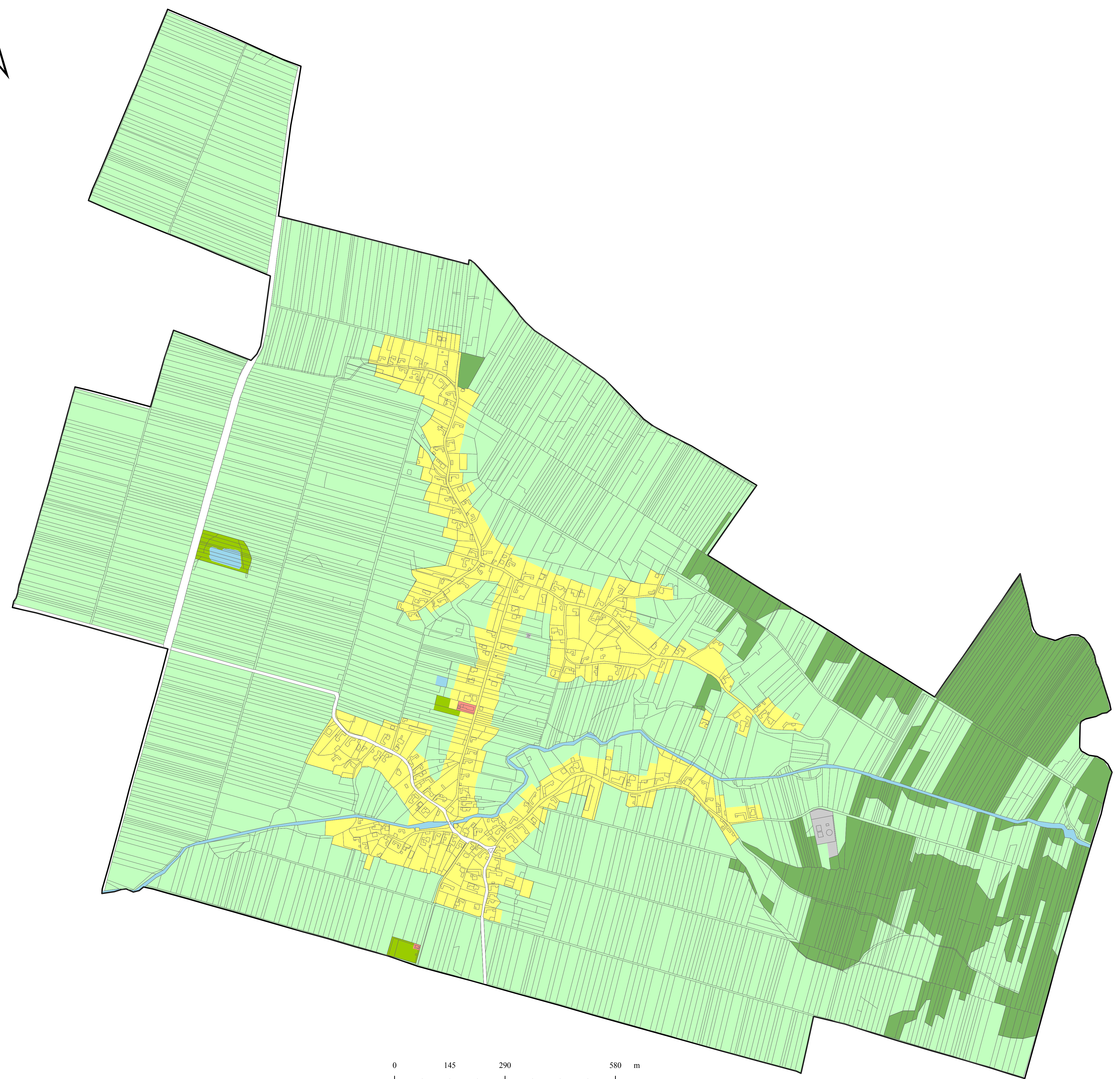
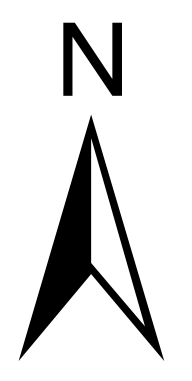
LEGENDA:

- Meja naselja Srednja Bistrica
- Digitalni zemljiškokatastrski prikaz

Podrobna namenska raba prostora:

A"/r qxt-lpg'ic r t-gpg'r qug'xg	O"/qdo q lc'qnr'lung
CD"/Twi c'qdo q lc'egp'ic'p'lj "	""""'k'p'ic'ut'w'w'g
""""'f'g'c'x'p'q'k'	PC"/r qxt-lpg'eguv
G"/i q f'p'e'l go r'lk- c	SK"/r qxt-lpg'r qf g'f'g'ng'i c"
K1"/'p'c'ld'g'i-c'no g'w'ne"	""""'p'c'g'ic"
""""'l'go r'lk- c"	VC"/'eg'p'ung'x'q'f'g
K2"/Twi c'no g'w'ne'l go r'lk- c	ZK"/r qnr'c'ik- c
LP"/r qxt-lpg'r q'f go p'gi c	ZS"/r qxt-lpg'l c'q'f'f'k'j . 'y'ng'ic'el'q
r t'f'q'd'k'c'p'g'i c'r t'q'q'c'	""""'p'-r'q't'v'
N"/qdo q lc'l c'r q'g'g'g'x'c't'u'w'c'""	
r t'g'f'p'c't'c'p'lo k'p'T'wi lo k	
""""'p'g'ut'g' co'k'	

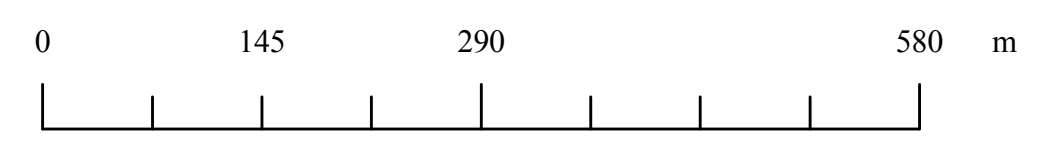
**PRILOGA D.4:
PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA
TRNJE GLEDE NA OPN (2009)**

LEGENDA:

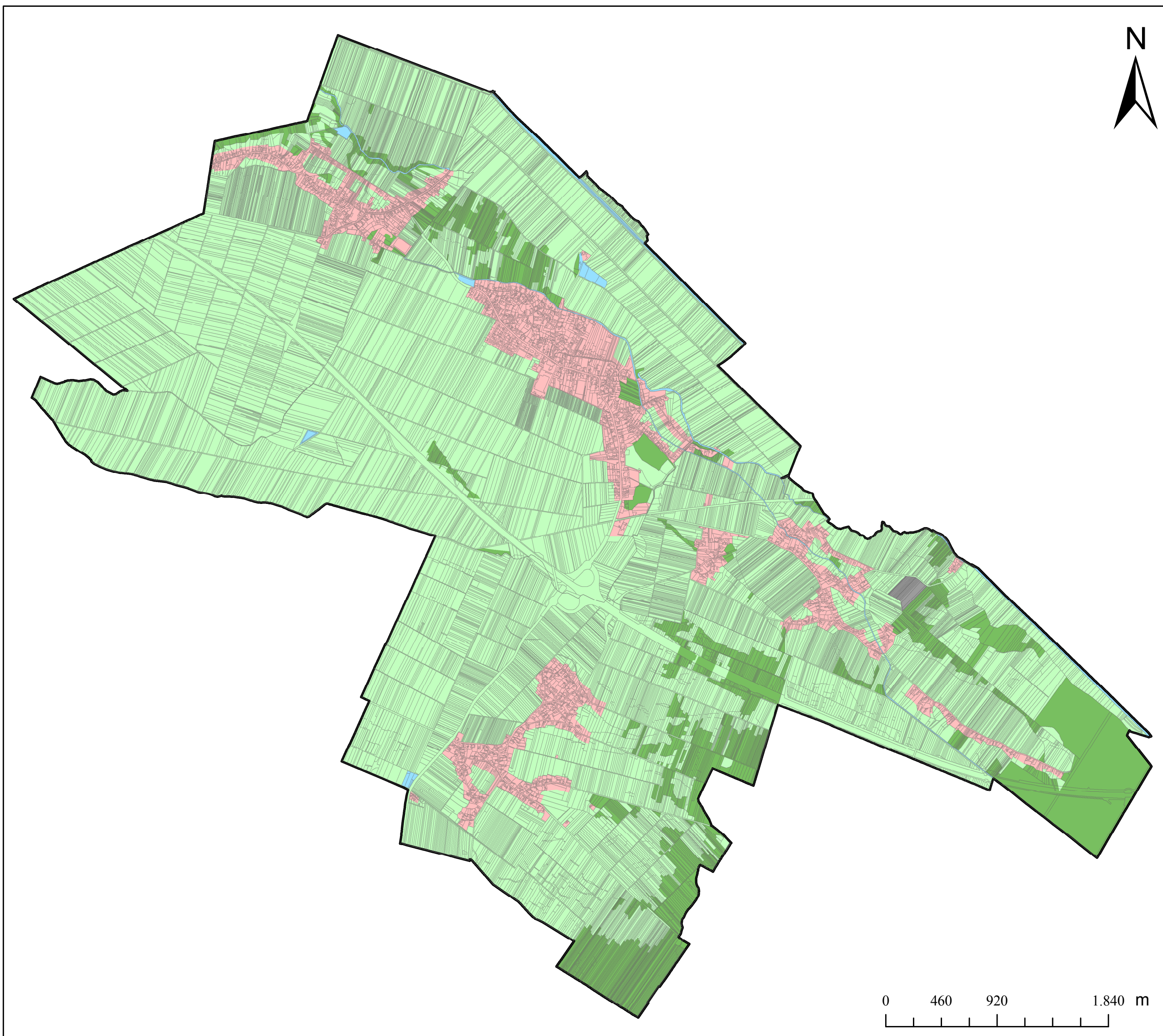
- Meja naselja Trnje
- Digitalni zemljiškokatastrski prikaz

Podrobna namenska raba prostora:

- CD⁷Twi c⁴do q lc^egp^ucp^hij^u
"*****f glcxpqnk"
- G⁷i q| f pc¹ go rtk- c
- K1¹h^ubdq¹-c¹no g^ul^une¹
go rtk- c
- K2⁷Twi c¹no g^ul^une¹ go rtk- c
- O⁷qdo q lc¹q^uq^urt^ung
- "****h^ucut^uvw^ut g"
- PC⁷r qxt-lpg¹eguv
- SK⁷r qxt-lpg¹r qf g¹g¹ng¹ngi c¹
"*****pcug¹ic"
- SS⁷l^uec¹q¹x¹pl^ung¹r qxt-lpg
- VC⁷eg¹h¹pu¹ng¹xqf g
- ZK⁷r q^uq¹r crk- c
- ZS⁷r qxt-lpg¹ c¹q¹f f¹ij¹.l¹g¹nt¹cel¹l¹q¹
"****h¹u¹-r¹qt¹v"

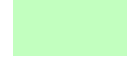

Izdelala: Tina Fink, oktober 2012
Vir: GURS, MzIP
Merilo: 1:5.000

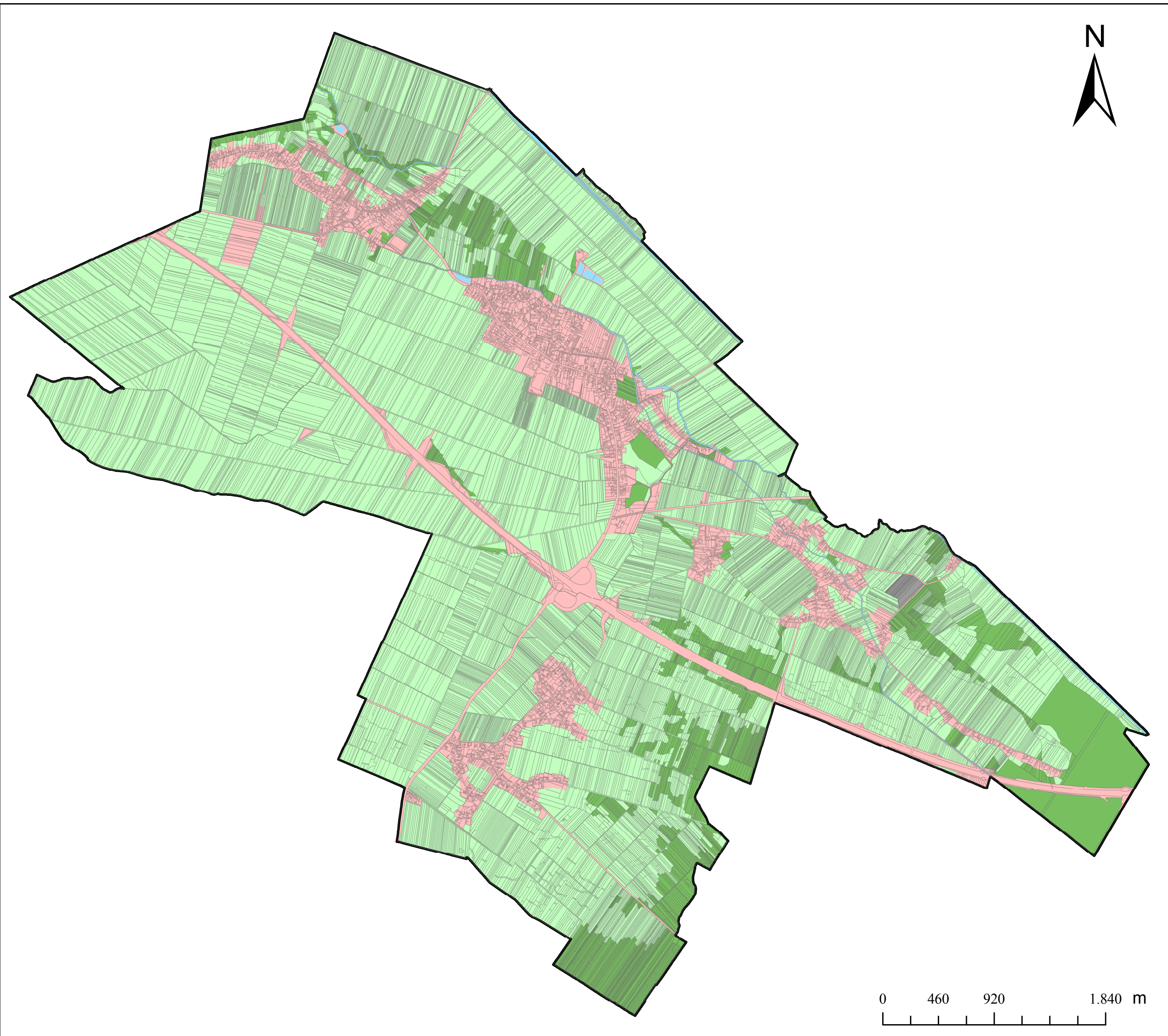
**PRILOGA E.1:
OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA OBČINE
TURNIŠČE GLEDE NA PS SDPO (2003)**

LEGENDA:

- Digitalni zemljiškokatastrski prikaz
- Meja občine Turnišče
- Osnovna namenska raba prostora**
- Območja drugih zemljišč
- Območja gozdnih zemljišč
- Območja kmetijskih zemljišč
- Območja stavbnih zemljišč
- Območja vodnih zemljišč

0 460 920 1.840 m

Izdelala: Tina Fink, oktober 2012
Vir: GURS, MzIP
Merilo: 1:25.000

**PRILOGA E.2:
OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA OBČINE
TURNIŠČE GLEDE NA OPN (2009)**

LEGENDA:

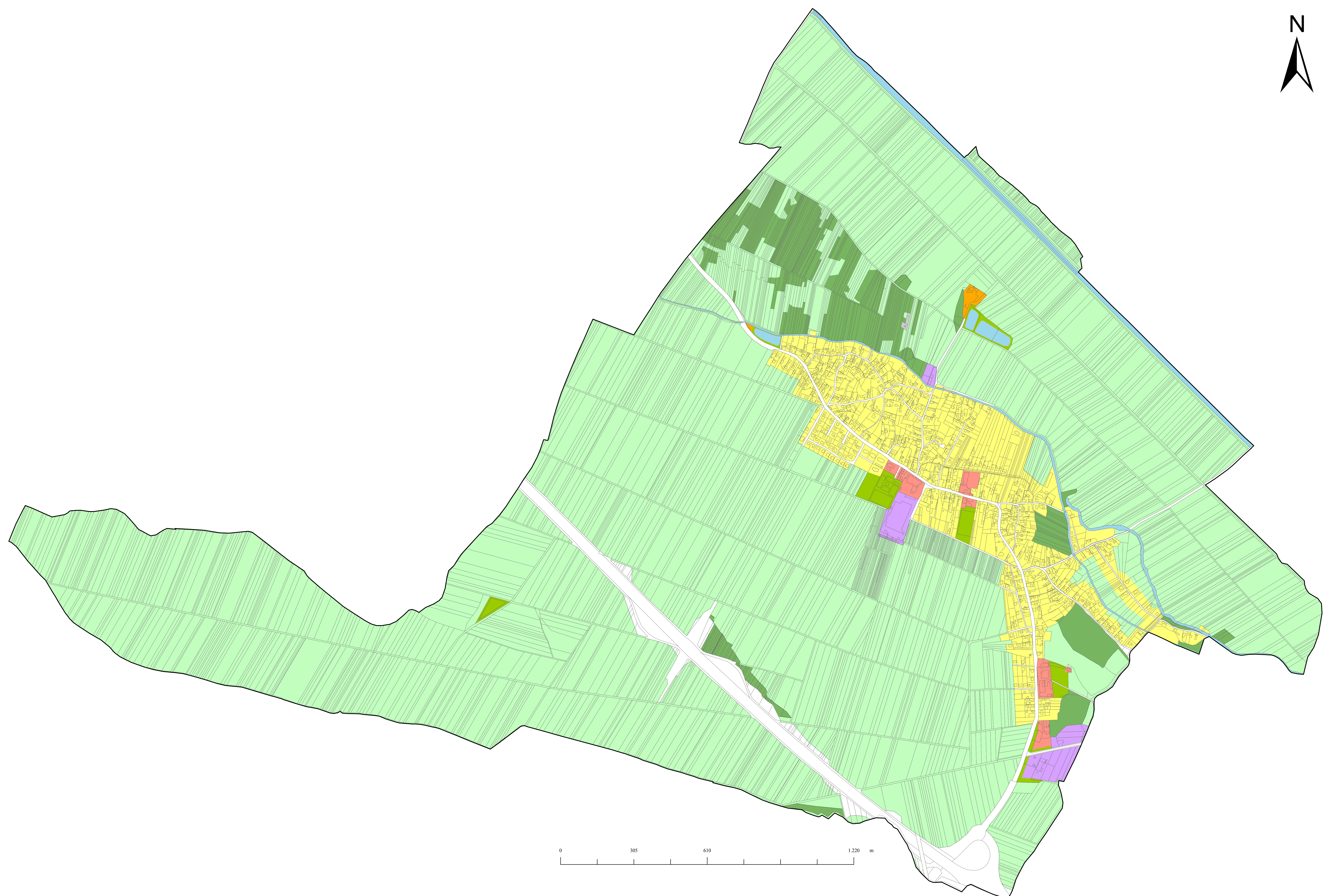
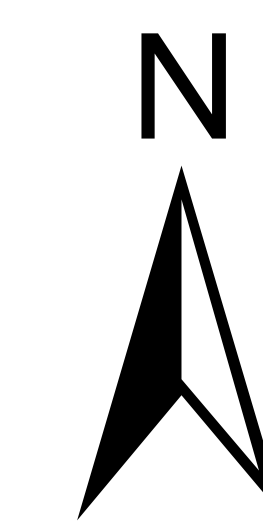
- Digitalni zemljiškokatastrski prikaz
- Meja občine Turnišče
- Osnovna namenska raba prostora**
- Območja drugih zemljišč
- Območja gozdnih zemljišč
- Območja kmetijskih zemljišč
- Območja stavbnih zemljišč
- Območja vodnih zemljišč

0 460 920 1.840 m

Izdelala: Tina Fink, oktober 2012
Vir: GURS, MzIP
Merilo: 1:25.000

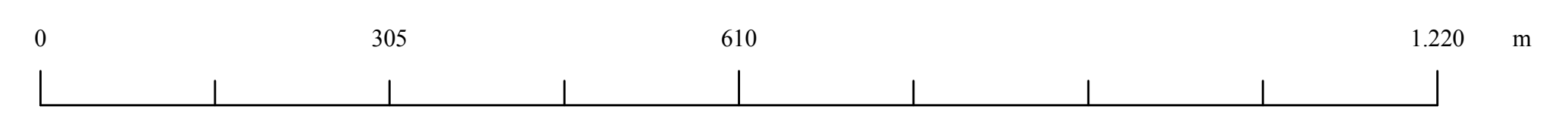
PRILOGA F: PODROBNEJE RAZČLENJENA NAMENSKA RABA PROSTORA PO NASELJIH V OBČINI TURNIŠČE NA PODLAGI PS SDPO (2003)

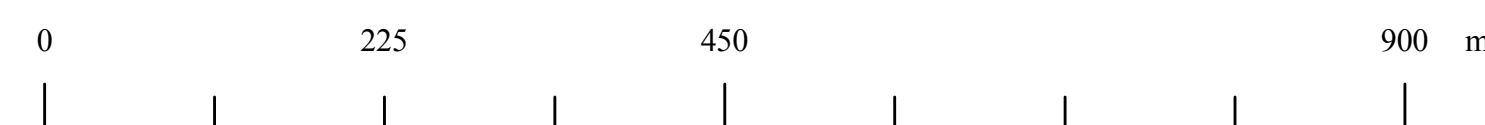
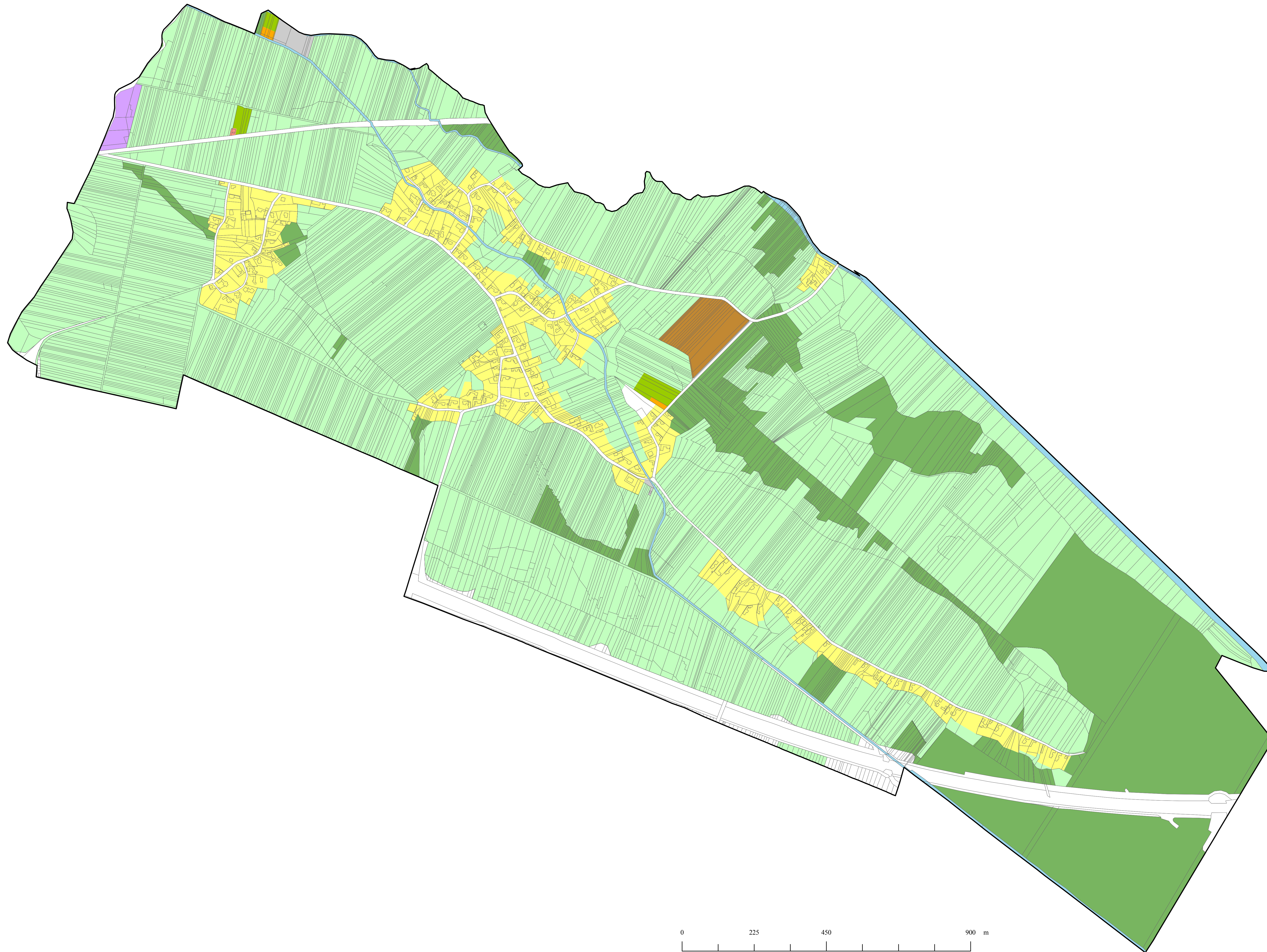
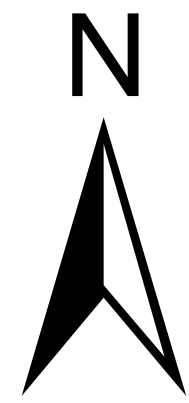
Namenska raba prostora glede na Pravilnik (ZPNačrt)	Naselje TURNIŠČE			Naselje NEDELICA			Naselje RENKOVCI			Naselje GOMILICA		
	Površina [ha] 2003	Površina [ha] 2009	sprememba [ha]	Površina [ha] 2003	Površina [ha] 2009	sprememba [ha]	Površina [ha] 2003	Površina [ha] 2009	sprememba [ha]	Površina [ha] 2003	Površina [ha] 2009	sprememba [ha]
OBMOČJA STAVBNIH ZEMLJIŠČ [ha]												
Območja stanovanj	86,7051	69,8982		42,8239	39,9618		39,4637	34,8238		42,5900	37,9311	
Območja centralnih dejavnosti		3,6835			0,0375			0,8823			0,0629	
Območja proizvodnih dejavnosti		5,7001			1,3118			7,6047				
Posebna območja		0,7423			0,2023			0,3789			0,2283	
Območja zelenih površin		5,4574		0,4005	1,3413		0,7232	1,8951			0,5850	
Območja prometnih površin		36,4736			30,2432			16,4890			26,4391	
Območja komunikacijske infrastrukture												
Območja energetske infrastrukture												
Območja okoljske infrastrukture	0,0040	0,1235		0,4858	0,8116			0,1323				
Območja za potrebe obrambe v naselju												
Površine razpršene poselitve												
Razpršena gradnja												
SKUPAJ	86,7091	122,0786	35,3695	43,7102	73,9095	30,1993	40,1869	62,2061	22,0192	42,5900	65,2464	22,6564
OBMOČJA KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ [ha]												
Najboljša kmetijska zemljišča	640,3875	608,9612		290,9377	271,9098		357,3611	337,0629		426,1384	410,1445	
Druga kmetijska zemljišča	27,2287	26,4784		51,2775	47,7946		31,9230	31,1901		47,6911	46,6413	
SKUPAJ	667,6162	635,4396	-32,1766	342,2153	319,7044	-22,5109	389,2841	368,2530	-21,0310	473,8295	456,7858	-17,0437
OBMOČJA GOZDNIH ZEMLJIŠČ [ha]												
Gozdna zemljišča	37,1408	35,6398		99,2501	91,6502		17,6754	17,2108		112,3314	107,5020	
SKUPAJ	37,1408	35,6398	-1,5010	99,2501	91,6502	-7,5999	17,6754	17,2108	-0,4646	112,3314	107,5020	-4,8294
OBMOČJA VODNIH ZEMLJIŠČ [ha]												
Površinske vode	11,1660	9,4741		6,8015	6,7976			1,2248		0,7831		
Območja vodne infrastrukture												
SKUPAJ	11,1660	9,4741	-1,6919	6,8015	6,7976	-0,0039	-0,0039	1,2248	1,2287	0,7831	0	-0,7831
OBMOČJA DRUGIH ZEMLJIŠČ [ha]												
Območja mineralnih surovin				3,4998	3,4152							
Območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami												
Območja za potrebe obrambe zunaj naselij												
Ostala območja												
SKUPAJ	0	0,0000	0,0000	3,4998	3,4152	-0,0846	-0,0846	0	0,0846	0	0	0

PRILOGA G.1:
PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA
TURNIŠČE GLEDE NA OPN (2009)

- LEGENDA:**
- Digitalni zemljiškokatastrski prikaz
 - Meja naselja Turnišče
- Podrobna namenska raba prostora**
BT - površine za turizem	O - območja okoljske infrastrukture
BC - športni centri	PC - površine cest
CD - druga območja centralnih dejavnosti	SK - površine podeželskega naselja
G - gozdna zemljišča	SS - stanovanjske površine
IG - gospodarske cone	VC - celinske vode
IP - površine za industrijo	ZD - druge urejene zelene površine
K1 - najboljša kmetijska zemljišča	ZK - pokopališča
K2 - druga kmetijska zemljišča	ZS - površine za oddih, rekreacijo in šport

PRILOGA G.2:
PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA
NEDELICA GLEDE NA OPN (2009)

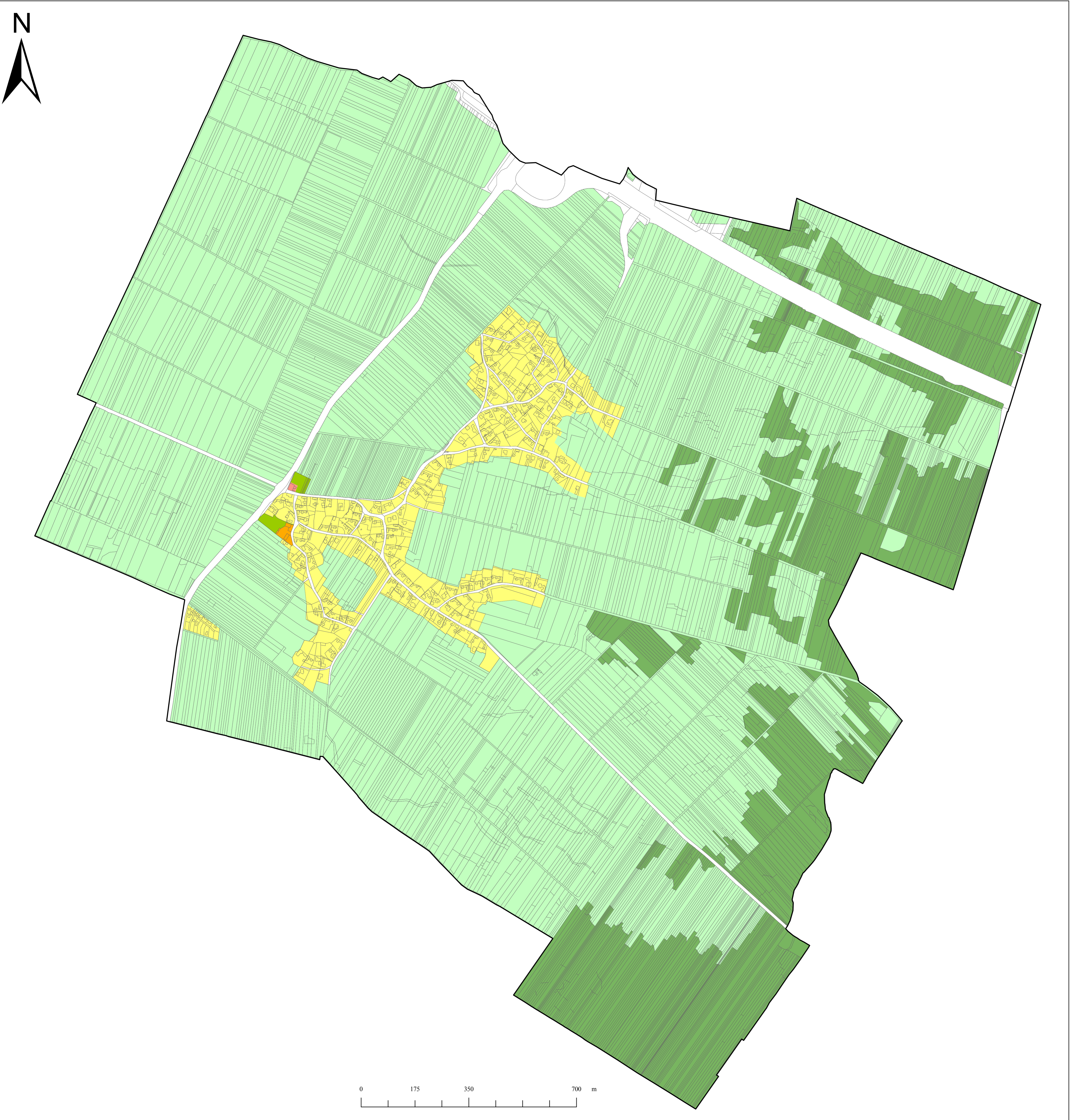
LEGENDA:

- Digitalni zemljiškokatstrski prikaz
- Meja naselja Nedelica

Podrobna namenska raba prostora

BT ⁷ /r qxt-4pg ¹ c'vrtk go	O ⁷ /qdo q' le'qmrhang
"*****phtcuvvrtwg"
BC ⁷ /r q'vpl'egpstk	PC ⁷ /r qxt-4pg'egav
CD ⁷ /Twi c'qdo q' le'egpvcplj "	PO - ostale prometne površine
"*****Tgicxpqmk"	SK ⁷ /r qxt-4pg ¹ qf g'lgungu c "
G ⁷ /r q' f'pc ¹ go rik- c	"*****pcvgnic"
IG ⁷ /r qur qf ctung'vapg	SS ⁷ /ncpvcplang ¹ r qxt-4pg
IR ⁷ /r qxt-4pg ¹ c'lpf vortkq	VC ⁷ /egkplung'xqf g
K1L ⁷ /peldqf-c'ho g'vrtuc "	ZD ⁷ /Twi g'vlgppg ¹ gppg ¹ r qxt-4pg
K2 ⁷ /Twi c'ho g'vrtuc ¹ go rik- c	ZK ⁷ /r qur rik- c
LN - površine nadzemnega pridobivalnega prostora	ZS ⁷ /r qxt-4pg ¹ c'qf f'lj .lgm'gcelq
*****p ⁷ -r qiv ⁷

Izdelala: Tina Fink, oktober 2012
Vir: GURS, MzIP
Merilo: 1:5.000

**PRILOGA G.3:
 PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA
 GORNJICA GLEDE NA OPN (2009)**

LEGENDA:

- Digitalni zemljiškokatastrski prikaz
- Meja naselja Gornjica

Podrobna namenska raba prostora

- BC7"-r q'p'k'eg'p'k
- CD7"t'wi c'q'do q' l'c'eg'p'c'p'p'j "
- G7"i q' f'p'c' go r'k- c
- PC7"i q'x't-l'p'g'eg'v
- K12"b'c'd'q'f'-c'j'no g'k'one"
- K27"i'wi c'no g'k'one" go r'k- c
- SK7"i q'x't-l'p'g' q'f' g'f'g'ang'i c"
- SS7"i'p'c'q'c'p'ung'i q'x't-l'p'g
- ZK7"i q'p'q' c'k- c
- ZS7"i q'x't-l'p'g' c'q'f' f'j' 'l'g'm'g'c'c'k'q
- "p"-r'q'v'

Izdelala: Tina Fink, oktober 2012
 Vir: GURS, MzIP
 Merilo: 1:5.000

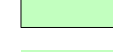
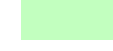

PRILOGA G.4:
PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA
RENKOVCI GLEDE NA OPN (2009)

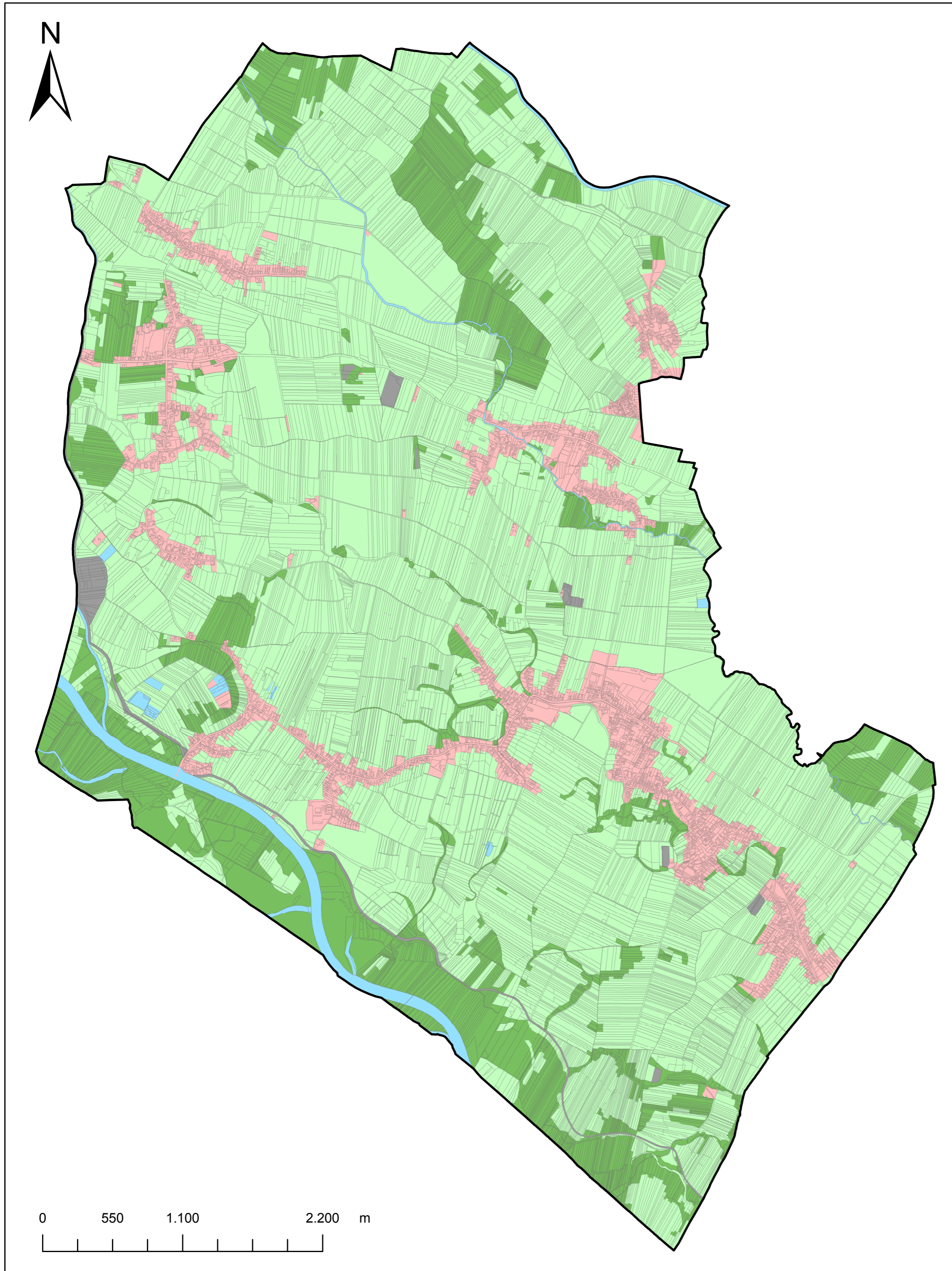
LEGENDA:

- Digitalni zemljiškokatastrski prikaz
- Meja naselja Renkovec

Podrobna namenska raba prostora

- BC⁷ "r q t p k l e g p t k"
- CD⁷ "t w i c' q d o q l e' e g p t e n p l j "
- G⁷ "i q l f p c' l g o r l e- c"
- K¹ "p e l d q l- c' h o g o l u n e"
- K² "t w i c' h o g o l u n e" l g o r l e- c"
- O⁷ "q d o q l e' q u r l u n g"
- " " " p r c u n t w n w g "
- PC⁷ "t q x t- l p g' e g u v"
- SK⁷ "t q x t- l p g' t q l g l g n u n g i c"
- " " " p e u g r i c "
- SS⁷ "l e c p q x e p l u n g' t q x t- l p g"
- ZK⁷ "t q u n t e r k- c"
- ZS⁷ "t q x t- l p g' l c' q f f l j . l g n t g e c l q"
- " " " p " r q t v "

Izdelala: Tina Fink, oktober 2012
 Vir: GURS, MzIP
 Merilo: 1:5.000

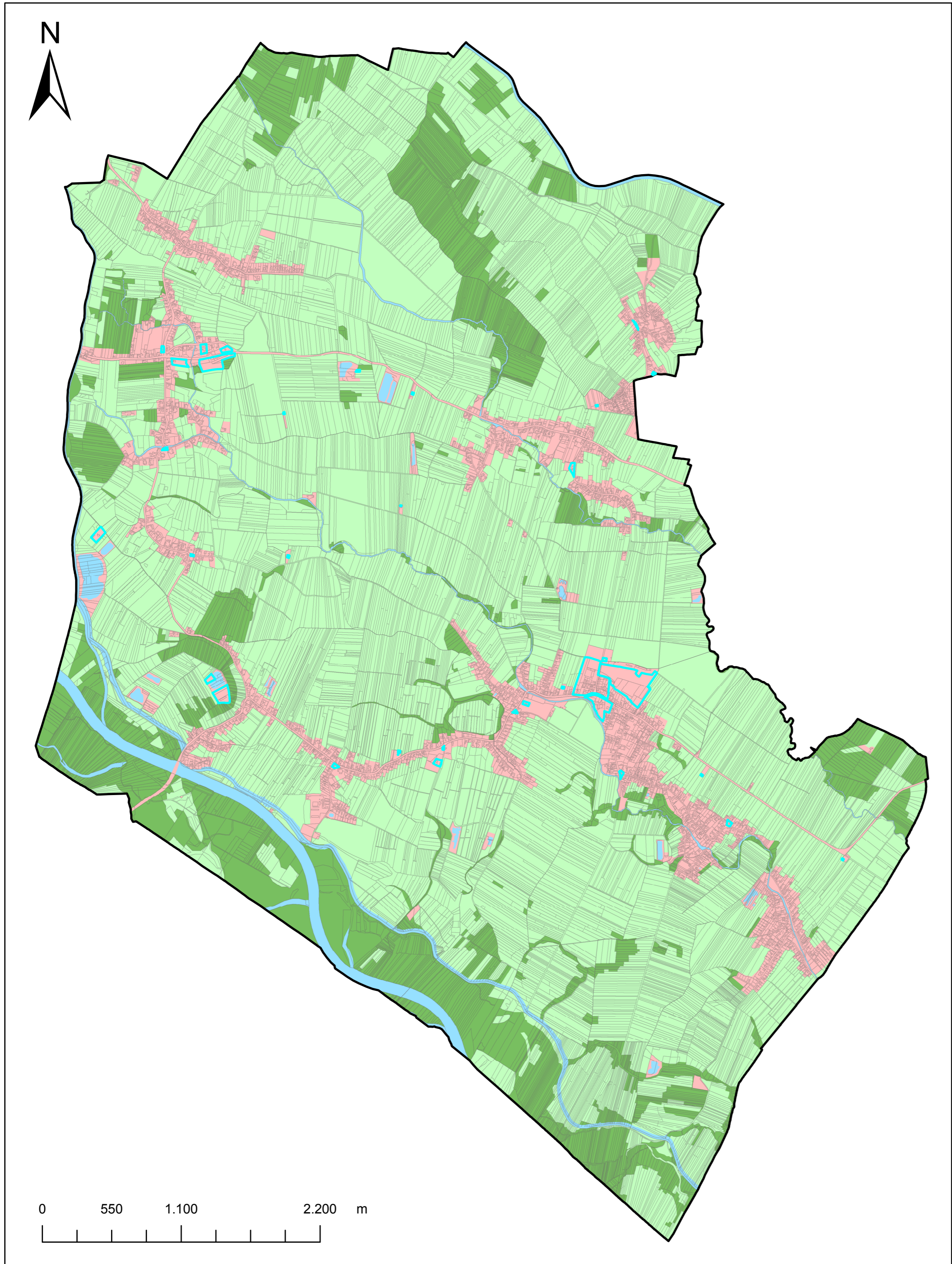

**PRILOGA H.1:
OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA OBČINE TIŠINA
GLEDE NA PS SDPO (2003)**

LEGENDA:

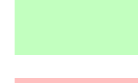

- Meja občine Tišina
- Digitalni zemljiškokatastrski prikaz
- Osnovna namenska raba prostora:**
- Območja drugih zemljišč
- Območja gozdnih zemljišč
- Območja kmetijskih zemljišč
- Območja stavbnih zemljišč
- Območja vodnih zemljišč

Izdelala: Tina Fink, oktober 2012
Vir: GURS, MzIP
Merilo: 1:25.000

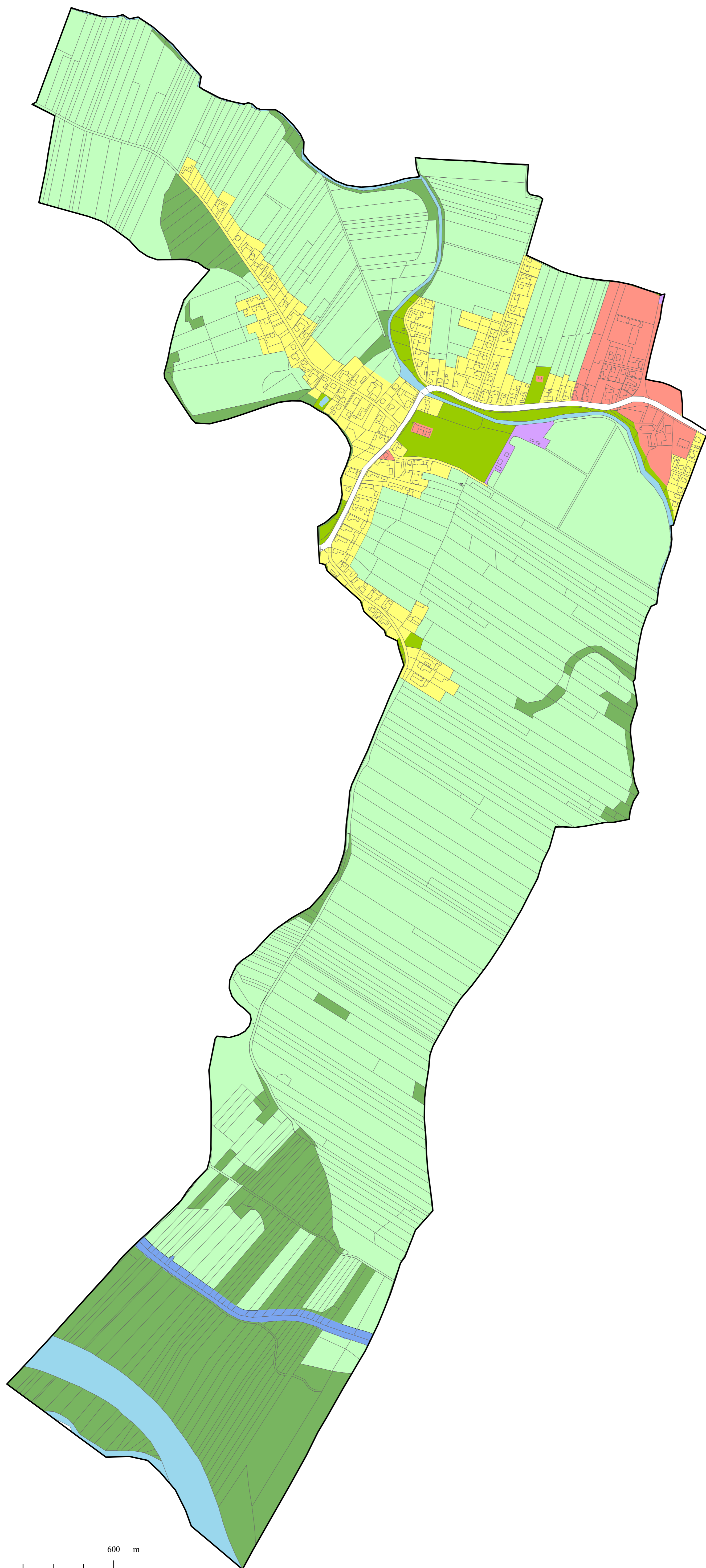

PRILOGA: H.2
OSNOVNA NAMENSKA RABA PROSTORA OBČINE TIŠINA
GLEDE NA OPN (2010)

LEGENDA:

- Meja občine Tišina
- Digitalni zemljiškokatastrski prikaz
- Osnovna namenska raba prostora:**
 - Območja gozdnih zemljišč
 - Območja kmetijskih zemljišč
 - Območja stavbnih zemljišč
 - Območja vodnih zemljišč

Izdelala: Tina Fink, oktober 2012
Vir: GURS, MzIP
Merilo: 1:25.000

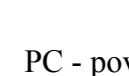

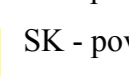

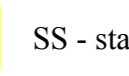

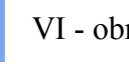
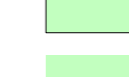
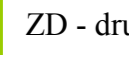

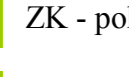

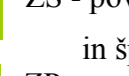

0 150 300 600 m

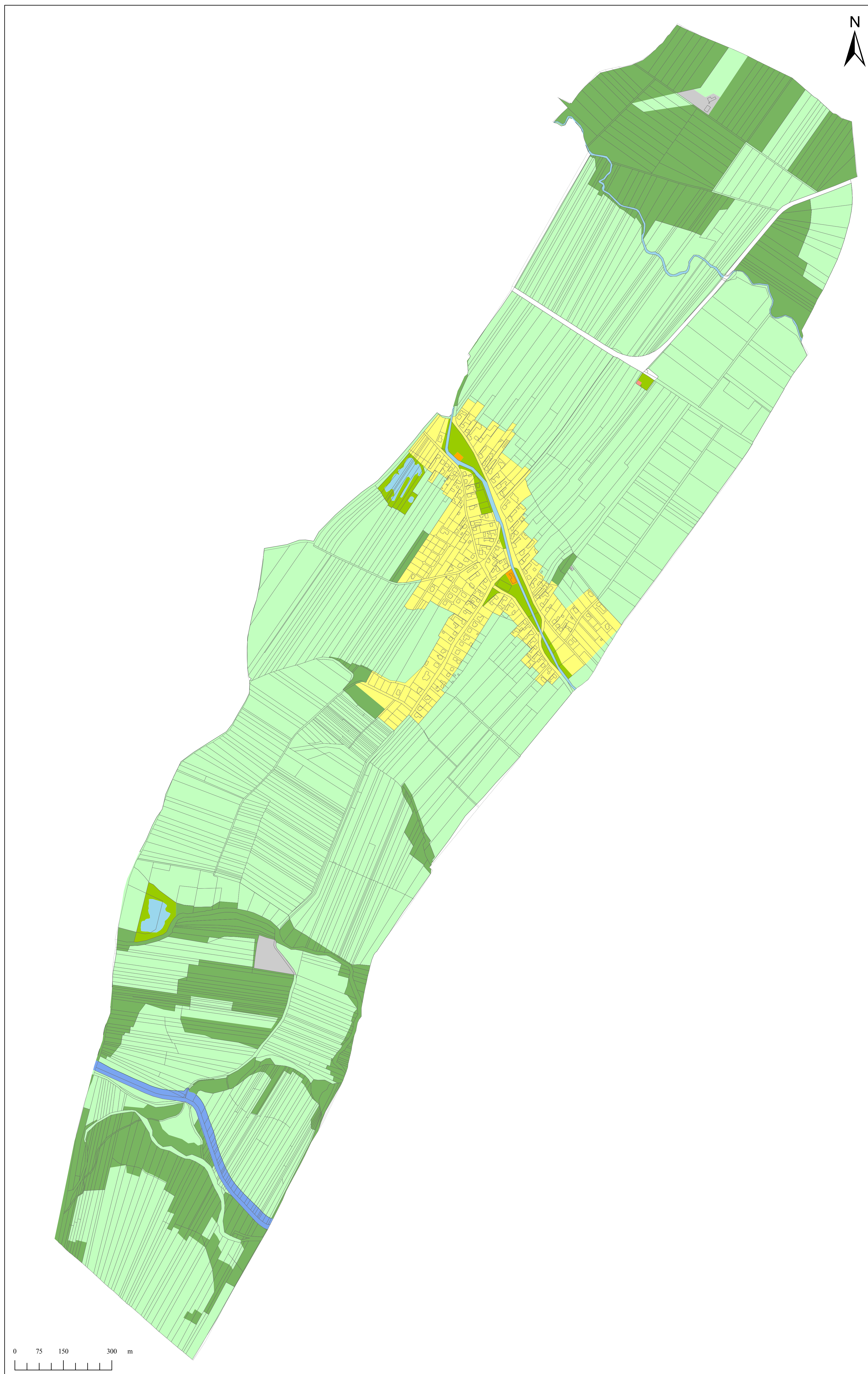
**PRILOGA J.1:
PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA TIŠINA
GLEDE NA OPN (2010)**

LEGENDA:

- Meja naselja Tišina
- Digitalni zemljiškokatastrski prikaz

Podrobna namenska raba prostora:

CU - osrednja območja centralnih dejavnosti	PC - površine cest
CD - druga območja centralnih dejavnosti	SK - površine podeželskega naselja
G - gozdna zemljišča	SS - stanovanjske površine
IG - gospodarske cone	VC - celinske vode
IK - površine z objekti za kmetijsko proizvodnjo	VI - območja vodne infrastrukture
K1 - najboljša kmetijska zemljišča	ZD - druge urejene zelene površine
K2 - druga kmetijska zemljišča	ZK - pokopališča
O - območja okoljske infrastrukture	ZS - površine za oddih, rekreacijo in šport
	ZP - parki

**PRILOGA J.2:
 PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA
 NASELJA MURSKI ČRNCI GLEDE NA OPN (2010)**

LEGENDA:

- Meja naselja Murski Črnci
- Digitalni zemljiškotatarski prikaz

Podrobna namenska raba prostora:

BC - športni centri	SK - površine podeželskega naselja
CD - druga območja centralnih dejavnosti	SS - stanovanjske površine
G - gozdna zemljišča	VC - celinske vode
K1 - najboljša kmetijska zemljišča	V1 - območja vodne infrastrukture
K2 - druga kmetijska zemljišča	ZD - druge urejene zelene površine
O - območja okoljske infrastrukture	ZK - pokopališča
PC - površine cest	ZS - površine za oddih, rekreacijo in šport
PO - ostale prometne površine	

0 75 150 300 m

PRILOGA J.3:
PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA NASELJA
PETANJCI GLEDE NA OPN (2010)

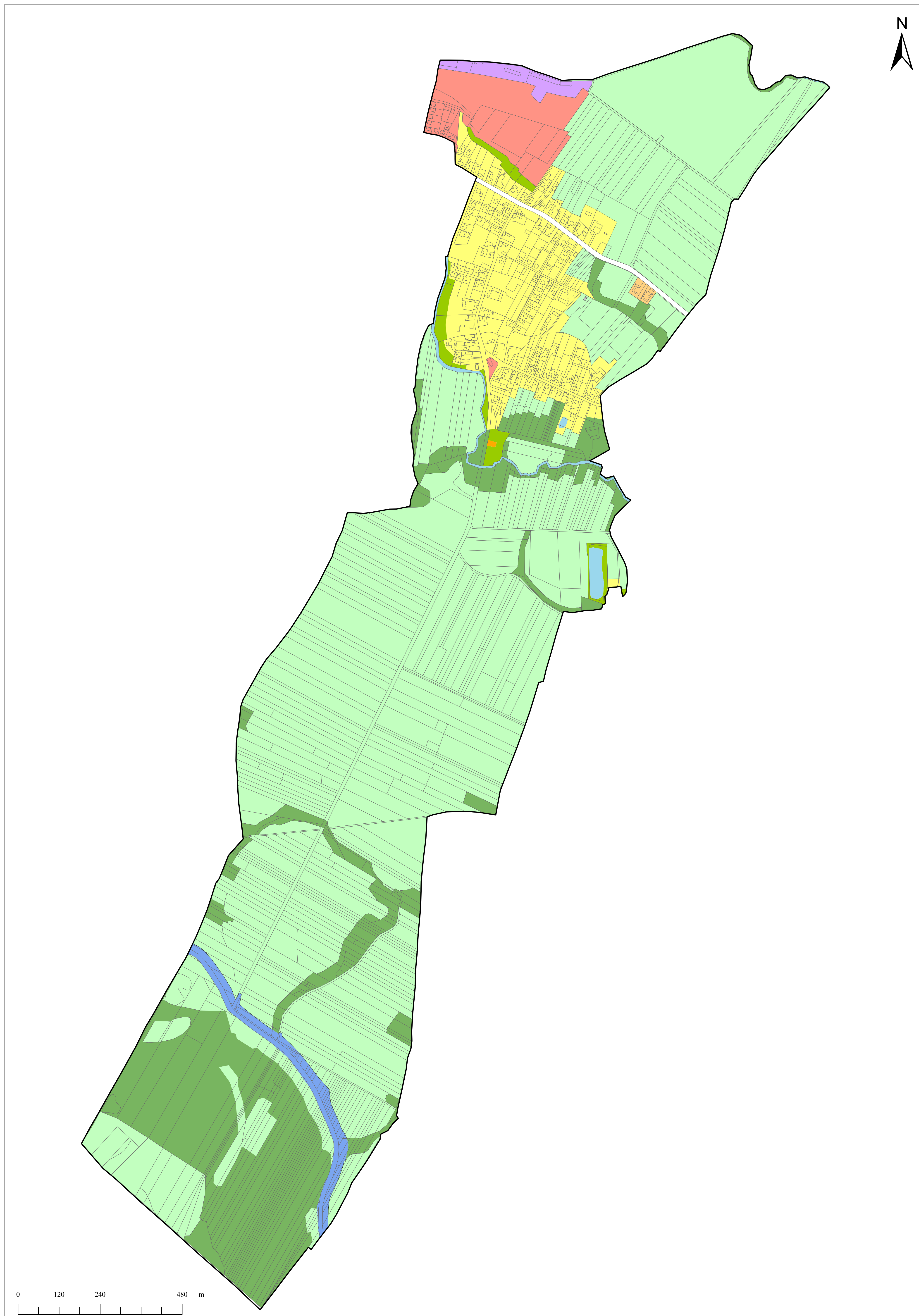
LEGENDA:

- Meja naselja Petanjci
- Digitalni zemljiškokatastrski prikaz

Podrobna namenska raba prostora:

A - površine razpršene poselitve	PC - površine cest
BC - športni centri	SK - površine podeželskega naselja
CD - druga območja centralnih dejavnosti	VC - celinske vode
G - gozdna zemljišča	VK - območja vodne infrastrukture
IG - gospodarske cone	ZD - druge urejene zelene površine
K1 - najboljša kmetijska zemljišča	ZP - parki
K2 - druga kmetijska zemljišča	ZS - površine za oddih, rekreacijo in šport
O - območja okoljske infrastrukture	

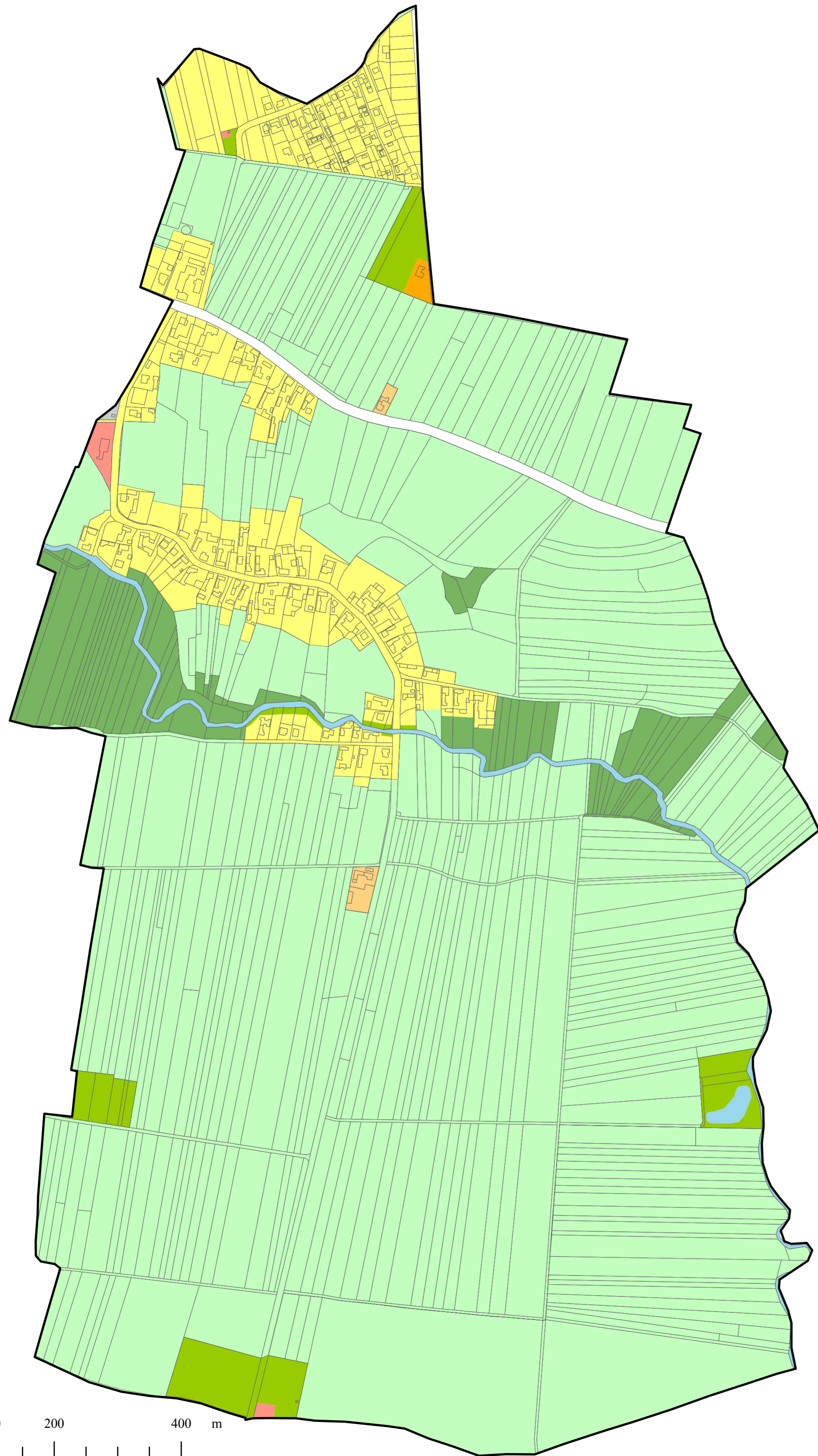
PRILOGA J.4:
PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA
NASELJA TROPOVCI GLEDE NA OPN (2010)

LEGENDA:

- Meja naselja Tropovci
- Digitalni zemljiškokatastrski prikaz

Podrobna namenska raba prostora:

A - površine razpršene poselitve	PC - površine cest
BC - športni centri	SK - površine podeželskega naselja
CD - druga območja centralnih dejavnosti	VC - celinske vode
G - gozdna zemljišča	VI - območja vodne infrastrukture
IG - gospodarske cone	ZD - druge urejene zelene površine
K1 - najboljša kmetijska zemljišča	ZK - pokopališča
K2 - druga kmetijska zemljišča	ZS - površine za oddih, rekreacijo in šport
O - območja okoljske infrastrukture	

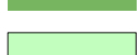

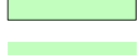

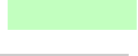

**PRILOGA J.5:
PODROBNA NAMENSKA RABA PROSTORA
NASELJA VANČA VAS GLEDE NA OPN (2010)**

LEGENDA:

- Meja naselja Vanča vas
- Digitalni zemljiškokatastrski prikaz

Podrobna namenska raba prostora:

A - površine razpršene poselitve	PC - površine cest
BC - športni centri	SK - površine podeželskega naselja
CD - druga območja centralnih dejavnosti	VC - celinske vode
G - gozdna zemljišča	ZD - druge urejene zelene površine
K1 - najboljša kmetijska zemljišča	ZK - pokopališča
K2 - druga kmetijska zemljišča	ZS - površine za oddih, rekreacijo in šport
O - območja okoljske infrastrukture	

0 100 200 400 m

Izdelala: Tina Fink, oktober 2012
Vir: GURS, MzIP
Merilo: 1:5.000